

УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ
ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
КОМУНАЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ЧЕРКАСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ПЕДАГОГІЧНИХ
ПРАЦІВНИКІВ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ»

УРОКИ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «МИСТЕЦТВО» 7 КЛАС

Навчально-методичний комплекс
(За новою програмою)

Черкаси – 2025

ББК 74. 268. 53 – 221.1

A 71

Рекомендовано до друку Вченою радою КНЗ «ЧОПОПП ЧОР».

Протокол № 1 від 27 лютого 2025 року

АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ:

Гловацький Сергій Віталійович, методист предметів мистецької освітньої галузі комунального навчального закладу «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради» (укладач матеріалу); **Беляєва Світлана Вікторівна**, учитель предметів мистецької освітньої галузі Лисянського ліцею №2 Лисянської селищної ради; **Білець Софія Андріївна**, учитель предметів мистецької освітньої галузі ліцею «Успіх» Монастирищенської міської ради; **Борщ Людмила Іванівна**, учитель предметів мистецької освітньої галузі опорного закладу освіти – Городищенський заклад загальної середньої освіти I-III ступенів № 3 Городищенської міської ради; **Войцях Світлана Анатоліївна**, учитель предметів мистецької освітньої галузі опорного закладу освіти «Чорнобаївський ліцей Чорнобаївської селищної ради»; **Зайчук Аліна Олексіївна**, заступник директора з навчально-виховної роботи, учитель предметів мистецької освітньої галузі Черкаської спеціалізованої школи I-III ступенів №20 Черкаської міської ради; **Зиранов Олександр Володимирович**, учитель предметів мистецької освітньої галузі Черкаської загальноосвітньої школи I-III ступенів №2 Черкаської міської ради; **Іващенко Лариса Анатоліївна**, учитель предметів мистецької освітньої галузі Канівської гімназії імені Івана Франка Канівської міської ради; **Кривенкіна Лариса В'ячеславівна**, учитель предметів мистецької освітньої галузі Єрківського ліцею імені Героя України В.М.Чорновола Єрківської селищної ради; **Лисенко Володимир Іванович**, учитель предметів мистецької освітньої галузі Звенигородського опорного закладу загальної середньої освіти імені Тараса Шевченка Звенигородської міської ради Звенигородського району; **Маріненко Оксана Юріївна**, учитель предметів мистецької освітньої галузі Черкаської ЗОШ I-III ступені № 24 Черкаської міської ради; **Нагорна Світлана Леонідівна**, учитель предметів мистецької освітньої галузі Шостаківської гімназії Калинопільської селищної ради; **Нагорний Віталій Михайлович**, учитель предметів освітньої галузі «Мистецтво» Калинопільського ліцею №1 Черкаської області; **Пітенко Олена Федорівна**, учитель предметів мистецької освітньої галузі Смілянської ЗОШ I-III ступенів № 10 Смілянської міської ради; **Позднякова Наталія Вікторівна**, учитель предметів мистецької освітньої галузі Смілянської спеціалізованої школи I-III ступенів № 12 Смілянської міської ради; **Сидоренко Наталя Василівна**, учитель предметів мистецької освітньої галузі Черкаської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 32 Черкаської міської ради; **Теслюк Ольга Василівна**, учитель предметів мистецької освітньої галузі Кочубіївської гімназії Паланської сільської ради Уманського району Черкаської області; **Царинна Людмила Геннадіївна**, учитель предметів освітньої галузі

«Мистецтво» Смілянської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 7 Смілянської міської ради; **Шеремет Лариса Григорівна**, учитель предметів художньо-естетичного циклу закладу загальної середньої освіти I-III ступенів с. Березняки Березняківської сільської ради; **Шляхтова Тамара Василівна**, учитель предметів мистецької освітньої галузі Смілянської ЗОШ I-III ступенів № 11 Смілянської міської ради; **Яковенко Лариса Віталіївна**, учитель предметів мистецької освітньої галузі Слобідського ліцею № 1 Слобідської сільської ради Черкаського району Черкаської області

ЕКСПЕРТ:

Ющенко Л.О., кандидат філологічних наук, доцент кафедри професійного розвитку педагогів комунального навчального закладу «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради»

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Теслюк П. В., кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології комунального навчального закладу «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради»;

Зайчук А. О., заступник директора з навчально-виховної роботи, учитель предметів мистецької освітньої галузі Черкаської спеціалізованої школи I-III ступенів №20 Черкаської міської ради Черкаської області

А 71 Уроки інтегрованого курсу «Мистецтво», 7 клас: навчально-методичний комплекс (за новою програмою)/ уклад. Гловацький С.В. та інші. Черкаси: ЧОПОПП, 164 с.

Для якісної і успішної реалізації інтегрованого підходу у навчанні мистецтву вагомою методичною допомогою вчителю під час підготовки до уроку і його конструювання є підручники та інше навчально-методичне забезпечення. Даний навчально-методичний комплекс «Уроки інтегрованого курсу «Мистецтво». 7 клас, створений творчою групою учителів мистецтва: музичного мистецтва закладів освіти області, містить розробки уроків з предмета. До посібника додаються фонохрестоматія до уроків (Музичні твори для сприймання (слухання) та виконання (пісні + -); слайд-презентації та відео матеріали до уроків).

Сподіваємося, що посібник надасть дієву методичну допомогу фахівцям під час підготовки та проведення уроків мистецтва.

ЗМІСТ

I. ПЕРЕДМОВА	5
Гловацький С.В. Нові тенденції викладання предметів мистецької освітньої галузі в умовах реформування освіти: реалії та перспективи.....	6
Гловацький С.В. Орієнтовне календарно-тематичне планування уроків мистецтва в 7 класі. За модельною програмою «Мистецтво» Кондратової Л.Г.....	11

II. УРОКИ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ МИСТЕЦТВО»: МУЗИЧНА СКЛАДОВА

Лисенко В. І. Мистецтво відчиняє двері.....	26
Войцях С. А. Мистецтво відчиняє двері.....	29
Лисенко В. І. Мистецтво рідного краю.....	30
Войцях С. А. Музична культура рідного краю.....	33
Нагорна С. Л. Шляхами народного мистецтва.....	36
Нагорний В. М. Українське етнічне мистецтво.....	39
Зайчук А. О. Етнічне мистецтво інших народів.....	43
Зайчук А. О. Імпровізація, обробка в мистецтві.....	47
Маріненко О. Ю. Аранжування та стилізація в мистецтві.....	52
Маріненко О. Ю. Традиції та нове трактування в мистецтві.....	56
Білець С. А. Перевтілювання в мистецтві.....	60
Білець С. А. Багато голосів і фарб.....	62
Зиринов О.В. Різноманітність звуків та кольорів.....	65
Зиринов О. В. Подих імпровізації та творчості в мистецтві.....	68
Сидоренко Н. В. Електронне аранжування та цифрова стилізація.....	72
Сидоренко Н. В. Танцювальні та портретні стилізації.....	76
Пітенко О. Ф. Сторінками європейських мистецьких конкурсів.....	79
Пітенко О. Ф. Шляхами сучасного мистецтва.....	84
Теслюк О. В. Мистецькі явища та тенденції сьогодення.....	87
Теслюк О. В. Мистецькі поєднання.....	91
Царинна Л. Г. Енергія ритму в мистецтві.....	95
Царинна Л. Г. Історія легенд.....	101
Шеремет Л. Г. Популярне в сучасності.....	107
Шеремет Л. Г. Авторські пісні. Барди.....	112
Позднякова Н. В. Ансамблеве мистецтво та монументальний живопис.....	115
Позднякова Н. В. Від шансону до живопису.....	119
Івашенко Л. А. Театральні та фотошедеври.....	123
Івашенко Л. А. Від музики до інсталяції.....	127
Борщ Л. І. Сучасні музичні тенденції та дизайн.....	131
Борщ Л. І. Від музики до інсталяції.....	134
Беляєва С. Танцюють і малюють всі.....	136
Беляєва С. В. Нові тенденції в мистецтві.....	140
Шляхтова Т. В. Цікаве в кіно і мультиплікації.....	144
Шляхтова Т. В. Музика масових свят, шоу.....	148
Яковенко Л. В. Нові технології в мистецтві.....	151
Яковенко Л. В. Мистецтво не знає кордонів.....	155
Кривенкіна Л. В. Сучасні мистецькі тенденції.....	158

ПЕРЕДМОВА

Згідно з положеннями Закону «Про освіту» та в процесі реалізації концепції Нової української школи у 2024-2025 навчальному році відбулося впровадження нового змісту освіти в основній школі, а саме: у 7 класах закладів загальної середньої освіти.

Вивчення мистецтва у 7 класах проводиться відповідно до обраних модельних програм.

Кожен заклад освіти обрав модельну навчальну програму відповідно до переліку дев'яти освітніх галузей і створив власну навчальну освітню програму закладу загальної середньої освіти.

У модельних навчальних та навчальних програмах передбачено творче ставлення вчителя до:

- змісту і технологій навчання,
- поурочного розподілу навчального мистецького матеріалу.

Необхідною умовою реалізації завдань мистецької освітньої галузі є дотримання інтегративного підходу у навчанні. Для якісної і успішної реалізації інтегрованого підходу у навчанні мистецтву вагомою методичною допомогою вчителю під час підготовки до уроку і його конструювання є підручники та інше навчально-методичне забезпечення.

Підручник – це, щонайперше, навчальне видання для учнів. Водночас кожен з підручників – це відібраний і системно викладений мистецький контент, збагачений різноманітними методичними (система запитань) і дидактичними (різні види навчальних завдань) матеріалами.

Для учнів 7 класів різними авторськими колективами створено підручники інтегрованого курсу «Мистецтво» для 7 класів, що мають гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України». Їх електронні версії розміщено в електронній бібліотеці Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти».

У поданому навчально-методичному комплексі представлено методичні рекомендації щодо вивчення мистецьких дисциплін, орієнтовне календарно-тематичне планування уроків інтегрованого курсу «мистецтво» і розробки уроків з інтегрованого курсу «Мистецтво», 7 клас.

З повагою, Сергій ГЛОВАЦЬКИЙ та члени творчої групи

Сергій ГЛОВАЦЬКИЙ,
методист предметів мистецької
освітньої галузі комунального навчального
закладу «Черкаський обласний інститут
післядипломної освіти педагогічних
працівників Черкаської обласної ради»

НОВІ ТЕНДЕНЦІЇ ВИКЛАДАННЯ ПРЕДМЕТІВ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ОСВІТИ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Методичні рекомендації щодо вивчення мистецьких дисциплін

Реформування освіти в Україні є частиною процесів оновлення освітніх систем, що відбуваються останні роки як рушії суспільного добробуту та прогресу. В мистецькій освітній галузі навчання здійснюється на основі освітніх стандартів, типових освітніх програм, нового змісту навчально-дидактичних освітніх матеріалів, підручників, застосування комплексу новітніх технологій, форм і методів навчання мистецтву тощо. Освітня галузь «Мистецтво» розглядається як суттєвий компонент загальної освіти школяра. Його могутній пізнавальний і виховний потенціал пов'язаний з естетичною природою, завдяки якій досягаються потаємні найскладніші процеси духовного життя людини, її внутрішнього світу.

Предмети освітньої галузі «Мистецтво» спрямовані на розвиток емоційно - почуттєвої сфери учнів, формування їх художньо-образного, асоціативного, критичного мислення; створення сприятливих умов для продукування креативних ідей, реалізацію власних творчих потреб у художній діяльності та пізнанні. Водночас, через образний зміст творів мистецтва, відкриваються широкі можливості ефективно впливати на виховання патріотизму, моралі та інших цінностей.

Мета викладання інтегрованого курсу «Мистецтво» реалізується в таких завданнях:

- збагачення духовного світу й виховання цінностей учнів у процесі освоєння мистецьких надбань людства;
- виховання пошани до культурних надбань духовної і матеріальної спадщини;
- розвиток загальних і спеціальних мистецьких здібностей, художньо-образного мислення й художніх інтересів;
- сприяння творчому самовияву та розвитку індивідуального стилю учня / учениці через мистецтво;
- поглиблення знань про види мистецтва, особливості їхньої художньо-образної мови;
- формування передбачених Державним стандартом базової середньої освіти мистецьких умінь і ставлень;
- розвиток умінь сприймати мистецтво в соціальному та культурному контексті;
- навчитися застосовувати мистецтво для саморефлексій та самопізнання.

Нормативна складова викладання дисциплін освітньої галузі «Мистецтво»

Організація освітньої діяльності з дисциплін освітньої галузі «Мистецтво» у закладах загальної середньої освіти здійснюється відповідно до законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року (схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р, Державного

стандарту початкової загальної освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20.04.2011 № 462; Державного стандарту базової середньої освіти затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898, наказу Міністерства освіти і науки України від 19 лютого 2021 року № 235 «Про затвердження типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти».

Державні стандарти є фундаментальними документами в організації освітнього процесу для кожного рівня здобуття освіти, а його виконання є обов'язковим для всіх закладів загальної середньої освіти.

З урахуванням поетапного переходу закладів освіти на здійснення діяльності за новими Державними стандартами у 2024/2025 навчальному році освітня програма закладу освіти може розроблятися на основі:

- Державного стандарту початкової освіти (2018), типових освітніх програм (наказ МОН від 08.10.2019 № 1273).

- Державного стандарту базової середньої освіти затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898, наказу Міністерства освіти і науки України від 19 лютого 2021 року № 235, Модельних освітніх програм для учнів 5-6 класів, рекомендованих МОН України відповідно наказу МОН від 12.07.2021 № 795 та модельних навчальних програм для закладів загальної середньої освіти для учнів 7-9 класів, рекомендованих МОН України відповідно наказу МОН України від 24.07.2023 № 883.

- Типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти, затвердженої наказом МОН від 09.08.2024 № 1120.

У період воєнної агресії і трагедії, які так болісно переживає населення України, вважаємо за необхідне вилучити з використання в освітньому процесі твори російських, а також білоруських митців (через позицію Білорусі щодо російського вторгнення в Україну).

Вивільнений навчальний час доцільно використати на ознайомлення учнів з творами українських, у тому числі, регіональних митців, що також сприятиме формуванню патріотичної національної свідомості учнівства, поваги до українського мистецтва і культури, звичаїв та традицій українського народу.

Мистецька освіта реалізується через навчальні предмети «Мистецтво» (1-2-3-4-5-6-7 класи) («Музичне мистецтво», «Образотворче мистецтво») та інтегрований курс «Мистецтво». Інтегрований навчальний курс «Мистецтво» (в основній школі 8-9 класи), інтегрований навчальний курс за вибором «Мистецтво» (в старшій школі 10-11 класи).

Діапазон тижневого навчального навантаження цієї освітньої галузі у 7-х класах становить: мінімально – 1 година; максимально – 3 години; різниця по галузі – 2 години. За рішенням закладу освіти до навчального плану освітньої програми може включатися інтегрований курс «Мистецтво» або окремі предмети «Музичне мистецтво» та «Образотворче мистецтво» (кількість годин на їх вивчення школа визначає самостійно). Резерв навчальних годин (різниця по галузі) становить 2 години, який може бути розподілений між обов'язковими для вивчення та вибірковими освітніми компонентами.

Усі модельні навчальні програми інтегрованого курсу «Мистецтво» розраховано на 2 навчальні години. Тож для повноцінної реалізації освітньої галузі і досягнення обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом базової середньої освіти, в навчальному плані закладу освіти необхідно виділяти 2 навчальні години на тиждень.

У модельних навчальних програмах відсутній розподіл навчальних годин за розділами. У межах загальної річної кількості годин педагог (педагоги) самостійно визначає (-ють) час

для роботи над кожним розділом програми, але не порушуючи при тому цілісності реалізації курсу, повноти завдань, визначених як результати і зміст навчально-пізнавальної діяльності. Тому наголошуємо, що інтегрований курс «Мистецтво» має вивчатися цілісно протягом усього навчального року: недопустимо виокремлювати вивчення учнями/ученицями складових інтегрованого курсу (музичної, образотворчої) упродовж окремих навчальних періодів (семестрів).

Програми розміщено на офіційному сайті Міністерства освіти і науки України та сайті ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»

Кожна із запропонованих модельних навчальних програм стали основою для розроблення нової навчальної та навчально-методичної літератури для учнів 7 класів для використання в новому 2024-2025 навчальному році.

Звертаємо увагу, що для формування в учнів мистецьких компетентностей та реалізації практико-орієнтованого компоненту змісту програм предмети мистецької освітньої галузі мають викладати вчителі зі спеціальною мистецько-педагогічною освітою, а саме: вчитель музичного мистецтва, вчитель образотворчого мистецтва.

У разі викладання цього курсу двома вчителями заклад освіти створює на основі модельної навчальної програми навчальну програму закладу освіти, де виокремлюється дві складові за видами мистецтва із зазначенням відповідної кількості годин «Мистецтво: музичне мистецтво» (0.5/1 година на тиждень), «Мистецтво: образотворче мистецтво» (0.5/1 година на тиждень) і затверджує її рішенням педагогічної ради.

Відповідно у класному журналі для кожної складової відводяться окремі сторінки, на яких після назви інтегрованого курсу через двокрапку прописується уточнення: «Мистецтво: музичне мистецтво», «Мистецтво: образотворче мистецтво». Водночас наголошуємо, що необхідною умовою реалізації завдань мистецької освітньої галузі є дотримання інтегративного підходу через узгодження програмового змісту і результатів навчання з різних видів мистецтва.

У сфері загальної мистецької освіти накопичено великий методичний і педагогічний досвід, який має залишатися базисом у навчанні мистецтву в закладах загальної середньої освіти. Водночас, сучасне покоління дітей потребує пошуку нових шляхів пізнання мистецтва, тому ефективним є педагогічно доцільне поєднання традиційних методів та прийомів із сучасними, зокрема інтерактивними, дослідницькими та іншими. Головне – максимально залучати різноманітні форми і види діяльності, адже вислів китайського філософа Конфуція про *«те, що я чую - я забуваю, те, що я бачу - я пам'ятаю, а те, що я роблю - я розумію»* в контексті реалізації ідей Нової української школи набуває актуальності й усвідомлення того, що в нашому гіперінформаційному суспільстві з величезною кількістю інформації, усвідомлення і засвоєння може відбуватися тільки в процесі мистецької діяльності, а цей вислів можна доповнити *«а те, що я роблю – я розумію і застосовую»*. Саме тому державні стандарти освіти і модельні навчальні програми не визначають кількісну чи якісну складову інформації (мистецького змісту), яку дитина має засвоїти в процесі навчання.

Провідними є результати навчання, які мають проявлятися через певні дії учнів – як вияв сформованості у них визначених умінь, розуміння мистецьких понять, виявлення емоційного ставлення тощо. Тож актуальним стає переформатування методів і прийомів навчання від ілюстративно-пояснювальних – до інтерактивних, дослідницьких, творчих тощо, що сприятиме формуванню у підлітків потреби в активному здобутті нових знань та умінь, позитивного емоційного ставлення до пізнання, розвитку критичного мислення тощо. Вчитель

самостійно обирає освітні технології, види мистецької діяльності учнів, мистецькі твори для сприймання (орієнтуючись на критерій їх високої художньої якості), визначає обсяг годин для опанування розділу (теми) програми і досягнення учнями очікуваних результатів навчання тощо.

Упровадження нового змісту мистецької освіти в основній школі в 7 класах.

На другому циклі базової загальної середньої освіти НУШ, згідно положень Закону «Про освіту» та в процесі реалізації концепції Нової української школи в новому 2024/2025 навчальному році розпочалось упровадження нового змісту мистецької освіти в основній школі в 7 класах. У 7-му класі освітня галузь реалізується через інтегрований курс «Мистецтво» або через окремі предмети «Образотворче мистецтво» і «Музичне мистецтво».

Перелік модельних програм «Мистецтво. 7-9 класи» (інтегрований курс)

- Модельна навчальна програма «Мистецтво. 7-9 класи» (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти (авт. Масол Л. М.).
- Модельна навчальна програма «Мистецтво. 7-9 класи» (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти (авт. Кондратова Л. Г.).
- Модельна навчальна програма «Мистецтво. 7-9 класи» (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти (авт. Гайдамака О.В., Лемешева Н. А.)
- Модельна навчальна програма «Мистецтво. 7-9 класи» (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти (авт. Івасюк О. М., Комаровська О. А та інш.).
- Модельна навчальна програма «Драматургія і театр» (міжгалузовий інтегрований курс). 7–9 класи. (Старагіна І. П., Івасюк О. М. та ін.)

Кожна із запропонованих модельних навчальних програм стали основою для розроблення нової навчальної та навчально-методичної літератури для учнів 7 класів для використання в новому 2024-2025 навчальному році.

Вагомою методичною допомогою вчителю під час підготовки до уроку і його конструюванні є підручники та інше навчально-методичне забезпечення. Акцентуємо, що підручник – це, щонайперше, навчальне видання для учнів. Водночас, кожен з підручників – це відібраний і системно викладений мистецький контент, збагачений різноманітними методичними (*система запитань*) і дидактичними (*різні види навчальних завдань*) матеріалами. Для учнів 7-х класів різними авторськими колективами створено підручники інтегрованого курсу «Мистецтво», що мають гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України». Їх електронні версії розміщено в електронній бібліотеці Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти».

В модельних навчальних та навчальних програмах передбачено творче ставлення вчителя до змісту і технологій навчання, поурочного розподілу навчального мистецького матеріалу. Учитель самостійно визначає обсяг годин на вивчення окремої теми програми, за необхідності має право змінювати порядок вивчення тем в межах навчального року. Він має можливість обирати мистецькі твори для сприймання та виконання (*сміє*), орієнтуючись на навчальну тематику й критерій їх високої художньої якості, а також розробляти художньо-практичні й ігрові завдання для учнів, ураховуючи програмні вимоги, мету уроку, дбаючи про цілісну драматургію уроку

Сучасне покоління дітей потребує пошуку нових шляхів пізнання мистецтва, тому ефективним є педагогічно доцільне поєднання традиційних методів та прийомів із сучасними, зокрема інтерактивними, дослідницькими та іншими. Головне – максимально залучати різноманітні форми і види діяльності, у процесі чого відбувається їхнє самовираження у різних

видах мистецької діяльності. Це - спів (зокрема виконанні одноголосних та багатоголосних творів, спів в ансамблі та хорі), інструментальне музикування, малювання, ліплення, конструювання тощо, де виявляється творчість, ініціативність, формується і розвивається здатність співпрацювати з іншими людьми.

Зазначимо, що ці якості особистості можуть активно розвиватися у процесі педагогічного керівництва, коли педагог дає можливість вибору у виконанні практичного завдання, підтримує прояви оригінальності, спонукає учнів до прояву різних мистецьких ініціатив (як-от виконання улюблених пісень, власних інтерпретацій виконання творчих робіт, зокрема, із застосуванням цифрових та медіа ресурсів), організації арт-мобів тощо; коли педагог планує і системно навчає дітей співпрацювати у парах, малих та великих групах або виконувати обрані мистецькі проекти. Діяльність на уроках мистецтва – це також обговорення творів мистецтва, виявлення емоційно-ціннісного ставлення до них, аналіз їхнього змісту тощо. У процесі цього виду діяльності ефективно формуються і розвиваються такі наскрізні вміння, як уміння висловлювати власну думку, здатність логічно обґрунтовувати позицію, критично мислити тощо.

Саме тому, під час конструювання кожного уроку у 7 класах (як і в інших класах навчання), педагогу необхідно залучати різні прийоми і форми роботи щодо сприймання та аналізу-інтерпретації творів мистецтва.

Зазначимо, що з-поміж результатів навчання нового державного стандарту є формування уміння демонструвати/презентувати результати власної творчості, пояснити свій задум, критично оцінити власні успіхи і досягнення тощо. Це слід системно і послідовно формувати в учнів/учениць, адже вміння критично оцінити свої можливості й якнайкраще представити їх іншим є актуальним і необхідним у сучасному світі.

Плануючи навчальну діяльність підлітків, учитель має враховувати те, що кращому осмисленню учнями мети та результатів своєї діяльності, усвідомлення, що вони є не об'єктом, а суб'єктом освітньої діяльності, сприяє надання їм більшої самостійності і відповідальності. Таким чином, відбувається переорієнтація учнів від пасивного навчання (*«вчитель мене навчить»*) до активного учіння (*«я прагну багато чого навчитися»*). Адже тільки в активній мистецькій діяльності підлітки зрозуміють власну причетність до мистецького середовища, що оточує їх повсякденно, його впливу і можливостей використання у власному житті. Уроки інтегрованого курсу «Мистецтво» мають базуватися на засадах сучасної педагогіки партнерства, співпраці, співтворчості всіх учасників освітнього процесу, що передбачає використання особистісного діалогу як домінуючої форми навчального спілкування, спонукання до обміну думок, вражень, моделювання життєвих ситуацій в контексті мистецької діяльності; включає спеціально сконструйовані ситуації вибору, авансування успіху, самоаналізу, самооцінки та самопізнання.

Сергій ГЛОВАЦЬКИЙ,
методист предметів мистецької освітньої галузі
комунального навчального закладу
«Черкаський обласний інститут післядипломної
освіти педагогічних працівників
Черкаської обласної ради»

ОРІЄНТОВНЕ КАЛЕНДАРНО-ТЕМАТИЧНЕ ПЛАНУВАННЯ УРОКІВ МИСТЕЦТВА В 7 КЛАСІ

за модельною програмою «Мистецтво» Кондратової Л.Г.

МУЗИЧНА СКЛАДОВА

Тема року:

«СУЧАСНІ МИСТЕЦЬКІ ОБРІЇ»

70 годин, 2 години на тиждень

І СЕМЕСТР Тема І. СУЧАСНЕ МИСТЕЦТВО В ЖИТТІ ЛЮДЕЙ		
Тема уроку	Основні поняття для ознайомлення	Твори для сприймання та виконання. Практична робота
Урок 1. Мистецтво відчиняє двері	Сучасне музичне мистецтво в нашому житті. Сучасне мистецтво та його роль в житті людей. Музичне мистецтво, яке оточує людей. Народні музичні інструменти України.	Перегляд відеоролика «Сучасне музичне мистецтво в нашому житті». Перегляд відео: 19 українських народних інструментів. Максим Бережнюк. Твори для сприймання: Лисенко М. Стоїть гора високая. Національний оркестр народних інструментів Пісня: Розучуємо пісню «Ми з України!» Слова: Артур Железняк, Маша Лічі Музика: Артур Железняк
Урок 2. Мистецтво рідного краю	Музина культура рідного краю. Україна – частина Європи. Вплив європейського мистецтва на розвиток українського мистецтва. Досягнення України в музичному мистецтві. Особливості українського народного мистецтва, зокрема мистецтва рідного краю. Музичне мистецтво, традиції, видатні митці рідного	Твори для сприймання: «Гуцульська фантазія» композитора П. Терпелюка у виконанні Національного академічного оркестру народних інструментів України Л. Ревуцький. Симфонія №2 (фінал). О. Яковчук. Уривок із симфонії «Нескорені» (у виконанні Заслуженого академічного Зразково-показового оркестру ЗСУ). Пісня: Виконання пісні «Ми з України!» Слова: Артур Железняк, Маша Лічі Музика: Артур Железняк Гра «Музична скарбничка».

	краю. Поняття: <i>музична культура рідного краю, поняття музичний образ</i>	Ігровий майданчик. Гра «Композитор\композиторка»
Урок 3. Шляхами народного мистецтва	Шляхами історії українського народного мистецтва. Види народного музичного фольклору. Шляхи розвитку народного фольклору. Характерні риси музичного фольклору України. Поняття народна музика або музичний фольклор інструментальний, пісенний, танцювальний та ігровий. Поняття стилізований фольклор.	Переглянь виступ фольклорного народного колективу. Українська народна пісня "Ой ти, місяцю..." Виконує НФК "Скопчанка" с. Веселинівки Баришівського району Київської області. Переглянь виступ фольклорного народного колективу. Українська народна пісня "Ой ти, місяцю..." Виконує НФК "Скопчанка" с. Веселинівки Баришівського району Київської області. Українська народна пісня «Летіла зозуля» (у виконанні Іванки Червінської & Gypsy Luge; фрагмент). Українська народна пісня «Зелена рутонька» (у виконанні співачки NAVKA; фрагмент). Пісня «Ой на Івана, та й на Купала»: стилізація народного обряду (у виконанні театру пісні «Джерела»; фрагмент). Пісня: українська народна пісня «Зеленєс жито», розучування
Урок 4. Українське етнічне мистецтво	Народні українські традиції та обряди в фольклорі та професійній музиці Українська етнічна інструментальна та вокальна музика. Фольк-рок або його відповідником етнорок Історія розвитку мистецтва етносів України. Використання етнічних мотивів у професійній музиці. Поняття етнічна музика.	<i>Віночок українських народних мелодій.</i> Віночок українських народних мелодій (у виконанні оркестру народних інструментів Національної радіокомпанії України під керівництвом С. Литвиненка; соліст — О. Журавчак (сопілка)). <i>Музична вікторина.</i> Як звучать народні музичні інструменти. Троїсті музики. Покутська полька. Композиція «Гуцулка» (у виконанні гурту «Ватаги», м. Яремче; фрагмент) Покутська полька (у виконанні ансамблю «Троїсті музики»; фрагмент). Етнічна музика України. Уривок зі збірки «Карпатія»: Інтродукція — гра на дуді (у виконанні Р. Кумлика, с. Верховин. Слова і музика О. Скрипки. «Країна Мрій» (фрагмент відеокліпу гурту «ВВ»). Українська народна пісня «Чорна рілля»: саундтрек до фільму «Крути 1918» (фрагмент відеокліпу

		гурту «Гайдамаки»). Слова і музика С. Соловія. «Українське сонце» (фрагмент відеокліпу гурту KOZAK SYSTEM). Українська народна пісня «Зелене жито» (виконання)
Урок 5. Етнічне мистецтво інших народів	Поняття: <i>етнічне мистецтво країн.</i> Етнічний унікальний спів різних країн. Музичні інструменти різних країн. Танці народів світу. Поняття реп.	Унікальний народний спів: норвезький етнічний спів кульнінг, німецький, австрійський спів йодель. Українська народна пісня «Рано-раненько» (у виконанні гурту GO-A; фрагмент). Українська народна пісня «Що з-під дуба» (у виконанні гурту ДахаБраха; фрагмент) Д. Медальє, С. Бегер, Дж. Вайт. TOY (у виконанні Н. Барзілай; фрагмент). Музичний калейдоскоп: фрагменти арабської, індійської, грецької, іспанської, африканської, японської, австралійської етнічної музики. Відеофрагменти ірландського, сербського, польського народних танців. Відеофрагмент іспанського танцю фламенко. В. Зубицький. Сюїта «Українські танці» (у виконанні тріо «CONTEMP»; фрагмент). Розучуємо пісню «Мова, наша мова» (слова Ю. Рибчинського та Л. Лазурко, музика П. Табакова).
Урок 6. Імпровізація, обробка в мистецтві	Поняття: <i>імпровізація в музиці; обробка народної вокальної музики.</i>	Приклади вокальних та інструментальних імпровізацій виконавців української народної музики. Види імпровізації: вокальна, інструментальна, ритмічна. Інструментальні імпровізації: награвання на сопілці, окарині, цимбалах (фрагменти). Гра «Імпровізація онлайн». Гра «Вокальна імпровізація». Й. Брамс. Хоральна прелюдія № 11 «Es ist ein Ros' entsprungen» (орган; фрагмент). Й. Брамс. Хоральна прелюдія № 11. Імпровізації (саксофон та електронна скрипка; фрагменти). Українська народна пісня «Сонце низенько» (у виконанні вокального ансамблю; фрагмент). Українська народна пісня «Сонце низенько» в обробці М. Лисенка (у

		виконанні Волинського народного хору; фрагмент). Виконуємо пісню «Мова, наша мова» (слова Ю. Рибчинського та Л. Лазурко, музика П. Табакова) під фонограму.
Урок 7. Аранжування та стилізація в мистецтві	Поняття: <i>аранжування в мистецтві</i>. Види аранжування. Аранжування академічної музики. Поняття: <i>транскрипція в музиці; стилізація в музиці</i>. Транскрипція в музиці.	Аранжування в музичному мистецтві та його види. Сприймання: Л. ван Бетховен. Соната № 14, частина 1 (фортепіано; фрагмент). Л. ван Бетховен. Соната № 14, частина 1 (у сучасному аранжуванні; фрагмент). М. Скорик. Джазова транскрипція п'єси Л. ван Бетховена «До Елізи» (фортепіано; фрагмент). Ф. Бузона. Транскрипція твору Й. С. Баха «Хоральна прелюдія фа мінор» (фортепіано; фрагмент). Стилізація в музиці. Дж. Вайс, Х. Перетті, Л. Креаторе. «Can't Help Falling In Love» («Не можу не закохатися») (у виконанні Е. Преслі; фрагмент). Розучуємо пісню «Ясноока україночка» (слова і музика Н. Май).
Урок 8. Традиції та нове трактування в мистецтві	Поняття: <i>академічна музика</i>. Академічний стиль. Поняття: <i>інструментування (оркестрування)</i>. Історія розвитку аранжування в музиці. Аранжування симфонічної музики. Поняття: <i>інструментування (оркестрування) в музичному мистецтві</i>. Різновиди аранжування академічної музики: інструментальне, вокальне (хорове) й електронне	Академічна музика та історія розвитку аранжування в музиці. Аранжування шедеврів симфонічної музики. Сприймання музики: В. А. Моцарт. Симфонія № 40 соль мінор. Частина 1; фрагменти 2-ї, 3-ї, 4-ї частин (у виконанні симфонічного оркестру м. Фульда, Німеччина). В. А. Моцарт. Симфонія № 40 соль мінор. Частина 1 (у виконанні естрадно-симфонічного оркестру під керівництвом П. Морія, Франція). Уривок із кінофільму «Амадей» (реж. М. Форман, 1984) Різновиди аранжування академічної музики: інструментальне, вокальне (хорове) й електронне. В. Косенко. «Пасакалія» з циклу «11 етюдів у формі старовинних танців» (фортепіано). В. Косенко. «Пасакалія» для фортепіано в перекладенні для оркестру. Гра «Актори і співаки». Виконуємо пісню «Ясноока україночка» (слова та музика Н. Май). під фонограму.

Урок 9. Перевтілювання в мистецтві	Поняття: аранжування в народної музики. Поняття: транскрипція народної музики	Аранжування народної музики. Вокальне аранжування Шумка: українська народна пісня-танець (у виконанні капели бандуристів; фрагмент). А. Дворжак. «Слов'янські танці». № 2: «Українська шумка» (у виконанні симфонічного оркестру; фрагмент). М. Різоль. Козачок (у виконанні баяніста; фрагмент). М. Різоль. Козачок (у виконанні оркестру народних інструментів; фрагмент). М. Скорик. «Мелодія» (у виконанні симфонічного оркестру; фрагмент). Я. Джусь. Транскрипція «Мелодії» М. Скорика (бандура; фрагмент). Розучуємо пісню «До перемоги» (слова і музика І. Танчака).
Урок 10.Багато голосів і фарб	Вокальне та хорове аранжування. Вокальне перевтілювання мелодій	Аранжування народної музики. Вокальне аранжування Українська народна пісня «Ніч яка місячна» (інструментальна версія, бандура; фрагмент). Інструментальні варіації на тему «Ніч яка місячна» (виконання на синтезаторі; фрагмент). Українська народна пісня «Несе Галя воду» (у різних аранжуваннях; фрагменти) Мікс кавер-версій на пісні українських композиторів (фрагмент II Volo — Grande Amore (Cover in Ukrainian by Yaroslav Karpuk, Oleksandr Balabanov, Daria Buhaichuk) (фрагмент). М. Леонтович. «Щедрик» (у виконанні хору хлопчиків «Libera», аранжування Р. Прізмана; фрагмент). Українська народна пісня «Закувала зозуленька» (у виконанні Тіани Роз та Черкаського народного хору; фрагменти). Музика А. Кос-Анатольського, слова І. Франка. «Ой ти, дівчино, з горіха зерня» (у виконанні А. Солов'яненка та Галицького академічного камерного хору; фрагменти). Укр. пісня «Ніч яка місячна» - інструментальна версія, бандура. Ніч яка місячна на бандурі. Укр. нар. пісні «Ой вербо, вербо». Українська пісня «Закувала зозуленька» в сольному та

		хоровому аранжуванні. Виконання пісні І.Танчака «За перемогу»
Урок 11. Різнобарвність звуків та кольорів	Різновиди інструментального аранжування. Поняття: <i>поліфонія; поліфонічне аранжування</i> . Поліфонія та її типи: підголоскова, імітаційна та контрастно-тематична. Аранжуванням, обробка для виконання оркестром — оркестрування, обробка у віртуозному стилі — транскрипція	Особливостей різновидів інструментального аранжування. І. Альбеніс. «Астурія»: уривок з «Іспанської сюїти» (у виконанні Paul Barton, фортепіано). І. Альбеніс. «Астурія» (у виконанні Paola Hermosin, гітара). І. Альбеніс. «Астурія» (для арфи та струнного оркестру). І. Альбеніс. «Астурія» (у виконанні ансамблю народних інструментів «Музичний сувенір», м. Харків). Й. С. Бах. Токата і фуга ре мінор (у виконанні Г. Гродберга; орган). Й. С. Бах. Токата і фуга ре мінор (у виконанні В. Мей; електроскрипка). Гра «Музична вікторина». Гра «Імпровізація». Розучуємо пісню «Осінь» (слова Н. Май, музика О. Май).
Урок 12. Подих імпровізації та творчості в мистецтві	Імпровізація як майстерність. Каприз як жанр мистецтва. Джазове аранжування	Творчість Н.Паганіні. Н. Паганіні. Каприс № 24 (у виконанні Д. Гарретта, скрипка; фрагмент). Ф. Ліст. «Великі етюд за Н. Паганіні»: етюд № 6 ля мінор (у виконанні М. Віхляєвої, фортепіано; фрагмент) М. Скорик. Обробка капрису № 24 Н. Паганіні (у виконанні симфонічного оркестру; фрагмент). О. Саратський. «Цвіте терен». Джазові обробки української народної пісні (фортепіано; фрагменти). Слова Тіни Кароль і М. Бровченка, музика Тіни Кароль. «Україна — це ти!» в аранжуванні Т. Петрик (у виконанні тріо бандуристів; фрагмент). Ф. Шопен. Ноктюрн № 1 сі-бемоль мінор (фортепіано; фрагмент) Приклади джазового аранжування. Виконання пісні «Осінь» слова Н. Май, музика О. Май
Урок 13. Електронне аранжування та цифрова стилізація	Електронне аранжування, цифрові інструменти, цифрова музика, електронна музика.	Електронні інструменти: цифрове піаніно, цифровий рояль, електроскрипка. Гра на віртуальному піаніно. Електронне аранжування.

		Синтезатор. Приклади електронного аранжування. Ф. Шопен. Ноктюрн № 2, оп. 9 (фортепіано; у виконанні Г. Томаселло). Ф. Шопен. Ноктюрн № 2, оп. 9 (сучасна обробка; у виконанні Р. Клайдермана). П. де Сенневіль. «А Comme Amour» (у виконанні Р. Клайдермана). Відео «ЗСУ. Герої нашого часу». Розучуємо пісню «Я намалюю» (слова і музика Д. Волканова)
Урок 14. Танцювальні та портретні стилізації	Поняття: <i>танець і види танців</i>. Бальні танці та їх різновиди. Танцювальні імпровізації. Класичний, історичний, бальний танок. Біт, бітмейкер.	Танець, танок, жести, міміка, пантоміма, пластика, темп, ритм, композиція, хореографічний малюнок. Класичний танець, історичний танець: павана, гальярда, контрданс, менует, мазурка, полонез, кадрили В. А. Моцарт. Менует (у виконанні оркестру). В. А. Моцарт. Менует (в естрадній обробці). Музична вікторина «Танці народів світу». Хабанера. Ж. Бізе. «Хабанера» з опери «Кармен» (у виконанні А. Позняк; фрагмент). Ж. Бізе. «Хабанера» з опери «Кармен» (у рок-обробці; фрагмент). Бальний танець: танго, самба. Румба, ча-ча-ча, естрадний танець: Чечітка, або степ. Відеоролик «Виконання танцю чечітка». Види танців: класичний, акробатичний, сюжетно-характерний, ритмічний Уривки з рок-обробки. Види бальних танців. Таночок-імпровізація. Виконання пісні «Я намалюю» муз. і сл. Д. Волканова
Урок 15. Сторінками європейських мистецьких конкурсів та виставок	Історія пісенного конкурсу Євробачення. Народне колядування. Колядки в різних країнах.	Участь України у пісенному конкурсі Євробачення з 2003 року. Уривки з хітів пісенного конкурсу Євробачення останніх років. Слова С. Джамаладінової і А. Антоняна, музика С. Джамаладінової. «1944» (у виконанні Джамали, фрагмент). Слова О. Псюка та І. Клименка, музика І. Діденчука. «Стефанія» (у виконанні гурту «Kalush Orchestra», фрагмент).

		Польська колядка «Dzisiaj w Betlejem» («Сьогодні у Вифлеємі») (у виконанні «Studio Accantus»; фрагмент). Українська колядка «Во Вифлеємі нині новина» (у виконанні гурту «Very Wel»; фрагмент) Дж. П'єрпонт. «Jingle bells» (аранжування П. Моріа, у виконанні оркестру; фрагмент). Дж. П'єрпонт. «Jingle bells» (у виконанні гурту «Шпилясті кобзарі»; фрагмент). Розучуємо колядку «Ходить місяць» (слова Ю. Хандожинської, музика Н. Антоник).
Урок 16. Шляхами сучасного мистецтва	Повторення матеріалу	Узагальнення знань, виконання улюблених пісень, перевірка теоретичних знань. Колядка «Ходить місяць» вірші Юлії Хандожинської музика Наталії Антоник. Виконання колядки «Тиха ніч»
Тема II. НОВІ ТЕНДЕНЦІЇ СУЧАСНОГО МИСТЕЦТВА		
Урок 17. Мистецькі явища та тенденції сьогодення	Музичний стиль. Основні стилі та напрями сучасного музичного мистецтва. Автентичне музикування Поняття: <i>імпровізація</i>. Джаз як явище в музиці. Джазмен, джаз-бенд. Ритм-енд-блюз.	Основні стилі та напрями сучасного музичного мистецтва Автентичне музикування. Композиція «Венеційське рондо» (у виконанні оркестру «Rondo Veneziano»; фрагмент). Українська народна пісня «Чумацька» (у виконанні гурту «TaRuta» і Р. Коляди; фрагмент відеокліпу). Слова Н. Жижченко, музика Н. Жижченко та Є. Філатова. «ZENIT» (фрагмент відеокліпу гурту «ONUKA»). Слова К. Павленко, музика К. Павленко і Т. Шевченка. «Соловей» (відеофрагмент виступу гурту «Go_A»). Розучуємо пісню «Зима, красуня біла» (слова та музика Н. Май)
Урок 18. Мистецькі поєднання	Історія розвитку джазової музики, джазові композитори та виконавці. Інструменти джазу. Характерні риси джазу. Джазмен, джаз-бенд.	Історія розвитку джазової музики, джазові композитори та виконавці. Інструменти джазу. Характерні риси джазу. Луї Армстронг його творчість. Л. Армстронг. What a Wonderful World. Л. Армстронг. Hello Dolly. Б. Гудман. Sing Sing Sing. Дж. Гершвін. «Summertime» (у виконанні Е. Фіцджеральд та Л. Армстронга). Гра «Імпрровізація»

		Виконуємо пісню «Зима, красуня біла» (Н. Май).
Урок 19. Енергія ритму в мистецтві	Рок-н-рол. Історія розвитку. Ритм-енд-блюз як різновид блюзу.	Рок-н-рол. Історія розвитку. Ритм-енд-блюз як різновид блюзу. Композитори та виконавці рок-н-ролу. Історія розвитку. Особливості музики рок-н-ролу. Ритм-енд-блюз. Blue Suede Shoes. Jailhouse Rock. Elvis Presley. That's Alright (Mama). Гра «Упізнай голос виконавця». Музична вікторина з кращих хітів R&B XX ст. Переглянь відео: акробатичний рок-н-рол «Україна має талант-9» (Діти-2). Розучування пісні «Шалений рок-н-рол» (слова і музика Н. Май)
Урок 20. Історія легенд	Рок-музика. Характерні риси рок-музики. Різновиди року та творчість гуртів й виконавців.	Рок-музика. Характерні риси рок-музики. Історія легендарних гуртів. Різновиди рок-музики. Хард-рок, софт-рок, попрок, симфо-метал. Історія легендарних гуртів. Творчість «The Beatles», «The Rolling Stones», «Pink Floyd», «Led Zeppelin». Перегляд уривка із музичної драми «Богемна рапсодія». Група «The Beatles». «Let it be», «Yesterday». Група «Queen». «The show must go on», «We are the champions». Група «Pink Floyd», «Another Brick in the Wall». Рок-групи «АНТИТИЛА». TDME. (уривки з пісень). Гурт «Океан Ельзи». «Відпусти», «Без бою», «Все буде добре», «Обійми» (фрагменти) Гра «Рок-композиція». Виконуємо пісню «Рок-н-рол» (слова і музика Н. Май).
Урок 21. Популярне в сучасності	Попмузика. Історія розвитку популярної музики. Характерні риси попмузики	Попмузика. Історія розвитку популярної музики. Характерні риси попмузики. Творчість попспіваків та співачок: Майкл Джексон, Мірей Матьє. Адріано Челентано, Тото Кутуньо, Патрісія Каас, Лара Фабіан, Софія Ротару. М. Джексон. «They Don't Care About Us». П. Каас. «Mon Moe Moi», «D'Allemagne» («Besie»). А. Челентано. «Confessa», «Soli». Л. Фабіан. «Je t'aime». С. Ротару. «Червона рута» (уривки). Тіна Кароль. «Україна — це ти». Джамала. «Крила».

		О. Пономарьов, DZIDZIO. «Гей, соколи!», О. Пономарьов, DZIDZIO, А. Пивоваров, ALEKSEEV. «Чому». Розучуємо пісню «Червона рута» (слова і музика В. Івасюка).
Урок 22. Авторські пісні й новий живопис	Бардівська та авторська пісня. Бард. Бард-рок. Виразальні засоби та характерні риси авторської пісні	Бардівська та авторська пісня. Бард. Українські барди Едуард Драч, Наталка Криничанка, Дмитро Лінартович, Микола Тимчак, Олександр Смик, Сергій Шишкін та барди. Бард-рок. Виразальні засоби та характерні риси авторської пісні Е. Драч. «Небо України». М. Бурмака. «Мова кольорова». С. Шишкін. «Осінь пісня» Гра «Я — диригент/диригентка». Виконуємо пісню «Червона рута» під фонограму
Урок 23. Ансамблеве мистецтво та монументальний живопис	Музичний колектив. Вокально-інструментальний ансамбль (скорочено ВІА) Стиль диско, колективи та виконавці.	Музичний калейдоскоп. ВІА «Смерічка», «Водограй», гурт «Пікардійська терція» (уривки) Стиль диско Глорія Гейнер, Даяна Росс, Аманда Лір, Даліда Творчість груп: групи «ABBA», «Boney M.», «Arabesque», «Baccara», «Dschinghis Khan» «Ricchi E Poveri», «Modern Talking» Калейдоскоп музики в стилі диско. Гурт «Boney M.». «Sunny». Гурт «Ricchi E Poveri». «Mamma Maria». Гурт «Modern Talking». «Brother Louie», «Cheri Cheri Lady». Гурт «Пікардійська терція» Калейдоскоп сучасних українських попгуртів «KAZKA» DZIDZIO «Мандри», «Go_A», Mavka, «ДахаБраха» — український музичний етногурт, «Kalush Orchestra» Пісні про війну та наших захисників/ захисниць у виконанні популярних українських гуртів Розучуємо пісню «Спасибі вам, фронтовики» (слова і музика Н. Май)
Урок 24. Від шансону до живопису	Шансон. історія, характерні риси. Шансоньє. Українські виконавці шансону.	Шансон, історія, характерні риси шансону. Творчість Моріса Шевальє, Шарля Трене та Едіт Піаф, Жорж Брассенс, Жак Брель, Шарль Азнавур і Сальваторе Адамо. Ів Монтан, Анрі Сальвадор, Мірей Матьє, Джо Дассен, Даліда, Патрісія Каас, Мілен Фармер та інші Відеоролик «Історія творчості Едіт Піаф». Е. Піаф. «Non, Ge Ne

		Regrette Rien» Шарль Азнавур, Мірей Матьє. «Une Vie D'amour» («Вічне кохання»). Джо Дасен. «Et si tu n'existais pas Live» Українські шансоньє: В'ячеслав Хурсенко, Гарік Кричевський, Роман Скорпіон, Олександр Яременко, Михайло Грицкан, Люцина Хворост, Антон Крук, Сергій Піскун, Андрій Кравченко Музична вікторина «Сучасний шансон». В. Хурсенко. «Соколята». О. Яременко. «Коли настане завтра»
Урок 25. Театральні та фотошедеври	Театральна музика. Музика в драматичному та музичному театрах. Різновиди опер.	Театральна музика. Музика в драматичному та музичному театрах. Різновиди опер. І. Кальман. Арія «Карамболіна, карамболетта» з оперети «Фіалка Монмартру» (у виконанні О. Крицької). І. Кальман. «Арія містера Ікс» з оперети «Принцеса цирку» (у виконанні Б. Косопуда) Рок-опера Спільні та відмінні риси опери та рок-опери Переглянь уривки із рок-опери «Моцарт» та рок-опери «Тарас Бульба» Розучуємо пісню «Вихідні» (музика та аранжування В. Будейчука, слова І. Зінковської)
Урок 26. Від музики до інсталяції	Мюзикл, характерні риси мюзиклу. Спільні риси опери, оперети та мюзиклу: телемюзикл.	Мюзикл, характерні риси мюзиклу. Спільні риси опери, оперети та мюзиклу: Р. Коччанте. Пісні «Belle», «Danse mon Esmeralda» та «Le Temps de cathédrales» із мюзиклу «Собор Паризької Богоматері» (у виконанні Б. Пельтьє Ж. Пресгурвік. Мюзикл «Ромео і Джульєтта». «Les Rois du monde» («Королі нічної Верони»), дуєт Ромео та Джульєтти «Aimer» («Кохання»). Мюзикли «Знедолені» К.-М. Шонберга та «Привид опери» Е. Веббера (фрагменти). Відеовікторина. «Розпізнавання за кадрами з мюзиклів їхню назву». Виконуємо пісню «Вихідні» (музика та аранжування В. Будейчука, слова І. Зінковської).
Урок 27. Сучасні	Тенденції	Тенденції розвитку сучасного

музичні тенденції та дизайн	розвитку сучасного музичного мистецтва Саунд-арт, звукова скульптура, звукова інсталяція, саундскіп. Світломузика	музичного мистецтва Відеоролик «Музичні твори, у яких поєднані живий звук та електронна музика»; (фрагменти). Саунд-арт, звукова скульптура, звукова інсталяція, саундскіп Світломузика Відеоролик «Світломузичні твори». Гра «Звучить хор». Розучуємо пісню «Дитячими долонями» (слова і музика Н. Май)
Урок 28. Від музики до інсталяції	Електронна музика. Синтезатор, клавішний синтезатор. Семплер Драм-машина Електронні музичні інструменти	Синтезатор, клавішний синтезатор. Семплер Драм-машина Електронні музичні інструменти: Цифрові настільні барабани, Цифровий рояль, Цифровий орган, Цифрові духові інструменти Кейко Мацуї. «Tears of the Ocean», «Deep Blue». Гурт «Space», «Just Blue», «Magic Fly» (уривки із космічної симфонії). IDZ'OB. Ethiopian. Гурт «Zapaska» Виконання пісні «Дитячими долонями» (слова і музика Н. Май)
Урок 29. Танцюють і малюють всі	Вуличний танець. Стилі вуличного танцю: хіп-хоп, брейк-данс, попінг, локінг, нью-стайл, хаус, крампінг, сі-вок, хастл, диско-фокс, диско-свінг та інші. Реп. Діджеїнг. Бітбоксинг	Вуличний танець. Відеоролик «Уривки стилів вуличного танцю». Стилі вуличного танцю: хіп-хоп, брейк-данс, попінг, локінг, нью-стайл, хаус, крампінг, сі-вок, хастл, диско-фокс, диско-свінг та інші. Відеоролик «Приклади танців хіп-хоп». Реп. Відеоролик «Реп-композиції українських виконавців» Діджеїнг. Бітбоксинг. Український хіп-хоп — частина української музичної сцени сьогодення. Гра «Читаємо реп». Ар-енд-бі-виконавці: Ашер, Бейонсе, М. Кері, Ріанна, Келлі Роуленд, Сіара, Джастін Тімберлейк, The Weernd, Сіара, Келі Роуланд, Bleck Eyed Peas, Марі Джейд Брід та інші Дж. Тімберлейк. «Cry me a river». Гурт «ТНМК». «Гранули», Вдома. Гурт «Тартак». «Жити». «Україно, забивай». KALUSH feat Skofka. «Додому». Розучування пісні «Ми на хвилі» (музика та аранжування В. Будейчука, слова І. Зінковської).

Урок 30. Нові тенденції в мистецтві	Види театрів: театр міміки та жестів, театр гумору та сатири, імерсивний театр, театр одного актора. Поняття перформанс, моноспектакль	Види театрів: театр міміки та жестів, театр гумору та сатири, імерсивний театр, театр одного актора. Сприймання: Відеоролик. Вистава «Лісова феєрія». Театр міміки та жестів «Райдуга» (уривок). Імерсивний театр UZAHVATI. Вистава «Час» (уривок). Уривки із моновистав «Френк Сінатра», «Я вдома». Відеоурок хіп-хопу. Виконуємо пісню «Ми на хвилі» (музика та аранжування В. Будейчука, слова І. Зінковської).
Урок 31. Цікаве в кіно, мультиплікації, дизайну	Нові тенденції в кіно: цифрові камери, нейромережі, штучний інтелект, цифрові двійники, мобільне кіно Нові тенденції в анімаційних фільмах. Метод сел-шейдинг в анімації. Стрімінгові платформи сьогодні використовують технології передачі 4K та 8K. LED-екрани із застосуванням HDR-технологій.	Перша станція — «У світі кіно» Поява цифрових камер, нейромережі, штучний інтелект, цифрові двійники, мобільне кіно. Друга станція — «У світі анімаційних фільмів». американська анімаційна студія Laika створила апарат, що дозволяє імітувати дихання ляльок, поява нової технології в мультиплікації сел-шейдинг, відома як метод малювання зображення, метод сел-шейдинг в анімації. Стрімінгові платформи сьогодні використовують технології передачі 4K та 8K. LED-екрани із застосуванням HDR-технологій Сприймання: Анімаційний мультсеріал «Хоробрі зайці» для дошкільнят (Glowberry, Film.ua Group). Серія мультфільмів «Книга-мандрівка. Україна». є серія мальованих мультфільмів «Знай наших». Перегляд: Мультфільм. «Хоробрі зайці» (уривок). «Книга-мандрівка. Україна». «Код Кнорозова» (уривки). Розучуємо пісню «Україна» (слова і музика Т. Петриненка).
Урок 32. Музика масових свят, шоу та фешен-індустрія	Масові свята та їх види. Поняття парад. Show.	Види масових свят: Календарно побутові: Масляна, Івана Купала, Суспільно-політичні: День Матері, День Землі, День вишиванки, День міста Трудові Свято врожаю, День шахтаря, День підприємства Релігійні Різдво, Великдень Свята мистецтв Червона Калина, Київська весна, Слов'янський базар Спортивні свята Олімпіада, спартакіада Дитячі свята День захисту дітей, День дитячого театру.

		Парад. Склад духового оркестру. Сприймання: Відеоролик «Українські свята». Відеоролик «Українські свята». Відеоролик «Пісні про вишиванку». Марш нової української армії (у виконанні духового оркестру)Відеоколаж «Традиційні українські масові свята». Виконуємо пісню «Україна» (слова і музика Т. Петриненка) під фонограму. Проект «Сценаристи». Гра «Шоу-ланцюжок»
Урок 33. Нові технології в мистецтві	Поняття чарт, хіт-парад, гіт-парад, хіт, шлягер. Популярні українські виконавці. Сучасні вокальні техніки: Тванг, Гроул, Свистковий йодль, Штробас, вібрато, субтон, мелізми.	Поняття чарт, хіт-парад, гіт-парад, хіт, шлягер. В музиці. Проведення дослідження в класі «Наша найулюбленіша музика або Хіт-парад класу». Популярна музика, яку слухають українці: легка й приємна для сприйняття поп-музика, блюз, реп, R&B, funk (фанк) reggae (регі) Серед улюблених стилів молоді є український інді-поп, електроніка, хвилі хіп-хоп ритмів, фолктроніка. Сучасні вокальні техніки: Тванг, Гроул, Свистковий йодль, Штробас, вібрато, субтон, мелізми. Сучасні вокальні техніки: Тванг, Гроул, Свистковий йодль, Штробас, вібрато, субтон, мелізми. Сприйняття: Музичний хіт-парад сучасних музичних композицій. Go_A, рок-виконавців «Друга Ріка», «Океан Ельзи», «Мотор'олла», «Антитіла», «Епоlets», зірки хіп-хопу та репу «Бумбокс», «The Hardkiss», «Alyona alyona», «Kalush Orchestra». Українська народна пісня «Туман яром» (у виконанні хору імені Г. Верьовки). «Гей, соколи!» (у виконанні О. Пономарьова, М. Хоми) «Запроси мене у сни свої» (музика В. Івасюка, слова Б. Стельмаха, у виконанні Н. Яремчука). «Запроси мене у сни» (у виконанні акапельного гурту Pentatonix Hallelujah, Mad World). Розпізнавання технік вокального виконання: Адель «Rolling

		in the deer», Брітні Спірс в «Baby one more time», Енріке Іглесіас в пісні «Hero». Відеоролик «Різні техніки співу». Відеоролик «Різні техніки співу». Розучуємо «Пісню про рушник» (слова А. Малишка, музика П. Майбороди)
Урок 34. Мистецтво не знає кордонів	Поняття мікс, ремікс, семпл, біт, бітмейкер, бенгер, вайб	Нові напрями сучасної музики. Словник нових понять: мікс, ремікс, семпл, біт, бітмейкер, бенгер, вайб. Нові техніки виконання: на скляній арфі, на бокалах. Новий інструмент зевсофон. Відеоролик «Твори у виконанні заслужених національних колективів України» (уривки). Сприймання: Євген Хмара. In the Sky. Дует віолончелістів 2CELLOS Луки Шулича (Словенія) та Степана Хаусера (Хорватія). Кавер-версія пісні AC/DC «Thunderstruck». В. А. Моцарт, Б. Хоффман. «Адажіо» для скляної гармоніки, до мажор. «Богемна рапсодія» (у виконанні зевсофона). Виконуємо «Пісню про рушник» (слова А. Малишка, музика П. Майбороди)
Урок 35. Сучасні мистецькі тенденції	Повторення та узагальнення вивченого	Станції: Музична вікторина. Музичні знавці. Співоча студія. Станція театральна – пантоміма

УРОКИ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «МИСТЕЦТВО»: МУЗИЧНА СКЛАДОВА

1 семестр. ШЛЯХАМИ УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦТВА

Урок 1

Володимир Іванович Лисенко,
учитель предметів мистецької освітньої галузі
Звенигородського опорного закладу загальної
середньої освіти імені Тараса Шевченка
Звенигородської міської ради Звенигородського району
Черкаської області

Тема уроку. МИСТЕЦТВО ВІДЧИНЯЄ ДВЕРІ

Мета уроку:

- ознайомити з мандрівною картою Країною музичного мистецтва, надати уявлення про сучасне музичне мистецтво та його роль в житті людей, розглянути поняття музичний народний інструмент та його різновиди, надати уявлення про значення сучасного музичного мистецтва в нашому житті, познайомити із творчістю композитора М. Лисенка;
- розвивати вміння учнів уважно слухати музику та висловлювати свої власні музичні враження від прослуханого твору, вміння надавати характеристику художньому образу твору, розвивати вміння розпізнавати українські музичні інструменти, виконувати рухи до пісні;
- виховувати інтерес до українських музичних народних інструментів та їх різновидів, виконання дитячих пісень українських композиторів.

Компетентності:

Ключові: уміння вчитися (уміння зосереджено сприймати навчальний матеріал), культурна компетентність (залучення до мистецької діяльності, розвиток творчого самовираження), соціальна компетентність (уміння співпрацювати з колективом).

Предметні: опанувати поняття «музичний народний інструмент», жанри музичного мистецтва; формувати вміння емоційно сприймати музику та аналізувати її, надавати характеристику жанровим особливостям твору; розвивати вміння елементарного музикування та здійснення інструментальної імпровізації; формувати вокально-хорові навички.

Тип уроку: комбінований, урок введення в тему.

Обладнання: музичний інструмент, програвач, мультимедійна дошка, ілюстрації до музичного твору та пісні або мультимедійна презентація, портрети композитора М. Лисенка та автора пісні А. Железняка.

Основні поняття для засвоєння: сучасне музичне мистецтво в нашому житті та його роль. Музичне мистецтво, яке оточує людей. Народні музичні інструменти України.

Твори, що вивчаються на уроці:

Перегляд відеоролика «Сучасне музичне мистецтво в нашому житті»;
перегляд відео «19 українських народних інструментів. Максим Бережнюк».

Твори для сприймання: М. Лисенко. «Стоїть гора високая» (у виконанні Національного академічного оркестру народних інструментів України); відеоролик «Музичне мистецтво в

нашому житті»; відеоролик «19 українських народних інструментів. Максим Бережнюк».

Твори для виконання: сл. А. Железняка, М. Лічі; муз. А. Железняка «Ми з України!».

ХІД УРОКУ

1. Організаційний момент. Повідомлення теми уроку. Мотивація до навчання.

Слайд 1, Слайд 2, Слайд 3. Запрошую тебе у світ традицій і новаторства в країні мистецтва.

Яка музика оточує тебе і твою родину? Яка музика звучить навколо тебе? Чим відрізняється музика, яку слухали твої бабуся з дідусем і твої батьки, від музики яку слухаєш ти?

2. Мистецька грамотність. Новий матеріал.

Слайд 4. У сучасному світі важко уявити життя без музики. Вона супроводжує нас під час родинних і народних свят, обрядів, звучить у концертних залах, філармоніях, на теле- та радіоефірах, під час уроків музичного мистецтва. Музика стала невід’ємною частиною нашого повсякдення – її можна почути в інтернеті, у плеєрах, мобільних телефонах чи приймачах. Вона об’єднує людей з різних країн і континентів, передаючи почуття, емоції, взаємини та захоплення красою навколишнього світу.

Слайд 5. Перегляд: відеоролик «Музичне мистецтво в нашому житті».

Поділися своїми враженнями від перегляду. Які думки, висловлені в цьому фрагменті, ти поділяєш? Що тобі хотілося б додати?

Слайд 6. Дослідники встановили, що звукові хвилі впливають на психіку, фізіологію, настрій та самопочуття людини.

Слайд 7. Більшість дітей і підлітків серед різноманітних видів мистецтва віддають перевагу саме музиці. Часто її слухають як фон під час відпочинку, занять спортом або роботи.

Слайд 8. Улюблені мелодії включають пісні, танцювальні ритми, класичні твори в сучасній обробці тощо, адже кожне покоління має свої музичні вподобання. Особливістю нашого часу є широкі можливості, які стали доступними завдяки інтернету. Сьогодні взяти участь у міжнародних музичних конкурсах і фестивалях, побувати на прем’єрі музичного спектаклю чи концерті улюбленого виконавця можна онлайн, не виходячи з дому. Наприклад, нещодавно театр «Метрополітен-опера» започаткував проєкт «Nightly Met Opera Streams» із трансляціями оперних вистав у форматі HD зі свого репертуару. Крім того, кожна людина може легко створити власну музичну колекцію або скласти плейлист із найулюбленіших музичних хітів.

3. Сприймання та інтерпретація мистецтва

Слайд 9. М. Лисенко. «Стоїть гора високая» (у виконанні Національного академічного оркестру народних інструментів; фрагмент).

Слайд 10. Аналіз творів мистецтва. Який настрій створює прослухана мелодія? Що ви уявляєте під цю музику? Звучання яких музичних інструментів вам вдалося розпізнати?

Слайд 11. Відеоролик «19 українських народних інструментів. Максим Бережнюк.» (фрагмент). Максим Бережнюк – український музикант-віртуоз, виконавець на традиційних духових інструментах, вокаліст, учасник гурту стародавньої музики «Хорея Козацька». Асистент-викладач Київського національного університету культури і мистецтв.

Слайд 12. Об’єднайтесь у пари й перевірте, хто з вас краще запам’ятав, як звучать народні інструменти України. Увімкни цей ролик для сусіда/сусідки по парті для сприйняття на слух, без зображення, й попроси відгадати, який саме інструмент він/вона чує. Потім поміняйтесь ролями.

Слайд 13. Розглянь карту-схему. Цього навчального року на тебе чекає незабутня

подорож країною музичного мистецтва. Пять станцій познайомлять тебе з народною і сучасною музикою різних видів.

Мандрівна карта Країною музичного мистецтва

Слайд 14. У мистецькій подорожі тобі стануть у пригоді:

- власний гаджет – для збереження аудіо, фото й відео-матеріалів;
- диктофон – щоб записувати свої досягнення у пісенній творчості та музикуванні;
- записник – для створення й доповнення свого мистецького словничка.

Учитель пропонує розглянути схему та висловити припущення про те, що ти дізнаєшся на кожній станції. Пригадати приклади багатьох жанрів у музичному мистецтві та надати характеристику кожній із станцій мистецької подорожі. Учні уважно слухають пояснення учителя, розглядають схему подорожі та наводять різні жанри музичного мистецтва на конкретних творах, які вивчали в попередніх класах.

4. Мистецька діяльність

Виконання поспівки «Україна моя».

Слайд 15, Слайд 16. Розучування пісні «Ми з України!» (слова А. Железняка та М. Лічі, музика А. Железняка). Заспівай пісню під акомпанемент. Робота над вокальними навичками.

Творча діяльність

Слайд 17. Створення малюнку-квітки. Заповнення пісенної квіточки назвами твоїх улюблених українських народних пісень. Робота в зошиті.

Перегляд зошитів, у кого вийшла краща квіточка та оцінювання роботи.

Фізкультхвилинка

Виконання рухів під відеоролик.

Музикування

Створення ритмічної імпровізації до пісні.

5. Мистецька комунікація

Обговорення на тему «Мистецтво відчиняє двері».

Оцінювання творчої діяльності та музикування.

Визначення власних емоцій від творчої діяльності.

6. Узагальнення вивченого матеріалу. Рефлексія.

Слайд 18. Які народні музичні інструменти ти знаєш? Які з них входять до складу

оркестру народних інструментів? На яких станціях ми будемо ознайомлюватись із сучасним музичним мистецтвом України та зарубіжжя? Дізнайся більше про українські народні інструменти. Запиши їхні назви у свій словничок.

7. Підсумок уроку. Визначення власних емоцій від уроку.

Урок 1

Світлана Анатоліївна Войцях,

учитель предметів мистецької освітньої галузі
опорного закладу освіти «Чорнобаївський ліцей

Чорнобаївської селищної ради Черкаської області»

Тема. МИСТЕЦТВО ВІДЧИНЯЄ ДВЕРІ.

Знайомство із поняттями: Сучасне музичне мистецтво в нашому житті. Сучасне мистецтво та його роль в житті людей. Музичне мистецтво, яке оточує людей. Народні музичні інструменти України.

Сприймання: Лисенко М. Стоїть гора високая Національний оркестр народних інструментів.

Розучування: «Ми з України!» Слова: Артур Железняк, Маша Лічі Музика: Артур Железняк

Мета: виховання в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва, формування, естетичних потреб дослідження високого мистецтва. Розвивати уміння та природні музичні задатки: музичний слух та почуття ритму; сприймання та інтерпретації музичних творів; заохочувати учнів до мистецької діяльності; розвивати креативне мислення та реалізувати творчий потенціал. Давати знання основ культурного формування вітчизняного хорового мистецтва та залучати до його активного дослідження.

Обладнання: мультимедійний комплект

Використані джерела: Підручник «Мистецтво, 7 клас» Л.Кондратова, джерела мережі Інтернет

Хід уроку

ОК (організація класу)

Музичне вітання, обмін враженнями про слухану музику.

Слайд 1. Оголошення теми

Створення позитивного психологічного клімату класу.

Слайд 3-4. Мотивація

Сучасне музичне мистецтво — це різноманітність музичних жанрів, стилів і форм, що відображають культурні, соціальні та технологічні зміни сьогодення. Музика стала невід’ємною частиною повсякденного життя, впливаючи на емоції, світосприйняття та взаємодію між людьми.

Слайд 5. Актуалізація опорних знань

Продовжуйте речення:

Музика допомагає...

Музика створює настрій...

Музика підтримує...

Музика відображає...

Подача нового матеріалу

Слайд6. Перегляньте відеоролик «Музичне мистецтво в нашому житті».

Обговорення вражень.

Слово вчителя: пропоную познайомитись із інформацією на ст.4, 5 підручника та поділитись досвідом колекціонування музичних вражень із використанням мережі Інтернет.

Слайд 7. Послухайте версію пісні М. Лисенка «Стоїть гора високая» (у виконанні Національного академічного оркестру народних інструментів України) та визначте особливості звучання твору та характеристики.

Слайд 8. «Таблиця характеристик» Обговорення

Слайд 9 Національний академічний оркестр народних інструментів України (НАОНИ) — це унікальний музичний колектив, який популяризує українську народну музику, зберігаючи її автентичність та інтегруючи в сучасний музичний контекст. Оркестр був заснований у 1969 році в Києві і є провідним національним ансамблем, що демонструє багатство і красу народної музичної спадщини. Оркестр об'єднує понад 40 народних інструментів, характерних для України: бандури, цимбали, сопілки, козацькі литаври, трембіти, ліри, тощо. Запрошую познайомитись із звучанням деяких із них.

Слайд10, 11 відеоролик «19 українських народних інструментів». Максим Бережнюк

Гра «Естафета» Об'єднуємось у дві команди: по черзі представник команди називає музичний інструмент, яка команда дасть відповідь останньою – та і виграла.

Слайд12. Розгляньте карту-схему. Висловіть припущення, про що ви дізнаєтеся на кожній станції.

Слайд13. Фізкультхвилинка

Слайд 14. Послухайте пісню «Ми з України!». (слова А. Железняка, М. Лічі; музика А. Железняка)

Слайд 15-18. Розучуємо пісню

Слайд 19 Виконуємо пісню «Ми з України!».

ЗВ (закріплення вивченого)

Слайд 20. Узагальнення. «Перевірте свої знання» - онлайн тест на платформі «Кахут»

Підсумок

Рефлексія

Слайд 21. Оцініть роботу на уроці

Слайд 22 «Вдома» - пропозиція проспівати із членами родини розучену пісню «Ми з України» та, за бажанням, підібрати музику для фізкультхвилинки.

Урок 2

Володимир Іванович Лисенко,

учитель предметів мистецької освітньої галузі

Звенигородського опорного закладу загальної

середньої освіти імені Тараса Шевченка

Звенигородської міської ради Звенигородського району

Черкаської області

Тема уроку: МИСТЕЦТВО РІДНОГО КРАЮ.

Мета уроку:

- ознайомити з музичною культурою рідного краю, надати уявлення про особливості українського народного мистецтва, зокрема мистецтва рідного краю; поняття

«музичний образ», познайомити із творчістю композиторів П. Терпелюка, Л. Ревуцького, О. Яковчука;

- розвивати вміння учнів уважно слухати музику та надавати характеристику творам музичного мистецтва інструментальних жанрів, висловлювати свої власні музичні враження від прослуханого музичного твору, надавати характеристику музичним образам симфонічних творів, виконувати пісню під фонограму, створювати музичний супровід до пісні на шумових інструментах;
- виховувати інтерес до слухання жанрів симфонічної інструментальної музики та виконання дитячих пісень українських сучасних композиторів.

Компетентності:

ключові: уміння вчитися (уміння зосереджено сприймати навчальний матеріал), загальнокультурна грамотність (здатність розуміти твори мистецтва, формувати власні мистецькі смаки, самостійно виражати ідеї, досвід та почуття за допомогою мистецтва). Соціальні та громадянські компетентності (уміння працювати з іншими на результат, відвертати і розв'язувати конфлікти, досягати компромісів). Уміння визначати власні художні інтереси та потреби, виявляти мобільність у пізнанні музичних образів; сприяти розвитку інтересу до мистецтва протягом життя; **предметні:** ознайомити учнів із музичними образами симфонічної музики; розповісти про особливості музичних образів симфонічної музики, познайомити із поняттям пісня без слів; розвивати спостережливість, образне сприймання, логічне мислення, фантазію; виховувати естетичні почуття, любов і шану до українських композиторів.

Тип уроку: комбінований, урок поглиблення в тему.

Обладнання: музичний інструмент, програвач, мультимедійна дошка, ілюстрації до музичного твору та пісні або мультимедійна презентація, портрети композиторів та автора пісні.

Основні поняття для засвоєння: музична культура рідного краю. Вплив європейського мистецтва на розвиток українського мистецтва. Досягнення України в музичному мистецтві. Особливості українського народного мистецтва, зокрема мистецтва рідного краю. Музичне мистецтво, традиції, видатні митці рідного краю. Поняття «музична культура рідного краю», поняття «музичний образ».

Твори, що вивчаються на уроці: Твори для сприймання: П. Терпелюк. «Гуцульська фантазія» (у виконанні Національного академічного оркестру народних інструментів України; фрагмент); Л. Ревуцький. Симфонія №2 (фінал) (у виконанні симфонічного оркестру; фрагмент); О. Яковчук. Уривок із симфонії «Нескорені» (у виконанні Заслуженого академічного Зразково-показового оркестру ЗСУ); А. Железняк «Ми з України!».

ХІД УРОКУ

1. Організаційний момент. Повідомлення теми уроку. Мотивація до навчання.

Слайд 1, Слайд 2. Що тобі відомо про музичну культуру рідного краю? Хто з композиторів/композиторок народився і жив чи живе у твоєму місті? Чи знаєш ти, що мистецтво твого краю є вагомим частинкою мистецтва України.

2. Мистецька грамотність. Новий матеріал.

Слайд 3. Наша мистецька Україна відома всьому світу чарівною піснею, чудовими мистецькими шедеврами та ще надважливо той факт, що Україна є часткою Європи, такої міцної родини демократичних держав. Саме тому українське музичне мистецтво є часткою європейського мистецтва, яке впливає одне на одного.

Слайд 4. Рідний край – місце, де ти народився і живеш серед людей, у яких є багато спільного. Усе, що тебе оточує упродовж життя та пов'язане з мистецтвом, і є культурою твого краю. У кожному регіоні нашої Батьківщини – своя історія і власні традиції, та все ж ми єдині у своєму прагненні до прекрасного.

Слайд 5. Мистецький словничок: Музична культура рідного краю – це система досягнень у сфері музичної творчості, виконавства та освіти, а також рівень освіченості людей краю в галузі музичного краєзнавства.

3. Сприймання та інтерпретація творів мистецтва

Слайд 6, Слайд 7. П. Терпелюк. «Гуцульська фантазія» (у виконанні Національного академічного оркестру народних інструментів України; фрагмент).

Аналіз творів мистецтва. Про який край розповіла вам ця музика? Якими засобами описав композитор природу Гуцульщини? Який музичний інструмент виконував соло? Опишіть характер музики, дібравши відповідні слова?

Слайд 8. Гра «Музична скарбничка».

Спробуйте створити віртуальну мистецьку скарбничку під назвою «Мій музичний край». Додайте у неї музичні твори, які написали композитори та виконали музиканти нашого краю. Вкажіть, який із цих творів подобається вам найбільше. Продемонструйте свою скарбничку друзям та рідним.

Слайд 9. Музична культура рідного краю мала великий вплив на творчість українського композитора Л. Ревуцького. Він подбав про те, щоб наша, українська музика, не втрачаючи себе, увійшла як рівна у світову культуру.

Слайд 10. З його іменем пов'язана ціла епоха розвитку української академічної музики. У творчості композитора нерозривно поєднані музичний фольклор рідного краю, традиції професійної української музики та індивідуальне композиторське бачення. Його творам притаманні життєрадісність, ліризм, широта і багатство емоцій. Спадщина композитора – це своєрідний світ національної музики, для якого характерна краса гармонії та мелодики народних ліричних пісень і дум.

Слайд 11. Л. Ревуцький. Симфонія №2 (фінал) (у виконанні симфонічного оркестру; фрагмент).

Слайд 12. Що ви уявляєте, слухаючи музику? Чи вдалося, на вашу думку, композиторові передати свою любов до рідного краю? Які музичні образи були відчутні у творі? Охарактеризуйте засоби музичної виразності та мелодію симфонії.

Слайд 13. У симфонії №2 Л. Ревуцький постає в єдності зі своїм народом і природою рідного краю. Головна тема нагадує політ, порив вітру, своєрідне втілення мрії. Композитор наче співає величний гімн своєму народові. Пригадай, які твори Л. Ревуцького ми слухали на уроках музичного мистецтва у попередніх класах. Чим вони тобі запам'яталися?

Слайд 14. Ви вже знаєте, що інструментальна музика без слів і коментарів створює образи за допомогою звуків та засобів музичної виразності.

Мистецький словничок: Музичний образ – це віддзеркалення в музиці явищ життя і духовного світу людини. У великих композиціях музичний образ діє як складна система, що розкриває зміст твору.

Слайд 15. Сучасний український композитор Олександр Яковчук назвав свою симфонію №8 «Нескорені». Її вперше виконав Заслужений академічний Зразково-показовий оркестр Збройних сил України.

Слайд 16. О. Яковчук. Уривок із симфонії «Нескорені» (у виконанні Заслуженого

академічного Зразково- показового оркестру ЗСУ).

Опишіть музичний образ твору? Що ви знаєте про нескорених українців? Якими засобами композитор змалював їхню мужність та силу духу?

Симфонія №8 «Нескорені» є унікальним твором, який вирізняється не лише своїм творчим задумом, а й особливістю виконання. Вона призначена для великого духового оркестру, що стало новаторським підходом в українській музиці завдяки Олександрові Яковчуку. Композитор присвятив цей твір захисникам України – як тим, хто віддав своє життя, так і тим, хто продовжує боротьбу. У симфонії вражаюче передано напруження бою, смертельну небезпеку для відважних воїнів, а також скорботу за полеглими героями. Фінальна частина твору несе ідею перемоги в боротьбі за незалежність України та глибоке переконання, що жахи війни мають залишитися в минулому.

4. Мистецька діяльність

Виконання поспівки «Україна моя».

Слайд 17. Виконуємо пісню «Ми з України!» (слова А. Железняка та М. Лічі, музика А. Железняка).

Слайд 18. Заспівай разом із друзями пісню під фонограму, рухаючись у ритмі музики. Покажіть жестами та мімікою зміст пісні. Оберіть кількох солістів і солісток для виконання заспівів, а приспів виконуйте хором. Запишіть свій спів на диктофон, а тоді прослухайте та оцініть виконання.

Творча діяльність

Створення ритмічного супроводу до пісні. Робота в зошиті.

Фізкультхвилинка

Виконання рухів під відеоролик.

Ігрова діяльність

Слайд 19. Гра «Я композитор» - створення мелодії на вірш.

Опис проведення гри (робота з підручником). Пропонується учням придумати мелодію до вірша про рідний край та заспівати свою пісню друзям. А потім створити ритмічний супровід на маракасах. Діти обмінюються враженнями від створення мелодій.

Музикування

«Музичні звуки». Створення музичного супроводу до пісні на шумових інструментах.

5. Мистецька комунікація

Обговорення на тему «Мистецтво рідного краю».

Оцінювання творчої діяльності.

Визначення власних емоцій від творчої діяльності.

6. Узагальнення вивченого матеріалу. Рефлексія.

Слайд 20. Що називають музичною культурою рідного краю? Назви імена відомих митців свого краю в галузі музичного мистецтва? Що таке музичний образ? Охарактеризуй музичний образ пісні «Ми з України!»?

7. Підсумок уроку. Визначення власних емоцій від уроку.

Урок 2

Світлана Анатоліївна Войцях,
учитель предметів мистецької освітньої галузі
опорного закладу освіти «Чорнобаївський ліцей
Чорнобаївської селищної ради Черкаської області»

Тема. МУЗИЧНА КУЛЬТУРА РІДНОГО КРАЮ

Знайомство із поняттями: Україна – частина Європи. Вплив європейського мистецтва на розвиток українського мистецтва. Досягнення України в музичному мистецтві. Особливості українського народного мистецтва, зокрема мистецтва рідного краю. Музичне мистецтво, традиції, видатні митці рідного краю. Поняття «Музична культура рідного краю», музичний образ.

Сприймання: «Гуцульська фантазія» композитора П. Терпелюка у виконанні Національного академічного оркестру народних інструментів України. Л. Ревуцький. Симфонія №2 (фінал). О. Яковчук. Уривок із симфонії «Нескорені» (у виконанні Заслуженого академічного Зразково-показового оркестру ЗСУ).

Виконання: «Ми з України!» Слова: Артур Железняк, Маша Лічі Музика: Артур Железняк

Мета: виховання в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва, формування, естетичних потреб дослідження високого мистецтва. Розвивати уміння та природні музичні задатки: музичний слух та почуття ритму; сприймання та інтерпретації музичних творів; заохочувати учнів до мистецької діяльності; розвивати креативне мислення та реалізувати творчий потенціал. Давати знання основ культурного формування вітчизняного хорового мистецтва та залучати до його активного дослідження.

Обладнання: мультимедійний комплект

Використані джерела: Підручник «Мистецтво, 7 клас» Л.Кондратова, джерела мережі Інтернет

ХІД УРОКУ

ОК (організація класу)

Музичне вітання, обмін враженнями про слухану музику.

Слайд 1. Оголошення теми

Створення позитивного психологічного клімату класу.

Слайд 3-4 Мотивація

Що тобі відомо про музичну культуру рідного краю? Чи знаєш ти про композиторів, що народились, проживали у твоєму регіоні?

Культура України є невід'ємною частиною європейської культурної спадщини. Її унікальність полягає в синтезі самобутніх традицій та впливів різних європейських культур, з якими Україна взаємодіяла протягом століть. Українська музика (кобзарі, народні пісні, академічна спадщина) є частиною європейської музичної традиції.

Отже, культура України є водночас самобутньою та інтегрованою до європейського культурного простору, виступаючи містком між Сходом і Заходом.

Слайд Послухайте; «Гуцульська фантазія» композитора П. Терпелюка у виконанні Національного академічного оркестру народних інструментів України. Цей твір яскравий

приклад музичного твору, що передає дух та колорит Гуцульщини, багатой на традиції, мелодії й особливий настрій Карпат. У виконанні Національного академічного оркестру народних інструментів України (НАОНІ).

Слайди Обговорення.

Україна має багаті традиції та видатні досягнення в музичному мистецтві, які залишили вагомий слід у світовій культурі. Разом із народнопісенною традицією зформувалась плеяда композиторів пропагуючих українську мелодику: о Микола Лисенко — засновник української класичної музики, автор опер "Наталка Полтавка", "Тарас Бульба". Семен Гулак-Артемівський — перший автор української опери "Запорожець за Дунаєм". Кирило Стеценко та Левко Ревуцький розвивали традиції хорової, симфонічної музики.

Слайд Левко Ревуцький народився 20 лютого 1889 року в селі Іржавець (нині Чернігівської області). Його дитинство пройшло в атмосфері української народної пісні, що згодом суттєво вплинуло на його творчість. Він здобув музичну освіту в Київському університеті та в Музично-драматичному інституті імені Лисенка, де його викладачами були видатні діячі української музики, зокрема.

Ревуцький був активним педагогом: серед його учнів — багато визначних українських композиторів. Він займався також редагуванням музичних творів, зокрема завершував і редагував оперу "Тарас Бульба" М. Лисенка.

Його творам притаманні життєрадісність, ліризм, широта і багатство емоцій. Спадщина композитора — це своєрідний світ національної музики, для якого характерна краса гармонії та мелодики народних ліричних пісень і дум.

Слайд Симфонія №2 — один із найвизначніших творів української симфонічної музики, що поєднує народні мотиви із сучасними музичними формами.

Слайд обговорення

У симфонії № 2 Л. Ревуцький постає в єдності зі своїм народом і природою рідного краю. Головна тема нагадує політ, порив вітру, своєрідне втілення мрії. Композитор наче співає величний гімн своєму народові

Пригадайте, які твори Л. Ревуцького ми слухали на уроках музичного мистецтва у попередніх класах. Чим вони вам запам'яталися?

Ви вже знаєте, що інструментальна музика без слів і коментарів створює образи за допомогою звуків та засобів музичної виразності. Музичний образ — це віддзеркалення в музиці явищ життя і духовного світу людини. У великих композиціях музичний образ діє як складна система, що розкриває зміст твору.

Слайд

Олександр Андрійович Яковчук (нар. 1948) активно займається популяризацією сучасної української музики. Творчість Олександра Яковчука працює в багатьох жанрах, його твори відзначаються яскравою мелодикою, гармонійним мисленням та філософською глибиною. Серед його найвідоміших робіт: 1. Симфонічні твори: - Симфонія "Пам'яті Лесі Українки". - "Медитація" для симфонічного оркестру.

Слайд

Олександр Яковчук назвав свою симфонію № 8 «Нескорені». Її вперше виконав Заслужений академічний Зразково-показовий оркестр Збройних сил України.

Слайд

Опишіть, музичний образ твору.

Якими засобами композитор змалював мужність та силу духу?

У фінальній частині симфонії яскраво простежується ідея перемоги в боротьбі за незалежність нашої країни й переконання, що жахіття війни ніколи не повинні повторитися.

Слайд Міжнародне визнання

Українські музиканти, композитори й оркестри виступають на головних світових сценах: Карнегі-Голл, Берлінській філармонії, Лондонському Королівському Альберт-Холі.

Таким чином, українська музика є багатогранною: від народних мелодій до сучасних інновацій. Вона продовжує розвиватися та впливати на світову культуру.

Слайд Фізкультхвилинка

Слайд Розспівування

Слайд Виконання пісні

Слайд Узагальнення знань та самооцінка

- На уроці я вперше дізнався про...
- Мене вразили твори українських композиторів тим, що...
- Мені найбільше сподобалось ...
- На наступному уроці я хотів би почути ...
- На уроці мені найкраще вдалось...

Підсумок уроку, оголошення рекомендованого домашнього завдання.

Урок 3

Світлана Леонідівна Нагорна,
учитель предметів мистецької освітньої галузі
Шостаківського навчально-виховного комплексу
«ДНЗ – загальноосвітня школа І-ІІ ступенів
Катеринопільської районної ради

Тема. ШЛЯХАМИ НАРОДНОГО МИСТЕЦТВА.

Мета:

- цілісний розвиток особистості учня у процесі опанування мистецьких надбань людства;
- усвідомлення власної національної ідентичності в міжкультурній комунікації;
- формування ключових, мистецьких предметних та міжпредметних компетентностей, необхідних для художньо-творчого самовираження в особистому та суспільному житті;
- всебічний художньо-естетичний розвиток особистості дитини, освоєння нею культурних цінностей у процесі пізнання мистецтва;
- розкриття креативного потенціалу, залучення до культурних процесів в Україні.

Музичний матеріал:

1. У.н.п «Ой ти, місяцю...» Виконує НФК «Скопчанка» .
2. Українська народна пісня «Летіла зозуля» (у виконанні Іванки Червінської & Gypsy Lyre; фрагмент).
3. Українська народна пісня «Зеленая рутонька» (у виконанні співачки NAVKA; фрагмент).
4. Пісня «Ой на Івана, та й на Купала»: стилізація народного обряду (у виконанні театру пісні «Джерела»; фрагмент).
5. Українська народна пісня «Зеленє жито» - розучування

Обладнання: мультимедійна презентація, комп'ютер.

ХІД УРОКУ

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Перевірка готовності класу до уроку

Музичне вітання

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ.

Мозковий штурм

Гра «Пригадаймо»

1. Система досягнень у сфері музичної творчості, виконавства та освіти, а також рівень освіченості людей краю в галузі музичного краєзнавства це - **музична культура рідного краю**
2. У творчості якого композитора нерозривно поєднані музичний фольклор рідного краю, традиції професійної української музики та індивідуальне композиторське бачення? (**Левко Ревуцький**)
3. Відомий в Україні скрипаль-віртуоз, композитор, диригент, народний артист України, засновник багатьох оркестрів народних інструментів - **Петро Терпелюк**.
4. Сучасний український композитор, який назвав свою симфонію № 8 «Нескорені» - **Олександр Яковчук**.
5. Віддзеркалення в музиці явищ життя і духовного світу людини це - **музичний образ**.

III. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

«Розв'язати ребус»

Музичний словничок

Фольклор (народна творчість) - творча художня діяльність народу, що виявляється в усній поезії, музиці та інших видах мистецтва.

IV. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Засвоєння нових знань

Народна творчість – це історична основа усієї світової художньої культури, джерело національних художніх традицій.

Ви вже знаєте, що музичний **фольклор** поділяють на **інструментальний, пісенний, танцювальний та ігровий** і для всіх його видів характерні різноманітність жанрів та форм, багатство ладотональних систем, ритміки тощо.

Цікаво, що в сучасному світі однаково популярними є і **автентична** (тобто

оригінальна) музика, і різні **види музичних обробок**.

Найбільш поширеним, безумовно, є **пісенний фольклор**. Згідно з даними ЮНЕСКО, саме українці створили найбільшу кількість народних пісень у світі – понад 15 тисяч.

А 2016 року до Списку нематеріальної культурної спадщини, яка потребує термінової охорони, були внесені **козацькі пісні Дніпропетровщини**. Зараз пісенний фольклор зберігається переважно в цифрових архівах.

2. Музичне сприймання

- Опишіть свої враження від виконання цієї народної пісні.
- Який музичний образ у ній втілено?
- Охарактеризуйте засоби виразності й мелодію твору.

Українська народна пісня «Ой ти, місяцю...» (народний фольклорний колектив «Скопчанка», с. Веселинівка Баршівського району, Київщина)

Звичайно, вам відомо, що численні дослідники/дослідниці, зокрема й славетні композитори/композиторки, ретельно збирали народні пісні, записували їх нотами та здійснювали інструментальні обробки, аби зберегти це багатство для нащадків. В наші часи пісенний фольклор іноді дуже видозмінюється й отримує нове життя завдяки **стилізації**.

Музичний словничок

Стилізований фольклор - відтворення національного стилю композиторами і музикантами у народній манері виконання із внесенням певних змін (використання обробок та сучасного аранжування музичних творів).

- Прослухайте українські народні пісні.
- Який настрій вони викликають?
- Які образи постають у вашій уяві?
- Що, на вашу думку, змінилося в цих піснях?
- Знайдіть їхнє оригінальне виконання і порівняйте.

Українська народна пісня «Летіла зозуля» (у виконанні Іванки Червінської & Gypsy Lyre; фрагмент). Українська народна пісня «Зелена рутонька» (у виконанні співачки НАУКА; фрагмент).

Фольклорні твори часто використовують у професійній музиці, створюють фолькопери; творчі колективи займаються стилізацією народних обрядів.

- Порівняйте виконання купальської пісні з її оригінальним звучанням.
- Який твір вам сподобався більше? Чому?

Пісня «Ой на Івана, та й на Купала» (у виконанні театру пісні «Джерела»)

3. Весела руханка «Раз, два, три.»

4. Вокально-хорова робота

Розспівування. Розучування пісні «Зелене жито, зелене»

(робота над поставою, одночасним початком співу, м'якістю звуковедення)

1. Зеленеє жито, зелене,
Хорошії гості у мене.
Зеленеє жито жінці жнуть,
Хорошії гості мене ждуть.

2. Зеленеє жито, зелене,
Хорошії гості у мене.
Зеленеє жито при межі,
Хорошії гості від душі.

3. Зеленеє жито, зелене,
Хорошії гості у мене.
Зеленеє жито ще й овес,
Тут зібрався рід наш увесь.

V. ПІДСУМОК УРОКУ

- Розкажіть про особливості українського музичного фольклору.
- Що таке стилізований фольклор?
- Які обробки народних пісень вам запам'яталися?

Урок 4

Віталій Михайлович Нагорний,
учитель предметів мистецької освітньої галузі
«Мистецтво» комунального закладу «Катеринопільський
навчально-виховний комплекс №1 «Загальноосвітньої
школи I-III ступенів – дошкільного навчального закладу»
Катеринопільської ОТГ Черкаської області

Тема уроку. **УКРАЇНСЬКЕ ЕТНІЧНЕ МИСТЕЦТВО.**

Мета:

- цілісний розвиток особистості учня у процесі опанування мистецьких надбань людства;
- усвідомлення власної національної ідентичності в міжкультурній комунікації; формування ключових, мистецьких предметних та міжпредметних компетентностей, необхідних для художньо-творчого самовираження в особистому та суспільному житті;
- всебічний художньо-естетичний розвиток особистості дитини, освоєння нею культурних цінностей у процесі пізнання мистецтва;
- розкриття креативного потенціалу, залучення до культурних процесів в Україні.

Музичний матеріал:

1. Віночок українських народних мелодій (у виконанні оркестру народних інструментів Національної радіокомпанії України під керуванням С. Литвиненка; соліст — О. Журавчак (сопілка)).
2. Покутська полька (у виконанні ансамблю «Троїсті музики»; фрагмент).
3. Етнічна музика України. Уривок зі збірки «Карпатія»: Інтродукція — гра на дуді
4. Слова і музика О. Скрипки. «Країна Мрій» (фрагмент відеокліпу гурту «ВВ»).

- Українська народна пісня «Чорна рілля»: саундтрек до фільму «Крути 1918» (фрагмент відеокліпу гурту «Гайдамаки»).
- Слова і музика С. Соловія. «Українське сонце» (фрагмент відеокліпу гурту KOZAK SYSTEM).
- Українська народна пісня «Зелене жито» - розучування

Обладнання: мультимедійна презентація, комп'ютер.

ХІД УРОКУ

I. Організаційний момент.

Перевірка готовності класу до уроку

Музичне вітання

II. Актуалізація опорних знань.

Мозковий штурм «Пригадаймо».

- Творча художня діяльність народу, що виявляється в усній поезії, музиці та інших видах мистецтва це – **фольклор**.
- Історична основа усієї світової художньої культури, джерело національних художніх традицій це - **народна творчість**.
- Різновиди фольклору - **інструментальний, пісенний, танцювальний та ігровий**
- Найбільш поширений фольклор – **пісенний**.
- Шляхи розвитку музичного фольклору - **етнічна музика, обробка народної музики, автентична музика, аранжування народної музики, стилізований фольклор**.
- Згідно з ЮНЕСКО, скільки народних пісень створили українці у світі? (**понад 15 тисяч**).
- З 2016 року до Списку нематеріальної культурної спадщини, яка потребує термінової охорони, були внесені ... (**козацькі пісні Дніпропетровщини**)
- Відтворення національного стилю композиторами і музикантами у народній манері виконання із внесенням певних змін (використання обробок та сучасного аранжування музичних творів) – **стилізований фольклор**.

III. Мотивація навчальної діяльності.

«Філворд» - віднайти слова, які пов'язані з мистецтвом

Й	Ж	Г	Ф	О	Л	Ь	К	Л	О	Р	К
У	У	С	Ф	І	Ф	Ц	Г	Є	Т	Г	Т
С	Т	И	Л	І	З	А	Ц	І	Я	П	Ь
А	Р	А	Н	Ж	У	В	А	Н	Н	Я	Х
А	В	Т	Е	Н	Т	И	Ч	Н	А	В	Р
П	Т	Т	В	О	Р	Ч	І	С	Т	Ь	Ф
Ф	П	І	С	Н	Я	Ь	Щ	Ф	Щ	Ь	Л
Ч	О	Б	Р	О	Б	К	А	Ж	У	Б	Є
Ц	Х	Е	Т	Н	О	С	Т	С	Б	Ш	Н
І	Ш	І	З	Ц	И	Н	Л	З	Б	Я	У
В	С	И	Л	Г	У	И	И	І	П	Л	Щ
Я	М	У	З	И	К	А	Ц	Є	Ж	Л	Й

.	.	.	Ф	О	Л	Ь	К	Л	О	Р	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
С	Т	И	Л	І	З	А	Ц	І	Я	.	.
А	Р	А	Н	Ж	У	В	А	Н	Н	Я	.
А	В	Т	Е	Н	Т	И	Ч	Н	А	.	.
.	.	Т	В	О	Р	Ч	І	С	Т	Ь	.
.	П	І	С	Н	Я	.	.	.	.	.	.
.	О	Б	Р	О	Б	К	А	.	.	.	.
.	Е	Т	Н	О	С	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	М	У	З	И	К	А	.	.	.	.	.

Етнос (від дав.-гр. ἔθνος — «народ») — стійке соціальне угруповання людей, що виникло упродовж тривалого історичного розвитку на певній території, де люди мають власну біологічну складову (раса, спільне походження), мову, культуру, усвідомлення власної єдності та відмінності від інших етносів.

Етнічне (від грец. ethnikos) – це те, що пов'язане з належністю до певного народу.

IV. Основна частина.

Засвоєння нових знань

В історії українського музичного мистецтва важливе місце відведено інструментального фольклору.

До нього належать танцювальні мелодії, музичний супровід до пісень, імпровізації та награвання, які найчастіше виконують **кобзарі, лірники, бандуристи**, оркестри народних інструментів, а також аматорські й професійні ансамблі народних інструментів.

5. Музичне сприймання

- Прослухайте фрагменти народних пісень.
- Про що розповідає музика?
- Який настрій вона створює?
- Що ви знаєте про сопілку?
- До якої групи народних музичних інструментів вона належить?

«Віночок українських народних мелодій». (у виконанні оркестру народних інструментів)

Здавна народна музика супроводжувала календарні й родинні свята та обряди. Тож історично склалося, що найпоширенішими жанрами інструментального фольклору є марші й танці: **гопаки, козачки, польки, вальси, коломийки, аркани** тощо.

- Прослухайте музичну композицію.
- Які емоції пробуджує ця музика? Опишіть її характер.
- Звучання яких інструментів вам вдалося розпізнати?

«Гуцулка» (у виконанні гурту «Ватаги», м.Яремче)

Українська народна інструментальна музика має імпровізаційну основу.

- Прослухайте музичну композицію.
- Який настрій вона викликає?
- Які інструменти її виконують?
- Простежте, як збагачує мелодію імпровізація.

«Покутська полька»

(у виконанні ансамблю «Троїсті музики»)

Напевно, вам доводилося чути визначення «етномузика». Що ж це таке?

Музичний словничок

Етнічна музика – термін, що є аналогом англ. word music і стосується тієї частини популярної музики, що зародилася із музичного фольклору різних країн.

Етнічній музиці властиві використання ладогармонічних і мелодичних особливостей народної музики та запозичення народних інструментів або манери виконавства.

Підсумком численних етнографічних експедицій до різних куточків нашої держави став унікальний проєкт «Етнічна музика України». Створені за задумом реалізаторів проєкту аудіоальбоми ілюструють найхарактерніші особливості традиційної музики того чи іншого регіону. Зокрема, на диску «Карпатія» зібрано музику трьох етнічних груп: бойків, лемків і гуцулів, які мешкають на Івано-Франківщині.

- Прослухайте музичну композицію.
- Опишіть свої враження від прослуханого твору.
- Хто, на вашу думку, його виконав: аматор чи професійний музикант?

«Етнічна музика України». Уривок зі збірки «Карпатія»: Інтродукція – гра на дуді

Кінець ХХ століття ознаменувався появою гуртів, що демонстрували принципово нове ставлення до народної спадщини, які прагнули відтворити український музичний фольклор у його справжній, **автентичній манері**. Першим таким колективом став гурт «Древо», його

наступниками – «Божичі», «Буття», «Володар» та інші.

Етнічні мотиви у своїй творчості використовують рок-гурти «Тартак», «Воплі Відоплясова» («ВВ»), «Мандри», «Гайдамаки», «Очеретяний кіт», оригінальне нашарування етнічних елементів пропонує гурт «ДахаБраха». В Україні такий тип музики визначають як фолькрок або етнорок.

За ініціати́ви лі́дера гурту «ВВ» **Олега Скрипки** 2004 року було започатковано міжнародний **фестиваль етнічної музики «Країна Мрій»**. Мета фестивалю – популяризація народних традицій серед широкого загалу. Відтоді етнофестивальний рух в Україні отримав поштовх до активного розвитку. В різні роки тисячі прихильників збирали етнофестивалі «Підкамінь», «Трипільське коло», «Рурисько», «Арт-По»_та інші, на яких, окрім українського фолькroku та української автентики, звучала також етнічна музика інших країн.

- Прослухайте пісні.
- Охарактеризуйте особливості звучання фольклору.

Слова і музика О. Скрипки. «Країна Мрій». Українська народна пісня «Чорна рілля»: саундтрек до фільму «Крути 1918» (фрагмент відеокліпу гурту «Гайдамаки»).

«Українське сонце» (фрагмент відеокліпу гурту KOZAK SYSTEM).

6. Весела руханка.

7. Вокально-хорова робота.

Розспівування.

Виконання пісні «Зеленеє жито, зелене»

(робота над поставою, одночасним початком співу, м'якістю звуковедення)

1. Зеленеє жито, зелене,

Хороші гості у мене.

Зеленеє жито жінці жнуть,

Хороші гості мене ждуть.

2. Зеленеє жито, зелене,

Хороші гості у мене.

Зеленеє жито при межі,

Хороші гості від душі.

3. Зеленеє жито, зелене,

Хороші гості у мене.

Зеленеє жито ще й овес,

Тут зібрався рід наш увесь.

V. Підсумок уроку.

Які твори належать до українського інструментального фольклору?

- Які жанри найбільш поширені в народній інструментальній музиці?
- Що таке етнічна музика?
- Які сучасні рок-гурти використовують етнічні мотиви у своїй творчості?

Урок 5

Аліна Олексіївна Зайчук,

заступник директора з навчально-виховної роботи, учитель предметів
мистецької освітньої галузі Черкаської спеціалізованої
школи I-III ступенів №20 Черкаської міської ради
Черкаської області

Тема. ЕТНІЧНЕ МИСТЕЦТВО ІНШИХ НАРОДІВ.

Мета уроку:

- формувати ключові компетентності: володіння державною мовою, інноваційність, інформаційно-комунікаційну компетентність, навчання впродовж життя, культурну компетентність;
- формувати предметні компетентності: мистецькі знання, уміння, ставлення;
- формувати наскрізні вміння: взаємодія в команді, критичне мислення тощо;
- формувати емоційний інтелект.

Очікувані результати: *Учень/учениця:*

- виявляє обізнаність у поняттях етнічне мистецтво країн, унікальний спів, музичні інструменти й танці різних країн;
- бере участь у виконавській творчості;
- оцінює власні мистецькі здобутки та власну творчість, демонструє власні досягнення, презентує результати власної творчості публічно;
- самостійно використовує цифрове середовище;
- активно співпрацює в групі, в колективі;
- висловлюється щодо емоцій, які викликають різні твори мистецтва.

Тип уроку: комбінований (змішаний) урок.

Оснащення уроку: комп'ютер, телевізор, фортепіано, шумові інструменти.

Методи і прийоми: інтерактивні вправи, робота в групах, демонстрація відеоматеріалів, стимулювання активності учнів, педагогічне спостереження, індивідуальне консультування, порівняльний аналіз.

Форма організації: урок з використанням діяльнісного підходу.

Терміни і поняття: етнічне мистецтво країн, унікальний спів, етнічні музичні інструменти й танці різних країн.

Музичний ряд:

Унікальний народний спів: норвезький етнічний спів кульнінг, німецький, австрійський спів йодель.

Українська народна пісня «Рано-раненько», гурт GO-A.

Українська народна пісня «Що з-під дуба», гурт ДахаБраха.

Фрагменти етнічної музики.

Відеофрагменти ірландського, сербського, польського, іспанського народних танців.

В. Зубицький. Сюїта «Українські танці» (у виконанні тріо «CONTEMP»; фрагмент).

Пісня «Мова, наша мова» (слова Ю. Рибчинського та Л. Лазурко, музика П. Табакова).

Відеоряд: Відео музичних творів, презентація.

Міжпредметні зв'язки: образотворче мистецтво, література, географія.

ХІД УРОКУ

I. Організаційний момент.

Музичне вітання

II. Мотивація навчальної діяльності.

Створення емоційно сприятливого середовища. Застосування практики СЕЕН.

Пропоную потренувати нашу стійкість за допомогою практики «Заземлення» (слайд 02).

Сфокусуйте увагу на фізичному контакті з партою чи стільцем. Спробуйте відчувати, як стійко стопи спираються об підлогу, відчуйте якими частинами тіла ми спираємося на стілець. Відчуйте, як вас огортає плед або як ви міцно тримаєтеся за парту. Спробуйте відчувати приємне або нейтральне самовідчуття, відчуття підтримки, захисту і комфорту.

III. Актуалізація набутого навчального матеріалу учнями.

Прийом «Нестандартний початок уроку»

Діти, про що ми з вами говорили на минулому уроці. Правильно, про українське етнічне мистецтво. І що цікавого ми дізналися про нього? (відповіді дітей) Чудово! Діти, а я вважаю, що існує лише українське етнічне мистецтво! Які ваші думки щодо цього? (слайд 03).

IV. Повідомлення теми, мети, завдання уроку.

Ви мене переконали, дійсно у кожного народу є своє етнічне мистецтво. Хто здогадався яку тему ми сьогодні маємо опрацювати? «ЕТНІЧНЕ МИСТЕЦТВО ІНШИХ НАРОДІВ» (слайд 04).

V. Основна частина.

Бесіда про види етнічної музики. Аналіз схеми. (слайд 05)

Вокальна музика. Інструментальна музика. Танці народів світу.

Схема 1.

1. Вокальна музика.

Хто знає, як називається особлива манера співу без слів в Австрії, Швейцарії, Баварії? Якщо ви ніколи про це не чули, можна скористатися Інтернет мережею або розгадати загадку. До назви рідини коричневого кольору, яка використовується в якості антисептика, додайте пом'якшений звук [л]. (слайд 06) Правильно, цей спів називається **йодль**.

🎵Перегляд відео. (слайд 07)

Схарактеризуйте спів йодль. (відповіді дітей)

Для нього характерна швидка зміна голосових регістрів, тобто чергування грудних та фальцетних звуків. Із сивої давнини у гірській місцевості йодль використовували як спосіб зв'язку між собою пастухи, збирачі ягід, дереворуби, а також мешканці високогірних

поселень.

Також, хочу вас познайомити з норвезьким етнічним співом, який називається **кульнінг**.

🎵 **Перегляд відео** (слайд 08).

Що ви можете сказати про цю манеру співу?

Кульнінг – це особливі протяжні звуки, магічна пісня-заклик, за допомогою якої раніше скликали корів із пасовищ у Норвегії й Швеції, а також відлякували хижаків. Кульнінг виконували переважно жінки, оскільки саме вони пасли стада на високогір'ях.

Прошу уважно розглянути схему й вставити пропущені слова. (слайд 09)

Схема 2. (слайд 10)

Ми з вами зробили правильні висновки. Сьогодні в Україні набув широкої популярності музичний напрям фольктроніка, що креативно поєднує звучання електронних і народних інструментів. Подумайте, які українські гурти працюють в цьому стилі? (відповіді дітей)

🎵 **Слухання** «ДахаБраха» українська народна пісня «Що з під дуба», (слайд 11) гурт «Go_A» українська народна пісня «Рано-раненько». (слайд 12)

Під пісню гурту «Go_A» пропоную зробити розминку для очей.

🎵 **Розминка для очей.**

2. Інструментальна музика.

Повертаємося до схеми № 1 про види музики і розглянемо інструментальну музику. Разом із сусідом/сусідкою по партії розгоріть підручник на сторінці 30 розгляньте зображення етнічних музичних інструментів з різних куточків світу. Які українські народні інструменти вони вам нагадують? Спробуйте визначити, до якої групи належить кожен інструмент.

Бесіда про етнічні музичні інструменти.

🎵 **Перегляд навчального відео** (слайд 13).

3. Танцювальна музика.

У танцях народів світу, в рухах та пластиці під музичний супровід, що виконується на етнічних музичних інструментах, відображаються характерні особливості культури, традиції й національної ідентичності.

🎵 **Перегляд відео «Танці народів світу»** (слайд 14).

Який танець тобі найбільше сподобався? Чому? Які його елементи тебе зацікавили? Добери слова, якими можна описати характер музики цього танцю. Нумо, спробуємо вивчити елемент ірландського танцю. Нам допоможе відеоурок.

Руханка: відеоурок з вивчення елементу ірландського танцю (слайд 15).

Композитори різних країн часто використовують етнічні танцювальні мелодії у професійній інструментальній музиці.

Слухання: В. Зубицький. Сюїта «Українські танці» (у виконанні тріо «CONTEMP») (слайд 16).

4. Вокально-хорова робота.

Вправи на дихання. Розспівки. Ритмічні вправи.

Знайомство з піснею «Мова, наша мова» (слова Ю. Рибчинського та Л. Лазурко, музика П. Табакова). Розучування пісні (слайд 17).

VI. Підсумок уроку, рефлексія (слайд 18,19,20,21).

Відкриті запитання

- Що цікавого ви сьогодні дізналися на уроці?
- Що вам найбільше сподобалося?
- З якими етнічними інструментами познайомились?
- Який танець хотіли б вивчити?
- Як етнічна музика впливає на формування культурної ідентичності народу?
- Як ви думаєте, чому важливо знайомитися з етнічною музикою різних народів?
- Як розвиток технологій вплинув на поширення етнічної музики у світі?

Тестові завдання.

1. Що таке етнічна музика?

- А) Музика, створена за допомогою комп'ютерних програм.
- Б) Музика, характерна для певного народу або регіону.
- В) Музика, яка виконується тільки професійними музикантами.
- Г) Музика, що не має мелодії.

2. Які інструменти найчастіше використовуються в етнічній музиці?

- А) Тільки сучасні електронні інструменти.
- Б) Тільки народні інструменти, характерні для кожного народу.
- В) Комбінація народних і сучасних інструментів.
- Г) Тільки духові інструменти.

3. Які функції виконувала музика в житті давніх народів?

- А) Тільки розважальну.
- Б) Релігійну, обрядову, соціальну, розважальну.
- В) Тільки для спілкування з богами.
- Г) Тільки для супроводу танців.

4. Які основні елементи музики присутні в етнічній музиці різних народів?

- А) Мелодія, ритм, тембр, гармонія.
- Б) Тільки мелодія і ритм.
- В) Тільки тембр і гармонія.
- Г) Жанр і стиль.

5. Який стиль музики виник на основі злиття різних етнічних музичних традицій?

- А) Класична музика.
- Б) Джаз.
- В) World music.
- Г) Рок.

6. Завдання на встановлення відповідності

Поєднайте музичний інструмент і країну, з якої він походить:

Бандура Волинка Віна Диджеріду	Індія Україна Австралія Шотландія
---	--

VII. Домашнє завдання. Співати пісню «Мова, наша мова», за бажанням, вивчити реп з пісні (слайд 22).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кондратова Л. Мистецтво. Підручник інтегрованого курсу для 7 класу ЗЗСО . Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2024. 272 с.
2. Освіторія. Практики, що рятують від тривоги: зберігаємо стійкість під час війни [Електронний ресурс] / Освіторія . URL.: <https://osvitoria.media/experience/praktyky-shho-ryatuyut-vid-tryvog-zberigayemo-stijkist-pid-chas-vijny/>.
3. Kulning - Ancient herdingcall - A farewell song to the cows. URL.: https://www.youtube.com/watch?v=nc7F_qv3eI8.
4. Melanie&Lena Kuku Jodel. URL.: <https://www.youtube.com/watch?v=h5uUI35viNI>.
5. One Take: LOTD 25 Years of Standing Ovals -- Planet Ireland .URL: <https://www.youtube.com/watch?v=JU9zh9YIL0>.
6. \"Краков'як\" Польський ансамбль пісні і танцю \"Мазовше\". URL: <https://www.youtube.com/watch?v=r1AxTWOQC-Y>.
7. Flamenco dance Rosalia. URL.: <https://www.youtube.com/watch?v=1ZOQb4aEzpk>.
8. Irish dance tutorial for Riverdance — The Gathering.с: URL: <https://www.youtube.com/watch?v=FWigb3IoOWc>.
9. В. Зубицький СЮІТА\"УКРАЇНСЬКІ ТАЇЦІ\"_TRIO\"CONTEMP\". URL.: <https://www.youtube.com/watch?v=mBr0tekHpo4>.
10. Пісня «Мова, наша мова» (слова Ю. Рибчинського та Л. Лазурко, музика П. Табакова). URL.: <https://www.youtube.com/watch?v=MiIWEKXEPVQ>.
11. Пісня Мова наша, мова (караоке, мінус)(сл. Юрій Рибчинський, Лідія Лазурко, муз. П.Табаков). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=A8CebUhVWm8>.

Урок 6

Аліна Олексіївна Зайчук,

заступник директора з навчально-виховної роботи, учитель предметів
мистецької освітньої галузі Черкаської спеціалізованої
школи І-ІІІ ступенів №20 Черкаської міської ради
Черкаської області

Тема. ІМПРОВІЗАЦІЯ, ОБРОБКА В МИСТЕЦТВІ.

Мета уроку:

- формувати ключові компетентності: володіння державною мовою, інноваційність, інформаційно-комунікаційну компетентність, навчання впродовж життя, культурну компетентність;
- формувати предметні компетентності: мистецькі знання, уміння, ставлення;
- формувати наскрізні вміння: взаємодія в команді, критичне мислення тощо;
- формувати емоційний інтелект.

Очікувані результати: Учень/учениця:

- виявляє обізнаність у поняттях імпровізація, обробка в мистецтві;
- бере участь у виконавській творчості;
- оцінює власні мистецькі здобутки та власну творчість, демонструє власні досягнення, презентує результати власної творчості публічно;
- самостійно використовує цифрове середовище;
- активно співпрацює в групі, імпровізує в колективі;
- висловлюється щодо емоцій, які викликають різні твори мистецтва.

Тип уроку: комбінований (змішаний) урок.

Оснащення уроку: комп'ютер, телевізор, фортепіано, шумові інструменти.

Методи і прийоми: інтерактивні вправи, робота в групах, демонстрація відеоматеріалів, стимулювання активності учнів, педагогічне спостереження, індивідуальне консультування, порівняльний аналіз.

Форма організації: урок з використанням діяльнісного підходу.

Терміни і поняття: імпровізація, обробка в мистецтві.

Музичний ряд:

Приклади вокальних, інструментальних, ритмічних імпровізацій.

Інструментальні імпровізації: награвання на сопілці, окарині, цимбалах (фрагменти).

Й. Брамс. Хоральна прелюдія № 11 «Es ist ein Ros' entsprungen» (орган; фрагмент). Й. Брамс. Фантазія № 7.

Українська народна пісня «Сонце низенько» (вокальний ансамбль; фрагмент).

Українська народна пісня «Сонце низенько» в обробці М. Лисенка (Волинський народний хор; фрагмент).

Пісня «Мова, наша мова» (слова Ю. Рибчинського та Л. Лазурко, музика П. Табакова).

Відеоряд: Відео музичних творів, презентація.

Міжпредметні зв'язки: образотворче мистецтво, література, театральне мистецтво.

ХІД УРОКУ

I. Організаційний момент.

Музичне вітання

II. Мотивація навчальної діяльності.

Створення емоційно сприятливого середовища. Застосування практики СЕЕН.

Практика «Заземлення» (слайд 02).

Сфокусуйте увагу на фізичному контакті з партою чи стільцем. Спробуйте відчутти, як стійко стопи спираються об підлогу, відчуйте якими частинами тіла ми спираємося на стілець. Відчуйте, як вас огортає плед або як ви міцно тримаєтеся за парту. Спробуйте відчутти приємне або нейтральне самовідчуття, відчуття підтримки, захисту і комфорту.

III. Актуалізація набутого навчального матеріалу учнями.

Діти, нумо, пригадаємо етнічні музичні інструменти.

Вправа <https://learningapps.org/display?v=pdkgzitj24>

Вікторина музична (папка «Вікторина») (слайд 03).

IV. Повідомлення теми, мети, завдання уроку.

Об'єднання в групи. Вправа: «Несподівана зустріч».

Ви зустрілися в несподіваному місці: на Місяці, в середині книги, на дні океану, на сцені під час музичної вистави. Завдання: без підготовки розіграти в групі діалог (слайд 04).

Скажіть, яким словом можна назвати діяльність, якою ми займалися? (відповіді дітей)

Так, це імпровізація! Отже, тема нашого уроку «ІМПРОВІЗАЦІЯ, ОБРОБКА В МИСТЕЦТВІ» (слайд 05).

V. Основна частина.

Знайдіть визначення поняття «Імпровізація» і поясніть присутнім.

Імпровізація (від франц. improvisation, від лат. improvisus – непередбачений) – створення художнього твору (наприклад, музичного, поетичного, сценічного) в момент його виконання без попередньої підготовки. Музична імпровізація – історично найдавніший тип музикування (слайд 06).

Бесіда про види імпровізації. Аналіз схеми.

Інструментальна. Вокальна. Ритмічна.

Схема 1. (слайд 07)

Розгорніть підручник на сторінці 37 і прочитайте про інструментальну імпровізацію, розгляньте малюнки музичних інструментів.

🎵 **Перегляд відео.** (слайд 08)

Прошу зайти за покликанням і з сусідом/сусідкою по парті створити музичну імпровізацію на віртуальній бандурі.

Творча діяльність. Бандура онлайн <https://bandura.ukrzen.in.ua/en> (слайд 09).

Послухайте інший вид імпровізації.

🎵 **Перегляд відео** (слайд 10).

Спробуємо створити різні вокальні імпровізації на склади ой-ой-йой, ай-ай-йай, да-ді-да-ді-дай (слайд 11).

Творча діяльність. Під акомпанемент вчителя учні імпровізують на запропоновані склади.

Тепер час попрацювати з ритмічною імпровізацією. Ми з вами раніше виконували ритмічні вправи зі стаканчиками. Нумо, пригадаємо одну з них. А потім ми об'єднаємося в групи й поімпровізуємо із ритмом.

🎵Перегляд відео (слайд 12).

Творча діяльність: ритмічні імпровізації на стаканчиках в групі.

Імпровізація також була поширена в концертній практиці XVIII століття у вигляді сольних каденцій, фантазій, хоральних обробок тощо.

🎵Перегляд відео (слайд 13, 14).

Порівняйте ці два твори.

Які музичні образи вам намалювала ваша уява?

Розкажіть про засоби музичної виразності творів Й. Брамса.

Які враження справила на вас музика?

Які викликала почуття?

Отже, ми розглянули музичні імпровізації, але поняття імпровізація є дуже широким. Її імпровізувати можна у багатьох сферах людської діяльності. Нагадайте, яким видом імпровізації ми займалися на початку уроку. Так, театральною. А хореографічна імпровізація існує?

Пропоную створити власну імпровізацію «Танець очима». Під час звучання музики кожен «танцює» очима, як заманеться. Як музика зупиняється – всі разом заплющують очі.

Гра «Танець очима» під гопак (слайд 15).

Ми з вами неодноразово говорили, що багато композиторів/композиторок займалися і займаються збиранням пісенного фольклору, народної музики, записують її та перероблюють за допомогою професійних музичних засобів. Хто скаже, як називається така діяльність?

Обробка народної вокальної музики – це видозмінення народної пісні за допомогою специфічних музичних прийомів (слайд 16).

Зазирніть у підручник на стор.38,39 і прочитайте, які композитори займалися обробкою народної музики (слайд 17).

Чи побачили ви знайомі прізвища? А знайомі пісні?

Ми послухаємо фрагменти української народної пісні «Сонце низенько» у виконанні вокального ансамблю і цієї ж пісні в обробці М. Лисенка у виконанні Волинського народного хору.

🎵Перегляд відео (слайд 18).

Порівняй звучання народної пісні в ансамблевому та хоровому виконанні.

Яких змін зазнала пісня після обробки?

Вокально-хорова робота.

Вправи на дихання. Розспівки.

Продовження роботи над піснею «Мова, наша мова» (слова Ю. Рибчинського та Л. Лазурко, музика П. Табакова). Співання пісні (слайд 19).

VI. Підсумок уроку, рефлексія (слайди 20,21,22,23,24).

1. Що таке імпровізація?

- А) Написання музики за чітко заданими правилами.
- Б) Виконання музики без попередньої підготовки.
- В) Запис музики на нотний стан.
- Г) Слухання музики.

2. Який інструмент найчастіше використовується для імпровізації в джазі?

- А) Скрипка
- Б) Фортепіано

В) Саксофон

Г) Арфа

3. Що таке обробка музичного твору?

А) Створення нового музичного твору.

Б) Зміна мелодії, ритму, гармонії існуючого твору.

В) Виконання музики без помилок.

Г) Запис музики на носій інформації.

4. В якому музичному стилі імпровізація відіграє найважливішу роль?

А) Класична музика

Б) Джаз

В) Народна музика

Г) Опера

5. Завдання на встановлення відповідності

Поєднайте музичний стиль та його характерні риси:

Народна музика	Імпровізація, синкопи, блюзові інтонації
Класична музика	Строга форма, гармонія, контрапункт
Джаз	Емоційність, ритмічна різноманітність, повторювані мотиви
Рок	Електричні інструменти, гучний звук

6. Який композитор зробив значний внесок у обробку українських народних пісень?

А) Микола Лисенко

Б) Людвіг ван Бетховен

В) Іван Котляревський

Г) Фредерік Шопен

7. Який музичний інструмент часто використовується для сучасної обробки українських народних пісень?

А) Бандура

Б) Електрогітара

В) Рояль

Г) Усі відповіді правильні

8. Який елемент української народної пісні найчастіше змінюється при обробці?

А) Мелодія

Б) Ритм

В) Гармонія

Г) Усі відповіді правильні

Відкриті запитання для актуалізації на наступний урок.

Наведіть приклад імпровізації у повсякденному житті.

Які емоції може викликати імпровізована музика?

Які інструменти, крім традиційних, можуть використовуватися для імпровізації?

Як ви вважаєте, чи може кожна людина імпровізувати? Поясніть свою думку.

Чому важливо обробляти музичні твори? Чому обробка є важливою для українські народні пісні?

Як сучасні технології впливають на процес обробки народної музики?

Які ви знаєте сучасні українських виконавців, які виконують обробки народних пісень?

Як ви вважаєте, чи втрачають народні пісні свою автентичність при обробці? Поясніть свою думку.

VII. Домашнє завдання. Співати пісню «Мова, наша мова», за бажанням, продовжити вчити реп з пісні (слайд 25).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кондратова Л. Мистецтво. Підручник інтегрованого курсу для 7 класу ЗЗСО. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2024. 272 с.
2. Освіторія. Практики, що рятують від тривоги: зберігаємо стійкість під час війни URL: <https://osvitoria.media/experience/praktyky-shho-ryatuyut-vid-tryvog-zberigayemo-stijkist-pid-chas-vijny/>.
3. Anna Khomichko. Johannes Brahms 7 Fantasias op 116 [Електронний ресурс] / Anna Khomichko URL: <https://www.youtube.com/watch?v=vYpvyZ-g6KY>.
4. Johannes Brahms - "Es ist ein Ros' entsprungen". URL: <https://www.youtube.com/watch?v=X9wkXr6fSY4>.
5. Signature Prep Wellerman Cups Practice Video. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=XBCoxucXijg>.
6. Сонце низенько — Волинський народний хор Українська народна пісня Ukrainian folk song . URL: https://www.youtube.com/watch?v=2sQU35A_zB8.
7. СПІВАЙ РІДНОЮ ! НАРОДНИЙ АМАТОРСЬКИЙ АНСАМБЛЬ "ВЕСЕЛІ СВАШКИ"- "СОНЦЕ НИЗЕНЬКО". URL: <https://www.youtube.com/watch?v=F0fx7ol8XO8>.
8. Пісня «Мова, наша мова» (слова Ю. Рибчинського та Л. Лазурко, музика П. Табакова). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=MlIWEKXEPVQ>.
9. Пісня Мова наша, мова (караоке, мінус)(сл. Юрій Рибчинський, Лідія Лазурко, муз. П. Табаков). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=A8CebUhVWm8>.

Урок 7

Оксана Юріївна Маріненко,

учитель предметів мистецької освітньої галузі

Черкаської загальноосвітньої школи

I-III ступенів № 24 Черкаської міської ради

Тема. АРАНЖУВАННЯ ТА СТИЛІЗАЦІЯ В МИСТЕЦТВІ.

Мета:

- цілісний розвиток особистості учня у процесі опанування мистецьких надбань людства; усвідомлення власної національної ідентичності в міжкультурній комунікації;
- формування ключових, мистецьких предметних та міжпредметних

компетентностей, необхідних для художньо-творчого самовираження в особистому та суспільному житті;

– всебічний художньо-естетичний розвиток особистості дитини, освоєння нею культурних цінностей у процесі пізнання мистецтва; розкриття креативного потенціалу, залучення до культурних процесів в Україні.

Компетентності здобувачів освіти, що формуються протягом року:

Ключові: *загальнокультурна грамотність* (здатність розуміти твори мистецтва, формувати власні мистецькі смаки, самостійно виражати

ідеї, досвід та почуття за допомогою мистецтва, глибоке розуміння

власної національної ідентичності, як підґрунтя відкритого ставлення

та поваги до розмаїття культурного вираження інших), орієнтуватися в культурному різноманітті, визначати вияви взаємодії між різними культурами та усвідомлювати їхній внесок у сталий розвиток суспільства;

інформаційно-цифрова компетентність (впевнене, а водночас критичне застосування ІКТ для створення, пошуку, обробки, обміну інформацією на роботі), уміння застосування інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), *соціальна компетентність* (уміння співпрацювати з колективом), *математична компетентність* (виявлення математичних залежностей у мистецтві).

Предметні: опанувати поняття аранжування в мистецтві, види аранжування, аранжування академічної музики, поняття транскрипція в музиці, поняття стилізація в музиці, транскрипція в музиці, аранжування в музичному мистецтві та його в види; формувати вміння створювати ритмічний супровід до пісні; розвивати вміння аналізувати мистецькі твори; формувати вміння здійснювати музикування, вокально-хорові навички.

Тип уроку: комбінований, урок заглиблення в тему.

Обладнання: музичний інструмент, ПК, проектор, колонка для підсилення звуку, ілюстрації до музичного твору та пісні або мультимедійна презентація, портрети композитора автора музики та автора пісні.

Музичний матеріал:

Л. ван Бетховен. Соната № 14, частина 1 (фортепіано; фрагмент).

Л. ван Бетховен. Соната № 14, частина 1 (у сучасному аранжуванні; фрагмент).

М. Скорик. Джазова транскрипція п'єси Л. ван Бетховена «До Елізи» (фортепіано; фрагмент).

Ф. Бузоні. Транскрипція твору Й. С. Баха «Хоральна прелюдія фа мінор» (фортепіано; фрагмент).

Дж. Вайс, Х. Перетті, Л. Креаторе. «Can't Help Falling In Love» («Не можу не закохатися») (у виконанні Е. Преслі; фрагмент).

«Ясноока україночка» (слова і музика Н. Май) – розучування пісні.

ХІД УРОКУ

I. Організаційний момент.

1. Перевірка готовності класу до уроку
2. Музичне вітання

II. Мотивація навчальної діяльності.

III. Основна частина.

1. Засвоєння нових знань

У наш час шедеври світової класики часто виконують на електронних інструментах і переробляють за допомогою комп'ютерних програм.

Улюблені мелодії, спрощені чи ускладнені, насичені сучасними ритмами, змінюються так, що іноді їх неможливо впізнати.

Мистецький словничок

Аранжування — це пристосування, переклад музичного твору, написаного для певного інструмента (голосу, співака чи ансамблю), для його виконання в іншому складі інструментів (голосів).

Аранжуванням твору іноді займається особисто автор. Наприклад, Е. Гріг усе життя доопрацьовував свій концерт для фортепіано з оркестром.

Аранжування має певні різновиди залежно від способу або прийому видозмінення оригіналу музичного твору: інструментальна музика може перетворитися на вокальну і навпаки.

Значного поширення набуває аранжування класичної музики за допомогою сучасних електронних інструментів, цифрових засобів, комп'ютерних програм.

2. Музичне сприймання

- Прослухайте музичні композиції.
- Як змінилося звучання її характер після аранжування?

Л. ван Бетховен. Соната № 14, частина 1 (фортепіано; фрагмент).

(у сучасному аранжуванні; фрагмент).

З історії шедевр...

Сонату для фортепіано № 14 до-дієз мінор («Місячну сонату») Л. ван Бетховен написав у 1800-1801 роках і присвятив, на думку деяких дослідників, графині Дж. Гвічарді. Назву сонати «Місячна» запропонував у 1832 р. музичний критик Л. Рельштаб, порівнявши її першу частину з місячним сяйвом.

Соната традиційно складається з трьох частин, однак починається вона досить незвично – повільною, похмурою, скорботною музикою, що в класичному варіанті характерно для другої частини. У музиці відображено мотив розчарування від нерозділеного кохання.

*Іноді композитори чи відомі виконавці-віртуози змінюють не тільки основну тему музичного твору, а й надають йому нового звучання, здійснивши переробку для іншого складу виконавців або іншого інструмента. Таку видозміну в музиці називають **транскрипцією**.*

Мистецький словничок

Транскрипція в музиці — переробка музичного твору для іншого інструмента або голосу, а також довільна обробка у віртуозному стилі.

- Прослухайте музичні композиції.
- Який з них вам сподобався більше?
- Знайдіть в Інтернет-джерелах його оригінал і проаналізуйте, як змінився цей твір у транскрипції.

М. Скорик. Джазова транскрипція п'єси Л. ван Бетховена «До Елізи» (фортепіано; фрагмент). Ф. Бузоні. Транскрипція твору Й. С. Баха «Хоральна прелюдія фа мінор» (фортепіано; фрагмент).

У музиці, як і в інших видах мистецтва, доволі поширена **стилізація**.

Мистецький словничок

Стилізація в музиці — зумисне відтворення типових рис музичного стилю певної епохи, національно-етнічної приналежності, композиторів іншої творчої орієнтації тощо.

З історії шедевр...

У 1784 році французький композитор Жан-Поль Мартіні написав романс «Plaisir

d'amoig» («Радість кохання») на вірші Жана-П'єра де Флоріана. Мелодія стала настільки популярною, що вже в наступному столітті, 1858 р., Гектор Берліоз зробив аранжування для оркестру. А в

XX ст. романс переспівав Елвіс Преслі, і цей твір став одним із найважливіших у творчому доробку виконавця.

- Прослухайте музичну композицію.
- Поділіться своїми враженнями від прослуханого.
- Чому, на вашу думку, ця пісня стала однією з найвідоміших у творчому доробку Е.Преслі.

Дж. Вайс, Х. Перетті, Л. Креаторе. «*Can't Help Falling In Love*» («Не можу не закохатися») (у виконанні Е. Преслі; фрагмент)

3. Весела руханка

4. Вокально-хорова робота

Розспівування.

Розучування пісні «Ясноока україночка» Н.Май

(робота над поставою, одночасним початком співу, м'якістю звуковедення)

1. На Україні квітне калина,
На Україні спів солов'я.
Козак співає, серденько крає:
Вийди, дівчино, зоре моя!

Приспів:

Ясноока, неначе зірочка,
Щебетлива, бо україночка.
Ясноока, неначе зірочка, -
Вийди, мила, хоч на хвилиночку.

2. На Україні верби, тополі,
А у садочку вишня цвіте.
Тихо зозуля віщує долю,
Там козаченька дівчина жде.
Приспів.

IV. Підсумок уроку.

- Що таке аранжування в музиці?
- Які види аранжування ви знаєте?
- У чому полягає особливість транскрипції в музиці?
- Наведіть приклади стилізації в музиці.

-

Урок 8

Оксана Юріївна Маріненко,

учитель предметів мистецької освітньої галузі

Черкаської загальноосвітньої школи

I-III ступенів № 24 Черкаської міської ради

Тема. ТРАДИЦІЇ ТА НОВЕ ТРАКТУВАННЯ В МИСТЕЦТВІ.

Мета:

- цілісний розвиток особистості учня у процесі опанування мистецьких надбань людства; усвідомлення власної національної ідентичності в міжкультурній комунікації;
- формування ключових, мистецьких предметних та міжпредметних компетентностей, необхідних для художньо-творчого самовираження в особистому та суспільному житті;
- всебічний художньо-естетичний розвиток особистості дитини, освоєння нею культурних цінностей у процесі пізнання мистецтва; розкриття креативного потенціалу, залучення до культурних процесів в Україні.

Компетентності здобувачів освіти, що формуються протягом року:

Ключові:

– *загальнокультурна грамотність* (здатність розуміти твори мистецтва, формувати власні мистецькі смаки, самостійно виражати ідеї, досвід та почуття за допомогою мистецтва, глибоке розуміння власної національної ідентичності, як підґрунтя відкритого ставлення та поваги до розмаїття культурного вираження інших), орієнтуватися в культурному різноманітті, визначати вияви взаємодії між різними культурами та усвідомлювати їхній внесок у сталий розвиток суспільства;

– *інформаційно-цифрова компетентність* (впевнене, а водночас критичне застосування ІКТ для створення, пошуку, обробки, обміну інформацією на роботі), уміння застосування інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), соціальна компетентність (уміння співпрацювати з колективом);

– *математична компетентність* (виявлення математичних залежностей у мистецтві).

Предметні: опанувати поняття **академічна музика та академічний стиль, інструментування (оркестрування). Історія розвитку аранжування в симфонічній музиці. Засвоїти поняття інструментування (оркестрування) в музичному мистецтві, аранжування академічної музики: інструментальне, вокальне (хорове) й електронне; формувати вміння створювати ритмічний супровід до пісні; розвивати вміння аналізувати мистецькі твори; формувати вміння здійснювати музикування, вокально-хорові навички.**

Тип уроку: комбінований, урок заглиблення в тему.

Обладнання: музичний інструмент, ПК, проектор, колонка для підсилення звуку, ілюстрації до музичного твору та пісні або мультимедійна презентація, портрети композиторів.

Музичний матеріал:

В. А. Моцарт. Симфонія № 40 соль мінор. Частина 1 (у виконанні симфонічного оркестру м. Фульда, Німеччина).

В. А. Моцарт. Симфонія № 40 соль мінор. Частина 1 (у виконанні естрадно-симфонічного оркестру під керівництвом П. Морія, Франція).

Уривок із кінофільму «Амадей» (реж. М. Форман, 1984)

В. Косенко. «Пасакалія» з циклу «11 етюдів у формі старовинних танців» (фортепіано).
В. Косенко. «Пасакалія» для фортепіано в перекладенні для оркестру.
«Ясноока україночка» (слова і музика Н. Май) – виконання пісні.

ХІД УРОКУ

I. Організаційний момент.

1. Перевірка готовності класу до уроку
2. Музичне вітання

II. Мотивація навчальної діяльності.

III. Основна частина.

Засвоєння нових знань

- Пригадайте, які групи музичних інструментів входять до складу симфонічного оркестру.

Продовжуємо нашу мандрівку в світ музичних творів. Сьогодні розглянемо аранжування академічної музики.

Мистецький словничок

Академічна музика — це тип музики, що належить до писемної композиторської традиції та використовує сформовані в XVII-XIX століттях музичні форми і жанри, інструментарій і традиції виконавства.

Працюючи над тією чи іншою композицією, аранжувальник використовує такі методи й засоби, які допоможуть найкраще зберегти композиторський задум.

Зокрема, можуть змінюватися гармонія, темп, тембр, інші засоби виразності; інколи додають вступ, коду (завершення твору) тощо.

Цікаво, що аранжування використовував ще А. Вівальді, який часто імпровізував і перекладав скрипічні та оркестрові твори для виконання на клавесині.

А Й. Штраус (син) зі своїм оркестром виконував не тільки власні твори, а й аранжування творів інших авторів.

Славетний австрійський композитор В. А. Моцарт написав понад 50 симфоній, найвідомішою серед яких є Симфонія № 40 соль мінор.

Створено симфонію 1788 року для оркестру, до складу якого входять флейта, два гобої, два кларнети, два фаготи, дві валторни та струнні інструменти. Складається твір із чотирьох частин, розміщених традиційно для класичного сонатно-симфонічного циклу.

Музичне сприймання

- Прослухайте музичні композиції.
- Розкажіть про свої враження від прослуханого твору.
- Опишіть мелодію першої частини.
- Як змінювалася мелодія впродовж наступних трьох частин?

В. А. Моцарт. Симфонія № 40 соль мінор. Частина 1 (у виконанні симфонічного оркестру м. Фульда, Німеччина).

В. А. Моцарт. Симфонія № 40 соль мінор. Частина 1 (у виконанні естрадно-

симфонічного оркестру під керівництвом П. Морія)

- Перегляньте фрагмент кінофільму «Амадей» (реж. М.Формана, 1984).

https://uakino.me/filmy/genre_drama/391-amadey.html

- Які особливості музичного кіно ви помітили в кінострічці?
- Яку роль у фільмі відіграє музика?
- Як вона допомагає увиразнити образи головних героїв?

Уривок із кінофільму «Амадей» (реж. М. Форман, 1984)

Існує кілька різновидів аранжування академічної музики: **інструментальне, вокальне (хорове) й електронне.**

Мабуть, ви помічали, що після обробки твору склад інструментів, які виконують композицію, може бути абсолютно іншим. Це приклад інструментування (оркестрування).

Мистецький словничок

Інструментування (оркестрування) — це переведення музики з одного інструментального складу на інший зі збереженням задуму композитора.

Так, вокальні твори перетворюються на інструментальні, а сольні (наприклад, написані для фортепіано) – на оркестрові чи ансамблеві номери тощо.

Процес інструментування вимагає від композитора знання специфіки музичних інструментів – їхніх технічних можливостей та виконавських прийомів.

Один з найважливіших етапів розвитку оркестрування пов'язаний із творчістю композиторів віденської класичної школи Й. Гайдна, В. А. Моцарта, Л. ван Бетховена.

Визнаними майстрами інструментування були Г. Берліоз, Р. Вагнер, М. Равель та інші. Інструментуванням (оркеструванням) займалися й українські музиканти і композитори.

- Прослухайте композиції.
- Як змінилося звучання у виконанні оркестру?

Віктор Степанович Косенко

В. Косенко. «Пасакалія» з циклу «11 етюдів у формі старовинних танців» (фортепіано). В. Косенко. «Пасакалія» для фортепіано в перекладенні для оркестру.

Вокально-хорова робота

Розспівування.

Виконання пісні «Ясноока україночка» Н.Май

(робота над поставою, одночасним початком співу, м'якістю звуковедення)

1. На Україні квітне калина,

На Україні спів солов'я.
Козак співає, серденько крає:
Вийди, дівчино, зоре моя!

Приспів:
Ясноока, неначе зірочка,
Щебетлива, бо україночка.
Ясноока, неначе зірочка, -
Вийди, мила, хоч на хвилиночку.

2. На Україні верби, тополі,
А у садочку вишня цвіте.
Тихо зозуля віщує долю,
Там козаченька дівчина жде.
Приспів.

IV. Підсумок уроку.

Що таке академічна музика?

- Що може змінюватися в результаті аранжування академічної музики?
- У чому полягає процес інструментування музичних творів?

Якими знаннями має володіти композитор, який хоче його здійснити

Урок 9

Софія Андріївна Білець,

учитель предметів мистецької освітньої галузі
ліцею «Успіх» Монастирищенської міської ради Черкаської області

ТЕМА. ПЕРЕВТІЛЮВАННЯ В МИСТЕЦТВІ.

Мета: виховання в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, розвиток мистецьких художніх інтересів, естетичних потреб; формування системи мистецької грамотності, яка відображає видову, жанрову, стильову специфіку і взаємодію мистецтв; розвиток умінь сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ; стимулювання здатності учнів до художньо-творчого самовираження в мистецькій діяльності, до здійснення мистецької комунікації; розвиток художніх мистецьких здібностей, креативного мислення, творчого потенціалу; формування потреби в естетизації середовища та готовності до участі в соціокультурному житті.

Тип уроку: Вивчення нового матеріалу

Обладнання уроку: мультимедійний комплект, підручник, презентація

СММ: Шумка: українська народна пісня-танець (у виконанні капели бандуристів; фрагмент). А. Дворжак. «Слов'янські танці». № 2: «Українська шумка» (у виконанні симфонічного оркестру; фрагмент). М. Різоль. Козачок (у виконанні баяніста; фрагмент). М. Різоль. Козачок (у виконанні оркестру народних інструментів; фрагмент). М. Скорик. «Мелодія» (у виконанні симфонічного оркестру; фрагмент). Я. Джусь. Транскрипція «Мелодії» М. Скорика (бандура; фрагмент).

ХДТ: «До перемоги» (слова і музика І. Танчака)

Структура уроку.

I. Організація класу.

II. Актуалізація опорних знань.

III. Вивчення нового матеріалу.

План уроку: Поняття аранжування в народній музиці, транскрипція народної музики, аранжування народної музики, вокальне аранжування.

IV. Закріплення нового матеріалу.

V. Рефлексія.

VI. Підсумок уроку.

ХІД УРОКУ

1. ОК (організація класу)

Створення позитивного психологічного клімату класу.

2. АОЗ (актуалізація опорних знань)

Слайд 2. Поміркуйте і обговоріть. Поміркуйте, чим відрізняється аранжування народної музики від аранжування академічної музики?

3. ВНМ (вивчення нового матеріалу)

Демонстрація навчальної презентації.

Слайд 3-5. Слово вчителя. Звичайно, вам відомо, що популярні народні пісні або мелодії народних танців часто отримують нове звучання у творах композиторів: операх, симфоніях, сюїтах, концертах. Завдяки варіюванню, інструментуванню та стилізації народна музика може змінити своє звучання. Аранжувальник по-своєму трактує гармонію, ритм, динаміку, складає композицію на основі одного чи декількох народних творів. Народні пісні й танці зберігають національний колорит, якщо їх виконує оркестр чи ансамбль народних інструментів, але звучать по-новому у виконанні симфонічного оркестру.

Слайд 6. Прослухайте: Шумка: українська народна пісня-танець (у виконанні капели бандуристів).

Слайд 7. Прослухайте: А. Дворжак. «Слов'янські танці». № 2: «Українська шумка» (у виконанні симфонічного оркестру).

Слайд 8. Обговоріть.

1. Які враження виникають у вас від прослуханих музичних творів?
2. Який народний танець ви уявляєте, слухаючи мелодію шумки?
3. Порівняйте оригінальну народну мелодію та її звучання в аранжуванні А. Дворжака.
4. Які засоби музичної виразності допомогли композиторові передати національний колорит танцю?

Слайд 9-10. Запам'ятайте. Шумка – українська народна пісня-танець, подібна до коломийки, зі жвавим темпом. Аранжування народної музики – це обробка фольклорних музичних творів (пісень, танців тощо) шляхом зміни деяких засобів виразності та додавання нових фрагментів.

Слайд 11-12. Слово вчителя. «Слов'янські танці» вирізняються динамічністю розвитку, яскравим симфонізмом, поетичним утіленням танцювальних образів, у яких змальовано життя, побут і характер народу. Чудовим зразком аранжування українського народного танцю козачок є твір М. Різоля зі збірки «Українські народні пісні та танці».

Слайд 13. Прослухайте: М. Різоль. Козачок (у виконанні баяніста).

Слайд 14. Прослухайте: М. Різоль. Козачок (у виконанні оркестру народних інструментів).

Слайд 15. Обговоріть.

1. Опишіть свої враження від прослуханого твору.
2. Як змінилась його мелодія в оркестровому виконанні?
3. Звучання яких народних інструментів вам вдалося розпізнати?

Слайд 16. Фізкультхвилинка.

Слайд 17. Слово вчителя. Імпровізаційна манера виконання, тужливе звучання скрипки, схвилюваний ліричний монолог, сумна пісня без слів, так ми сприймаємо неймовірно прекрасний музичний твір Мирослава Скорика «Мелодія». Ця композиція часто звучить у різноманітних аранжуваннях.

Слайд 18. Прослухайте: М. Скорик. «Мелодія» (у виконанні симфонічного оркестру).

Слайд 19. Прослухайте: Я. Джусь. Транскрипція «Мелодії» М. Скорика (бандура).

Слайд 20. Обговоріть.

1. Які емоції викликала у вас прослухана композиція?
2. Які картини постають у вашій уяві?
3. Як змінилась музика М. Скорика у транскрипції для бандури?
4. Якого інтонаційного забарвлення надала бандура цьому твору?

Слайд 21. Послухайте пісню «До перемоги» (слова і музика І. Танчака).

Слайд 22. Розучуємо пісню «До перемоги».

Слайд 23. Виконайте пісню «До перемоги».

4. ЗВ (закріплення вивченого)

Слайд 24. Узагальнюємо, аргументуємо, систематизуємо.

Наш урок підійшов до завершення, дайте відповіді на декілька запитань.

1. Які особливості аранжування народної музики?
2. Які музичні твори звучали на уроці ?
3. Який музичний твір вам сподобався найбільше?
4. Що таке аранжування?

5.Рефлексія. *Слайд25.* Запитання від віртуального друга.

6.Підсумок уроку

Слайд 26. Домашнє завдання, медіапошук.

1. Створіть малюнок, який допоможе виразити емоції від прослуханої "Мелодії" М.Скорика, за допомогою ліній і плям.

2. Дізнайтеся з додаткових джерел, хто із сучасних композиторів робить аранжування творів для дітей.

Урок 10

Софія Андріївна Білець,

учитель предметів мистецької освітньої галузі
ліцею «Успіх» Монастирищенської міської ради, Черкаської області

Тема. БАГАТСТВО ГОЛОСІВ І БАРВ.

Мета: виховання в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, розвиток мистецьких художніх інтересів, естетичних потреб; формування системи мистецької грамотності, яка відображає видову, жанрову, стильову специфіку і взаємодію мистецтв;

розвиток умінь сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ; стимулювання здатності учнів до художньо-творчого самовираження в мистецькій діяльності, до здійснення мистецької комунікації; розвиток художніх мистецьких здібностей, креативного мислення, творчого потенціалу; формування потреби в естетизації середовища та готовності до участі в соціокультурному житті.

Тип уроку: Вивчення нового матеріалу

Обладнання уроку: мультимедійний комплект, підручник, презентація

СММ: Українська народна пісня «Ніч яка місячна» (інструментальна версія, бандура). Інструментальні варіації на тему «Ніч яка місячна» (виконання на синтезаторі). Українська народна пісня «Несе Галя воду» (у різних аранжуваннях) Мікс кавер-версій на пісні українських композиторів. II Volo — Grande Amore (Cover in Ukrainian by Yaroslav Karpuk, Oleksandr Balabanov, Daria Buhaichuk). М. Леонтович. «Щедрик» (у виконанні хору хлопчиків «Libera», аранжування Р. Прізмана). Українська народна пісня «Закувала зозуленька» (у виконанні Тіани Роз та Черкаського народного хору). Музика А. Кос-Анатольського, слова І. Франка. «Ой ти, дівчино, з горіха зерня» (у виконанні А. Солов'яненка та Галицького академічного камерного хору).

ХДТ: Виконання пісні І.Танчака «До перемоги»

Структура уроку.

I. Організація класу.

II. Актуалізація опорних знань.

III. Вивчення нового матеріалу.

Терміни для засвоєння: хорове аранжування, вокальне аранжування.

IV. Закріплення нового матеріалу.

V. Рефлексія.

VI. Підсумок уроку.

ХІД УРОКУ

1. Організація класу.

а. Створення позитивного психологічного клімату класу.

2. Мотивація навчальної діяльності

3. Актуалізація опорних знань

а. Слайд 2. Обговоріть. Пригадайте, що вам відомо про вокальне мистецтво, зокрема про хорове.

б. *На які типи поділяють голоси у хорі?*

4. Вивчення нового матеріалу).

5. Демонстрація навчальної презентації:

Слайд 3. Слово вчителя. Ви вже знаєте, що композитори іноді перекладають свої твори для іншого складу виконавців, а вокальні композиції навіть перетворюють на інструментальні.

Слайд 4. Послухайте: А зараз до вашої уваги, Українська народна пісня «Ніч яка місячна» (інструментальна версія, бандура; фрагмент).

Слайд 5. Послухайте: А також прослухайте інструментальну варіацію на тему «Ніч яка місячна» (виконання на синтезаторі; фрагмент).

Слайд 6. Обговоріть. Які почуття пробуджує прослухана музика?

Яке аранжування відомої народної пісні вам сподобалося найбільше?

Слайд 7. Послухайте: А зараз, пропоную до вашої уваги, послухати ще одну українську народну пісню, «Несе Галя воду» (у різних аранжуваннях;).

Слайд 8. А зараз давайте всі разом заспіваємо цю пісню під караоке

Слайд 9. Обговоріть. Подумайте і скажіть, що таке вокальне аранжування ?

Слайд 10. Запам'ятайте. Вокальне аранжування — це переклад вокального або інструментального твору для виконання голосом або іншим складом голосів.

Слайд 11-13. Слово вчителя. Завдяки технологічним прогресам, зараз з'являються обробки пісень, у яких соліст чи солістка співає кількома голосами – тобто, за допомогою цифрових технологій сольне виконання перетворюється на багатоголосне. Безсумнівно, вам всім, доводилося чути популярний зараз термін

«кавер-версія» - саме так називають опрацювання, аранжування, «переспів» відомих хітів. Тож давайте послухаємо композиції у виконанні різних за складом вокальних ансамблів та хору а capella як кавер-версії на пісні українських композиторів.

Слайд 14. Прослухайте: мікс кавер-версій на пісні українських композиторів.

Слайд 15. На популярних пісенних конкурсах, зокрема «Голос. Діти», часто лунають переспіви вітчизняних і зарубіжних хітів. Так, юні співаки Ярослав Карпук, Олександр Балабанов і співачка Дар'я Бугайчук випустили українську версію чудової пісні «Grande Amore» італійського тріо «Il Volo».

Слайд 16. Прослухайте: «Il Volo» – «Grande Amore» (Cover in Ukrainian by Yaroslav Karpuk, Oleksandr Balabanov, Daria Buhaichuk).

Слайд 17. Фізкультхвилинка.

Слайд 18. Слово вчителя. Тепер ви почули як одноголосна популярна пісня може зазвучати яскравою хоровою гармонією з оригінальними підголосками. Водночас власне хорові твори за допомогою композиторської техніки аранжування перевтілюються у твори для іншого складу виконавців.

Слайд 19. Запам'ятайте. Хорове аранжування — це вид аранжування, завдяки якому сольні вокальні твори, інструментальна музика, естрадні пісні та інші композиції перетворюються на хорові твори.

Слайд 20-21. Слово вчителя. Відомі українські композитори М. Лисенко, М. Леонтович, Я. Степовий, Ф. Колесса, К. Стеценко часто використовували хорове аранжування народних пісень, перетворюючи вокальні твори на чотириголосні хорові партитури для різного хорового складу з інструментальним супроводом та без нього. Справжнім майстром хорових мініатюр, створених на основі народних пісень, став М. Леонтович. Найвищим його досягненням вважають пісні «Щедрик» і «Дударик». У «Щедрику» органічно поєднані прийоми народного багатоголосся, класичної поліфонії, де кожен голос є самостійним.

Слайд 22. Прослухайте: М. Леонтович «Щедрик» (у виконанні хору хлопчиків «Libera», аранжування Р. Прізмана).

Слайд 23. Обговоріть. Чим особливе звучання української народної пісні в аранжуванні Р. Прізмана? Доберіть слова для характеристики мелодії твору в хоровому виконанні

Слайд 24. Слово вчителя. Для більш яскравого розуміння прийомів хорового аранжування порівняємо хоровий спів із сольним виконанням.

Слайд 25. Прослухайте: українська народна пісня «Закувала зозуленька» (у виконанні Тіани Роз).

Слайд 26. Прослухайте: українська народна пісня «Закувала зозуленька» (у виконанні Черкаського народного хору).

Слайд 27. Прослухайте: музика А. Кос-Анатольського, слова І. Франка. «Ой ти, дівчино, з горіха зерня» (у виконанні А. Солов'яненка).

Слайд 28. Прослухайте: музика А. Кос-Анатольського, слова І. Франка. «Ой ти,

дівчино, з горіха зерня» (у виконанні Галицького академічного камерного хору).

Слайд 29. Об'єднайтеся в дві групи та охарактеризуйте як змінювалися музичні твори у різному виконанні.

Як змінюються пісні в хоровому аранжуванні?

Які зміни в багатоголосному виконанні особливо відчутні?

Слайд 30. А зараз давайте пригадаємо та виконаємо пісню І. Танчака «До перемоги».

Слайд 31. Давайте всі разом створимо музичний супровід до пісні на шумових інструментах.

ЗВ (закріплення вивченого)

Слайд 30. Узагальнюємо, аргументуємо, систематизуємо

Наш урок підходить до завершення. Дайте будь ласка відповіді на декілька запитань:

Що вам відомо про аранжування у вокальній музиці?

У чому полягає особливість хорового аранжування народних пісень?

Хто з українських композиторів здійснював хорове аранжування народних пісень?

Який із прослуханих на уроці творів сподобався вам найбільше? Чим саме?

5. Підсумок

Слайд 31. Самостійне дослідження, медіапошук

Домашнім завданням буде: знайти в інтернет-джерелах кавер-версії улюбленого музичного твору в різних аранжуваннях. Прослухайте їх і поділіться своїми враженнями на наступному уроці.

6. Рефлексія

Слайд 32. Рефлексія.

«Запитання від віртуального друга»

- На уроці я дізнався / дізналася, що ...
- Вдома розповім про ...
- Я навчився / навчилася ...
- Я хотів би / хотіла б навчитися ...

Урок 11

Олександр Володимирович Зирянов,

учитель предметів мистецької освітньої галузі

Черкаської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів №2

Черкаської міської ради Черкаської області

Тема. РІЗНОБАРВНІСТЬ ЗВУКІВ ТА КОЛЬОРІВ

Мета уроку: ознайомити з різновидами аранжування музичного мистецтва: транскрипцією, оркеструванням, надати уявлення про особливості аранжування в музичному мистецтві, імпровізації, розвивати вміння учнів уважно слухати музику та надавати характеристику творам музичного мистецтва, висловлювати свої музичні враження від прослуханого музичного твору, виконувати пісню під фонограму; виховувати інтерес до слухання музики та виконання пісень українських сучасних композиторів.

Компетентності школярів, що формуються протягом уроку: Ключові: уміння вчитися (уміння зосереджено сприймати навчальний матеріал), загальнокультурна

грамотність (здатність розуміти твори мистецтва, формувати власні мистецькі смаки, самостійно виражати ідеї, досвід та почуття за допомогою мистецтва).

Соціальні та громадянські компетентності (уміння працювати з іншими на результат, відвертати і розв'язувати конфлікти, досягати компромісів), уміння: визначати власні художні інтереси та потреби, виявляти мобільність у пізнанні мистецьких жанрів; сприяти розвитку інтересу до мистецтва протягом життя.

Предметні: ознайомити учнів із жанрами інструментальної музики; розповісти про особливості жанрів інструментальної музики, ознайомити із поняттям пісня без слів; розвивати спостережливість, образне сприймання, логічне мислення, фантазію; виховувати естетичні почуття, любов і шану до українських композиторів.

Або: виховання в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, розвиток мистецьких художніх інтересів, естетичних потреб; формування системи мистецької грамотності, яка відображає видову, жанрову, стильову специфіку і взаємодію мистецтв; розвиток умінь сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ; стимулювання здатності учнів до художньо-творчого самовираження в мистецькій діяльності, до здійснення мистецької комунікації; розвиток художніх мистецьких здібностей, креативного мислення, творчого потенціалу; формування потреби в естетизації середовища та готовності до участі в соціокультурному житті.

Тип уроку: комбінований, урок заглиблення в тему. Обладнання: музичний інструмент, програвач, мультимедійна дошка, ілюстрації до музичних творів та пісні або мультимедійна презентація.

Основні поняття для засвоєння: Аранжування, оркестрування, імпровізація, поліфонія.

Твори, що вивчаються на уроці: І. Альбеніс. «Астурія»: уривок з «Іспанської сюїти» (у виконанні Paul Barton, фортепіано). І. Альбеніс. «Астурія» (у виконанні Paola Hermosin, гітара). І. Альбеніс. «Астурія» (для арфи та струнного оркестру). І. Альбеніс. «Астурія» (у виконанні ансамблю народних інструментів «Музичний сувенір», м. Харків). Й. С. Бах. Токата і фуга ре мінор (у виконанні Г. Гродберга; орган). Й. С. Бах. Токата і фуга ре мінор (у виконанні В. Мей; електроскрипка). Розучування пісні «Осінь» (слова Н. Май, музика О. Май)

ХІД УРОКУ

Організаційний момент

Повідомлення теми уроку. Мотивація до навчання.

Розкажи, з якими видами аранжування ти вже ознайомився/ознайомилась. Що може змінитися у творі під час аранжування?

Мистецька грамотність. Новий матеріал

Отже, перекладення музичного твору для іншого складу виконавців називають **аранжуванням**, обробку для виконання оркестром — **оркеструванням**, обробку у віртуозному стилі — **транскрипцією**.

Аранжування інструментальної музики часто створюють на основі імпровізації. Залежно від складу виконавців, у результаті аранжування може змінитись тембр, темп, регістр і навіть характер твору. Іноді аранжувальник додає нові компоненти — мелодичні лінії, акорди, ритмічний супровід.

Сприймання та інтерпретація мистецтва

«Астурія» («Легенда») — відома п'єса іспанського композитора та піаніста Ісаака Альбеніса, яку вважають взірцем «чистого фламенко». У цій композиції, написаній для фортепіано, митець використав характерний для гітарної техніки спосіб виконання акордів, тому її часто сприймають як твір для гітари.

«Астурія» І. Альбеніса здобула надзвичайну популярність у світі завдяки вишуканій мелодії з різкими динамічними контрастами, тому існує чимало варіантів аранжувань цього твору. Зокрема, сучасний італійський скрипаль і альтист **Марко Мішанья** здійснив

аранжування для альта, а гітарист групи «The Doors» **Роббі Крігер** використав мелодію п'єси для своєї композиції «Spanish Caravan» із альбому «Waiting for the Sun».

Слухання поданих творів (за вибором):

Альбеніс. «Астурія»: уривок з «Іспанської сюїти»

(у виконанні Paul Barton, фортепіано). І. Альбеніс. «Астурія» (у виконанні Paola Hermosin, гітара).

Аналіз твору:

Які емоції викликав у тебе цей твір? Які картини постають у твоїй уяві? Порівняй звучання п'єси у виконанні піаніста й гітаристки. Яке з них тобі більше сподобалося? Поясни, чому.

Особливо колоритно твір І. Альбеніса звучить у виконанні арфи та струнного оркестру.

Цікавим є також аранжування для ансамблю українських народних інструментів, здійснене вітчизняними аранжувальниками.

Слухання: І. Альбеніс. «Астурія» (для арфи та струнного оркестру), «Астурія» (у виконанні ансамблю народних інструментів «Музичний сувенір», м. Харків).

Аналіз твору:

Як змінилося звучання п'єси в різних аранжуваннях? Які музичні інструменти тобі вдалося впізнати?

А зараз ознайомимось зі зразками аранжування інструментальних поліфонічних творів відомого німецького композитора Й. С. Баха.

Поліфонію поділяють на такі типи: підголоскова, імітаційна та контрастно-тематична.

Найвищого розквіту поліфонічна музика досягла в XVII–XVIII ст. у творчості Г. Ф. Генделя і Й. С. Баха (особливо в жанрі фуги). Згодом з'являється новий вид багатоголосся — гомофонний склад, який витісняє поліфонію. Зацікавленість поліфонією відроджується лише в другій половині XIX ст.

Мистецький словник:

Поліфонія (від грец. poly — багато і phone — звук) — вид багатоголосся, у якому окремі мелодії мають самостійне значення і самостійний інтонаційно-ритмічний розвиток, зберігаючи рівноправність голосів.

За життя Й. С. Бах був відомий як талановитий органіст, педагог і автор органної музики. Він працював і в традиційних для того часу «вільних» жанрах — прелюдія, фантазія, токато, пасакалія, і в більш строгих формах хоральної прелюдії та фуги. У своїх творах для органа композитор уміло поєднував риси різних музичних стилів, з якими він ознайомлювався протягом життя. Й. С. Бах навіть переклав кілька скрипкових концертів А. Вівальді для органа.

Одна з відомих його збірок органних творів, що складалася із 46-ти коротких хоральних прелюдій, але так і не була завершена, демонструвала різні техніки та підходи до створення композицій на хоральні теми. Усе життя композитор не лише писав музику для органа, а й консультував майстрів, які створювали інструменти, перевіряв та налаштовував нові орга'ни.

Слухання:

Й. С. Бах. Токата і фуга ре мінор (у виконанні Г. Гродберга; орган).

Й. С. Бах. Токата і фуга ре мінор (у виконанні В. Мей; електроскрипка).

Аналіз твору:

Пригадай, що таке токато і фуга. Порівняй композицію у різних виконаннях. Чим вони подібні та чим відрізняються? Охарактеризуй засоби музичної виразності та мелодію композиції. У чому полягає особливість звучання органа? Чи вдалося, на твою думку, скрипальці передати характер авторської композиції? Розкажи про свої враження від прослуханої музики.

Мистецька діяльність: Гра «Музична вікторина».

Послухай аранжування знаменитого твору Й. С. Баха «Арія» з оркестрової сюїти № 3 ре мажор для різного складу виконавців. Спробуй розпізнати, що змінилось у характері твору в кожному випадку та які музичні інструменти його виконують.

Розучуємо пісню «Осінь» (слова Н. Май, музика О. Май).

Осінь наступає, листя облітає

І кружляє вниз.

І ніхто не знає, що кого чекає,

Бо життя — сюрприз.

Приспів: Осінь, осінь йде по світу боса,

Осінь має зупинити час.

Осінь просить: «Витри свої сльози!».

Осінь знає — буде все гаразд.

2. Осінь-чарівниця, чом тобі не спиться?

За вікном — дощі...

Осінь, схаменися: золотаве листя

При собі лиши.

Приспів (двічі).

Спробуй себе в ролі соліста/солістки, а приспів виконай разом з однокласниками хором. Запиши свій виступ на диктофон, а тоді послухай запис і оціни власне виконання.

Гра «Імпровізація».

Об'єднайтесь у дві групи: «музиканти» і «актори». «Музиканти» створюють ритмічну імпровізацію до пісні, а «актори» — пластичну, рухаючись у темпі музики.

Узагальнення вивченого матеріалу

Рефлексія.

- Розкажи про особливості аранжування інструментальної музики.
- Що може змінюватися в інструментальному творі під час аранжування?
- Що таке поліфонія в музиці?
- Твори яких знаменитих композиторів звучали сьогодні на уроці?
- Що нового ти дізнався/дізналася про життя і творчість Й. С. Баха?

Підсумок уроку (домашнє завдання):

Знайди в інтернеті та послухай композицію «Spanish Caravan» із альбому «Waiting for the Sun» групи «The Doors». Зверни увагу, як по-новому звучить твір І. Альбеніса «Астурія»

Урок 12

Олександр Володимирович Зирянов,

учитель предметів мистецької освітньої галузі

Черкаської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів №2

Черкаської міської ради Черкаської області

Тема. ПОДИХ ІМПРОВІЗАЦІЇ ТА ТВОРЧОСТІ В МИСТЕЦТВІ

Мета уроку: ознайомити з різновидами аранжування музичного мистецтва: транскрипцією, оркеструванням, надати уявлення про особливості аранжування в музичному мистецтві, імпровізації, розвивати вміння учнів уважно слухати музику та надавати

характеристику творам музичного мистецтва, висловлювати свої музичні враження від прослуханого музичного твору, виконувати пісню під фонограму; виховувати інтерес до слухання музики та виконання пісень українських сучасних композиторів.

Компетентності школярів, що формуються протягом уроку: *ключові:* уміння вчитися (уміння зосереджено сприймати навчальний матеріал), загальнокультурна грамотність (здатність розуміти твори мистецтва, формувати власні мистецькі смаки, самостійно виражати ідеї, досвід та почуття за допомогою мистецтва).

Соціальні та громадянські компетентності (уміння працювати з іншими на результат, відвертати і розв'язувати конфлікти, досягати компромісів), уміння: визначати власні художні інтереси та потреби, виявляти мобільність у пізнанні мистецьких жанрів; сприяти розвитку інтересу до мистецтва протягом життя.

Предметні: ознайомити учнів із жанрами інструментальної музики; розповісти про особливості жанрів інструментальної музики, ознайомити із поняттям пісня без слів; розвивати спостережливість, образне сприймання, логічне мислення, фантазію; виховувати естетичні почуття, любов і шану до українських композиторів.

Або: *виховання в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, розвиток мистецьких художніх інтересів, естетичних потреб; формування системи мистецької грамотності, яка відображає видову, жанрову, стильову специфіку і взаємодію мистецтв; розвиток умінь сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ; стимулювання здатності учнів до художньо-творчого самовираження в мистецькій діяльності, до здійснення мистецької комунікації; розвиток художніх мистецьких здібностей, креативного мислення, творчого потенціалу; формування потреби в естетизації середовища та готовності до участі в соціокультурному житті.*

Тип уроку: комбінований, урок заглиблення в тему. Обладнання: музичний інструмент, програвач, мультимедійна дошка, ілюстрації до музичних творів та пісні або мультимедійна презентація.

Основні поняття для засвоєння: Аранжування, каприс, імпровізація, джаз, джазове аранжування, прелюдія.

Твори, що вивчаються на уроці: Н. Паганіні. Каприс № 24 (у виконанні Д. Гарретта, скрипка). Ф. Ліст. «Великі етюди за Н. Паганіні»: етюд № 6 ля мінор (у виконанні М. Віхляєвої, фортепіано) М. Скорик. Обробка капрису № 24 Н. Паганіні (у виконанні симфонічного оркестру). О. Саратський. «Цвіте терен». Джазові обробки української народної пісні (фортепіано). Слова Тіни Кароль і М. Бровченка, музика Тіни Кароль. «Україна — це ти!» в аранжуванні Т. Петрик (у виконанні тріо бандуристів). Ф. Шопен. Ноктюрн № 1 сі-бемоль мінор (фортепіано). Вивчення пісні «Осінь» (слова Н. Май, музика О. Май)

ХІД УРОКУ

Організаційний момент

Повідомлення теми уроку. Мотивація до навчання.

Розкажи, з якими видами аранжування ти вже ознайомився/ознайомилась. Що може змінитися у творі під час аранжування? Пригадай, у чому полягає діяльність аранжувальників музики

Мистецька грамотність. Новий матеріал

Аранжувальник є своєрідною ланкою між автором чи авторкою музики та виконавцями, оскільки має можливість працювати над музичною композицією для будь-якого типу інструментарію та в будь-якому стилі. Не секрет, що доволі часто композитори самі аранжують власні твори.

Найвідомішим аранжувальником ХІХ ст. вважають **Ніколо Паганіні** — талановитого композитора й віртуозного скрипаля. Його виступи вражали слухачів пафосом виконання, яскравістю образів, польотом фантазії, драматичними контрастами, надзвичайно складними пасажами й технічними прийомами. Паганіні вмів імітувати на скрипці спів птахів, людський сміх, мукання корови — загалом, створювати різні звукові ефекти й передавати звучання

флейти, труби чи ріжка. Окрім написання і виконання власних музичних шедеврів, маестро здійснював аранжування у вигляді варіацій на теми відомих опер Дж. Россіні («Попелюшка», «Танкред», «Мойсей у Єгипті»), балету Ф. Зюсмаєра «Горіх Беневенто» та творів інших композиторів.

Віртуозною грою на фортепіано й блискучими імпровізаціями уславився угорський композитор **Ференц Ліст**, який майстерно відтворював на роялі звучання цілого оркестру. Він багато подорожував, відвідавши під час гастролей чимало країн. На сольних концертах рояль розташовували на сцені таким чином, щоб слухачі могли краще бачити профіль Ліста і його руки, а іноді ставили кілька роялів, і маестро під час виступу переходив від одного інструмента до іншого. Значну частину творів Ф. Ліста становлять транскрипції та парафрази музики інших авторів.

Сприймання та інтерпретація мистецтва

Слухання:

Паганіні. Каприс № 24 (у виконанні Д. Гарретта, скрипка; фрагмент).

Ф. Ліст. «Великі етюди за Н. Паганіні»: етюд № 6 ля мінор (у виконанні М. Віхляєвої, фортепіано; фрагмент).

Аналіз твору:

Порівняй оригінальну версію твору та його аранжування. Як змінився каприс Н. Паганіні у транскрипції Ф. Ліста? Який твір тобі більше сподобався? Поясни, чому.

Музичний словничок:

Каприс — музична інструментальна п'єса довільної форми у блискучому, віртуозному стилі.

Ти вже знаєш, що відомим імпровізатором був **М. Скорик**, видатний український композитор, який створив блискучі оркестрові обробки каприсів Паганіні

Слухання:

М. Скорик. Обробка капрису № 24 Н. Паганіні (у виконанні симфонічного оркестру; фрагмент).

Аналіз твору:

Як зазвучав каприс в оркестровому виконанні? Охарактеризуй зміни в мелодії, темпі, тембрі та динаміці твору.

Іноді популярні музичні шедеври стають основою для появи нових творів, оскільки під час аранжування змінюються їхні жанри та форми. Зокрема, так створюють **сюїти** — інструментальні збірки фрагментів музики з опер, балетів, кінофільмів тощо, а також **дивертисменти** — композиції з кількох контрастних за характером творів, що нагадують попури. Напевно, ти пам'ятаєш, що минулого року ми ознайомлювались із сюїтою з балету «Запорожець за Дунаєм», яку написав сучасний український композитор **Ю. Шевченко** за мотивами однойменної опери С. Гулака-Артемовського. У скарбниці вітчизняної музики є також сюїта з арій та ансамблів рок-опери «Тарас Бульба», створена братами **Сергієм і Дмитром Радзецькими**.

Певні особливості має аранжування у джазі. Оскільки в джазовій композиції переважає імпровізація, то зазвичай не існує партитур для окремих інструментів. У джазі оригінальний твір вважають лише основою, а аранжований — новою композицією, тому аранжувальника часто сприймають як композитора. Серед відомих джазових аранжувальників — американці **П. Вайтмен, К. Джонс, М. Лістон, Д. Редман**; українці **П. Бриль, Є. Дергунов, Д. Найдич, О. Саратський** та ін.

Мистецький словник:

Джазове аранжування — перетворення відомого вокального або інструментального твору на джазову композицію

Слухання:

О. Саратський. «Цвіте терен». Джазові обробки української народної пісні (фортепіано; фрагменти)

Аналіз твору:

Проаналізуй, як змінилися українські народні пісні в джазовому аранжуванні.

Мистецька діяльність:

Чимало сучасних українських аранжувальників працюють у царині популярної музики:

А. Ігнатченко, Л. Вівчарик, Є. Дзюба, М. Яремак,

Є. Філатов та ін. Зокрема, цікаве аранжування відомої пісні Тіни Кароль здійснила Тетяна Петрик.

Слухання:

Слова Тіни Кароль і М. Бровченка, музика Тіни Кароль. «Україна — це ти!» в аранжуванні Т. Петрик (у виконанні тріо бандуристів; фрагмент).

Аналіз твору:

Які почуття тебе охоплюють, коли лунає бандура? Порівняй оригінальне звучання пісні та її аранжування. Які зміни ти можеш виділити?

Вивчаємо пісню «Осінь» (слова Н. Май, музика О. Май).

1. Осінь наступає, листя облітає

І кружляє вниз.

І ніхто не знає, що кого чекає,

Бо життя — сюрприз.

Приспів: Осінь, осінь йде по світу боса,

Осінь має зупинити час.

Осінь просить: «Витри свої сльози!».

Осінь знає — буде все гаразд.

2. Осінь-чарівниця, чом тобі не спиться?

За вікном — дощі...

Осінь, схаменися: золотаве листя

При собі лиши.

Приспів (двічі).

Запропонуй друзям створити власні вокальні імпровізації під мелодію пісні на склади «пап-пап-па-ра-ру». Познайтеся, у кого це вийде краще.

Ф. Шопен. Ноктюрн № 1 сі-бемоль мінор (фортепіано; фрагмент).

Розглянь ілюстрації. Яка з них, на твою думку, найбільше відповідає характеру ноктюрну? Поясни, чому ти так вважаєш.

Ю. Пацан. Осінні простори

О. Щербаков. Двое

І. Роп'яник. Ранок в осінньому лісі

О. Минка. Тихі трави

Спробуй передати свої почуття від прослуханої музики в малюнку «Осінній танець». Техніка виконання — плямографія.

Узагальнення вивченого матеріалу

Рефлексія.

- Що таке джазове аранжування?
- Які музичні шедеври в джазовому аранжуванні ти сьогодні слухала/слухав?
- Назви прізвища відомих джазових аранжувальників.
- Що тобі відомо про аранжування в сучасній українській поп музиці?

Підсумок уроку (домашнє завдання):

Додай до своєї музичної скриньки твори славетних українських композиторів у сучасному аранжуванні.

Урок 13

Наталя Василівна Сидоренко,

учитель предметів мистецької освітньої галузі

Черкаської загальноосвітньої школи

I-III ступенів № 32 Черкаської міської ради

Тема. ЕЛЕКТРОННЕ АРАНЖУВАННЯ ТА ЦИФРОВА СТИЛІЗАЦІЯ

Мета: формування ключових компетентностей:

- уміння вчитися, самоорганізовуватись до навчальної діяльності, уміння працювати в колективі;
- **загальнокультурної** – дотримуватись норм культури мовлення, зв'язно висловлюватись;
- **міжпредметної естетичної** — виявляти естетичне ставлення до світу, інтерпретувати музичні твори, розвивати творчі здібності; вчити учнів розуміти емоційний зміст музичних творів;
- **предметних компетентностей:** познайомити учнів з поняттям електронного аранжування та цифрової стилізації в музиці на прикладі Ноктюрну № 2 оп.9 Ф.Шопена та «Балади для Аделіни» П.де Сеневіля в аранжуванні Р.Клайдермана, розвивати образне мислення, музичні здібності, виконувати творчі завдання.

Тип уроку: поглиблення в тему.

Обладнання: дошка, підручник (Л.Кондратова), комп'ютер, телевізор, смартфони та навушники в дітей.

Методи і прийоми: інструктаж та коментар вчителя, організація пізнавальної та художньо-творчої діяльності учнів, стимулювання активності учнів, педагогічне спостереження.

Форма організації: виконання творчих завдань, бесіда.

Терміни і поняття: електронне аранжування, цифрове піаніно, цифровий рояль, електроскрипка, синтезатор.

Види мистецтв (предметів), що інтегруються на уроці: музичне, образотворче мистецтво.

Очікувані результати: учні виявляють певний рівень знань із сприймання музики, аналізують, порівнюють звучання, беруть участь у виконавській діяльності, виразно співають, ритмічно рухаються під музику.

Музичний ряд: Пісня «Я намалюю» Д.Волканов.

Відеоряд: Відеоролик «Цифрові музичні інструменти», Ноктюрн № 2 оп.9 Ф.Шопен (фортепіано, у виконанні Г. Томаселло), Ноктюрн № 2 оп.9 Ф.Шопен (сучасна обробка; у виконанні Р. Клайдермана), П. де Сенневіль. «Ballade Pour Adeline» (у виконанні Р. Клайдермана), «Герої нашого часу. ЗСУ», пісня «Я намалюю» Д.Волканов.

Міжпредметні зв'язки: музичне, образотворче.

Домінанти уроку:

- електронне аранжування, цифрова стилізація;
- емоційно-образний зміст музичних творів.

Структура використання на уроці навчального часу:

I. Вхід до класу, музичне привітання. Створення емоційної атмосфери. 1 хв.

II. Актуалізація опорних знань, умінь і навичок. 2 хв.

III. Мотивація навчальної діяльності на уроці. Оголошення теми і мети уроку. 1 хв.

IV. Сприйняття нового матеріалу.

1. Сприйняття музики

Виступ учнів з повідомленням щодо електронних музичних інструментів: цифрові піаніно та рояль, електроскрипка – 2 хв

2. Перегляд відеоролика «Цифрові музичні інструменти»: 4 хв

✓ Обмін враженнями - 2 хв.

✓ Творча вправа – 5 хв.

3. Інструкція щодо виконання творчого домашнього завдання – 1 хв,

4. Виступ учня з повідомленням щодо синтезатора - 1 хв;

5. Пояснення вчителем поняття електронного аранжування в музиці – 1 хв

6. Слухання музики та перегляд відео творів:

✓ Ноктюрн № 2 оп.9 Ф.Шопен (фортепіано, у виконанні Г. Томаселло) – 1 хв

✓ Ноктюрн № 2 оп.9 Ф.Шопен (сучасна обробка; у виконанні Р. Клайдермана) – 1 хв

✓ порівняльний аналіз творів – 4 хв

✓ повідомлення про Р.Клайдермана – 0,5 хв

7. Слухання музики, перегляд відео та аналіз твору: П. де Сенневіль. «Ballade Pour Adeline» (у виконанні Р. Клайдермана) – 2 хв.

8. Слухання музики, перегляд відео та аналіз твору «Герої нашого часу. ЗСУ» - 3,5 хв

9. Художньо-творча діяльність:

10. Пісня «Я намалюю» Д.Волканов – 13 хв.

IV. Підсумки уроку. Рефлексія – 2 хв.

Хід уроку.

I. Вхід до класу під музику «Герої нашого часу. ЗСУ», музичне привітання. (Слайд 1)
Створення емоційної атмосфери. (слайд 2)

II. Актуалізація опорних знань, умінь і навичок

Учитель: Діти, прошу вас пригадати, яку музику називають електронною. (слайд 3)
(відповіді дітей).

III. Мотивація навчальної діяльності на уроці. Оголошення теми і мети уроку. (слайд 4)

Учитель: Наша мандрівка у світ аранжування музичних шедеврів триває. Та, перш ніж розглянути електронне аранжування, ознайомимось із деякими електронними інструментами й навіть спробуємо пограти на одному з них онлайн.

Запрошую наших дослідників. (Учні, які отримали випереджаюче домашнє завдання, виступають з повідомленням щодо електронних музичних інструментів, які вони досліджували).

Цифрове піаніно та цифровий рояль, (слайд 6) на відміну від своїх «родичів», працюють завдяки електроенергії та мають декілька тембрів звучання, які можна перемикаєти за допомогою спеціальних кнопок.

В **електроскрипки** (слайд 7) теж чотири струни, як і в звичайної акустичної скрипки, але її корпус помітно відрізняється. В електричній моделі встановлено спеціальний звукознімач, який під'єднують до колонок для підсилення звучання.

Учитель. А тепер запрошую вас до перегляду цікавого відео.

Слухання музики та перегляд відео твору - «Цифрові музичні інструменти» (слайд 8).

Прошу вас поділитися враженнями від перегляду. (слайд 9) Зверніть увагу, як працюють ці музичні інструменти. Порівняй тембри звучання електронних та звичайних інструментів. (відповіді дітей).

А зараз виконаємо цікаву творчу вправу (слайд 10) – спробуємо опанувати гру на віртуальному піаніно. Тож діставайте ваші гаджети, навушники (щоби не заважати однокласникам) та заходьте за посиланням на екрані, обирайте фортепіано.

Зверніть увагу: літери, написані на клавішах піаніно, відповідають клавіатурі комп'ютера. Натискайте виділені клавіші на клавіатурі свого гаджета і насолоджуйтеся музикою. Вдома це можуть бути клавіші віртуального інструмента, які відповідають клавіатурі комп'ютера, грати можна за допомогою мишки.

Цікаво, чи були у вас в дитинстві музичні іграшки? (слайд 11) А може, такими іграшками грається молодший братик або молодша сестричка? Чи відомо вам, що музичні іграшки звучать як електронні інструменти?

Тож (слайд 12) пропоную вам об'єднатися в групи й взяти участь у проєкті «Музичні іграшки дітей різних країн». Кожна група обирає країну і досліджує, якими мелодіями озвучені популярні музичні іграшки та які інструменти виконують ці мелодії. Результати досліджень оформіть як презентацію та представте нам на наступному уроці.

Будь-який музичний твір можна адаптувати до нових стильових і виконавських тенденцій завдяки комп'ютерним технологіям та синтезатору (слайд 13). Наступне повідомлення про цей електронний музичний інструмент (виступ учня).

Тож наразі можемо дати визначення, що ж таке електронне аранжування. (слайд 13). **Електронне аранжування** — видозмінення музичного твору, виконане на основі електронних музичних інструментів та комп'ютерних програм.

Аби розпочати роботу над інструментальним електронним аранжуванням, до мелодії добирають акорди та відповідні тембри інструментів (інструментування), задають темп і динаміку звучання, визначають форму та стиль, додають гармонію. Особливого значення у цьому процесі набувають ритмічні малюнки ударних, бас-гітари, звукові ефекти тощо. Для завершення роботи потрібні спеціальні програми — музичні конструктори: наприклад, DoReMix, Music Generator, Dance Machine та інші.

Пропоную переконатися самім, що ж таке електронне аранжування і побачити, чи відбулися зміни в музичному творі.

Слухання музики та перегляд відео твору.

Отже, Фридерик Шопен, Ноктюрн № 2, опус 9 (слайд 14) Виконує Г. Томаселло (слайд 15).

Тепер той самий твір у виконанні Р. Клайдермана (слайд 16).

Давайте обговоримо почуте (слайд 17). Як змінилося звучання твору після електронного аранжування? Хто може охарактеризувати засоби музичної виразності оригінального твору та його обробки? Який настрій викликала у вас ця музика? Що ви уявляєте, слухаючи ноктюрн? Що вам відомо про автора твору?

Аранжування музичних творів здійснюють не лише композитори, а й популярні виконавці. Одним із найвідоміших аранжувальників сучасності є французький піаніст **Річард Клайдерман**. (слайд 18) Давайте послухаємо кілька слів про нього. (виступ учня).

І ще трохи гарної музики в аранжуванні Майстра. Поль де Сенневіль. «Ballade Pour Adeline» (слайд 19).

Хто має бажання сказати, які емоції викликала прослухана композиція? Які образи вона навіяла? Звучання яких інструментів вам вдалося розпізнати? Охарактеризуйте засоби музичної виразності цього твору. (слайд 20)

Наступне відео може викликати у вас певні запитання: чому саме воно, до чого тут Шопен і Клайдеран? Але прошу півхвилини вашої уваги.

Слухання музики та перегляд відео твору - «Герої нашого часу. ЗСУ» (слайд 21)

Прожу поділитися своїми враженнями від перегляду (слайд 22).

Які почуття вас охоплюють? Чому, на вашу думку, у відеоролику звучить українська народна пісня? Що ви можете сказати про її аранжування? Розкажіть, кого з героїв чи героїнь нашого часу ви знаєте особисто. Що спільного з попередніми творами? (відповіді учнів)

Художньо-творча діяльність.

Дякую всім вам за думки. Думаю, кожен з нас зараз мріє про одне – мир у нашійлюбій країні. Тож сьогодні ми будемо вивчати нову пісню Дмитра Волканова «Я намалюю» (слухання - слайд 23).

Приспів: (слайди 24-25)

Я намалюю на папері щасливу дитину,
Де в мирному небі літають птахи!
Я намалюю на папері рідну Україну
Без війни!

1. Я намалюю на папері нашу тишу,
Я намалюю на папері наші зорі,
Я намалюю все, що нам з тобою
Так потрібно!

Будь поруч! Будь поруч!
Я багато можу намалювати,
Але мрія у нас всіх одна:
Щоб закінчилась страшна і люта,
Жахлива війна!..

Приспів:

Я намалюю на папері щасливу дитину,
Де в мирному небі літають птахи!
Я намалюю на папері рідну Україну
Без горя, без печалі, без смерті, без біди!
Я намалюю на папері щасливу дитину,
Де в мирному небі літають птахи!
Я намалюю на папері рідну Україну
Без війни!

V. Підсумки уроку. Рефлексія. (слайд 26) Наш урок добігає кінця. Тож прошу вас відповісти на питання згідно з питаннями на слайді: Що таке електронне аранжування? За допомогою яких інструментів створюють електронну музику? Про кого з відомих виконавців-аранжувальників ішлося на уроці? (відповіді дітей)

І для всіх творчих дітей творче домашнє завдання: створити малюнок до пісні. Добрати кольори, що відповідають її змісту і настрою. Техніка виконання — за вибором. А ще поповнить свою Скриньку музичних скарбів шедеврами класичної музики в електронному аранжуванні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кондратова Л. Підручник Мистецтво. 7 клас. Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2024, 91с.
2. ЮТУБ.URL: <https://youtu.be/zzFL3Bh1LSk>
3. ЮТУБ.URL: https://www.youtube.com/watch?v=cH9PASGJipw&t=1s&ab_channel=GabrieleToma_sello

4. ЮТУБ.URL: <https://youtu.be/TLQ-5S8E-cU>
5. ЮТУБ.URL: <https://youtu.be/hPFOCRohzrA>
6. ЮТУБ.URL: <https://youtu.be/88jkyqmlNk>
7. ЮТУБ.URL: <https://youtu.be/FCC5u-twgp0>

Урок 14

Наталя Василівна Сидоренко,

учитель предметів мистецької освітньої галузі

Черкаської загальноосвітньої школи

I-III ступенів № 32 Черкаської міської ради

Тема. ТАНЦЮВАЛЬНІ ТА ПОРТРЕТНІ СТИЛІЗАЦІЇ.

Мета: формування ключових компетентностей:

- уміння вчитися, самоорганізовуватись до навчальної діяльності, уміння працювати в колективі;
- **загальнокультурної** — дотримуватись норм культури мовлення, зв'язно висловлюватись;
- **міжпредметної естетичної** — виявляти естетичне ставлення до світу, інтерпретувати музичні твори, розвивати творчі здібності; вчити учнів розуміти емоційний зміст музичних творів;
- **предметних компетентностей:** познайомити учнів з поняттям танцювальної стилізації, танцями народів світу, їхніми різновидами, виражальними засобами танців, танцювальними конкурсними програмами, розвивати образне мислення, музичні здібності, виконувати творчі завдання.

Тип уроку: поглиблення в тему.

Обладнання: дошка, підручник (Л.Кондратова), комп'ютер, телевізор, смартфони та навушники в дітей.

Методи і прийоми: інструктаж та коментар вчителя, організація пізнавальної та художньо-творчої діяльності учнів, стимулювання активності учнів, педагогічне спостереження.

Форма організації: виконання творчих завдань, бесіда.

Терміни і поняття: танець, виражальні засоби танцю, різновиди танців, хабанера, біт тощо.

Види мистецтв (предметів), що інтегруються на уроці: музичне, хореографічне мистецтво.

Очікувані результати: учні виявляють певний рівень знань із сприймання музики, аналізують, порівнюють звучання, беруть участь у виконавській діяльності, виразно співають, ритмічно рухаються під музику.

Музичний ряд: Пісня «Я намалюю» Д.Волканов.

Відеоряд: Відеоролик В.А.Моцарт «Менует», П.Моріа «Менует», Ж.Бізе «Хабанера» з опери «Кармен» (у виконанні А. Позняк; фрагмент), Ж. Бізе. «Хабанера» з опери «Кармен» (у рок-обробці; фрагмент), Відеоролик «Бальні танці»: танго, вальс, самба, ча-ча-ча, румба (фрагменти), Відеоролик «Виконання танцю чечітка», пісня «Я намалюю» Д.Волканов.

Міжпредметні зв'язки: музичне, образотворче.

Домінанти уроку:

- танцювальна стилізація;
- емоційно-образний зміст музичних творів.

Структура використання на уроці навчального часу:

- I. Вхід до класу, музичне привітання. Створення емоційної атмосфери. 1 хв.
- II. Актуалізація опорних знань, умінь і навичок. 2 хв.
- III. Мотивація навчальної діяльності на уроці. Оголошення теми і мети уроку. 1 хв.
- IV. Сприйняття нового матеріалу.
- 1. Сприймання музики
- 1) Бесіда про мистецтво танцю – 2 хв
- 2) Слухання музики та перегляд відео творів:
 - В. А. Моцарт. Менует (у виконанні камерного оркестру) – 1 хв;
 - П.Морія «Менует» (в сучасній обробці) – 1 хв;
 - порівняльний аналіз творів – 2 хв;
- 3) Бесіда про народні танці – 2 хв;
- 4) Творча вправа. Музична вікторина «Танці народів світу» – 5 хв.
- 5) Знайомство з танцем хабанера - 1 хв;
- 6) Слухання музики та перегляд відео творів:
 - Ж. Бізе. «Хабанера» з опери «Кармен» (у виконанні А. Позняк фрагмент) 1 хв;
 - Ж. Бізе. «Хабанера» з опери «Кармен» (у рок-обробці; фрагмент) – 1 хв;
 - порівняльний аналіз творів – 2 хв
- 7) Парна робота. Бальні танці – 2 хв.
- 8) Знайомство з конкурсами бальних танців, виступ учня - 2 хв
- 9) Слухання музики та перегляд відео творів:
 - Відеоролик «Бальні танці»: танго, вальс, самба, ча-ча-ча, румба (фрагменти) – 3 хв, обмін враженнями – 2 хв;
 - 10) Відеоролик «Виконання танцю чечітка» та обмін враженнями - 2 хв.
 - 11) Знайомство з поняттям біту – 1 хв
 - 12) Творча вправа. «Танцювальна імпровізація» - 3 хв
 - 13) Художньо-творча діяльність:
 - Пісня «Я намалюю» Д.Волканов – 5 хв.
- IV. Підсумки уроку. Рефлексія – 3 хв.

ХІД УРОКУ

I. Вхід до класу під музику «Я намалюю» Д.Волканова, музичне привітання. (Слайд 1)
Створення емоційної атмосфери. (слайд 2)

II. Актуалізація опорних знань, умінь і навичок

Учитель: Діти, прошу вас пригадати, що таке танець. (слайд 2) (відповіді дітей).

III. Мотивація навчальної діяльності на уроці. Оголошення теми і мети уроку.

Учитель. Мабуть, ти знаєш, що танець — це мистецтво, яке виражає почуття через рух. Коли тобі сумно або трапилась якась неприємність, саме танці можуть допомогти позбутися стресу й поліпшити настрій.

Зазирнімо в енциклопедію хореографічного мистецтва.

Танець зародився на зорі становлення людства. Найдавнішими є ритуальні танці, які виконували під час церемоній та ритуалів.

Танець, танок — вид мистецтва, де художні образи створюють засобами пластичних рухів людського тіла. У танці відображається емоційно-образний зміст музичних творів (слайд 3).

Виразальними засобами танцю є жести, міміка, пантоміма, пластика, темп, ритм, композиція, хореографічний малюнок. (слайд 4)

Без чого не можна уявити танець? Без музики, адже вона не тільки підказує рухи, міміку, а й динаміку, темп.

Розглянемо різновиди танців.

Класичний танець є основою мистецтва балету і вимагає спеціальної підготовки.

Історичними танцями називають здебільшого європейські танці, що були популярні в певну епоху на балах знаті. Переважно вони походили від народних танців, які набули вишуканих рис із плином часу. До історичних танців належать павана, гальярда, контрданс, менует, мазурка, полонез, кадрили та інші. (слайд 4)

Учитель. А тепер запрошую вас до перегляду цікавого відео.

Слухання музики та перегляд відео творів:

- В. А. Моцарт. Менует (у виконанні камерного оркестру) (слайд 5),
- П.Морія «Менует» (в сучасній обробці) (слайд 6).

Прошу вас поділитися враженнями від перегляду. (слайд 7) (відповіді дітей).

Існує багато різновидів **народних танців**. (слайд 8) Вони посідають значне місце в культурі кожної країни поряд із народною піснею та народними звичаями: молдовський жок, польський краков'як, чеська полька, кавказька лезгинка, іспанське болеро, італійська тарантела тощо.

У великому переліку танців народів світу ми знайдемо й українські танці. (слайд 9)

А зараз виконаємо цікаву творчу вправу (слайд 10) - спробуємо відгадати певні танці народів світу. Тож діставайте ваші гаджети, навушники (щоби не заважати однокласникам) та заходьте за QR-кодом на екрані, слухайте та записуйте відомі вам назви танців.

А тепер пропоную ознайомитися з іспанським танцем, який отримав друге життя в опері та балеті. Мелодія цього танцю стала настільки популярною, що протягом століть було здійснено безліч її аранжувань, зокрема й рок-обробку. (слайд 11)

Хабанера (від назви міста *La Habana* — Гавана) — іспанський танець кубинського походження, який за своїм ритмом наближений до танго.

Слухання музики та перегляд відео творів:

- Ж. Бізе. «Хабанера» з опери «Кармен» (у виконанні А. Позняк; фрагмент) (слайд 12)

- Ж. Бізе. «Хабанера» з опери «Кармен» (у рок-обробці; фрагмент) (слайд 13)

Прошу вас поділитися враженнями від перегляду. (слайд 14) (відповіді дітей).

Наступне наше завдання полягає в тому, що ви маєте обговорити разом із сусідом/сусідкою по партії, які танцювальні жанри ви знаєте. Що вам відомо про бальні танці? (слайд 15)

Отже, **бальний танець** (слайд 16) — сучасна назва танців, призначених для масового виконання на вечорах відпочинку, танцювальних майданчиках, вечірках, конкурсах тощо. Давайте послухаємо повідомлення про цей різновид танців.

Із ХХ ст. бальні танці поділяють на **масові** та **конкурсні**. Конкурси й офіційні змагання, регламентовані відповідними програмами, відбуваються під егідою міжнародних організацій: Всесвітньої ради танцю та Міжнародної федерації спортивних танців. До **стандартної** програми бальних танців входять вальс, віденський вальс, танго, фокстрот, квікстеп (швидкий фокстрот), а до **латиноамериканської** — ча-ча-ча, джайв, румба, самба та пасодобль. Кожному танцю притаманний певний жанр, який визначає характер танцювальних рухів. (слайд 17)

Мабуть, ви знаєте, що **танго** (слайд 18) любителям танців подарувала Аргентина, а **самба** походить із Бразилії. Багато танців зародилося на Кубі. Так, **румба** і **ча-ча-ча** згодом були кодифіковані й стали частиною латиноамериканської програми бальних танців. Свого часу популярність мали й інші танці кубинського походження: **мамбо**, **сальса** тощо. Тож давайте подивимось на ці запальні танці і дамо відповіді на питання: який танець тобі найбільше сподобався? Чому? Опиши хореографічний малюнок цього танцю. Зверни увагу на пластику танцівників, міміку, жести.

Слухання музики та перегляд відео творів – Відеоролик «Бальні танці»: танго, вальс, самба, ча-ча-ча, румба (слайд 19). Обмін враженнями.

Окрім бальних танців не менш популярними є **естрадний танець** — це музично-хореографічна мініатюра з яскраво вираженою драматургією побудовою. Він має власну

специфіку й часто існує як частина естрадного шоу, що супроводжує виступ співака чи співачки. **Чечітка**, або **степ** — незвичайний танець. Його характерною особливістю є ритмічна ударна робота ніг. Такий танок виконують у спеціальному взутті, підбитому металевими пластинами. (слайд 20) Зараз ми його подивимося і я прошу вас поділитися враженнями від перегляду. Який настрій створює музика, що супроводжує цей танець? Опиши її темп, ритм і характер. Зверни увагу на рухи виконавців і танцювальні фігури.

Слухання музики та перегляд відео творів - Відеоролик «Виконання танцю чечітка» (слайд 21)(відповіді учнів)

Багатьом сучасним танцям притаманна ритмічна основа — так званий біт.

Біт — основна частина музики (треку) в жанрах репу та хіп-хопу, на яку реп-артисти начитують свої тексти.

Людину, яка створює біт, поєднуючи функції композитора й аранжувальника, називають бітмейкером. (слайд 22)

Естрадний танець поділяють на **класичний, акробатичний, сюжетно-характерний, ритмічний** тощо. Основою всіх його видів є рухова пластична імпровізація.

Художньо-творча діяльність.

А тепер наступна творча вправа. Об'єднайтесь у пари і спробуйте створити власну танцювальну імпровізацію під мелодію сучасного танцю (за вибором). Головне завдання — підхопити ритм, темп і виразити характер танцю мімікою та пластикою тіла.

Продовжимо урок виконанням пісн «Я намалюю» Д. Волканова, яку ми розпочали вивчати на попередньому уроці (слайд 23) Створіть разом із друзями ритмічний супровід до пісні, клацаючи пальцями, тупаючи ногами чи плескаючи в долоні. (виконання пісні)

V. Підсумки уроку. Рефлексія. (слайд 24) Наш урок добігає кінця. Тож прошу вас відповісти на питання згідно з питаннями на слайді: Про які різновиди танців ти дізнався/дізналася? Назви виразальні засоби танцю. Розкажи про українські народні танці й танці інших народів. Які особливості притаманні сучасним естрадним танцям? Які бальні танці належать до стандартної та латиноамериканської конкурсних програм? (відповіді дітей)

І для всіх творчих дітей, як завжди, творче домашнє завдання: (слайд 25) дізнайтесь більше про відомі хореографічні колективи України, скориставшись додатковими джерелами.

Підсумуємо наш настрій на кінець уроку (слайд 26).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кондратова Л. Підручник Мистецтво. 7 клас. Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2024, 91с.
2. ЮТУБ.URL: <https://youtu.be/zzFL3Bh1LSk>
3. ЮТУБ.URL:https://www.youtube.com/watch?v=cH9PASGJipw&t=1s&ab_channel=GabrielleTomasello
4. ЮТУБ.URL: <https://youtu.be/TLQ-5S8E-cU>
5. ЮТУБ.URL: <https://youtu.be/hPFOCRohzrA>
6. ЮТУБ.URL: <https://youtu.be/88jkyqmlINk>
7. ЮТУБ.URL: <https://youtu.be/FCC5u-twgpo>

Урок 15

Олена Федорівна Пітенко,

учитель предметів освітньої галузі «Мистецтво»

Смілянської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів №10

Смілянської міської ради

Тема. СТОРІНКАМИ ЄВРОПЕЙСЬКИХ МИСТЕЦЬКИХ КОНКУРСІВ.

Мета:

- ознайомити та розширити знання учнів про пісенний конкурс «Євробачення»,
- розвивати музичні здібності метроритмічного, звуковисотного, ладового відчуття, вокально-хорових і творчих навичок, навичок образного, осмисленого сприйняття музики;
- формувати емоційні, естетичні, моральні, загальнолюдські та національні якості особистості національної гордості й патріотичних почуттів, любові до рідного краю, до природи;
- любові до народних пісень, до народних традицій.

Тип уроку: комбінований

Обладнання: Підручник для 7 класу Л. Г. Кондратова

Картки з роками від 2003 до 2024

презентація

Музичний матеріал:

Уривки з хитів пісенного конкурсу Євробачення

Польська колядка «Сьогодні у Віфліємі»

Українська колядка «Во Вифлеємі нині новина»

Муз. А.Антоник, сл. Ю.Хандожинської «Ходить місяць»

Використані матеріали з інтернету для підготовки презентації:

<https://sensatsiya.com/shou-biznes/61988-usi-uchasnyky-yevrobachennya-za-20-sezoniv-konkursu-predstavnyky-ukrainy-ne-tilky-dzhamala-ruslana-ta-melovin>

Хід уроку

1. Організація класу .

Музичне вітання.

2. Проблемне питання. Мотивація

- Які європейські мистецькі конкурси ви знаєте? (відповіді учнів)

3.Актуалізація опорних знань учнів

Отже, _____

Євробачення (англ. *Eurovision Song Contest*) — щорічний пісенний конкурс, який проводиться з 1956 року між країнами-членами Європейської мовної спілки. Ідея створення конкурсу, в якому брали б участь усі країни в єдиній телевізійній програмі, що транслюється для широкого загалу, зародилася 1955 року.

Давайте дізнаємося, що ви знаєте про пісенний конкурс «Євробачення»?

Перегляньте відео та дайте відповіді на питання:

- Де (в якому місті та країні) пройшов перший конкурс?
- Скільки країн вперше прийняли участь в конкурсі «Євробачення»?
- Які правила конкурсу?

Перегляд відео <https://www.youtube.com/watch?v=9h3EY3vQsSE>

Ви були уважні і знаєте, що перший конкурс пройшов 24 травня 1956 року в місті Лугано, що у Швейцарії

У конкурсі взяло участь сім країн, кожна з яких представляла по дві пісні.

- Від 2008 року конкурс складається з двох півфіналів та фіналу. Шість країн потрапляють до фіналу автоматично (Франція, Велика Британія, Німеччина, Іспанія, Італія та країна-переможець попереднього року), інші двадцять – із півфіналів.

4. Робота в парах

Пригадай, які співаки та співачки представляли Україну на щорічному пісенному конкурсі «Євробачення».

В цій грі переможе та пара, яка назве найбільш точно прізвища учасників та прізвища переможців (1-3 місце)

5. Засвоєння нових знань

Отже, вирушаймо в подорож віртуальним експресом, щоб дізнатися про всіх учасників, які представляли Україну в щорічному пісенному конкурсі «Євробачення». Та я попрошу вашої допомоги і роздам таблички з роками від 2003 до 2024. Кожен учень буде зачитувати інформацію, тримаючи в руках рік виступу учасника на Євробаченні. Отже, вперед!

- ❖ **2003 рік.** Уперше Україна взяла участь у Євробаченні рівно двадцять років тому. У 2003-му про нас почули завдяки молодому виконавцю Олександрові Пономарьову.
- ❖ **2004-й рік** став переможним для України. Тоді Руслана Лижичко посіла перше місце на Євробаченні, здобувши 280 балів.
- ❖ У **2005-му** Україна втретє брала участь у конкурсі. Тоді знаменитий гурт Гринджоли посів дев'ятнадцяте місце із піснею «Разом нас багато».
- ❖ У **2006-му** завдяки Євробаченню світ почув про Тіну Кароль, яка на той момент тільки стартувала у своїй співочій кар'єрі.
- ❖ У **2007-му** році Україна стала справжнім проривом завдяки знаменитій співачці Верці Сердючці. Ну точніше співаку Андрію Данилкові, який у своєму образі здобув почесне друге місце.
- ❖ **2008-2009 роки.** Україну представляли зрадники Ані Лорак та Світлана Лобода
- ❖ У **2010-му** році увесь світ почув про українську співачку Alyosha. Вона тоді посіла десяте місце серед усіх учасників.
- ❖ У **2011-му** році українка Міка Ньютон посіла четверте місце, після чого вона переїхала до Каліфорнії на постійне місце проживання.
- ❖ У **2012** співачка Гайтана посіла п'ятнадцяте місце завдяки своїй пісні Be My Guest.
- ❖ У **2013-му** від України виступала на Євробаченні Злата Огневич.
- ❖ У **2014-му** році на Євробаченні виступала Марія Яремчук. Донька легендарного Назарія Яремчука посіла шосте місце.
- ❖ **2015 рік.** Україна не брала участь у Євробаченні
- ❖ У **2016-му** Україну гідну представила Джамала та здобула перемогу.
- ❖ **2017** Двадцять четверте місце посів полтавський гурт O.Torvald.
- ❖ У **2018-му** ми здобули сімнадцяте місце завдяки виконавцю під псевдонімом MELOVIN.
- ❖ **2019-2020 роки.** Епідемія коронавірусу
- ❖ У **2021-му** році після коронавірусної паузи Україну поїхала представляти група GO_A, яка посіла п'яте місце.
- ❖ **2022 рік.** Складний 2022-й для України став скрізь, проте сильно порадувала перемога легендарного KALUSH ORCHESTRA
- ❖ **2023 рік.** Україна посіла 6 місце у пісенному конкурсі 2023. Виступ TVORCHI підкорив серця глядачів. Його називають одним з найемоційніших на пісенному дійстві.

- ❖ **2024 рік.** Представники України Alyona Alyona & Jerry Heil із піснею Teresa & Maria посіли третє місце. Україна набрала 453 бали від глядачів та суддів.

Отже, давайте підсумуємо отриману інформацію та послухаємо короткі виступи учасників пісенного конкурсу «Євробачення» від України

Уривки з хитів пісенного конкурсу Євробачення

Послухай вдома пісні учасників Євробачення та розкажи про свої враження від прослуханих творів. Які почуття пробуджує кожна пісня? Хто є твоїм фаворитом і чому?

Поміркуй, що потрібно щоб учасник «Євробачення» став переможцем цього пісенного конкурсу? Розкрий свою точку зору як виконавець, як продюсер, як аранжувальник.

6. Слухання музики

Подорожуючи напередодні новорічних свят країнами Європи, всюди можна почути різдвяні пісні, які більшість народів називає майже однаково: *коляди, коледи, коленди*. Це слово походить від латинської назви перших днів місяця — *calendae*.

Європейські звичаї колядування сягають корінням іще до християнських часів, коли люди молитвами, величальними піснями та бенкетами зустрічали час зимового сонцестояння. Упродовж століть на язичницькі новорічні звичаї нашаровувалися євангельські історії про народження Христа, тож давні коленди стали християнськими колядами.

Порівняйте українську і польську колядки. Що в них спільне, а що відмінне?
«Во Віфліємі новина»

"Dzisiaj w Betlejem (Сьогодні у Вифлеємі)

7. Розучування пісні

Ми вже з вами знаємо багато колядок і щедрівок, які вивчали в минулих класах. Та знаємо, що ці чарівні святкові зимові пісні можуть бути як народні, так і композиторські. Сьогодні ми розучимо колядку, яку написали композитор А.Антоник, поет Ю.Хандожинська «Ходить місяць».

Пригадаємо етапи розучування пісні.

1. Слухання пісні
2. Розучування по фразам
3. Розучування по куплетам.

Також пригадаємо правила співу (відповіді учнів)

Розучуємо колядку «Ходить місяць» (слова Ю. Хандожинської, музика Н. Антоник).

1. Ходить місяць ясночолій
Від двора і до двора,
А у небі, а у яснім
Перша зіронька зійшла.
А хто чує, а хто бачить?
Вечорової пори
Зійшло світло, як дар Божий,
Від маленької зорі.

Приспів:

В небі зірка заясніла
В день народження Христа —
Це Різдво до українців
Йде у села і міста!

Двічі

2. Святий вечір, як господар,
Несе радість в кожен дім.
Є кутя, хлібина з печі
І рогалики усім!
Хай святкують, хай радіють,
Сміх дитячий в хату йде!
Ясна зірка до оселі
Коляду всім приведе!

Приспів (двічі).

8. Підсумки уроку, оцінювання, творче завдання.

Ми сьогодні на уроці активно працювали, тому підводячи підсумки я хочу, щоб ви продовжили речення

Сьогодні на уроці я дізнався...

Було цікаво...

Я зрозумів, що...

Тепер я можу...

Мене здивувало...

Урок дав мені для життя...

Дякую за відповіді, отже сьогодні ви отримуєте оцінки та творче завдання.

В групах дослідіть як святкують Різдво в різних країнах Європи та розкажіть на наступному уроці про це.

Включіть в свою презентацію дослідження знайомство з обрядом колядування в тій країні, про яку будете розповідати.

Країни для дослідження:

Польща, Німеччина, Франція, Італія, Болгарія, Чехія

Урок 16

Олена Федорівна Пітенко,

учитель предметів освітньої галузі «Мистецтво»

Смілянської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів №10

Смілянської міської ради

Тема: ШЛЯХАМИ СУЧАСНОГО МИСТЕЦТВА (УРОК-ПОДОРОЖ)

Мета: розширити музичний кругозір учнів, розвивати музичні здібності метроритмічного, звуковисотного, ладового відчуття, вокально-хорових і творчих навичок, навичок образного, осмисленого сприйняття музики; формувати емоційні, естетичні, моральні, загальнолюдські та національні якості особистості національної гордості й патріотичних почуттів, любові до рідного краю, до природи; любові до народних пісень, до народних традицій.

Тип уроку: підсумковий, узагальнюючий

Обладнання: Підручник для 7 класу Л.Г.Кондратова

Музичний матеріал:

Муз. А.Железняк, сл.. А.Железняк, М.Лічі «Ми з України»

УНП «Зеленеє жито, зелене»

Муз. П.Табакова, сл.. Ю.Рибчинського, Л.Лазурко «Мова, наша мова»

Муз. і сл.Н. Май «Ясноока україночка»

Муз. і сл.. І.Танчака «До перемоги»

Сл. і муз. Д.Волканова « Я намалюю»

<https://www.youtube.com/watch?v=MwMN6xIwCSM> М.Скорик Обробка капрису № 24

Н.Паганіні (у виконанні симфонічного оркестру)

<https://www.youtube.com/watch?v=t4avsV1BQvQ>

Л.Бетховен «Місячна соната» (Річард Клаудерман)

https://www.youtube.com/watch?v=_lQPyRjdxp0

М.Леонтович «Щедрик» (Аранж. Р.Пріземана)

ХІД УРОКУ

1. Організація класу .

Музичне вітання.

2.Мотиваційний. Повідомлення теми і мети, головних завдань уроку.

Вітаю, мої любі учні! Ось і підходить до кінця І семестр навчання в школі і сьогодні ми з вами відправимося в нашу подорож шляхами сучасного мистецтва, щоб пригадати теми наших уроків, поділитися враження від зустрічі з сучасною музикою, зразками обробок народної музики та аранжування сучасних шедеврів.

Отже, вперед!

3.Актуалізація опорних знань учнів

Перша зупинка – «Музична вікторина»

Учні діляться на три команди. Один із способів – називають ноту до, ре, мі по черзі.

Команди готові, отже бліц опитування. Кожна команда за правильну відповідь отримує новорічну нотку)

1. Які народні інструменти ти знаєш?
2. Які українські народні інструменти входять до складу оркестру народних інструментів?
3. Що таке обробка народної пісні?
4. Які обробки УНП тобі запам'яталися?
5. Що таке етнічна музика?
6. Які сучасні рок-гурти використовують етнічні мотиви у своїй творчості?
7. Хто з українських композиторів займався обробкою пісенного фольклору?
8. Що таке аранжування в музиці?
9. Які види аранжування існують?
10. Якими знаннями має володіти аранжувальник?
11. Розкажи про особливості аранжування народної музики.
12. Що таке хорове аранжування?
13. Назви цікавий факт про життя і творчість І.С.Баха, Н.Паганіні, Л.Бетховена.
14. За допомогою яких інструментів створюють електронну музику?
15. Що таке електронне аранжування?
 - ❖ Наступне завдання: Послухай фрагменти музичних творів, які звучали на уроках. Пригадай і запиши назви цих композицій та прізвища.
<https://www.youtube.com/watch?v=MwMN6xIwCS> М.М.Скорик Обробка капрису № 24 Н.Паганіні (у виконанні симфонічного оркестру)
 - ❖ <https://www.youtube.com/watch?v=t4avsV1BQvQ>
 - ❖ Л.Бетховен «Місячна соната» (Річард Клаудерман)
 - ❖ <https://www.youtube.com/watch?v=IQPyRjdxp0>
 - ❖ М.Леонтович «Щедрик» (Аранж. Р.Пріземана)

Друга зупинка – «Знавці мистецтва»

Робота в парах. Пояснять одне одному, що означають ці поняття. Перевірте правильність своїх відповідей за підручником.

Під кожним блоком розташуйте свій коментар і напишіть назви музичних творів, які ви слухали в цьому виді аранжування.

Третя зупинка – «Співоча студія «Наближаємо перемогу разом»»

Вирушаймо в студію звукозапису, щоби взяти участь у конкурсі солістів. За кожен свій сольний виступ ти отримаєш від друга чи подруги вподобайку у вигляді намальованої нотки в твоїй електронній заявці. Твої друзі — твоє журі.

Представники команди співають по черзі або разом (за бажанням)

Муз. А.Железняк, сл.. А.Железняк, М.Лічі «Ми з України»

Муз. П.Табакова, сл.. Ю.Рибчинського, Л.Лазурко «Мова, наша мова»

Муз. і сл. Н. Май «Ясноока україночка»

Муз. і сл. І.Танчака «До перемоги»

Сл. і муз. Д.Волканова «Я намалюю»

Четверта зупинка «Ритмічна»

Візьміть улюблені шумові інструменти і створіть ритмічний супровід до:

1 команда – УН щедрівка «Щедрик»

2 команда - УН колядка «Ходить місяць»

3 команда - УН колядка «Тиха ніч»

П'ята зупинка «Рефлексійна»

Гра «МІКРОФОН»

Уяви, що даєш відповідь журналістам відомого музичного каналу. Дай відповідь на питання

Який твір став для тебе справжнім відкриттям? Хто його автор?

Поділися своїми музичними вподобаннями. Можливо у когось музичні вподобання близькі до твоїх)

Намалюй ялиночку та прикрась її піснями та музичними творами, з якими ми знайомилися в цьому семестрі і які, на твою думку, потраплять в номінацію «Хіти року»

Ось і підійшла наша подорож до кінця. Попереду у нас ще багато нових пісень та знайомство з різноманітними мистецькими явищами та тенденціями сьогодення!

Ви всі гарно попрацювали і можете обміняти зароблені нотки на оцінки)

Всім дякую за роботу!

2 семестр. НОВІ ТЕНДЕНЦІЇ СУЧАСНОГО МИСТЕЦТВА

Урок 17

Ольга Василівна Теслюк,

учитель предметів мистецької освітньої галузі

Кочубіївської ЗОШ І-ІІІ ступенів

Паланської сільської ради Уманського району

Черкаської області

Тема. МИСТЕЦЬКІ ЯВИЩА ТА ТЕНДЕНЦІЇ СЬОГОДЕННЯ.

Мета уроку: *формування ключових компетентностей:*

Загальнокультурна компетентність: Виховувати художній смак, інтерес до мистецтва, збагачувати музичний кругозір дітей, розвивати найкращі моральні якості.

Інформаційна компетентність: ознайомити учнів з поняттям «музичний стиль», «автентичне музикування», опрацювати схему «основні стилі та напрями сучасного музичного мистецтва»;

міжпредметна естетична компетентність: розвивати вміння учнів надавати характеристику та аналізувати твори мистецтва, вчити визначати взаємозв'язок між різними видами мистецтва; удосконалювати вміння порівнювати та інтерпретувати мистецькі твори, розвивати творчі здібності, відчуття пульсації; поглиблювати знання учнів про поняття «музичний стиль» та «автентична музика»; розвивати фантазію, уяву, емоційну чуттєвість учнів;

предметні компетентності:

- розвивати інтерес до різновидів сучасної музики;
- сформувати уявлення про взаємозв'язок різних проявів художньої творчості;
- виховувати здатність застосовувати мистецтво для отримання задоволення та

емоційного самопізнання.

Тип уроку: комбінований, інтегрований, поглиблення в тему.

Оснащення уроку:

1. мультимедійна презентація до теми уроку;
2. Фонохрестоматія, відеоряд.

Методи і прийоми, використовувані вчителем на уроці: коментар, бесіда, демонстрування наочності, організація процесу сприймання, пізнавальної, ігрової та практичної діяльності учнів, стимулювання творчої активності учнів, педагогічне спостереження, індивідуальне консультування, порівняльний аналіз.

Форма організації: виконання творчих завдань – індивідуальних та у групах.

Терміни і поняття : музичний стиль, автентична музика, основні стилі та напрями сучасного музичного мистецтва: джаз, рок, диско, рок-н-рол, шансон, реп, поп-музика.

Види мистецтв (предметів), що інтегруються на уроці: музичне мистецтво, історія, народознавство.

Відеоряд: «Венеційське рондо» (у виконанні оркестру «Rondò Veneziano», Українська народна пісня «Чумацька» (у виконанні гурту «TaRuta» і Р. Коляди; фрагмент відеокліпу). Слова Н. Жижченко, музика Н. Жижченко та Є. Філатова. «ZENIT» (фрагмент відеокліпу гурту «ONUKA»). Слова К. Павленко, музика К. Павленко і Т. Шевченка. «Соловей» (відеофрагмент виступу гурту «Go_A»); «Зима, красуня біла» (слова та музика Н. Май).

Міжпредметні зв'язки – історія, музичне мистецтво.

Структура використання на уроці навчального часу:

1. Організаційний момент, музичне вітання (2 хв.).
2. Мотивація навчальної діяльності (1 хв.).
3. Перегляд, слухання та аналіз творів мистецтва (20 хв.).
4. Художньо - практична діяльність дітей (10 хв.)
5. Вокально-хорова робота (10 хв.).
6. Підсумок уроку, рефлексія (2 хв.).

ХІД УРОКУ

1. Організаційний момент:

Перевірка готовності класу до уроку.

Музичне вітання.

2. Мотивація навчальної діяльності, оголошення теми уроку.

Доброго дня, дорогі діти! Яку музику ви сьогодні слухаєте? Назвіть, будь ласка, улюблених співаків. Поміркуйте, що, на вашу думку, означає «сучасна музика»?

На цьому уроці я пропоную вам більше дізнатися про музичні тенденції сьогодення та з'ясувати, що таке «музичний стиль» та «автентичне музикування». Також ми поговоримо про основні стилі і напрямки сучасного музичного мистецтва.

3. Сприйняття та засвоєння нового матеріалу.

Словничок термінів і понять

Музичний стиль – історично складена сукупність засобів та прийомів художньої виразності, що відображає естетичні погляди різних суспільних груп певної епохи або творчого напрямку.

Слово вчителя: Це поняття окреслює значні етапи розвитку музичного мистецтва (наприклад, романтизм, бароко, імпресіонізм тощо), а також характерні ознаки його національної або етнічної своєрідності (східний стиль, слов'янський стиль, іспанський стиль та ін.). Окрім того, в музичному мистецтві виділяють потужні пласти академічної, народної та розважальної музики.

- *Давайте розглянемо схему, що ілюструє стилі й напрями сучасної розважальної музики.*

- *Які з них вам відомі?*

- *Які особливості цих стилів і напрямків ви знаєте?*

Музична вікторина.

Пропоную трішки розважитись і провести музичну вікторину, а також дізнатися, чи знаєте ви сучасну українську музику та її виконавців!

<https://www.youtube.com/watch?v=iGBPNPc59qA>

На попередніх уроках ми з вами вже знайомились із терміном «Автентична музика». Можливо хтось зможе пояснити, що він означає?

Словничок термінів і понять:

Автентичне музикування — стиль у музичному виконавстві, в якому максимально точно відтворено звучання музики минулого.

Слово вчителя: Автентичне виконання передбачає обізнаність музикантів у всіх аспектах музичної практики та теорії того періоду і тієї країни, де й коли була написана музика. Зрозуміло, що відтворити оригінальне звучання інструментів, які вийшли з ужитку (віоли да гамба, барокової скрипки, поздовжньої флейти, клавесина, клавикорда, фісгармонії тощо), доволі складно, тому в автентичному виконавстві часто використовують їхні копії, а також сучасні інструменти.

Сьогодні ми познайомимось із італійським камерним оркестром «Rondò Veneziano», яким керує Джан П'єро Ревербері. Цей колектив прагне відтворювати стиль бароко, застосовуючи, окрім оригінальних класичних інструментів, синтезатори, бас-гітари й барабани. Він виконує сучасні кавер-версії шедеврів класичної музики й абсолютно нові твори, стилізовані під старовину.

Прослуховування та аналіз музичного твору:

Композиція «Венеційське рондо» (у виконанні оркестру «Rondò Veneziano»; фрагмент).

- Поділіться своїми враженнями від прослуханої музики.
- Опишіть, які емоції вона пробуджує?
- Охарактеризуйте особливості звучання твору.
- Які музичні інструменти його виконують?

Слово вчителя:

Непідробний інтерес до автентичного звучання української музики проявляв М. Лисенко, який організовував концерти кобзаря Остапа Вересая та досліджував його творчість.

Наприкінці 1970-х років навколо українських ентузіастів та любителів старовинної музики А. Шпакова (лютня) і С. Крутикова (клавесин, блокфлейта) згуртувався колектив однодумців, який прагнув наблизитися до автентичності у виконавстві. Музиканти здійснювали експедиції по селах, записували давні народні пісні, шукаючи носіїв народних традицій переважно серед людей похилого віку.

У наш час численні фестивалі та конкурси автентичного виконавства продовжують популяризувати оригінальну народну музику. Серед сучасних гуртів автентичного співу — знайомі нам з попередніх уроків «Божичі», «Володар», «Буття»; етногурти «Жива», «TaRuta», «Фолькнери»; електро-фольк-гурти «ONUKA», «Go_A», та багато інших.

Прослуховування та аналіз музичних творів:

Українська народна пісня «Чумацька» (у виконанні гурту «TaRuta» і Р. Коляди; фрагмент відеокліпу).

Слова Н. Жижченко, музика Н. Жижченко та Є. Філатова. «ZENIT» (фрагмент відеокліпу гурту «ONUKA»).

Слова К. Павленко, музика К. Павленко і Т. Шевченка. «Соловей» (відеофрагмент виступу гурту «Go_A»).

- Які почуття пробуджують прослухані твори?
- У якій манері вони прозвучали?
- Які характерні риси автентичного виконання ви помітили?
- Чи слухали ви раніше ці музичні композиції?
- Що вам відомо про ці колективи?

4. Художньо-практична діяльність дітей.

Гра «Зимові вокальні візерунки».

Пропоную поімпровізувати і створювати зимові візерунки голосом. Спочатку створимо асоціативні малюнки олівцем, а тоді спробуємо їх озвучити завдяки вокальній імпровізації.

Робота в групах

Учитель. *Об'єднайтесь у дві групи. Кожна група має придумати сюжет казки «Зимова пригода» і розповісти її друзям лише музичними та шумовими звуками: наприклад, зобразити голосом, як дме сильний вітер, мете завірюха, рипить під ногами сніг, скриплять сани, що везуть дітям різдвяні подарунки, тощо. Позмагайтесь, хто краще виконає це завдання.*

5. Вокально-хорова робота та пластично-рухова діяльність дітей:

Розучуємо пісню «Зима, красуня біла» (слова та музика Н. Май).

- вивчаємо пісню по-фразово, звертаємо увагу на інтонаційні та ритмічні особливості мелодії.
- виконуємо пісню під музичний супровід, показуючи рух мелодії руками;

6. Підсумок уроку, рефлексія.

- Що таке музичний стиль?
- Розкажіть про свій улюблений стиль чи напрям музики. Поясніть свій вибір.
- Яке виконання музики називають автентичним?
- Назвіть сучасні українські гурти автентичного співу.

7. Домашнє завдання:

- ❖ Знайдіть в додаткових джерелах інформацію про сучасні українські гурти автентичного співу. Запишіть їхні назви у свій словничок
- ❖ Прослухайте улюблені музичні твори, проаналізуйте, чи можете ви їх назвати «автентичними»?
- ❖ Об'єднайтесь у три групи, щоб підготувати **спільний мистецький проект «Музичне мистецтво ХХ — початку ХХІ ст.»** і наприкінці семестру представити свої напрацювання. Перша група — «Дослідники» — буде досліджувати історію зародження й розвитку поширених стилів і напрямів сучасної музики. Друга група — «Виконавці» — збиратиме аудіо- й відеозаписи з виступами відомих в усьому світі виконавців та виконавиць ХХ-ХХІ ст. Третя група — «Блогери» — створюватиме тематичний блог «Музика наших днів».

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Мистецтво: підручник інтегрованого курсу для 7 кл. закладів загальн. середн. освіти / Людмила Кондратова – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2024. 272с.
2. Модельна навчальна програма «Мистецтво. 7 - 9 класи» (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти (автор Кондратова Л. Г)

3. Платонова Н.І. Мистецтво. Енциклопедія / Наук.- поп вид. для дітей Київ: ТОВ «Перо», 2008.144с.: іл..
4. Ілюстрації пошукової системи Google/ URL: <https://www.google.com.ua/>.
5. Кондратова Л.URL: <http://osvita.ua> <https://uahistory.co/pidruchniki/kondratova-art-integrated-course-7-class-2024/17.php>
6. Вікіпедія – вільна енциклопедія. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki>

Урок 18

Ольга Василівна Теслюк,

учитель предметів мистецької освітньої галузі

Кочубіївської гімназії Паланської сільської ради Уманського району Черкаської області

Тема. МИСТЕЦЬКІ ПОЄДНАННЯ.

Мета уроку: *формування ключових компетентностей:*

- **Загальнокультурна компетентність:** Виховувати в учнів емоційно-ціннісне ставлення до мистецтва та дійсності, художній смак, збагачувати музичний кругозір дітей, розвивати найкращі моральні якості.
- **Інформаційна компетентність:** ознайомити учнів з поняттям «джаз», «імпровізація», навчити учнів визначити характерні риси джазу;
- **міжпредметна естетична компетентність:** розвивати вміння учнів надавати характеристику та аналізувати твори мистецтва, формувати систему мистецької грамотності, яка відображає видову, жанрову, стильову специфіку і взаємодію мистецтв; удосконалювати вміння порівнювати та інтерпретувати мистецькі твори, розвивати здатність учнів до художньо-творчого самовираження в мистецькій діяльності, до здійснення мистецької комунікації, креативного мислення, творчого потенціалу; поглиблювати знання про сучасні стилі та напрями музики, розвивати фантазію, уяву, емоційну чуттєвість учнів;

предметні компетентності:

- розвивати інтерес до різновидів сучасної музики;
- сформувати уявлення про взаємозв'язок різних проявів художньої творчості;
- виховувати здатність застосовувати мистецтво для отримання задоволення та емоційного самопізнання.

Тип уроку: комбінований, інтегрований, поглиблення в тему.

Оснащення уроку:

3. мультимедійна презентація до теми уроку;
4. Фонохрестоматія, відеоряд.

Методи і прийоми, використовувані вчителем на уроці: коментар, бесіда, демонстрування наочності, організація процесу сприймання, пізнавальної, ігрової та практичної діяльності учнів, стимулювання творчої активності учнів, педагогічне спостереження, індивідуальне консультування, порівняльний аналіз.

Форма організації: виконання творчих завдань – індивідуальних та у групах.

Терміни і поняття : імпровізація, джаз, джазмен, джаз-бенд, джазові стилі: бібоп, кул-джаз, хард-боп, модал-джаз, фрі-джаз, джаз-рок, есид-джаз, джаз-фюжи, смус-джаз, ню-джаз...

Види мистецтв (предметів), що інтегруються на уроці: музичне мистецтво, історія, народознавство.

Відеоряд: Б. Тіел, Дж. Вайс. «**What a Wonderful World**» (у виконанні Л. Армстронга; фрагмент), Дж. Герман. «**Hello, Dolly!**» (у виконанні Л. Армстронга; фрагмент); Л. Пріма. Композиція «**Sing, Sing, Sing**» (у виконанні оркестру Б. Гудмена; фрагмент). Слова Д. Гейварда і А. Гершвіна, музика Дж. Гершвіна. «**Summertime**» (у виконанні Е. Фіцджеральда та Л. Армстронга), І. Хома. Фрагменти з альбому «**Український джаз**» (у виконанні джаз-бенду «Медікус»); «**Зима, красуня біла**» (слова та музика Н. Май).

Міжпредметні зв'язки – історія, музичне мистецтво.

Структура використання на уроці навчального часу:

1. Організаційний момент, музичне вітання (2 хв.).
2. Мотивація навчальної діяльності (1 хв.).
3. Перегляд, слухання та аналіз творів мистецтва (25 хв.).
4. Художньо - практична діяльність дітей (5 хв.)
5. Вокально-хорова робота (10 хв.).
6. Підсумок уроку, рефлексія (2 хв.).

ХІД УРОКУ

1. Організаційний момент:

Перевірка готовності класу до уроку.

Музичне вітання.

2. Мотивація навчальної діяльності, оголошення теми уроку.

Доброго дня, дорогі діти! На минулому уроці ми розпочали знайомство із музичними стилями та напрямками сьогодення. Пропоную сьогодні більше дізнатися про стиль, який започаткував еру сучасної музики, та, для початку, пригадаємо, що таке «імпровізація»?

Словничок термінів і понять

Імпровізація – (від латинського *improvisus* — *непередбачений*) — створення музичного твору без попередньої підготовки, експромт.

Слово вчителя: Імпровізація посідає чільне місце в народній музичній творчості. А ще вона є обов'язковим компонентом **мистецтва джазу**, коли музику створюють безпосередньо в процесі виконання.

Отже, **джаз**, виникнення, розвиток та різновиди цього музичного стилю і будуть темою нашого уроку. Ми познайомимось з найвідомішими джаз-виконавцями, дізнаємось більше про особливості українського джазу, з'ясуємо секрети популярності джазу у наш час.

3. Художньо-практична діяльність дітей.

- Спробуємо створити свою імпровізацію!

Гра «Джазова імпровізація».

Учні об'єднуються у три групи й беруть улюблені шумові інструменти. На запропоновану вчителем мелодію кожна група виконує власну імпровізацію.

4. Сприйняття та засвоєння нового матеріалу.

Словничок термінів і понять

Джаз (з англ. *jazz*) — вид музичного мистецтва, що виник на межі XIX—XX ст. у південних штатах США внаслідок поєднання імпровізаційних форм народної музики афроамериканців та європейської танцювальної музики.

Характерні риси джазу: імпровізаційність, підвищена емоційність, специфічний склад виконавців та інструментарію, використання різноманітних тембрових барв, звуконаслідування тощо.

Музиканта, який виконує джаз, називають **джазменом**. Це не лише композитор і виконавець в одній особі, а й своєрідний тип митця, який створює музику у взаємодії з іншими учасниками джазового ансамблю — **джаз-бенду**.

Слово вчителя: Більшість зразків джазової музики — інструментальні п'єси, побудовані як теми з варіаціями. Їх називають стандартами: це переважно відомі пісні, мелодії з кінофільмів і театральних вистав. Із другої половини ХХ ст. стандартами дедалі частіше стають твори, написані спеціально для джазових музикантів.

Історія розвитку джазу

*Батьківщина джазу — Новий Орлеан, тому **новоорлеанський джаз**, що сформувався наприкінці ХІХ ст., вважають найбільш раннім джазовим стилем. Його виконували ансамблі, до складу яких входили корнет або труба, кларнет, тромбон і ритм-секція: банджо, контрабас чи туба, ударні інструменти, а пізніше — фортепіано. Основну мелодію вели корнет або труба, а імпровізація була колективною.*

*Видатний майстер цього стилю — афроамериканський трубач **Луї Армстронг**, якого згодом назвали **королем джазу**. Саме він продемонстрував перші зразки чоловічого джазового співу. Записи пісень у виконанні Армстронга з його неповторним хрипким тембром досі популярні в усьому світі й зачаровують слухачів різних поколінь.*

Прослуховування та аналіз музичних творів:

Б. Тіел, Дж. Байс. «*What a Wonderful World*» (у виконанні Л. Армстронга; фрагмент).

<https://www.youtube.com/watch?v=VqhCQZaH4Vs>

Дж. Герман. «*Hello, Dolly!*» (у виконанні Л. Армстронга; фрагмент).

https://www.youtube.com/watch?v=elJb_Inyazk

- ❖ Які почуття пробуджують ці твори?
- ❖ Які особливості джазової музики в них простежуються?
- ❖ Що ви можете сказати про інструментальний супровід кожного твору?
- ❖ Охарактеризуйте мелодію однієї з пісень (за вибором).

Слово вчителя: У 10 - 20-х роках минулого століття в джазі з'явилися білі виконавці, і їхні ансамблі почали називати **диксилендами**. Саме такий ансамбль — «**Original Dixieland Jass Band**» (ODJB) — у 1917 році зробив перший джазовий звукозапис.

Сьогодні словом «диксиленд» називають весь традиційний джаз, тобто сукупність новоорлеанського, чиказького та нью-йоркського різновидів джазової музики.

У 1930-х роках настала пора розквіту великих джазових оркестрів — **біг-бендів**, до складу яких входило близько 20 виконавців. Джазовий стиль цих музичних колективів отримав назву **свінг**. У музиці свінгу на перший план виступають аранжування та сольна імпровізація. До найвідоміших біг-бендів того часу належав **оркестр** кларнетиста **Бенні Гудмена**.

Прослуховування та аналіз музичного твору: Л. Пріма. Композиція «*Sing, Sing, Sing*» (у виконанні оркестру Б. Гудмена; фрагмент).

<https://www.youtube.com/watch?v=YsVJuulCmAЕ>

- Опишіть свої враження від прослуханої музики.
- Які музичні інструменти вам вдалося розпізнати?
- Який із них виконує сольну імпровізацію?

Слово вчителя:

В епоху свінгу та панування біг-бендів з'явилося багато професійних вокалісток та вокалістів джазу. Майстерність Біллі Голідей та Еллі Фіцджеральд стала зразком для співачок майбутніх десятиліть.

Прослуховування та аналіз музичного твору:

Слова Д. Гейварда і А. Гершвіна, музика Дж. Гершвіна. «Summertime» (у вик. Е. Фіцджеральд та Л. Армстронга). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=F27egh6YWuQ>

- Який настрій створює ця пісня?
- У чому полягають особливості джазового співу?
- Чим він відрізняється від академічного виконання?
- Охарактеризуйте тембри голосів співачки й співака.

Слово вчителя: Цікаво, що основою арії «Summertime» з опери «Поргі та Бесс» (1935) стала українська колискова «Ой ходить сон коло вікон». Цю пісню Джорж Гершвін почув у Нью-Йорку у виконанні Українського національного хору під керівництвом О. Кошиця.

У 1940-х роках виник новий джазовий стиль — **бібоп** (англ. **bebop**), який започаткував період сучасного джазу. В історії джазової музики відомі численні напрями та стилі: **кул-джаз, хард-боп, модал-джаз, фрі-джаз, джаз-рок, ейсид-джаз, джаз-ф'южн, смус-джаз, ню-джаз** тощо.

Джаз в Україні

Перший український джаз-бенд створив композитор **Юлій Мейтис** 1925 року в Харкові. У 30-х роках ХХ ст. джазові ансамблі почали з'являтися в усіх великих містах радянської України. На жаль, у ті часи влада називала джаз «буржуазним мистецтвом», а тому намагалася всьляко обмежити його поширення. Натомість у Львові, що тоді належав до Польщі, була заснована **джаз-капела Леоніда Яблонського**, до якої входили відомі музиканти **А. Кос-Анатольський, Б. Веселовський** та інші. Цьому колективу вдалося зробити модною українську пісню на теренах тодішньої Галичини.

Після Другої світової війни в українському джазі тривала епоха свінгу. У 1960 р. **Ігор Хома** заснував у Львові джазовий ансамбль «**Медікус**», який пропагував і розвивав імпровізаційний джаз, орієнтований на український мелос.

Прослуховування та аналіз музичних творів:

І. Хома. Фрагменти з альбому «Український джаз» (у виконанні джаз-бенду «Медікус»).

<https://www.youtube.com/watch?v=gGjW--j1Gys>

- Який настрій створює прослухана музика?
- Які українські народні мелодії вона нагадала?
- Звучання яких інструментів вам вдалося розпізнати?

Слово вчителя:

На початку 60-х років у Києві був створений **джаз-оркестр «Дніпро»**, а згодом вдалося організувати перший **Київський джазовий клуб**. Від 60-х років минулого століття і аж до незалежності на теренах України з'являлися десятки нових джазових колективів та джазових клубів. Розвиток та популяризація української джазової музики триває й досі.

5. Вокально-хорова робота та пластично-рухова діяльність дітей:

Розучуємо пісню «**Зима, красуня біла**» (слова та музика Н. Май).

Виконуємо пісню під фонограму.

За бажанням, учні записують своє виконання на диктофон. Разом з друзями аналізують записи та визначають найкращого співака.

6. Підсумок уроку, рефлексія.

- *Що таке джаз? Перелічіть характерні ознаки джазової музики.*
- *Що ви знаєш про історію розвитку джазу?*
- *Назвіть прізвища знаменитих джазових виконавців та виконавиць.*
- *Розкажіть про зародження й поширення джазу в Україні.*

7. Домашнє завдання:

- 1) За бажанням створіть «музичну скриньку улюблених джазових композицій».
- 2) Об'єднайтесь у три групи. Дослідіть розвиток джазу в Україні за періодами:
 - ❖ I група — 70-80-ті роки XX ст.,
 - ❖ II група — 1990-2010 рр.,
 - ❖ III група — від 2011 р. й донині.
- 3) Підготуйте коротку презентацію досліджень та проілюструйте її відповідними аудіозаписами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Мистецтво: підручник інтегрованого курсу для 7 кл. закладів загальн. середн. освіти / Людмила Кондратова – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2024. 272с.
2. Модельна навчальна програма «Мистецтво. 7 - 9 класи» (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти (автор Кондратова Л. Г)
3. Платонова Н.І. Мистецтво. Енциклопедія / Наук.- поп вид. для дітей. Київ: ТОВ «Перо», 2008. 144с.: іл..
4. Ілюстрації та відео пошукової системи Google.URL: <https://www.google.com.ua/>.; <https://www.youtube.com/> .
5. URL: <http://osvita.ua> <https://uahistory.co/pidruchniki/kondratova-art-integrated-course-7-class-2024/18.php>
6. Вікіпедія – вільна енциклопедія. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki>

Урок 19

Людмила Геннадіївна Царинна,
учитель предметів освітньої галузі «Мистецтво»
Смілянської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 7
Смілянської міської ради Черкаської області

Тема. ЕНЕРГІЯ РИТМУ У МИСТЕЦТВІ.

Мета уроку:

- **Формування ключових компетентностей** через вивчення ритму та енергії в музичному мистецтві на прикладі стилів рок-н-рол та рим-енд-блюз:
- **загальнокультурна компетентність:** розуміння ролі рок-н-ролу та ритму-енд-блюзу у формуванні сучасної музики;
- **міжпредметна естетична компетентність:** образотворче мистецтво, хореографія;

- **комунікативна:** вміння обговорювати особливості почуття музики, висловлювати свої враження;
- **творча:** спроба створити власну ритмічну композицію, надихаючись цими жанрами.

Цілі уроку:

1. Освітні:

- Ознайомити учнів із особливостями стилів рок-н-рол та ритм-енд-блюз.
- Показати як енергія ритму передає емоції та динаміку у музичному творі.

2. Розвивальні:

- **розвивати** музичний слух та здатність розпізнавати стилістичні особливості рок-н-ролу та ритм-енд-блюзу;
- **формувати** вміння аналізувати музичні твори за їх ритмічною організацією;
- **розвивати** емоційне сприйняття музики.

3. Виховні:

- **виховувати** в учнів інтерес до музичних жанрів і культурної спадщини;
- **формувати** естетичний смак через знайомство з визначними легендами рок-музики.

4. **Наскрізні вміння:** читати з розумінням, висловлювати власну думку в усній і письмовій формі, критично і системно мислити, логічно обґрунтовувати позицію, діяти творчо, виявляти ініціативу, конструктивно керувати емоціями, приймати рішення, розв'язувати проблеми, співпрацювати з іншими.

Тип уроку: комбінований, заглиблення у тему.

Обладнання: музичний інструмент, комп'ютер, мультимедійна презентація.

Ключові поняття: рок-н-рол, історія розвитку рок-н-ролу, ритм-енд-блюз як різновид блюзу

Інтеграція: література, образотворче мистецтво, музичне мистецтво, хореографія.

Сприймання: відеозаписи про рок-н-рол, акробатичний рок-н-рол, кращі хіти R&B XXст.

Розучування пісні: «Шалений рок-н-рол» (сл. і муз. Н.Май).

ХІД УРОКУ

7. Організація класу (слайд 2)

Музичне вітання.

Створення позитивного психологічного клімату класу.

8. Мотивація навчальної діяльності:

Вправа «Інтелектуальний баскетбол» (слайд 3)

Діти, пропоную розпочати наш урок з вправи «Інтелектуальний баскетбол», тобто ви даєте відповіді на запитання, ніби закидаєте м'яч в сітку. Ваша влучна відповідь – це влучний кидок м'яча в сітку. Отже:

- Які музичні стилі ви знаєте?
- Що таке ритм?
- Які види ритму ви можете назвати?
- Як ритм впливає на наше сприйняття музики?
- Яка танцювальна музика вам подобається? Опишіть її ритм і темп
- **Актуалізація опорних знань**

Приєм «Здивуй!»

Шифратор рун «Ритм» (слайд 4)

Розшифруйте руни

9. Вивчення нового матеріалу

Учитель. Діти, у сучасній музиці дуже багато композицій у швидкому енергійному темпі. Серед них особливе місце посідає рок-н-рол — музичний напрям, що зародився у 50-х роках минулого століття в США. (слайд 5). Вважають, що цей термін запровадив 1951 року диск-жокей із Клівленда Алан Фрід. (слайд 6)

Слайд 7. **Перегляд відео:** Перегляньте: відеосюжет «Незвично про звичне. Рок-н-рол» про історію виникнення музичного напрямку «рок-н-рол»

Слайд 8. **Словничок**

Ритм-енд-блюз - музика афро-американського населення США, що поєднує танцювальний біт (біт – удар) та урбаністичний (міський) блюз. Ритм-енд-блюз виконував вокаліст у супроводі саксофона, гітари, фортепіано, контрабаса та ударних, пізніше у складі інструментів з'явилися електрогітара і електроорган.

Слайд 9-11: **Розповідаємо про основне:**

Слайд 9. Надзвичайно важливу роль у становленні ритм-енд-блюзу зіграв співак, гітарист і композитор Мадді Вотерс: записані ним хіти й нині входять до репертуару шлюзових та рок-музикантів

Слайд 10. Спочатку ритм-енд-блюз звучав у виконанні співака чи співачки під акомпанемент саксофона, гітари, фортепіано, контрабаса та ударних, а пізніше — в супроводі електрогітари й електрооргана. Серед перших відомих вокалістів цього музичного напрямку — Рей Чарлз, Джордж Бенсон, Рут Браун та інші.

Слайд 11. В сучасному R&B поєднано елементи соулу й танцювальної музики (зокрема фанк та хіп-хоп).

Слайд 12. Перегляд відео:

- Перегляньте: Р. Тумбс. «Teardrops from My Eyes» (у виконанні Р. Браун, фрагмент).

Слайд 13. Обговорюємо:

- ❖ Які почуття пробуджує ця музика?
- ❖ Що ви уявляєте під мелодію прослуханої пісні?
- ❖ Охарактеризуйте ритм і темп твору.
- ❖ Звучання яких музичних інструментів вам вдалося розпізнати?

Слайд 14: Розповідаємо про основне:

Слайд 14. – До середини 50-х років XX ст. на основі ритм-енд-блюзу сформувався рок-н-рол. Спочатку його виконували тільки білі музиканти (Біл Гейлі та група «Кометс»), а невдовзі до них приєдналися й афроамериканці (Літл Річард, Чак Беррі та ін.).

Слайд 15. Словничок:

Рок-н-рол
(англ. rock'n'roll — крутись і гойдайся) — модний танець, що виник у США на початку 50-х років XX ст. на ґрунті ритм-енд-блюзу та хілбілі.

СЛОВНИЧОК

Rock & Roll

1. Динамічний парний танець американського походження; музика до цього танцю.

2. Стиль музики, який поширився на початку 50-х років, походить від негритянського музичного мистецтва і сільського американського фольклору

- **Рок-н-рол** (з англ. rock'n'roll — крутись і гойдайся) — динамічний модний танець і музичний напрям, який виник на ґрунті ритм-енд-блюзу та хілбілі (різновиду кантрі — народної музики білих поселенців із південних районів США).

- 1. Динамічний парний танець американського походження; музика до цього танцю.

2. Стиль музики, який поширився

на початку 50-х років, походить від негритянського музичного мистецтва і сільського американського фольклору.

Слайд 16: Розповідаємо про основне:

Слайд 16. – Особливості музики рок-н-ролу: проста мелодія, побудована на багаторазових повтореннях короткої одноманітної фрази із незначними мелодичними або гармонічними змінами, що супроводжується чітким монотонним ритмом з акцентами на другій і четвертій долях такту. Музичний розмір — 4/4, темп — від помірно швидкого до швидкого.

Слайд 17. Перегляд відео:

- Перегляньте: М. Фрідман, Дж. Маєрс. «Rock Around The Clock» (у

виконанні Б. Гейлі та групи «Комете»; відеофрагмент)

Слайд 18. Обговорюємо:

- ❖ Опишіть свої враження від перегляду.
- ❖ Простежте, чи змінюються протягом твору мелодія, ритм і темп.
- ❖ Які елементи танцю вас найбільше зацікавили?
- ❖ Які риси ритм-енд-блюзу простежуються в музиці рок-н-ролу?

Слайд 19. Розповідаємо про основне:

Слайд 19. – Проте титул «короля рок-н-ролу» завоював Елвіс Преслі — американський співак і актор, одна з найбільш епатажних постатей у шоу-бізнесі ХХ ст. Він став символом культури нового покоління. Творчість Елвіса Преслі мала значний вплив на рок-музику, а перевидання його альбомів та збірки найкращих пісень виходять донині.

Слайд 20. Перегляд відео:

- ❖ Перегляньте: Фрагменти виступів Е. Преслі з піснями: «Blue Suede Shoes» (авт. К. Перкінс)
- ❖ Перегляньте: «Jailhouse Rock» (авт. Дж. Лейбер, М. Столлер)
- ❖ Перегляньте: «That's All Right (Mama)» (авт. А. Крадап).

Слайд 21. Обговорюємо:

- Поділіться своїми враженнями від прослуханих творів.
- Які характерні ознаки рок-н-ролу ви помітили?
- У чому полягає особливість ритмічного супроводу та вокального виконання цих композицій?

Слайд 22. Розповідаємо про основне:

Слайд 22. – Від початку 1970-х років існує акробатичний рок-н-рол — вид спорту, що поєднує елементи танцю, спортивної акробатики, високий темп і технічно складні рухи.

Слайд 23. Перегляд відео:

- Перегляньте: Відеофрагмент телешоу «Україна має талант-9. Діти-2»: акробатичний рок-н-рол (у виконанні В. Марчук та О. Брови).

Слайд 24. Обговорюємо:

- ❖ Які емоції викликав у вас цей виступ?
- ❖ Що вас найбільше вразило? Як ви вважаєте: акробатичний рок-н-рол — це більше танець чи спорт? Обґрунтуйте свою думку.

Слайд 25: Руханка

- Пропоную трішки відпочити та порухатись. Повторюйте рухи за ведучим та танцюйте! Поїхали!

Слайд 26: Поспівка:

- ❖ Давайте, діти, перш ніж розучувати нову чудову пісню – розігріємо наші голосочки та заспіваємо поспівку «Нам для щастя треба».
- ❖ Слова тексту повторюємо та запам'ятовуємо:

«Нам для щастя треба сонечка у небі,

Пісню заспівати – соль, фа, мі, ре, до.»

Слайд 27-31: Знайомство та розучування пісні:

- Прослухайте пісню «Шалений рок-н-рол» (слова і музика Н. Май).

Слайд 27-31:

- Розучуємо пісню «Шалений рок-н-рол» (слова і музика Н. Май) по куплетах (фразами) та окремо приспів.

Слайд 32: Виконання пісні. Вправа «Ланцюжок»:

- ❖ Виконуємо пісню «Шалений рок-н-рол» (слова і музика Н. Май).

- ❖ Пропоную спробувати себе в ролі соліста чи солістки і заспівати по черзі по одній фразі, так, ніби ви утворюєте ланцюжок. Потрібно співати так, щоб нашій уявний ланцюжок не перервався, а приспів виконуємо разом з однокласниками хором. Далі куплети продовжуємо співати «ланцюжком»: продовжує той, на кому зупинились після першого куплету

Слайд 33: Ритмічна вправа «Ритмограма»:

- Діти, давайте спробуємо за допомогою наших підручних інструментів, зокрема, долонь, ніг виконати ритмічну вправу і виконаємо ритмічний супровід до рок-пісні.

10. Закріплення вивченого.

Слайд 34: - Підсумовуємо вивчене:

- ❖ Що ви знаєте про рок-н-рол? Назвіть його ознаки.
- ❖ Кого із виконавців називають королем рок-н-ролу? Які пісні цього співака вам запам'яталися?
- ❖ Чим, на вашу думку, відрізняються хіти рок-н-ролу від сучасної дитячої пісні Н. Май?

11. Підсумок. На дозвіллі.

Слайд 35:

- Скористайся додатковими джерелами та дізнайся більше про життя і творчість Е. Преслі

Слайд 36:

код

- Гра «Джаз і рок-н-рол»: скануйте QR-та заходьте на learningapps.org і встановіть відповідність між іменами та фото музикантів

Рефлексія

Слайд 37: Рефлексія. Рефлексійна мішень. «Влуч цеглинкою LEGO в ціль та оціни урок».

Слайд 38: - Дякую за увагу! До нової зустрічі!

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Сьомий клас. Музичне вітання. Тетяна Часник. URL:<http://surl.li/dwfwvn>
2. Незвично про звичне. Рок-н-рол. URL:<http://surl.li/knqiba>
3. «Teardrops From My Eyes» (Рут Браун, фрагмент). URL:<http://surl.li/nyhliu>
4. М. Фрідман, Дж. Масрс. «Rock Around The Clock» (у виконанні Б. Гейлі та групи «Комете»; відеофрагмент). URL:<http://surl.li/omeklr>
5. Владислава Марчук та Олексій Брова - акробатичний рок-н-рол « Україна має талант-9» Діти-URL:<http://surl.li/hxtqjo>
6. URL:<https://pidruchnyk.com.ua/2803-mystectvo-kondratova-7-klas-2024.html>
7. URL:<https://learningapps.org/view37936574>

Урок 20

Людмила Геннадіївна Царинна,
учитель предметів освітньої галузі «Мистецтво»
Смілянської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 7
Смілянської міської ради Черкаської області

Тема. ІСТОРІЯ ЛЕГЕНД.

Мета уроку: здобути знання про рок-музику та розвинути різнобічні навички та компетентності, важливі для сучасного суспільства.

Формування ключових компетентностей:

- **музична компетентність:** здатність розрізняти стилі музики, аналізувати музичні твори, розуміти музичну термінологію;
- **культурна компетентність:** здатність осмислювати місце рок-музики в контексті світової та української культури;
- **комунікативна компетентність:** розвиток навичок обговорення музичних творів у групах, висловлення власної думки про рок-музику
- **критичне мислення;** уміння аналізувати музичні твори, висловлювати власну думку про їхню цінність;
- **соціальна компетентність:** здатність усвідомлювати вплив музики на суспільство та формування культурної ідентичності;
- **творча:** спроба створити власну ритмічну композицію, надихаючись цим жанром.

Цілі уроку:

- **Освітні:**
 - ✓ ознайомити учнів із основними характеристиками рок-музики, її витоками, визначними виконавцями та розвитком у світі й в Україні;
 - ✓ розвивати інтерес до музичної культури.
- **Розвивальні:**
 - ✓ сприяти розвитку музичного слуху, аналітичного мислення, критичного сприйняття музичних творів і вміння визначати основні риси рок-музики.
- **Виховні:**
 - ✓ **виховувати** в учнів почуття національної ідентичності через ознайомлення з українським та світовим роком;
 - ✓ **формувати** повагу до музичної спадщини.
- **Наскрізні вміння:** читати з розумінням, висловлювати власну думку в усній і письмовій формі, критично і системно мислити, логічно обґрунтовувати позицію, діяти творчо, виявляти ініціативу, конструктивно керувати емоціями, приймати рішення, розв'язувати проблеми, співпрацювати з іншими.

Завдання уроку:

1. Ознайомити учнів із витоками та еволюцією рок-музики.
2. Визначити основні стилі та напрямки рок-музики, їх характерні особливості.
3. Вивчити творчість видатних рок-виконавців світу («The Beatles», «Queen», «Pink Floyd» тощо) та України («Океан Ельзи», «Антитіла», «Воплі Водоплясова», «Брати Гадюкіни» тощо).
4. Розглянути вплив рок-музики на суспільство та культуру.
5. Аналізувати тексти й композиції рок-пісень, звертаючи увагу на їх ідейно-художнє наповнення.

Тип уроку: комбінований, заглиблення у тему.

Обладнання: музичний інструмент, комп'ютер, мультимедійна презентація.

Ключові поняття: рок-музика, історія розвитку рок-музики в світі і в Україні, різновиди року, творчість гуртів та виконавців рок-музики

Інтеграція: література, образотворче мистецтво, музичне мистецтво, хореографія.

Сприймання: відеозаписи про рок, різновиди рок-музики, кращі хіти рок-музики XX-XXI ст.

Виконання пісні: «Шалений рок-н-рол» (сл. і муз. Н.Май).

Хід уроку

12. Організація класу (слайд 2)

Музичне вітання.

Створення позитивного психологічного клімату класу.

13. Мотивація навчальної діяльності:

Бліц-тест «Рок-н-рол» (слайд 3)

- Діти, зайдіть за посиланням <http://surl.li/gzyrqf> на сайт Wordwall чи використайте QR-код для входу на бліц-тест “Рок-н-рол” та перевірте свої знання.

- Що ви знаєте про рок-музику? Розкажіть, чим подобається вона вам.

14. Вивчення нового матеріалу:

- Діти, у 50—60-х роках XX ст. на теренах Західної Європи і в США з'явилася музика, сповнена енергії та ритму (слайд 4)

Слайд 5. Словничок:

Рок-музика (англ. Rock) – узагальнена назва низки напрямів популярної музики другої половини XX ст., що походять від рок-н-ролу та ритм-енд-блюзу.

Рок - це, з одного боку, рупор молоді, музичне втілення її суперечливих настроїв, конфлікту із загальноприйнятими нормами. З іншого боку, рок - один з інструментів шоу-бізнесу, спрямований на комерційний прибуток в індустрії розваг.

- Рок-музика - (з англ. rock) —

узагальнена назва низки напрямів популярної музики другої половини XX століття, що походять від рок-н-ролу та ритм-енд-блюзу.

Слайд 6-7: Розповідаємо про основне:

Слайд 6. – Рок-музика надзвичайно різноманітна: від запальних танцювальних мелодій до глибоких та філософських творів.

Зазвичай їх виконує рок-група, до складу

якої входять вокаліст, гітарист (електрогітара), бас-гітарист і барабанщик, іноді — клавішник. Використовують також інші інструменти — саксофон, губну гармоніку, акордеон тощо.

Слайд 7. – Характерні риси рок-музики: опора на блюзові композиційні структури і звукоряди; одноманітний ритм із сильним бек-бітом, який підтримують барабани й електрогітара; електронне перетворення і підсилення звуку; експресивне виконання та емоційний заряд.

Слайд 8. Перегляд відео:

- Перегляньте відео сюжет про історію рок-музики.

Слайд 9-12: Розповідаємо про основне. Історія рок-гуртів:

Слайд 9. – Створений наприкінці 50-х років XX ст. британський біт-рок-гурт «The Beatles» у складі Джона Леннона, Пола Маккартні, Джорджа Гаррісона та Рінго Старра започаткував новий етап у рок-музиці. Легендарна «ліверпульська четвірка» перетворила розважальну музику на серйозне мистецтво, змінила роботу музичних студій, розмежувавши студійні та концертні записи. Найбільш вагомим внеском «The Beatles» у світову музичну скарбницю стали форма та зміст рок-музики, багатство жанрів, мелодизм, експериментаторство, створення власного музичного стилю. Гурт розпався 1970 року.

Слайд 10. Перегляд відео:

- Перегляньте: П. Маккартні. «Let it be» (у виконанні гурту «The Beatles»)

<http://surl.li/zojskd>

- П. Маккартні. «Yesterday» (у виконанні гурту «The Beatles»)

<http://surl.li/uhpboa>

Слайд 11. – «The Rolling Stones» — популярний британський рок-гурт, творчість якого ґрунтується на блюзі й рок-н-ролі 1950-х. Заснований у Лондоні 1962 року. Імідж, пісні й манера виконання були доволі агресивними і навмисно недбалими, особливо на початку кар'єри гурту. Склад музикантів кілька разів змінювався. Зараз учасниками «The Rolling Stones» є його засновники Мік Джаггер та Кіт Річардс, а також Ронні Вуд, який приєднався пізніше. У жовтні 2023 р. музиканти записали новий альбом «Hackney Diamonds».

Слайд 12. Перегляд відео:

- Перегляньте: М. Джаггер, К. Річардс. «Live by the sword» у виконанні гурту «The Rolling Stones» <http://surl.li/tawoam>

Слайд 13. Обговорюємо:

- ✓ Розкажіть про свої враження від прослуханих творів.
- ✓ Які спільні риси простежуються у виступах рок-гуртів?
- ✓ Звучання яких музичних інструментів вам вдалося розпізнати?
- ✓ Охарактеризуйте темп, ритм і динаміку твору, що найбільше вам сподобався

Слайд 14-18: Розповідаємо про основне. Історія рок-напрямків:

Слайд 14. – У 1960—1970-х роках почали формуватися та розвиватися численні течії

року: фолк-рок, поп-рок, класичний рок, панк-рок, хард-рок, прогресивний рок тощо.

Слайд 15. – Поп-рок — музичний напрям, що поєднує елементи попмузики і рок-музики. Спорідненим до нього напрямом вважають софт-рок, якому притаманні м'які, спокійні, мелодійні рок-композиції. Представники цих напрямів — Елтон Джон, Род Стюарт, Біллі Джоел та інші.

Слайд 16. – Хард-рок (від *hard* — жорсткий, важкий) вирізняється потужним і злагодженим звучанням ритм-секції, що створює враження «важкості» музики. Першим гуртом, який продемонстрував «важкий» блюз із тривалими гітарними імпровізаціями, став «Led Zeppelin» (1968).

Слайд 17. – Характерними рисами прогресивного року є експерименти з електронними інструментами, творче переосмислення джазової та академічної музики. Одним із найяскравіших представників цього напрямку був британський рок-гурт «Pink Floyd» (1965), відомий психоделічно-космічною музикою, філософськими текстами (рок-опера «The Wall»).

Слайд 18. – Легендарний британський рок-гурт «Queen» (1971) проіснував понад 20 років, і протягом цього часу його склад не змінювався: Фредді Мерк'юрі, Браян Мей, Роджер Тейлор, Джон Дікон. Музиканти сміливо експериментували з різними музичними стилями й напрямками (від хард-року до диско), використовували елементи опери, танцю, театралізованого дійства. Цікаво, що першим відеокліпом в історії світової музики є відеоролик «Queen» на композицію «Bohemian Rhapsody».

Слайд 19. Перегляд відео:

- Перегляньте: Р. Вотерс. «Another Brick in the Wall» у виконанні гурту «Pink Floyd» URL: <http://surl.li/pmmntn>

Слайд 20. Перегляд відео:

- Перегляньте: Ф. Мерк'юрі. «Bohemian Rhapsody», у виконанні гурту «Queen» URL: <http://surl.li/gyuord>

- Перегляньте: Ф. Мерк'юрі. «We Are the Champions» у виконанні гурту «Queen» URL: <http://surl.li/kllwmo>

- Перегляньте: Ф. Мерк'юрі. «The Show Must Go On» у виконанні гурту «Queen» URL: <http://surl.li/wuymhd>

Слайд 21. Обговорюємо:

- Які почуття пробуджують ці твори?
- Які особливості рок-музики в них простежуються?
- Що ви можете сказати про інструментальний супровід кожного твору?
- Охарактеризуйте мелодію однієї з пісень (за вибором).

Слайд 22-25. Розповідаємо про основне. Рок-музика в Україні:

Слайд 22. – В Україні рок-музика зародилася наприкінці 1960-х років на хвилі активізації молодіжних рухів та зацікавлення творчістю західних рок-колективів. Спочатку це були аматорські біг-бітові та ритм-енд-блюзові гурти «Еней», «Гуцули», пізніше — «Діалог», «Крок», «Лабіринт» та ін.

Слайд 23. – Наприкінці 1980-х років завдяки фестивальному руху «Червона рута» з'явилося чимало музикантів, орієнтованих на ідеї національного відродження: Віка Врадій, гурти «Брати Гадюкіни», «Зимовий сад», «Кому вниз» тощо.

Слайд 24. – Сучасна українська рок-музика розвивається в багатьох напрямках: альтернативний рок (гурт «Esthetic Education»), поп-рок (Лана, гурти «Антигіла», «Друга ріка», «С.К.А.Й.»), важкий метал («Біла вежа», «Мотор'ролла»), етнорок («ВВ»), фолк-рок

(«Мандри», «Русичі»), мелодійний рок («Океан Ельзи»), прогресивний рок («The Hardkiss») тощо.

Слайд 25. – Гурти «ВВ» (Воплі Водоплясова), «Бумбокс», «Скай», «Без обмежень» (фото)

Слайд 26. **Перегляд відео:**

- Перегляньте: Слова Т. Тополі, музика Т. Тополі, С. Вусика і М. Сиволапа. «ТДМЕ» у виконанні гурту «Антитіла» URL: <http://surl.li/jtaapp>
- Слайд 27. Перегляд відео:
- Перегляньте: Слова і музика С. Вакарчука. «Відпусти», «Без бою», «Все буде добре», «Обійми у виконанні гурту «Океан Ельзи» URL: <http://surl.li/alrray>

Слайд 28. **Обговорюємо:**

- *Які емоції викликають прослухані твори?*
- *Яка пісня найбільше вам подобається?*
- *Опишіть її інструментальний супровід та вокал соліста.*

Слайд 29: **Руханка**

- Пропоную трішки відпочити та порухатись. Повторюйте рухи за ведучим та танцюйте! Поїхали!

Слайд 30: **Розспівка:**

- Давайте, діти, перш ніж розучувати нову чудову пісню – розігріємо наші голосочки та заспіваємо розспівку

Слайд 31-36: **Виконання пісні:**

Слайд 31-35:

- Виконуємо пісню «Шалений рок-н-рол» (слова і музика Н. Май) по куплетах (фразами) та окремо приспів.

Слайд 36: **Виконання пісні. Вправа «Ланцюжок»:**

- Виконуємо пісню «Шалений рок-н-рол» (слова і музика Н. Май).
- *Заспівайте пісню під фонограмний супровід.*
- *Виконайте пластичну імпровізацію, намагаючись передати рухами рук і тіла зміст пісні, а мімікою — відповідний настрій.*

Слайд 37: **Гра «Рок-композиція»:**

- Діти, давайте спробуємо створити рок-імпровізацію під назвою «Все буде добре» на реальному синтезаторі або на синтезаторі онлайн на сайті [Midi.city](https://midi.city/) за посиланням <https://midi.city/>

15. Закріплення вивченого:

Слайд 38: - **Підсумовуємо вивчене:**

- Що таке рок-музика? Назвіть її характерні риси.
- Які напрями рок-музики вам запам'яталися?
- Пригадайте назви легендарних рок-гуртів. У яких музичних напрямках працювали ці колективи?
- Розкажіть про становлення й розвиток рок-музики в Україні.

16. Підсумок. На дозвіллі.

Слайд 39:

- *Послухайте вдома улюблену музику.*
- *Розкажіть, чи були серед прослуханих творів рок-композиції.*

Слайд 40:

-
-

- Гра «Джаз і рок-н-рол»: скануйте QR-код та заходьте на learningapps.org і встановіть відповідність між іменами та фото музикантів

17. Рефлексія

Слайд 41: Рефлексія. Прийом «3-2-1»

- Назвіть 3 речі, про які ви дізнались.
- Розкажіть 2 цікавих факти.
- Задайте 1 питання, яке у вас залишилось до сьогоднішньої теми.

Слайд 42: - Дякую за увагу! До нової зустрічі!

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Сьомий клас. Музичне вітання. Тетяна Часник URL: <http://surl.li/dwfwvn>
2. Рок-музика: живі легенди. BBC News Україна URL: <http://surl.li/rqbzmv>
3. Історія рок-музики URL: <http://surl.li/smsse1>
4. The Beatles - Let It Be URL: <http://surl.li/zojskd>
5. Yesterday (With Spoken Word Intro / Live From Studio 50, New York City / 1965) <http://surl.li/uhpboa>
6. The Rolling Stones — Live By The Sword Feat. Elton John URL: <http://surl.li/tawoam>
7. Pink Floyd - " Another Brick in The Wall "URL: <http://surl.li/pmmntn>
8. Queen – Bohemian Rhapsody (Official Video Remastered)URL: <http://surl.li/gyuord>
9. Queen - We Are The Champions (Live).URL: <http://surl.li/klwmo>
10. Queen - The Show Must Go On (with lyrics)URL: <http://surl.li/wuymhd>
11. Антитіла - «Там, де ми є» URL: <http://surl.li/jtaapp>
12. «Без бою»URL: <http://surl.li/alrray>

Урок 21

Лариса Григорівна Шеремет,

учитель предметів художньо-естетичного циклу закладу загальної середньої освіти
I-III ступенів с. Березняки Березняківської сільської ради

Тема уроку. ПОПУЛЯРНЕ В СУЧАСНОСТІ.

Попмузика. Історія розвитку популярної музики. Характерні риси попмузики

Мета уроку:

- ✚ ознайомити учнів з історією розвитку популярної музики у XX ст ;
- ✚ розкрити визначення понять попмузика, та головні риси попмузики як жанру;
- ✚ розвивати вміння учнів уважно слухати музичні твори та надавати їм характеристику, висловлювати свої враження від прослуханого музичного твору, вокально-хорові навички;
- ✚ стимулювати здатність до художньо-творчого самовираження, здійснення мистецької комунікації;
- ✚ сприяти цілісному розвитку особистості учня у процесі опанування мистецьких надбань людства, усвідомленню власної національної ідентичності в міжкультурній комунікації;

- ✚ всебічному художньо-естетичному розвитку особистості дитини;
- ✚ виховувати емоційне ставлення до мистецтва та дійсності, інтерес до слухання поп музики та виконання популярних пісень сучасних українських та зарубіжних композиторів.
- ✚ Поглибити знання про творчість поп співаків та співачок: Майкл Джексон, Мірей Матьє. Адріано Челентано, Тото Кутуньо, Патрісія Каас, Лара Фабіан, Софія Ротару.

Компетентності школярів, що формуються протягом уроку:

Ключові:

- ✓ *вільне володіння державною мовою;*
- ✓ *інноваційна* (реагувати на зміни та долати труднощі, бути відкритим до нових ідей);
- ✓ *інформаційно-комунікаційна* (використання цифрових технологій для розвитку й спілкування), *навчання впродовж життя* (спроможність вчитися й працювати як у колективі, так і самостійно, організовувати своє навчання, оцінювати його й ділитися його результатами з іншими);
- ✓ *культурна* (здатність розуміти твори мистецтва, формувати власні мистецькі смаки, самостійно виражати ідеї, досвід та почуття за допомогою мистецтва, стійкий інтерес до опанування культурних і мистецьких здобутків України та світу);
- ✓ *соціальні та громадянські компетентності* (виявлення поваги до інших та толерантності);
- ✓ *уміння конструктивно співпрацювати, відвертати і розв'язувати конфлікти, досягати компромісів);*

Предметні:

- ✓ розвивати спостережливість, образне сприймання, логічне мислення, фантазію, уяву;
- ✓ виховувати естетичні почуття, любов і шану до творчості українських та зарубіжних митців;
- ✓ уміння визначати власні художні інтереси та потреби, виявляти мобільність у пізнанні мистецьких жанрів;
- ✓ сприяти розвитку інтересу до мистецтва протягом життя.

Тип уроку: комбінований.

Обладнання: музичний інструмент, мультимедійна дошка, мультимедійний комплект.

Основні поняття для засвоєння: поп музика, поп-гурт, диско.

Твори, що вивчаються на уроці:

Сприймання музики:

- ✚ Michael Jackson-They Don't Care About Us
- ✚ Patricia Kaas «Mon Mec a Moi»
- ✚ Adriano Celentano Адриано Челентано Confessa
- ✚ Toto Cutugno & Al Bano – «Soli»
- ✚ Lara Fabian – «Je t'aime»
- ✚ Софія Ротару - Червона Рута.

Розучування пісні:

- ✓ Софія Ротару - Червона Рута.

Хід уроку

1. Організаційний момент. Музичне вітання.

2. Актуалізація опорних знань.

Минулого уроку ми з вами говорили про рок музику. Слухали та виконували відомі твори українських рок виконавців.

Пропоную гру «Рок композиція» . <https://youtu.be/XNZ0y-5mX8I>

1. Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми та мети уроку.

Учитель. Всі ви любите слухати музику, і в кожного з вас є улюблені виконавці. Улюблені жанри музики, гурти. Сьогодні я вам пропоную подорож в музичну країну

попмузики.

- ✚ Яку музику ти називаєш популярною музикою? Чому?
- ✚ Які характерні особливості популярної музики?
- ✚ Що таке стиль диско?

Роздуми учнів та їх відповіді.

Музичний словник.

Поп-музика (англ. pop music, скорочення від popular music — популярна, загальнодоступна музика) — жанр сучасної музики, твори якого легко сприймає і розуміє масовий слухач; основна увага приділена власне пісні — мелодії і тексту, а не інструментальному виконанню.

4. Мистецька грамотність. Новий матеріал.

Слово вчителя. Попмузика виникла в середині 1950-х років, поєднуючи елементи рок-н-ролу, соулу та ритм-енд-блюзу. Вона швидко завоювала популярність завдяки своїй здатності об'єднувати різні музичні стилі та приносити емоції, які знайомі кожному.

Попмузика (англ. pop music, скорочення від popular music — популярна, загальнодоступна музика) — поняття, що охоплює різноманітні стилі, жанри та напрями масового музикування. Феномен попмузики сформувався передусім в англomовних країнах Заходу як явище молодіжної культури.

Інструментальні ресурси попмузики обмежені, як правило, електрогітарами та ударними інструментами з епізодичним застосуванням саксофонів та інших, зокрема екзотичних інструментів. Для сучасної поп-музики велике значення відіграє електронна апаратура. Мелодії, як правило, нескладні, ритмічні, легко запам'ятовуються.

Вокальний стиль поп-музики характеризується мелодійною та емоційною манерою виконання, застосуванням «відкритого» звука, наближенням до мовлення співом, демонстративно «непоставленими» голосами, неприродною теситурою, з широким використанням екстатичних вигуків, стогонів, завивань та інших ефектів.

Сучасні форми поп-музики поширені в усьому світі, проте складність її оцінювання як культурного явища зумовлена неоднозначністю естетичної оцінки та соціальної ролі.

Сучасна поп-музика формувалася паралельно з іншими жанрами, такими як рок-музика, і не завжди була віддільна від них. У 1970-і і 1980-х її найтипівішою формою був т. зв. «Традиційна музика» (traditional pop), який в СРСР було прийнято називати «естрадна музика», «естрада». Традиційний поп виконується співаком-солістом під фоновий акомпанемент. У США естрада була тісно пов'язана з джазом (Френк Сінатра), у Франції — з шансоном. Значну частину поп-музичної сцени США складають чорношкірі виконавці у жанрі соул.

Справжнім проривом в поп-музиці стала поява в 1970-і стилю «диско» (євродиско) і таких груп, як ABBA, Boney M, Dschinghis Khan, Bee Gees. Поп-музика відтепер витісняє рок-н-рол в якості основної танцювальної музики на дискотеках, і з цього часу танцювальна музика (dance music) є одним з основних напрямків у поп-музиці.

Завдяки появі музичного телебачення (зокрема, телеканалу MTV), в 1980-і формується культура відеокліпів. У цей час у США з'являються такі зірки, як Майкл Джексон, Мадонна, Принс, Вітні Х'юстон. На поп-музику в цей період впливають хіп-хоп, соул і ритм-енд-блюз. У 1990-ті і 2000-ні до цього додається танцювальна електронна музика. Від 2009, в Італії, з'являються такі зірки як Noemi.

Основні риси поп-музики, як жанру:

- ✚ Проста нескладна, ритмічна мелодія, яка легко запам'ятовується;
- ✚ Вокал характеризується мелодійною та емоційною манерою виконання.
- ✚ Основна і практично єдина форма в композиції в поп-музиці-пісня.
- ✚ Пісня — це вокально-інструментальний жанр. Форма пісні — куплетна.

Основне призначення поп-музики — розважати людей і спонукати їх до танцю.

Робота в парах.

За допомогою гаджетів знайти цікаві факти про відомих зарубіжних та українських виконавців попмузики.(**Майкл Джексон, Патрісія Каас, Лара Фабіан, Андріано Челентано**)

5-7 хвилин на виконання.

Слухання за QR-кодами на стр.145.

Поділіться враженнями від прослуханих творів:

- Які твори сподобалися і чим?
- Які почуття та емоції виникали під час слухання?

Учитель. Українська естрада та поп-музика пройшли довгий і складний шлях розвитку, формуючи унікальний культурний феномен, що відображає не лише історію, але й традиції та сучасні тенденції нашої країни.

Початок формування української естради припадає на 1950-1960-ті роки. Цей період характеризується поступовим відходом від традиційної народної музики та формуванням нового естрадного звучання, яке поєднувало елементи різних жанрів. Важливу роль у цьому процесі відіграли такі видатні виконавці: Дмитро Гнатюк, Юрій Гуляєв, Діана Петриненко.

У цей час також починає формуватися унікальний український естрадний стиль, який поєднував елементи народної музики з сучасними ритмами та аранжуваннями. Цей стиль став важливим етапом у розвитку української музики, оскільки він дозволив артистам експериментувати з новими звуками, зберігаючи при цьому традиційні мелодії та мотиви. Завдяки цьому, українська естрада отримала нове дихання, яке приваблювало слухачів різного віку.

У цей час також починає формуватися унікальний український естрадний стиль, який поєднував елементи народної музики з сучасними ритмами та аранжуваннями. Цей стиль став важливим етапом у розвитку української музики, оскільки він дозволив артистам експериментувати з новими звуками, зберігаючи при цьому традиційні мелодії та мотиви. Завдяки цьому, українська естрада отримала нове дихання, яке приваблювало слухачів різного віку.

1970-1980-ті роки стали золотою добою вокально-інструментальних ансамблів (ВІА) в Україні. Цей період характеризується появою численних колективів, які створювали якісну поп-музику з елементами року та фолку. ВІА не лише розвивали нові музичні стилі, але й активно впливали на формування музичної культури в Україні.

Серед найвідоміших ВІА цього періоду можна виділити:

- “СМЕРІЧКА”
- “КОБЗА”
- “ВАТРА”
- “ВОДОГРАЙ”
- “СВІТЯЗЬ».

Ці колективи не лише створювали популярну музику, але й сприяли розвитку української мови та культури в умовах радянської цензури, що робило їх внесок особливо важливим.

Окремо варто відзначити постать Володимира Івасюка, композитора та виконавця, який став справжнім символом української естради 1970-х років. Його пісні “Червона рута” та “Водограй” стали народними хітами, які знають і співають до сьогодні. Ці твори не лише відображають емоції та переживання того часу, але й залишаються актуальними для нових поколінь. Вони пронизані глибокими почуттями, які резонують з людьми, незалежно від їхнього віку чи походження.

Івасюк створив унікальний стиль, який поєднував елементи поп-музики, фольклору та академічної музики. Цей синтез різних жанрів дозволив йому створити мелодії, які легко запам’ятовуються і викликають позитивні емоції. Його трагічна загибель у 1979 році стала

великою втратою для української культури, адже він був не лише композитором, але й справжнім новатором. Його творчість відкрила нові горизонти для української музики, надихаючи багатьох молодих артистів.

Музична спадщина Івасюка продовжує жити і надихати нові покоління музикантів, які черпають натхнення з його творчості. Пісні Івасюка, такі як “Червона рута”, стали символами української ідентичності та культури, які звучать у серцях людей навіть сьогодні. Вони нагадують про важливість збереження культурних традицій і національної спадщини. Його музика не лише розважає, але й об’єднує людей, створюючи відчуття спільності та гордості за свою країну.

1980-ті роки ознаменувалися появою нової плеяди зірок української естради. Серед них:

- ❖ СОФІЯ РОТАРУ
- ❖ НАЗАРІЙ ЯРЕМЧУК
- ❖ ВАСИЛЬ ЗІНКЕВИЧ
- ❖ НІНА МАТВІЄНКО
- ❖ ІВАН ПОПОВИЧ

Після здобуття Україною незалежності у 1991 році, українська естрада пережила значні трансформації. Цей період характеризується появою нових жанрів та стилів, а також більшою свободою у творчості.

Ключові тенденції цього періоду:

Розвиток поп-музики західного зразка, що впливала на українських виконавців і їхній стиль.

Експерименти з електронною музикою, які відкривали нові горизонти для творчості.

Серед виконавців, які визначали обличчя української поп-музики 1990-х, можна виділити:

- ✓ Ірину Білик, яка стала символом української поп-культури.
- ✓ Олександра Пономарьова, відомого своїм неповторним голосом.
- ✓ Гурт “ВВ”, який поєднував рок і фольклор.
- ✓ Руслану, яка здобула міжнародне визнання завдяки своїм яскравим виступам.

На початку 2000-х років українська поп-музика переживає новий етап розвитку. Цей період характеризується появою нових талановитих виконавців та гуртів, які створюють якісну музику світового рівня.

Ключові представники цього періоду:

- ✓ “Океан Ельзи” та Святослав Вакарчук
- ✓ Тіна Кароль
- ✓ LOBODA
- ✓ Джамала
- ✓ The Hardkiss

Сучасні українські виконавці успішно поєднують національні традиції з глобальними музичними трендами, створюючи унікальний звук, який привертає увагу слухачів не лише в Україні, але й за її межами.

Ключові тенденції сучасної української поп-музики:

✓ Активне використання української мови у піснях, що підкреслює національну ідентичність.

✓ Експерименти з електронною музикою та хіп-хопом, які надають нові можливості для творчості.

✓ Участь українських виконавців у міжнародних конкурсах та фестивалях, що сприяє популяризації української музики на світовій арені.

Серед найяскравіших представників сучасної української поп-сцени можна виділити:

- ✓ MONATIK
- ✓ Alyona Alyona
- ✓ KAZKA

- ✓ GO_A
- ✓ ONUKA

Міжнародне визнання.

На міжнародній арені українська естрада виступає культурним амбасадором нашої країни. Участь українських виконавців у міжнародних конкурсах, таких як Євробачення, допомагає представляти нашу культуру світовій спільноті. Згадаймо перемогу Руслани у 2004 році або Джамали у 2016 – ці виступи не лише принесли перемогу Україні, але й привернули увагу світу до нашої культури та історії. Такі виступи підвищують впізнаваність України та сприяють формуванню позитивного іміджу нашої країни за кордоном, відкриваючи нові можливості для культурного обміну та співпраці.

Робота в парах.

Об'єднайтеся в пари і розгляньте світлини на сторінці 146. Виберіть когось із виконавців і підготуйте коротеньку розповідь про його творчість. На виконання 5-7 хвилин.

5. Розучування пісні В.Івасюка «Червона рута».

Слухання за QR-кодом стр. 146

«Червона рута»-символ української естрадної пісні

Ти признайся мені,
Звідки в тебе ті чари,
Я без тебе всі дні
У полоні печалі.
Може, десь у лісах
Ти чар-зілля шукала,
Сонце-руту знайшла
І мене зчарувала?
Приспів:
Червону руту
Не шукай вечорами, –
Ти у мене єдина,
Тільки ти, повір.
Бо твоя врода –
То є чистая вода,
То є бистрая вода
З синіх гір.
2.Бачу я тебе в снах,
У дібровах зелених,
По забутих стежках
Ти приходиш до мене.
І не треба нести
Мені квітку надії,
Бо давно уже ти
Увійшла в мої мрії.
Приспів

Гра. «Я- диригент». Сторінка 146.

6. Рефлексія. Підсумок.

- ✓ Що нового ви дізналися на уроці про попмузику?
- ✓ Які особливості жанру попмузики?
- ✓ Якіх відомих українських та зарубіжних виконавців ти знаєш? Назви їх відомі

хіти.

7.Творче завдання.

Створіть список відомих хітів попмузики для шкільної дискотеки.

Виконувати пісню «Червона рута».

Урок 22

Лариса Григорівна Шеремет,
учитель предметів художньо-естетичного циклу
закладу загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів
села Березняки Березняківської сільської ради

Тема. АВТОРСЬКІ ПІСНІ. БАРДИ.

Мета уроку:

- ознайомити учнів з історією розвитку авторської(бардовської) пісні ;
- розкрити визначення понять барди, та головні риси авторської(бардівської) пісні як жанру;
- розвивати вміння учнів уважно слухати музичні твори та надавати їм характеристику, висловлювати свої враження від прослуханого музичного твору, вокально-хорові навички;
- стимулювати здатність до художньо-творчого самовираження, здійснення мистецької комунікації;
- сприяти цілісному розвитку особистості учня у процесі опанування мистецьких надбань людства, усвідомленню власної національної ідентичності в міжкультурній комунікації;
- всебічному художньо-естетичному розвитку особистості дитини;
- виховувати емоційне ставлення до мистецтва та дійсності, інтерес до слухання поп музики та виконання популярних пісень сучасних українських та зарубіжних композиторів.
- Поглибити знання про творчість українських бардів- Едуард Драч, Наталка Криничка, Дмитро Лірантович, Микола Тимчак. Марія Бурмака, Сергій Шишкін , Олександр Смик та інші.

Компетентності школярів, що формуються протягом уроку:

Ключові:

- *вільне володіння державною мовою;*
- *інноваційна* (реагувати на зміни та долати труднощі, бути відкритим до нових ідей);
- *інформаційно-комунікаційна* (використання цифрових технологій для розвитку й спілкування), *навчання впродовж життя* (спроможність вчитися й працювати як у колективі, так і самотійно, організовувати своє навчання, оцінювати його й ділитися його результатами з іншими);
- *культурна* (здатність розуміти твори мистецтва, формувати власні мистецькі смаки, самотійно виражати ідеї, досвід та почуття за допомогою мистецтва, стійкий інтерес до опанування культурних і мистецьких здобутків України та світу);
- *соціальні та громадянські компетентності* (виявлення поваги до інших та толерантності);
- уміння конструктивно співпрацювати, відвертати і розв'язувати конфлікти, досягати компромісів);

Предметні:

- розвивати спостережливість, образне сприймання, логічне мислення, фантазію, уяву;
- виховувати естетичні почуття, любов і шану до творчості українських та зарубіжних митців;

- уміння визначати власні художні інтереси та потреби, виявляти мобільність у пізнанні мистецьких жанрів;
- сприяти розвитку інтересу до мистецтва протягом життя.

Тип уроку: комбінований.

Обладнання: музичний інструмент, мультимедійна дошка, мультимедійний комплект.

Основні поняття для засвоєння: авторська пісня, барди.

Твори, що вивчаються на уроці:

Сприймання музики:

- ✓ М. Драч «Небо України»
- ✓ М. Бурмака «Мова кольорова»
- ✓ С. Шишкін «Осіньна пісня»

Виконання пісні: «Червона рута».

Хід уроку

1. Організаційний момент. Музичне вітання.
2. Актуалізація опорних знань.
 - Що означає термін –попмузика?»
 - Назви характерні особливості попмузики?
 - Назви відомих виконавців української та зарубіжної попмузики?
 - Назви відомі хіти попмузики, які ти знаєш. Виконай уривок пісні.

Гра «Відгадай мелодію». https://youtu.be/lvrGx6Znl0Y?si=blAxXU8w34x_fLu

Музичний диктант. (За правильну відповідь 2 б.)

- ✓ Як в Україні називали мандрівних співаків?
- ✓ Які музичні інструменти використовували мандрівні співаки?
- ✓ Який репертуар виконували мандрівні співаки-музиканти?
- ✓ Яка манера виконання мандрівних співаків?
- ✓ Найпоширеніший жанр, які виконували мандрівні співаки?
- ✓ Яка тематика творів?

3. Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми та мети уроку.

Так, дійсно в давнину в Україні були поширені мандрівні співаки- кобзарі або лірники. Це сліпі почасти козаки, які втратили здоров'я в боях, а потім ходили від села до села і розповідали про подвиги козаків, про новини, які відбувалися під час походів. Грала вони або на кобзах або на лірі, тому їх і називали- кобзарі або лірники.

- ✓ Які пісні називаються авторськими?
- ✓ Хто такий на вашу думку- бард? (Міркування та відповіді учнів)

Слово вчителя. На вашу думку, чи можемо ми називати бардами чи авторами пісень- кобзарів та лірників?

Слухання. Дума про Козака Голоту.
<https://youtu.be/OVChWzZThak?si=UTzblC1qkqLZo5qK>

Учитель. Сьогодні на вас чекає зустріч із бардівською піснею. Ви ознайомитеся з історією розвитку бардівської пісні та творчістю найвідоміших українських бардів.

Виразальні засоби та характерні риси авторської пісні.

Виразальні засоби та характерні риси авторської пісні:

- ✓ наспівність, природність, мелодійність та гармонічна функціональність музичного матеріалу;
- ✓ настрій довірливого спілкування;
- ✓ камерність виконання;
- ✓ Антирадянщина.
- ✓ змістове та якісне навантаження на поетичний текст;

Музичний словник.

АВТОРСЬКА ПІСНЯ (самодіяльна пісня, бардівська пісня, гітарна пісня) — жанр міської масової музичної культури, де автор музики і віршів (співець) співає власних пісень під гітарний акомпанемент.

Хто такі барди?

Бард – співак-поет давніх кельтських племен, згодом – професійний поет; нині – виконавець-аматор авторських (власних) пісень. Перші барди, як ми вже з вами пригадали, виконувалися лірниками, гусярами та кобзарями.

Поняття «бард» в епоху романтизму. Середньовічні барди були професійними поетами-співаками, мандрівними або придворними. Вони виконували героїчні пісні-барди, бойові, релігійні та сатиричні пісні, елегії тощо. У XV столітті слово «бард» перейшло із шотландської в англійську мову і стало означати «мандрівний музикант». Давніх бардів оспівували різні поети і письменники, зокрема й Вальтер Скотт. Бардами свого часу називали поетів В. Шекспіра та Р. Бернса. Роберт Бернс. Вільям Шекспір.

Герб Ірландії у стародавні часи у скандинавських країнах барди жили при дворах правителів і користувалися великим авторитетом. При дворі короля або правителя барди виконували низку обов'язків: були літописцями і сатириками, вихваляли своїх господарів, критикували їхніх суперників. Час від часу відбувалися збори бардів, на яких нагороджували. За кращі пісні, музичні твори і гру на інструментах. Барди співали і декламували вірші у супроводі арфи – стародавнього кельтського струнного інструмента. Тому й не дивно, що на гербі сучасної Республіки Ірландії зображено саме цей інструмент, який є символом ушанування мистецтва-бардів.

Сучасна авторська пісня. Сучасна авторська пісня зародилася у другій половині XX ст. і швидко поширилася серед. Різних верств населення. Вона активно розвивалася у творчості Василя Жданкіна, Едуарда Драча, Марії Бурмаки та інших. Виник особливий герой авторської пісні – романтик, лірник, мрійник, мандрівник з рюкзаком чи гітарою за плечима.

Представники українського барду. Василь Жданкін український бард, кобзар, бандурист; акомпанує собі на кобзі. Восени 1989 р. на заключному концерті фестивалю «Червона рута» вперше заспівав «Ще не вмерла України» публічно.

Представники українського барду. Едуард Драч український бандурист, кобзар, лірник, поет, бард і рок-музикант. Значну частину репертуару становлять авторські псалми та пісні в народному стилі, так звані «запорозькі пісні», лицарські пісні, невольничі плачі, богомільні пісні, побожні псалми та канти, духовна та світська лірика.

Марія Бурмака українська співачка, народна артистка України, У 1989 р. перемогла на фестивалі співаної поезії «Оберіг» (Луцьк), а на «Червоній руті» отримала другу премію в жанрі авторської пісні.

Слухання:

- ✓ Марія Бурмака. «Повернись живим»
- ✓ С. Шишкін «Осіньна пісня»
- ✓ Е. Драч «Небо України»

Запитання та відповіді:

- ✓ Яка тематика бардовських пісень, які ви прослухали?
- ✓ Назвіть характерні особливості авторських пісень.
- ✓ Розкажи. які музичні образи розкривають автори в своїх піснях?
- ✓ Який твір найбільше сподобався і чому?
- ✓ Робота в групах. За допомогою гаджетів знайти інформацію.

Розділіться на 2 групи.

1 група-досліджує розвиток української авторської пісні, та її яскравих представників.

2 група-дізнається про фестивалі та клуби авторської пісні в Україні. Зробіть підбірку авторських пісень, які відомі в Україні та за її межами.

(Для виконання 7-10 хв)

5. Мистецька діяльність. Вокальна робота.

Виконати під фонограму пісню «Червона рута».

6. Ігрова діяльність. Об'єднайтесь у 2 групи. Кожна група виконує заспів, а приспів — усі разом. Запишіть виконання пісні на диктофон. Проаналізуйте виконання.

Гра «Ритмічний ланцюжок» стр.154.(Або на вибір вчителя)

7. Узагальнення вивченого. Рефлексія.

- ✓ Кого називали бардами колись, і кого – тепер?
- ✓ Хто такі барди?
- ✓ Що таке авторська пісня?
- ✓ На яких музичних інструментах грали і грають барди?
- ✓ Назвіть імена відомих українських та зарубіжних бардів?

8. Творче завдання. Робота над мистецьким проєктом-«На крилах пісні». Робота на 3 групи.

1 група- підібрати фонотеку з авторських пісень для шкільного вечору для любителів бардівської пісні-« На крилах пісні».

2 група- пише сценарій шкільного заходу.

3 група- оформляє кімнату для проведення заходу.

Урок 23

Наталія Вікторівна Позднякова,

учитель предметів мистецької освітньої галузі

Смілянської спеціалізованої школи І-ІІІ ступенів № 12

Смілянської міської ради Черкаської області

Тема уроку. АНСАМБЛЕВЕ МИСТЕЦТВО ТА МОНУМЕНТАЛЬНИЙ ЖИВОПИС.

Мета уроку:

- ознайомити учнів з особливостями розвитку українського ансамблевого виконавства ХХ-ХХІ століть, стилем популярної танцювальної музики другої половини 1970-х років – диско, його виконавцями та особливостями;
- розвивати вміння учнів уважно слухати музичні твори та надавати їм характеристику, висловлювати свої враження від прослуханого музичного твору, вокально-хорові навички; стимулювати здатність до художньо-творчого самовираження, здійснення мистецької комунікації; сприяти цілісному розвитку особистості учня у процесі опанування мистецьких надбань людства, усвідомленню власної національної ідентичності в міжкультурній комунікації; всебічному художньо-естетичному розвитку особистості дитини;
- виховувати емоційне ставлення до мистецтва та дійсності, інтерес до слухання музики різних жанрів та виконання пісень сучасних українських композиторів.

Компетентності школярів, що формуються протягом уроку:

Ключові: *вільне володіння державною мовою; інноваційна* (реагувати на зміни та долати труднощі, бути відкритим до нових ідей); *інформаційно-комунікаційна* (використання цифрових технологій для розвитку й спілкування), *навчання впродовж життя* (спроможність вчитися й працювати як у колективі, так і самотійно, організовувати своє навчання, оцінювати його й ділитися його результатами з іншими); *культурна* (здатність розуміти твори мистецтва, формувати власні мистецькі смаки, самотійно виражати ідеї, досвід та почуття за

допомогою мистецтва, стійкий інтерес до опанування культурних і мистецьких здобутків України та світу); *соціальні та громадянські компетентності* (виявлення поваги до інших та толерантності: уміння конструктивно співпрацювати, відвертати і розв'язувати конфлікти, досягати компромісів);

Предметні: розвивати спостережливість, образне сприймання, логічне мислення, фантазію, уяву; виховувати естетичні почуття, любов і шану до творчості українських та зарубіжних митців; уміння визначати власні художні інтереси та потреби, виявляти мобільність у пізнанні мистецьких жанрів; сприяти розвитку інтересу до мистецтва протягом життя.

Тип уроку: комбінований, урок заглиблення в тему.

Обладнання: музичний інструмент, мультимедійна дошка, мультимедійний комплект.

Основні поняття для засвоєння: музичний колектив, ВІА (вокально-інструментальний ансамбль), рок-гурт, поп-гурт, панк-гурт, джазовий ансамбль, джазовий оркестр, джаз-бенд, диско.

Твори, що вивчаються на уроці:

Сприймання музики:

- Слова і музика В. Івасюка. «Водограй» (у виконанні ВІА «Смерічка», фрагмент).
- Слова Дзв. Сумарук, музика В. Якимця. «Пустельник» (у виконанні гурту «Пікардійська Терція», фрагмент).
- І. Швайдак, У. Похмурський. «У мене немає дому» (у виконанні гурту «Один в каное», фрагмент);
- С. Танчинець. «24/02» (у виконанні гурту «Без обмежень», фрагмент);
- Т. Тополя, С. Вусик. «Фортеця Бахмут» (у виконанні гурту «Антитіла», фрагмент);
- О. Зарицька, С. Локшин. «I am not ok» (у виконанні гурту «KAZKA», фрагмент).
- *Розучування пісні:*
- «Спасибі вам, фронтовики» (слова і музика Н.Май).

ХІД УРОКУ

2. Організаційний момент. Музичне вітання.

3. Актуалізація опорних знань.

На минулому уроці ми вели розмову про авторську пісню. Відскануйте QR-код, виконайте завдання кросворда. Ключове слово вам підкаже тему нашого уроку.

4. Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми та мети уроку.

Ви, певно, знаєте, що у світі музичного виконавства є солісти, гурти, хори, оркестри. Деякі з них ви знаєте та можете назвати. Сьогодні на уроці я пропоную поговорити про ансамблеве мистецтво і дати відповіді на запитання:

- Які музичні колективи називали ВІА?
- Що таке стиль диско?
- У чому полягають особливості творчості сучасних гуртів

5. Мистецька грамотність. Новий матеріал.

✓ Пригадай, які музичні ансамблі ти знаєш.

Музичний колектив (музичний ансамбль, гурт) — колектив людей, об'єднаних спільною роботою, що пов'язана з музикою.

Зазвичай музичний колектив складається з виконавців (вокалістів, музикантів) та інших музичних діячів (продюсерів, звукорежисерів та ін.). У популярній та рок-музиці для таких колективів використовують терміни «рок-гурт», «попгурт», «панк-гурт»; у джазі — «джазовий

ансамбль», «джазовий оркестр», «джаз-бенд». На теренах України зовсім недавно популярним був термін «вокально-інструментальний ансамбль».

Вокально-інструментальний ансамбль (скорочено ВІА) — офіційне найменування професійних та самодіяльних музичних гуртів в 1960–1980-х роках. Термін «ВІА» тоді був синонімом поняття «музичний колектив», але згодом став асоціюватися саме з рок-, поп- і фолькгуртами. Більшість ВІА припинила своє існування наприкінці 1980-х років.

Музику для ВІА писали відомі композитори: В. Івасюк, Л. Дутківський, М. Мозговий, П. Дворський, Т. Петриненко, І. Білозір, А. Пашенко, Р. Іщук, О. Злотник, О. Гавриш, Г. Татарченко та інші. Іноді ВІА виступали як акомпанемент відомого сольного виконавця чи виконавиці. Зокрема С. Ротару співала під супровід ВІА «Червона рута».

Легендарний ВІА «Смерічка» був створений талановитим музикантом Л. Дутківським. Солістами в ансамблі виступали В. Зінкевич та Н. Яремчук. Пісні для ВІА писали В. Івасюк та Л. Дутківський. Відомими на весь світ стали пісні «Червона рута», «Водограй», «Я піду в далекі гори», «У Карпатах ходить осінь» та інші.

Гурт «Пікардійська Терція» було створено у 1992 р. студентами Львівського музичного училища. Відтоді «Пікардійська Терція» стала справжньою візитівкою всієї України. Гурт одним із перших почав виконувати пісні а капела. Оригінальна обробка народних і авторських пісень та унікальні особливості їхнього виконання виділяють цей колектив з-поміж усіх інших.

Інформхвилинка

Відскануйте QR-коди та більш детально ознайомтеся з творчою біографією ВІА «Смерічка» та гурту «Пікардійська терція»

Сприймання та інтерпретація мистецтва.

Слова і музика В. Івасюка. «Водограй» (у виконанні ВІА «Смерічка», фрагмент).

Слова Дзв. Сумарук, музика В. Якимця. «Пустельник» (у виконанні гурту «Пікардійська Терція», фрагмент).

- ✓ Які характерні ознаки популярної музики ви можете виділити у прослуханих композиціях?
- ✓ Розкажіть про засоби виразності та мелодії прослуханих творів.
- ✓ Охарактеризуйте тембри голосів виконавців.

СТИЛЬ ДИСКО

Диско (англ. *disco*) — стиль популярної танцювальної музики другої половини 1970-х років. Характеризується рівномірним чітким ритмом, визначеним четвертними нотами в партії бас-барабана.

Виконавці стилю диско зазвичай використовують клавішні, струнні та електронні музичні інструменти, які створюють насичений акомпанемент. Партію соло здебільшого виконують оркестрові інструменти (наприклад, флейти). Темп музики від 80 до 140 ударів за хвилину. Диско властива значна кількість оркестрових п'єс.

«Королевою диско» вважають американську співачку Донну Саммер. Вона є однією з найпопулярніших співачок 1970-х років. Донна Саммер стала першою співачкою в музичній історії, чий сингл за рік чотири рази був на вершинах хіт-парадів. Співачка сім разів давала успішні світові гастролі країнами Європи, Латинської Америки, Азії та в Австралії.

Світову славу здобули також виконавиці Глорія Гейнер, Даяна Росс, Аманда Лір, Даліда.

«Boney M.» - німецький диско-гурт, створений у 1975 музичним продюсером із ФРН

Френком Фаріаном.

«Modern Talking» - німецький поп-дует, що складався з вокаліста Томаса Андерса та продюсера, а також автора всіх пісень Дітера Болена. Колектив було створено у Гамбурзі 1984 року. Є одним із найуспішніших колективів за всю історію поп-музики та найуспішнішим із створених у Німеччині: записи гурту по всьому світу були продані тиражом понад 200 мільйонів екземплярів.

«Ricchi e Poveri» - італійський поп-гурт, створений у 1967 році і популярний у 1970-1980-х роках, що продовжила свою кар'єру і надалі (в загальній складності продано понад 22 млн. платівок).

До цього стилю звертались і музичні колективи: гурти «ABBA», «Arabesque», «Baccara», «Dschinghis Khan», та інші. На початку 1980-х років популярність диско почала спадати, проте цей стиль помітно вплинув на напрямки електронної і танцювальної музики хауз, техно і хіп-хоп.

Сприймання та інтерпретація мистецтва.

Б. Гебб. «Sunny» (у виконанні гурту «Boney M.», фрагмент);

К. Мінеллоно, Д. Фаріна. «Mamma Maria» (у виконанні гурту «Ricchi e Poveri», фрагмент);

Д. Болен. «Brother Louie», «Cheri, Cheri Lady» (у виконанні гурту «Modern Talking», фрагменти).

- ✓ Які характерні риси диско ви помітили в прослуханих творах?
- ✓ Охарактеризуйте засоби музичної виразності композиції, яка найбільше сподобалась.
- ✓ Опишіть мелодію цього твору, добираючи відповідні слова.

СУЧАСНІ УКРАЇНСЬКІ ПОП-ГУРТИ

В Україні останнім часом з'явилося багато популярних гуртів, які працюють у різних стилях.

«KAZKA» — музичний гурт, який виконує попмузику з елементами електрофольку, «Мандри» — музичний гурт, що працює в різних стилях: регі, етнороку, блюзу тощо. «Мавка» — український гурт, у музиці якого етно поєднано з електронікою, ембієнтом та даунтемпо.

«ДахаБраха» - вітчизняний музичний етногурт, що виконує пісні не лише українською, а й німецькою, англійською, кримськотатарською мовами.

«Kalush Orchestra» — хіп-хоп гурт, який робить акцент на реп із фольклорними мотивами, переможець Євробачення-2022, та багато інших.

- ✓ Які з перелічених гуртів вам відомі?
- ✓ Які гурти ви б додали до цього списку?
- ✓ Дізнайтеся про творчість сучасних українських гуртів більше, скориставшись додатковими джерелами.

Сприймання та інтерпретація мистецтва.

Калейдоскоп пісень про війну та наших захисників/захисниць:

І. Швайдак, У. Похмурський. «У мене немає дому» (у виконанні гурту «Один в каное», фрагмент);

С. Танчинець. «24/02» (у виконанні гурту «Без обмежень», фрагмент);

Т. Тополя, С. Вусик. «Фортеця Бахмут» (у виконанні гурту «Антитіла», фрагмент);

О. Зарицька, С. Локшин. «I am not ok» (у виконанні гурту «KAZKA», фрагмент).

- Які почуття пробуджують прослухані композиції?
- Що ви уявляєте під їхнє звучання?
- Яка пісня найбільше вразила?

6. Мистецька діяльність.

Вокальна робота

Розучування пісні Н.Май «Спасибі вам, фронтовики»

7. Узагальнення вивченого. Рефлексія.

- ✓ Які музичні колективи називали ВІА?
- ✓ Що таке стиль диско? Які виконавці стилю тобі відомі?
- ✓ Про які гурти ти дізнався/дізналась на уроці?
- ✓ У чому полягають особливості творчості сучасних гуртів?

Вправа «Емоційно-музична рефлексія».

Послухайте фрагменти із двох музичних творів. Оберіть той, що відповідає вашому настрою.

Домашнє завдання.

1. Передайте свої емоції від пісні Наталії Май «Спасибі вам, фронтовики» в тематичному малюнку за її мотивами. Влаштуйте разом із друзями виставку робіт, присвячених героям/героїням війни.
2. Скористайтесь додатковими джерелами і дізнайтеся, як проявляється стиль диско в одязі та в інтер'єрі.

Урок 24

Наталія Вікторівна Позднякова,

учитель предметів мистецької освітньої галузі

Смілянської спеціалізованої школи І-ІІІ ступенів № 12

Смілянської міської ради Черкаської області

Тема уроку. ВІД ШАНСОНУ ДО ЖИВОПИСУ

Мета уроку:

- продовжити ознайомлення учнів з особливостями шансону, історією його виникнення, характерними ознаками, напрямками оригінальної франкомовної пісні, своєрідністю українського шансону, творчістю видатних шансоньє: французьких і українських;
- розвивати вміння учнів уважно слухати шансон та надавати характеристику творам цього музичного жанру, висловлювати свої враження від прослуханого музичного твору, надавати характеристику жанровим його особливостям, вокально-хорові навички; стимулювати здатність до художньо-творчого самовираження, здійснення мистецької комунікації; сприяти цілісному розвитку особистості учня у процесі опанування мистецьких надбань людства, усвідомленню власної національної ідентичності в міжкультурній комунікації; всебічному художньо-естетичному розвитку особистості дитини;
- виховувати емоційне ставлення до мистецтва та дійсності, інтерес до слухання музики різних жанрів та виконання пісень сучасних українських композиторів.

Компетентності школярів, що формуються протягом уроку:

Ключові: вільне володіння державною мовою; інноваційна (реагувати на зміни та

долати труднощі, бути відкритим до нових ідей); *інформаційно-комунікаційна* (використання цифрових технологій для розвитку й спілкування), *навчання впродовж життя* (спроможність вчитися й працювати як у колективі, так і самостійно, організовувати своє навчання, оцінювати його й ділитися його результатами з іншими); *культурна* (здатність розуміти твори мистецтва, формувати власні мистецькі смаки, самостійно виражати ідеї, досвід та почуття за допомогою мистецтва, стійкий інтерес до опанування культурних і мистецьких здобутків України та світу); *соціальні та громадянські компетентності* (виявлення поваги до інших та толерантності: уміння конструктивно співпрацювати, відвертати і розв'язувати конфлікти, досягати компромісів);

Предметні: ознайомити учнів з музикою шансону; розповісти про особливості цього музичного жанру; розвивати спостережливість, образне сприймання, логічне мислення, фантазію, уяву; виховувати естетичні почуття, любов і шану до творчості українських та зарубіжних митців; уміння визначати власні художні інтереси та потреби, виявляти мобільність у пізнанні мистецьких жанрів; сприяти розвитку інтересу до мистецтва протягом життя.

Тип уроку: комбінований, урок заглиблення в тему.

Обладнання: музичний інструмент, мультимедійна дошка, мультимедійний комплект.

Основні поняття для засвоєння: шансон, шансоньє.

Твори, що вивчаються на уроці:

Сприймання музики:

- Слова Ш. Азнавур, музика Ж. Гарваренца. «Une Vie D'amour» (у виконанні Ш. Азнавур і М. Матьє, фрагмент).
- Слова П. Деланое, К. Лемеля, В. Паллавічіні; музика Т. Кутуньйо, П. Лозіто. «Et si tu n'existais pas» (у виконанні Джо Дассена, фрагмент).
- В. Хурсенко. «Соколята».
- О. Яременко. «Коли настане завтра».
- *Виконання пісні:*
- «Спасибі вам, фронтовики» (слова і музика Н.Май).

ХІД УРОКУ

Організаційний момент. Музичне вітання.

Актуалізація опорних знань.

Учитель. На минулому уроці ми вели розмову про ансамблеве виконавство та стиль популярної танцювальної музики другої половини 1970-х років. Давайте пригадаємо:

- Що таке музичний колектив? З кого він складається?
- Що таке ВІА?
- Назвіть композиторів, які писали музику для ВІА.
- Назвіть відомі вам українські музичні колективи.
- Як називається стиль популярної танцювальної музики другої половини 1970-х років?
- Які характерні риси музики у стилі диско?
- Хто із виконавців музики цього стилю вам запам'ятався найбільше?

Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми та мети уроку.

Учитель. Сьогодні я запрошую вас до музичного жанру, який народився у країні, яку називають чарівною та загадковою. На її території знаходиться найбільша кількість замків у світі – всього 4 969. Саму тут народився кінематограф. Американська статуя Свободи була

подарунком США саме від цієї країни. Білі весільні сукні також пішли звідси. Цибулевий суп це те, чим пишатися країна, а овочева запіканка «Рататуй» подається майже у всіх ресторанах. А ще жульєн, яблучний пиріг, Кордон-блю і картопляний гратен, вино, сири та равлики... Мова країни входить в 10-ку найбільш поширених мов у світі схожа з нашою тим, що слова змінюються і за родами, і за відмінками, числами, особами. Знаменита мелодійність цієї мови пояснюється тим, що слова повинні вимовляється єдиним потоком, вони не відокремлюються паузами. Найвідвідуваніший музей всього світу також розташований у цій країні, він колись був резиденцією королів. А ще парфуми, мода...

І все це про Францію.

Поведемо мову про музику, яка народилась тут - шансон, його особливості, історію виникнення, характерні ознаки, напрями оригінальної франкомовної пісні та дізнаємося, чи існує український шансон.

Мистецька грамотність. Новий матеріал.

✓ Чи знаєте ви, що таке шансон?

✓ Які характерні риси цієї музики вам відомі?

Учитель. Поняття «шансон» використовували в музиці здавна. Раніше шансоном називали поліфонічну французьку пісню XV–XVI століть. Наприкінці XIX століття з'явився її новий різновид — *chanson réaliste* (реалістична пісня). Народжена в кафе-концертах і кабаре Парижа, вона увібрала риси літературного реалізму та зберегла популярність до кінця Другої світової війни. Виконували такі пісні здебільшого жінки.

Шансон (з фр. *chanson* — пісня) — усі жанрові та історичні різновиди французької ліричної пісні, а також сучасна народна та естрадна французька пісня.

Шансонье (з фр. *chansonier* — співак) — французький естрадний співак, виконавець, а нерідко — й автор тексту та музики пісень.

Характерні ознаки шансону

Мова: французька або мова виконавця/виконавиці.

Характер: ліричний, сповнений чуттєвості та сенсу; торкається найтонших струн людського серця.

Текст: зрозумілий широкому загалу та близький за змістом людям різного віку: історії з життя, кохання; ліричний герой чи лірична героїня веде розповідь від першої особи.

Мелодія: нескладна, швидко запам'ятовується; доступна для виконання навіть аматорам.

Музичний супровід: гітара, фортепіано або інший сольний інструмент; фонограма; ансамбль або оркестр.

У сучасній Франції шансоном називають популярну пісню, яка зберігає специфічну ритміку французької мови й відрізняється від композицій, написаних під впливом англомовної музики.

У 50-х роках XX століття сформувалися два головні напрями оригінальної франкомовної пісні, що існують донині.

Перший напрям — класичний шансон, у творах якого основну роль відіграє поетичний компонент; автор зазвичай є і виконавцем. Цей жанр пов'язаний насамперед з іменами Моріса Шевальє, Шарля Трене та Едіт Піаф, які продовжували традиції реалістичної пісні. Відомими виконавцями класичного шансону є також Жорж Брассенс, Жак Брель, Шарль Азнавур і Сальваторе Адамо. Саме представники цього поетично-музичного напрямку повною мірою відповідають значенню терміна «шансонье».

Сприймання та інтерпретація мистецтва.

Відеоролик «Історія творчості Едіт Піаф».

М. Вокер, Ш. Дюмон. «Non, Je Ne Regrette Rien» (у виконанні Е. Піаф, фрагмент).

- Поділіться своїми враженнями від прослуханої музики.
- Які образи постають у вашій уяві?
- Розкажіть про манеру виконання Е. Піаф.

Інший напрям французької пісні другої половини ХХ століття — естрадна пісня, яку виконують chanteur (співачи). Представники цього напрямку теж нерідко є виконавцями власних пісень (поетами і/або композиторами), але їх не можна назвати шансон'є в цілковитому розумінні цього слова. Всесвітньо відомими виконавцями та виконавицями французьких естрадних пісень є Ів Монтан, Анрі Сальвадор, Мірей Матьє, Джо Дассен, Даліда, Патрісія Каас, Мілен Фармер та інші.

Сприймання та інтерпретація мистецтва.

Слова Ш. Азнавура, музика Ж. Гарваренца. «Une Vie D'amour» (у виконанні Ш. Азнавура і М. Матьє, фрагмент).

Слова П. Деланое, К. Лемеля, В. Паллавічіні; музика Т. Кутун'йо, П. Лозімо. «Et si tu n'existais pas» (у виконанні Джо Дассена, фрагмент).

- ✓ Які особливості шансону вам вдалося розпізнати у цих творах?
- ✓ Який музичний образ створила кожна пісня?
- ✓ Охарактеризуйте музичний супровід пісень та тембри їхніх виконавців.

Чи співають шансон в Україні? Звісно, так. В українському шансоні дуже багато почуття, лірики. Серед виконавців і виконавиць — В'ячеслав Хурсенко, Гарик Кричевський, Роман Скорпіон, Олександр Яременко, Михайло Грицкан, Люцина Хворост, Антон Крук, Сергій Піскун, Андрій Кравченко. Один із популярних українських шансон'є — Олександр Яременко — є автором понад 800 пісень.

Сприймання та інтерпретація мистецтва.

В. Хурсенко. «Соколята». О. Яременко. «Коли настане завтра».

- ✓ Які почуття викликають прослухані твори?
- ✓ Порівняйте ці пісні з французьким шансоном.
- ✓ Що в них спільного?

Мистецька діяльність.

Вокальна робота

Виконання пісні Н.Май «Спасибі вам, фронтовики»

Ігрова діяльність.

Об'єднайтесь у три групи. Кожна група виконує заспів, а приспів — усі разом.

Запишіть виконання пісні на диктофон. Проаналізуйте виконання.

Узагальнення вивченого. Рефлексія.

- ✓ Що таке увертюра? Назви відомі тобі увертюри українських композиторів.
- ✓ Розкажи про особливості концертної увертюри.
- ✓ Хто написав концертну увертюру, яку ми слухали на уроці?

Вправа «Діамант». Учні продовжують речення «Справжній діамант уроку – це...»

Домашнє завдання.

1. Виконати завдання за посиланням <https://learningapps.org/display?v=pktr9bk0n24>
2. Доповнити свою музичну скриньку найкращими зразками шансону.

Урок 25

Лариса Анатоліївна Іващенко,

учитель предметів мистецької освітньої галузі

Канівської гімназії імені Івана Франка

Канівської міської ради Черкаської області

Тема. ТЕАТРАЛЬНІ ТА ФОТОШЕДЕВРИ

Мета уроку: формування ключових компетентностей:

- **уміння вчитися:** самоорганізовуватися до навчальної діяльності, уміння працювати в колективі;
- **загальнокультурну:** дотримуватись норм культури мовлення, зв'язно висловлюватись; аналізувати та оцінювати досягнення національної та світової культури, орієнтуватися в культурному та духовному контексті сучасного суспільства, застосовувати методи самовиховання, орієнтовані на загальнолюдські цінності;
- **інформаційно-комунікаційну:** використовувати інформаційно-комунікаційні технології та відповідні засоби для виконання особистісних і суспільно значущих завдань.
- **Формувати міжпредметну естетичну компетентність:**
- виявляти естетичне ставлення до світу в різних сферах діяльності людини, оцінювати предмети і явища, їх взаємодію, що формується під час опанування різних видів мистецтва, проаналізувати засоби виразності видів мистецтв, визначити спільне, відмінне, характеризувати найкращі зразки кіномистецтва, розвивати творчі здібності;
- **Формувати предметні мистецькі компетентності:** ознайомити з особливостями театральних образів та їх характерними ознаками. Розвивати вміння учнів уважно слухати театральну музику та знаходити на слух характерні ознаки театральної музики, знаходити взаємозв'язок між жанрами та характерними засобами музичної виразності твору, розвивати вміння висловлювати власні музичні враження від прослуханих творів. Виховувати інтерес до слухання театральної музики та виконання дитячих пісень сучасних українських композиторів.

Тип уроку: комбінований, урок введення в тему.

Обладнання : ТЗН, мультимедійна презентація,

Основні поняття для засвоєння: Музично- театральні жанри: опера, музична комедія, балет, оперета, мюзікл, рок-опера. Види мистецтв у опері. Вокальні номери: арії, дуети, речитативи, оркестрові номери: увертюра, антракти.

Структура уроку:

- I. Організаційний момент (2 хв)
- II. Мотивація навчальної діяльності (2 хв)
- III. Повідомлення теми та завдань уроку (3 хв)
- IV. Вивчення нового матеріалу (24 хв)
- V. Закріплення нового матеріалу (4 хв)
- VI. Рефлексія (5 хв)
- VII. Підсумок уроку (3 хв)
- VIII. Домашнє завдання (2 хв)

ХІД УРОКУ

«Початком мистецтва світу є театр»

Л. Курбас

I. Організаційний момент

Перевірка присутності учнів на уроці, наявність обладнання в учнів. Повідомлення про організацію роботи на уроці. **Слайд 2.**

II. Мотивація навчальної діяльності

Театральне мистецтво формувалося поступово та залежало від виду театру. Сьогодні ми подорожуємо до музичного театру, де ознайомимося з жанрами, які утворилися від поєднання музики з іншими видами мистецтв, а саме : образотворчим мистецтвом, хореографією, художньою літературою та сценічною дією

Слайд 3.

III. Повідомлення теми та завдань уроку.

Тема нашого уроку – «Театральні та фотошедеври». Ми визначимо засоби виразності театального мистецтва, ознайомимося з театральними жанрами, навчимося аналізувати власні почуття від сприйнятого мистецтва.

IV. Вивчення нового матеріалу

1. *Робота в зошиті.* (Запис числа, теми уроку)

Слайд 4.

2. *Розповідь вчителя*

Пригадай, що таке театр. Чи завжди театральну дію супроводжує музика?

Розгляньте схему. Які з жанрів вам відомі?

Найпопулярнішими жанрами є опера та балет. Тут поєднані література, музика, образотворче мистецтво, хореографія, сценічна дія.

Слайд 5

3. *Робота в зошиті* (запис понять)

Театральна музика — вокальна та інструментальна музика до театральних вистав, яка сприяє створенню певної емоційної атмосфери, розкриттю ідеї п'єси, цілісності спектаклю, посиленню художньо-емоційного впливу вистави на глядачів.

Слайд 6

4. **Розповідь вчителя.**

У драматичному театрі музика звучить у постановках п'єс (драмі, трагедії, комедії), що створює певну емоційну атмосферу. Поряд з іншими засобами музика відтворює історичний, національний колорит, поглиблює характеристики персонажів, підкреслює переломні моменти розвитку дії, драматичні кульмінації.

У музичному театрі (театрі опери та балету, театрі оперети тощо) музика є основою дійства, найважливішим засобом характеристики образів і подій, вагомим компонентом драматургії спектаклю. Окрім музичних номерів, що вплітаються у сценічну дію, використовують і досить великі інструментальні п'єси, які передують усій постановці або окремим актам вистави (увертюра, антракти). Багато номерів театральної музики, написаних видатними композиторами, «живуть» самостійним життям. Їх виконують на концертах у первинному вигляді (музика Л. ван Бетховена до драми «Еґмонт» Й. Гете, Ф. Мендельсона-Бартольді до комедії «Сон літньої ночі» В. Шекспіра) або в здійснених автором обробках, здебільшого у вигляді сюїти (сюїта Е. Ґріґа з музики до драми Г. Ібсена «Пер Ґюнт», сюїта Ж. Бізе з музики до драми «Арлезіанка» А. Доде тощо).

Розгляньмо детальніше різновиди опери з комічним, жартівливим сюжетом і з'ясуємо, які відмінності є між ними.

Опера-буфа (з італ. *opera buffa* — жартівлива опера) — італійська комічна опера, що виникла на основі інтермедій та народно-побутової пісенної традиції. Опер-буфи писали Дж. Перголезі, Д. Чимароза, Г. Доніцетті, Дж. Россіні та інші композитори.

Зинґшпіль (з нім. *Singspiel*, від *sing* — співати, *spiel* — грати) — німецька комічна опера, де спів і танці чергуються з розмовними діалогами. Типовими для зинґшпілю були побутові сюжети, інколи з елементами казки. Найвідомішим творцем жанру був В. А. Моцарт.

Опера-комік (з фр. *opera comique* — комічна опера) — французька комічна опера, що спирається на ярмаркові вистави. У цьому жанрі творили П.-А. Монсіньї, Ф. Гарольд, Н. Ізуар і багато інших.

Оперета (італ. *operetta* — маленька опера) — музично-сценічна вистава переважно розважального характеру, що поєднує монологічне і діалогічне мовлення з вокальною та інструментальною музикою, танцювальне мистецтво й естрадні прийоми. На відміну від класичної опери, оперети пишуть на комічний сюжет, музичні номери в них коротші. Загалом музика оперети легка, весела, однак вона безпосередньо наслідує традиції академічної музики. Відомі оперети створили І. Кальман, Ш. Лекок, К. Мілльокер, Ж. Оффенбах, Й. Штраус син, М. Лисенко та інші.

Слайд 7

Слухання.

І. Кальман. Арія «Карамболіна, карамболетта» з оперети «Фіалка Монмартру» (у виконанні Т. Ходакової).

Слайд 8.

І. Кальман. «Арія містера Ікс» з оперети «Принцеса цирку» (у виконанні Б. Косопуда, фрагмент)

Слайд 9.

5. Дати відповіді на питання:

- Розкажи про свої враження від музики оперет І. Кальмана.
- Назви особливості кожної арії.
- Які засоби виразності цих творів тобі вдалося розпізнати?
- Що ти можеш сказати про акомпанемент обох арій?

Слайд 10.

6. Розповідь вчителя

Відносно новим жанром театрального мистецтва вважають рок-оперу.

Рок-опера — музично-драматичний жанр, основою якого є рок-музика, а корені пов'язані з мюзиклом.

Рок-опера «Моцарт» (композитори Жан-П'єр Піло, Олів'є Шультез) присвячена історії життя і творчості В. А. Моцарта. Прем'єра відбулася 2009 р. в Парижі. «Моцарт» — перша рок - опера, яку зняли в 3D-форматі.

Першою українською рок - оперою «Біла ворона» створили відомий поет Ю. Рибчинський та композитор Г. Татарченко. Твір розповідає про Жанну д'Арк, а його лейтмотив — боротьба за свободу. Рок-опера «Тарас Бульба» — творча інтерпретація культової повісті М. Гоголя. Це оповідь про сучасного воїна-захисника під час Революції гідності та війни з росією (композитори С. та Д. Радзецькі, лібрето Д. Тернового).

Слайд 11.

Слухання

Ж.-П. Піло, О. Шультез. Уривок із рок-опери «Моцарт».

Слайд 12.

Д. Радзецькі. Уривок з рок-опери «Тарас Бульба».

Слайд 13.

7. Дати відповіді на питання:

- Розкажи про свої враження від перегляду.
- Які характерні риси рок - опери ти помітив/помітила у цих творах?
- Охарактеризуй музику та інструментальний супровід рок-опер.

Слайд 14.

8. Виконання розспівки

Слайд 15.

9. Розучування пісні

Слайд 16.

V. Закріплення навчального матеріалу

Виконання ритмічної вправи

Уявіть себе рок - музикантами

Слайд 17.

Узагальнюю, аргументую, систематизую:

Які музично-театральні жанри належать до найпопулярніших?

- Доведи, що театральне мистецтво є синтетичним за своєю природою.
- Що таке рок - опера?
- Розкажи, які музичні твори звучали на уроці. Чим вони тебе вразили?
- **Слайд 18.**

VI. Рефлексія

Скажи одним реченням:

- Було цікаво...
- Тепер я можу...
- Було важко...
- Тепер я можу...

Слайд 19.

VII. Підсумок уроку

Колі Морган дуже мудро висловився: «Я думаю, що основна різниця між телебаченням і сценою полягає в одержуваному глядацькому відгуку. І це стосується не тільки актора, як

однієї зі сторін аудиторії, у театрі у вас з'являється шанс отримати двосторонню реакцію, коли актор і публіка одночасно відчують схожі емоції. На телебаченні вам часто доводиться місяцями чекати на реакцію глядачів, тоді як у театрі це відбувається негайно». Отож, театр був, є і буде! Слайд 20.

VIII. Домашнє завдання. Доповни свою музичну скриньку аріями із сучасних рок-опер.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Маестро Кондратова. URL: <https://pidruchnyk.com.ua/2803-mystectvo-kondratova-7-klas-2024.html>;
2. Театральна музика. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Театральна_музика;
3. Рок-опера. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Рок-опера#:~:text=rock%20opera>.

Урок 26

Лариса Анатоліївна Іващенко,
учитель предметів мистецької освітньої галузі
Канівської гімназії імені Івана Франка
Канівської міської ради Черкаської області

Тема. ВІД МУЗИКИ ДО ІНСТАЛЯЦІЇ

Мета уроку: формування ключових компетентностей:

➤ **уміння вчитися:** самоорганізовуватися до навчальної діяльності, уміння працювати в колективі;

➤ **загальнокультурну:** дотримуватись норм культури мовлення, зв'язно висловлюватись; аналізувати та оцінювати досягнення національної та світової культури, орієнтуватися в культурному та духовному контексті сучасного суспільства, застосовувати методи самовиховання, орієнтовані на загальнолюдські цінності;

➤ **інформаційно-комунікаційну:** використовувати інформаційно-комунікаційні технології та відповідні засоби для виконання особистісних і суспільно значущих завдань.

Формувати міжпредметну естетичну компетентність:

➤ виявляти естетичне ставлення до світу в різних сферах діяльності людини, оцінювати предмети і явища, їх взаємодію, що формується під час опанування різних видів мистецтва, проаналізувати засоби виразності видів мистецтв, визначити спільне, відмінне, характеризувати найкращі зразки кіномистецтва, розвивати творчі здібності;

Формувати предметні мистецькі компетентності:

➤ ознайомити з особливостями образів мюзиклів та їх характерними ознаками. Розвивати вміння учнів уважно слухати театральну музику та знаходити на слух характерні ознаки театральної музики, знаходити взаємозв'язок між жанрами та характерними засобами музичної виразності твору, розвивати вміння висловлювати власні музичні враження від прослуханих творів. Виховувати інтерес до слухання театральної музики та виконання дитячих пісень сучасних українських композиторів.

Тип уроку: комбінований, урок введення в тему.

Обладнання : ТЗН, мультимедійна презентація,

Основні поняття для засвоєння: Мюзикл, кіномюзикл. антракти.

Структура уроку:

- I. Організаційний момент (2 хв)
- II. Мотивація навчальної діяльності (2 хв)
- III. Повідомлення теми та завдань уроку (3 хв)
- IV. Вивчення нового матеріалу (24 хв)
- V. Закріплення нового матеріалу (4 хв)
- VI. Рефлексія (5 хв)
- VII. Підсумок уроку (3 хв)
- VIII. Домашнє завдання (2 хв)

ХІД УРОКУ

«Театр має бути таким, яким суспільство має бути завтра»

Л. Курбас

Слайд 1. I. Організаційний момент

Перевірка присутності учнів на уроці, наявність обладнання в учнів. Повідомлення про організацію роботи на уроці.

Слайд 2. II. Мотивація навчальної діяльності

Учитель. Наше знайомство з театром та театральною музикою продовжується. Пригадайте, театральна музика - музика до театральних вистав, яка сприяє створенню емоційної атмосфери, розкриттю ідеї п'єси, цілісності спектаклю, посиленню художньо-емоційного впливу на глядачів. Театральне мистецтво формувалося поступово та залежало від виду театру.

Слайд 3.

III. Повідомлення теми та завдань уроку

Тема нашого уроку – «Від музики до інсталяції». Ми визначимо засоби виразності мюзиклу та телемюзиклу, ознайомимося з історією виникнення жанру, навчимося аналізувати власні почуття від сприйнятого мистецтва.

IV. Вивчення нового матеріалу

Робота в зошиті. (Запис числа, теми уроку)

Слайд 4. Розповідь вчителя

Учитель. Пригадайте, які жанри існують в музичному театрі. (відповіді учнів)

Серед жанрів театального мистецтва окремо виділяють синтетичні, які утворилися завдяки поєднанню різних видів мистецтв: опера, оперета, балет, мюзикл тощо. Сьогодні ми більше дізнаємось про характерні особливості мюзиклу.

Слайд 5. Мюзикл (від англ. musical play — музичний спектакль)— музично-сценічна вистава, в якій поєднуються різноманітні жанри і виражальні засоби естрадної та побутової музики, хореографічного, драматичного й оперного мистецтва.

Робота в зошиті (запис понять)

Слайд 6. Розповідь вчителя. Мюзикл — один із найбільш комерційних жанрів театру. Це зумовлено його видовищністю, розмаїттям тем, необмеженістю у виборі виражальних засобів для акторів. Під час постановки мюзиклів часто влаштовують масові сцени зі співом і танцями, застосовують різні спецефекти. Характерними особливостями

мюзиклу є використання вокально-хореографічних ансамблів, естрадна манера співу, розмови між музичними номерами. Мюзикл виник у 1920-х роках у США. До найкращих зразків цього жанру належать «Оклахома», «Вестсайдська історія» Л. Бернстайна, «Моя чарівна леді» Ф. Лоу, «Людина з Ламанчі» М. Лі, «Привид Оперу» Е. А. Веббера та інші. У 1985 році відбулася прем'єра мюзиклу К.-М. Шонберга «Знедолені», створеного за мотивами однойменного роману В. Гюго. На межі ХХ–ХХІ ст. з'явилися яскраві французькі мюзикли «Собор Паризької Богоматері» (Р. Коччанте), «Ромео і Джульєтта», «Звіяні вітром» Ж. Пресгурвіка тощо. Спільні риси опери, оперети та мюзиклу: належність до театральних жанрів; наявність літературної основи, розподіл сценарію на акти; гра акторів, використання хореографії, хору; вокальні номери (сольні, ансамблеві, хорові); музичний супровід (оркестровий або фонограмний); оформлення сцени декораціями; акторські костюми.

Слайд 7. Слухання.

Л. Пламондон, Р. Коччанте. Фрагменти пісень із мюзиклу «Собор Паризької Богоматері»: «Belle».

Слайд 8 «Danse mon Esmeralda» (у виконанні Гару (П. Гарана)

. Слайд 9. Дати відповіді на питання:

- ✓ Розкажи про свої враження від пісень мюзиклу.
- ✓ Охарактеризуй рівень майстерності виконавців пісень і тембр їхніх голосів.
- ✓ Назви засоби музичної виразності прослуханих композицій.
- ✓ Які особливості жанру мюзиклу тобі вдалося розпізнати?

Слайд 10. Розповідь вчителя. «Собор Паризької Богоматері» (Notre Dame de Paris) — відомий французько-канадський мюзикл, створений за мотивами однойменного роману В. Гюго. Композитор — Ріккардо Коччанте. Автор лібрето — Люк Пламондон.

Слайд 11. Слухання

Ж. Ж. Пресгурвік. Фрагменти пісень із мюзиклу «Ромео і Джульєтта»: «Les rois du monde» (у виконанні Г. Баке, Д. Сапра, Ф. д'Авілли); «Aimer» (у виконанні Д. Сапра і С. Кара).

Слайд 12. Ч. Гарт, Р. Стілго, Е. Л. Веббер. Фрагмент пісні «The Phantom of the Opera» з мюзиклу «Привид опери» (у виконанні О. Марцинківського і С. Чахоян).

Мюзикл «Ромео і Джульєтта» за мотивами знаменитої п'єси В. Шекспіра написав французький композитор, сценарист і актор Жерар Пресгурвік. Прем'єра мюзиклу відбулася 2001 року в Парижі. Мюзикл «Привид Оперу» Ендрю Ллойда Веббера створений 1986 року на основі однойменного роману Г. Леру. Сюжет мюзиклу розкриває історію кохання Крістіни та Рауля, які долають підступи злого Привиду Оперу, що намагався завадити їхньому щастю.

Слайд 13. Дати відповіді на питання:

- Розкажи про свої враження від перегляду.
- Які характерні риси мюзиклу ти помітив/помітила у цих творах?
- Охарактеризуй музику та інструментальний супровід мюзиклів.

Слайд 14. Розповідь вчителя

Кіномюзикл — фільм, у якому основну роль відіграють музика, спів і танці, поєднані не надто складним сюжетом, зазвичай із комедійними елементами. (запис у зошит)

Створення кіномюзиклів стало можливим із зародженням звукового кіно. Уже на межі 1930–1940-х років у США було знято кілька фільмів нового жанру. Класика цього періоду — голлівудський мюзикл «Серенада Сонячної долини» (реж. Б. Гамберстоун, 1941), який завоював шалену популярність. Найвідоміші світові кіномюзикли: «Співаючи під дощем»

(реж. Дж. Келлі, 1952), «Звуки музики» (реж. Р. Вайз, 1965), «Кабаре» (реж. Б. Фосс, 1972), «Чикаго» (реж. Р. Маршалл, 2002) та інші.

Слайд 15. **Виконання розспівки**

Слайд 16. **Виконання пісні «Вихідні»**

Слайд 17. **V. Закріплення навчального матеріалу**

Виконання ритмічної вправи. Слайд 18.

Узагальнюю, аргументую, систематизую:

- ✓ Які особливості притаманні жанру мюзикл?
- ✓ Чим він відрізняється від опери та оперети?
- ✓ Назви найвідоміші мюзикли та імена їхніх авторів.

Слайд 19. VI. Рефлексія Скажи одним реченням:

- ✓ Було цікаво...
- ✓ Тепер я можу...
- ✓ Було важко...
- ✓ Тепер я можу...

Слайд 20. VII. Підсумок уроку

Учитель. Театр – особливий і прекрасний світ. У ньому все надзвичайне. Перебуваючи у театрі, ми бачимо декорації, намальовані художником і виготовлені в театральних майстернях. На сцені – надзвичайні люди, котрі не існують у повсякденному житті: їх придумав драматург, а зіграли актори. Та, дивлячись на сцену, забуваєш про все: про декорації, освітлення, акторів – тут поринаєш у зовсім інший світ, той, що існує лише на сцені, стаєш свідком чудового процесу, коли літературний твір оживає у сценічних образах. Події у театрі відбуваються і розвиваються на твоїх очах – ти ніби сам береш у них участь, знайомишся з персонажами п'єси, співчуваєш горю і радієш щастю одних, обурюєшся поведінкою інших. Театр вчить бачити прекрасне в житті та людях.

Слайд 21.

VIII. Домашнє завдання. Доповни свою музичну скриньку аріями із сучасних мюзиклів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Маєстро Кондратова. URL: <https://pidruchnyk.com.ua/2803-mystectvo-kondratova-7-klas-2024.html>;
2. Театральна музика. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Театральна_музика;
3. Рок-опера. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Рок-опера#:~:text=rock%20opera.>

Урок 27

Людмила Іванівна Борщ,

учитель предметів мистецької освітньої галузі
опорного навчального закладу – Городищенський
заклад загальної середньої освіти I-III ступенів № 3
Городищенської міської ради Черкаської області

Тема. СУЧАСНІ МУЗИЧНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ДИЗАЙН.

Мета уроку:

формувати розуміння про сучасне музичне мистецтво, ознайомлення з сучасними інноваціями та відкриттями в музиці; формування культурної компетентності.

Тип уроку: комбінований, урок введення в тему.

Обладнання: музичний інструмент, програвач, мультимедійна дошка, мультимедійна презентація.

Основні поняття для засвоєння: Саунд-арт, звукова скульптура, звукова інсталяція, саундскіп, світломузика.

Твори, що вивчаються на уроці: Музичні твори, у яких поєднані живий звук та електронна музика. Розучування пісні «Дитячими долонями» (слова і музика Н.Май).

Хід уроку

1. Організаційний момент.

- Музичне привітання.

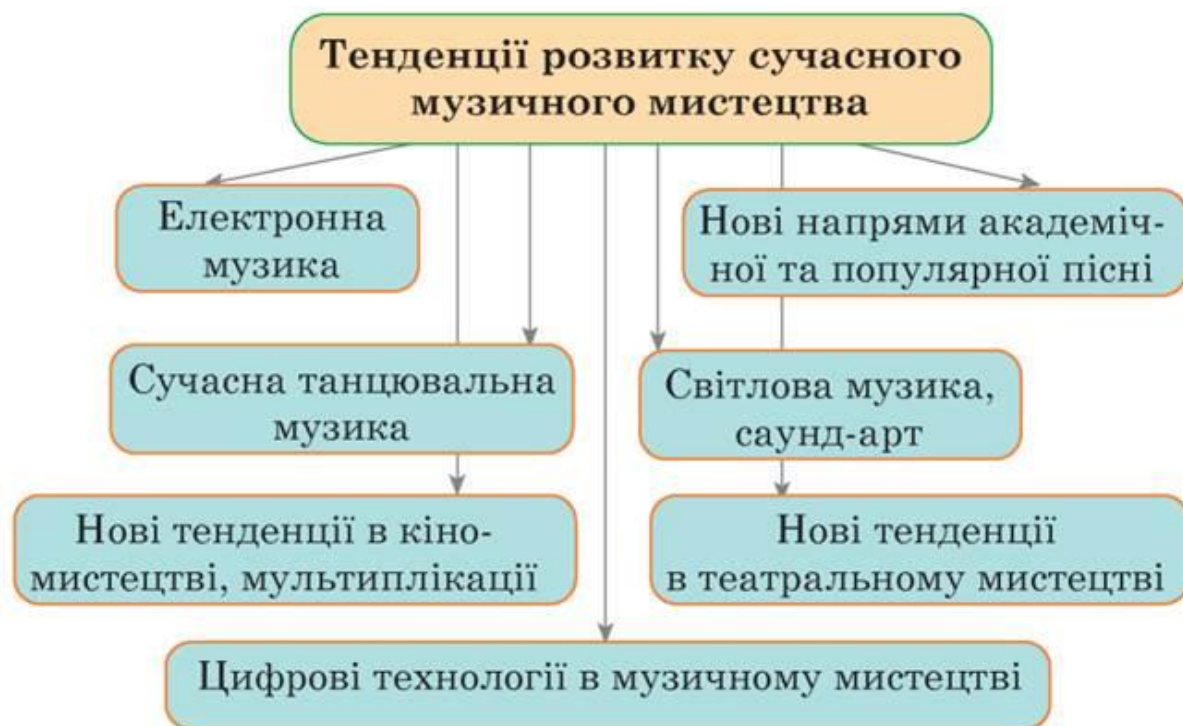
2. Повідомлення теми, мети, завдань уроку, мотивація учіння школярів.

Поміркуйте, яке воно — сучасне мистецтво.

У сучасному мистецтві з'являються інновації та відкриття. Класичне мистецтво поєднується з цифровими технологіями, які вражають нас своїми досягненнями. На сьогоднішньому уроці ми про це поговоримо.

3. Бесіда по темі та слухання музики.

Розгляньте схему. У чому, на вашу думку, полягають основні тенденції розвитку сучасного мистецтва?

Учитель. У XXI столітті активно розвиваються різноманітні музичні напрями, зокрема

академічна, популярна, електронна музика. З'явилась світломузика, а за нею — яскраві світлові шоу, 3D лазерні шоу під музику та інші явища. На танцювальних майданчиках молодь захоплена ритмами сучасних танців. Цифрові технології змінили світ музики, створивши нові можливості. В академічній музиці XXI століття, окрім збереження традицій класики, спостерігаються нові явища — полістилізм та еклектика, що допомогли поєднати елементи музичних стилів, жанрів. Рок, поп, джаз і танцювальні ритми перетворюються на новітні синтетичні жанри, а класична музика поєднується з цифровими технологіями й мультимедіа.

Перегляд відеоролика: *«Музичні твори, у яких поєднані живий звук та електронна музика».*

Розкажіть про свої враження від прослуханих творів. Які почуття вони пробуджують?

Саунд-арт — мистецтво створення поєднань шумових і музичних звуків та їхня візуалізація в звуковій інсталяції.

Саунд-арт, або звукове мистецтво, розуміють як нове міждисциплінарне мистецтво (медіа мистецтво), матеріалом якого є звук. Найбільш поширеними видами саунд-арту є звукова скульптура, звукова інсталяція, саундскейп.

Митці міксують шумові звуки (працює фен, закипає чайник, підмітають віником тощо) із музичними.

Перегляд відеоролика: *«Бабин Яр». Аудіовізуальна інсталяція «Дзеркальне поле».*

Які емоції викликає в вас ця інсталяція? Які шумові звуки ти почув/почула? Які візуальні образи вони створюють?

У вуличних скульптурах звук із труб або незвичайних органів видобувають хвилі (створений архітектором Н. Башичем морський орган на набережній міста Задар, Хорватія) або вітер (створений М. Тонкіним і А. Лю звуковий орган на Пеннінських пагорбах у Великій Британії).

Перегляд відеоролика: *«Дерево, що співає».*

Можливо, вам доводилося чути, що чимало композиторів бачать музичні звуки в кольорі, а художники здатні експериментувати з кольорами, зважаючи на те, як вони звучать.

Світломузика — мистецтво поєднання музики і світла.

Світломузичні роботи можна поділити на такі види:

- ❖ твори для концертного виконання;
- ❖ твори, в яких утілюють візуальні образи за допомогою спеціальних світлових інструментів;
- ❖ світломузичні фільми;
- ❖ автоматичні світломузичні апарати як декоративне оформлення простору.

Перегляд відеоролика: *«Світломузичні твори».*

Об'єднайтесь у пари. Обговоріть, які види світломузичних творів ви побачили в ролику.

Усі світлові шоу поділяють на фаєр-шоу (з використанням вогню), лазерне шоу (із застосуванням лазерного світла і технологій 3D-графіки), світлове шоу (світлове оформлення простору за допомогою світломузичних апаратів).

Розгляньте зображення фаєр-шоу, лазерного та світлового шоу. Яке з цих шоу вас найбільше вразило? Чим саме?

4. Розучування пісні.

«Дитячими долонями» (слова і музика Н. Май).

Нам дитинство, спалене війною,
Принесли на крилечках птахи,
І обходить радість стороною
Кожен день вкраїнських дітлахів.
Та не треба говорити,
Що весни не буде, —
Україна буде жити,
Бо такі в нас люди!
Приспів:
Дитячими долонями — Двічі
Закриєм Україну! — Двічі
Дитячими долонями — Двічі
Врятуєм Батьківщину! — Двічі

2. Ми ракети спинимо руками,
Стане мирним небо назавжди!
Землю рідну нашими серцями
Ми разом закриєм від біди!
І не треба говорити,
Що весни не буде, —
Україна буде жити,
Бо такі в нас люди!
Приспів (двічі).

Розучування I куплету пісні по фразах.

Заспівайте пісню з друзями хором, намагаючись рухами передати її зміст.

5. Гра «Співаки та музиканти».

Об'єднайтесь у дві групи: співаки та музиканти. Перша група виконує пісню, а друга — створює ритмічний супровід, плескаючи в долоні. Потім поміняйтесь ролями.

6. Рефлексія.

- У чому полягає особливість сучасної музики?
- Які тенденції розвитку сучасного музичного мистецтва ви знаєте?
- Розкажіть про мистецтво саунд-арту та світлові шоу. Що вам найбільше запам'яталося?

7. Домашнє завдання.

Спробуйте вдома створити малюнок із кольорових відбитків своїх долонь.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Маєстро Кондратова. URL:<https://pidruchnyk.com.ua/2803-mystectvo-kondratova-7-klas-2024.html>;

Урок 28

Людмила Іванівна Борщ,

учитель предметів мистецької освітньої галузі
опорного навчального закладу – Городищенський
заклад загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів № 3
Городищенської міської ради Черкаської області

Тема. ВІД МУЗИКИ ДО ІНСТАЛЯЦІЇ

Мета уроку:

формувати розуміння про сучасні музичні електронні інструменти, ознайомлення з сучасними інноваціями та відкриттями в музиці; формування культурної компетентності.

Тип уроку: комбінований.

Обладнання: музичний інструмент, програвач, мультимедійна дошка, мультимедійна презентація.

Основні поняття для засвоєння: Електронна музика, синтезатор, клавішний синтезатор, семплер, драм-машина.

Твори, що вивчаються на уроці: Кейко Мацуї. «Tears of the Ocean», «Deer Blue». Гурт «Space», «Just Blue», «Magic Fly» (уривки із космічної симфонії).

IDZ'OB. Ethiopian. Гурт «Zapaska». Виконання пісні «Дитячими долонями» (слова і музика Н.Май).

ХІД УРОКУ

8. Організаційний момент.

- Музичне привітання.

9. Повідомлення теми, мети, завдань уроку, мотивація учіння школярів.

- Поміркуйте, де можна почути електронну музику.

Сьогодні ми розглянемо найпоширеніші електронні музичні інструменти.

10. Бесіда по темі та слухання музики.

У ХХІ столітті в зонах відпочинку, на дискотеках і вечірках звучать цифрові музичні інструменти.

Електронна музика — широкий термін, що позначає музику, створену з використанням електронних інструментів та комп'ютерних музичних програм.

Електронні засоби, які застосовують у музичній творчості, пов'язані з електронним синтезом звуку. До них належать синтезатори, семплери, комп'ютери і драм-машини.

Синтезатор із клавіатурою отримав назву клавішний синтезатор. Синтезатор без клавіатури називають звуковим модулем.

Семплер — електронний або цифровий музичний інструмент, що відтворює семпли (з англ. sample), тобто раніше записані взірці звуків акустичних інструментів або будь-яких інших музичних чи шумових звуків.

Драм-машина — електронний прилад, розроблений на основі принципу покрокового програмування для створення й редагування повторюваних музичних перкусивних фрагментів.

Слухання музики: Кейко Мацуї. «Tears of the Ocean», «Deer Blue» (у виконанні авторки, фрагменти).

Д. Маруані. «Just Blue», «Magic Fly» (у виконанні гурту «Space», фрагменти)

Учитель. Які емоції пробуджує ця музика? Які характерні особливості електронної музики було відчутно у прослуханих творах?

Електронні музичні інструменти — це тип інструментів, будова яких ґрунтується на використанні електронних схем, здатних генерувати змінний струм певної частоти та форми, що відповідає певній висоті й тембру звуку.

Розгляньте зображені музичні інструменти. Які з них вам відомі? (Цифрові настільні барабани, цифровий рояль, цифровий орган, цифрові духові інструменти).

Музична вікторина: Послухайте, як звучать електронні інструменти. Розпізнайте їхні тембри на слух.

Перший поліфонічний електроінструмент «Піанорад» створив американець Г. Гернсбек 1926 р. Інструмент презентували того ж року на радіостанції в Нью-Йорку.

Творці власне електронної музики працювали над штучною електричною генерацією звуку, його перетвореннями та організацією в цілісні музичні композиції. Першими значними творами цього напрямку стали напрацювання німецького композитора й диригента К. Штокгаузена.

Із розвитком комп'ютерних технологій музику почали створювати за допомогою комп'ютерів. У 1970-х роках електронна музика увійшла до масової культури. Тоді ж з'явилася традиція використовувати у власних творах записи гри інших виконавців і вийшли перші студійні альбоми. До найвідоміших творців електронної музики, чия кар'єра розпочалась у 70-х роках ХХ ст., належать гурти «Devo», «Ultravox», «Japan», «Yellow Magic Orchestra», «Kraftwerk», «Kirlian Camera» й багато інших.

На початку ХХІ ст. розпочався процес змішування та еволюції жанрів електронної музики. Одним із найбільш цікавих гуртів є створене 2013 р. американське електронне тріо «Magic Sword», відоме сценічними образами у плащах і масках.

Електронна музика активно розвивається і в Україні: тут з'явилася нова генерація митців, які творчо експериментують зі звуком.

«Cape Cod» — заснований 2011 р. електронний проект Максима Сикаленка, який грає в стилях техно, соул, джаз, альтернатива 1990-х.

Колектив «DZ'OB», створений 2014 року, поєднує техно з авангардною академічною музикою, працює в жанрі інтелектуальної танцювальної музики з використанням скрипки, альту, фагота, віолончелі, кларнета, гобоя та електроніки.

Гурт «Zapaska» із Кам'янця-Подільського — дует подружжя П. Нечитайла та Я. Шпачинської — виконує етнічну електронну музику та інді-поп.

Слухання музики: О. Бадін, М. Андрух. «Ethiopian» (у виконанні гурту «DZ'OB», фрагмент).

М. Бажан, «Zapaska». «Запитайся» (у виконанні гурту «Zapaska», фрагмент).

Про що розповіли вам ці твори? Які музичні образи створила кожна композиція? Назвіть характерні особливості прослуханої електронної музики.

11. Гра «Я — композитор/композиторка».

Спробуйте заграти свою улюблену народну пісню на драм-машині або здійснити на ній аранжування онлайн.

12. Виконання пісні.

«Дитячими долонями» (слова і музика Н. Май).

1. Нам дитинство, спалене війною,
Принесли на крилечках птахи,
І обходить радість стороною
Кожен день вкраїнських дітлахів.
Та не треба говорити,
Що весни не буде, —
Україна буде жити,
Бо такі в нас люди!

Приспів:

Дитячими долонями — Двічі
Закриєм Україну! — Двічі
Дитячими долонями — Двічі
Врятуєм Батьківщину! — Двічі

Землю рідну нашими серцями
Ми разом закриєм від біди!
І не треба говорити,
Що весни не буде, —
Україна буде жити,
Бо такі в нас люди!
Приспів (двічі).

2. Ми ракети спинимо руками,
Стане мирним небо назавжди!

Виконайте пісню під фонограму. Заспів виконує соліст/солістка, а приспів — усі разом. Створіть ритмічну імпровізацію до пісні на шумових інструментах.

13. Рефлексія.

- Що таке електронна музика?
- Які ви знаєте музичні електронні інструменти?
- Охарактеризуйте особливості звучання електронної музики.

14. Домашнє завдання.

За бажанням здійсніть разом із другом/подругою віртуальну екскурсію в одну з перших студій електронної музики «WDR» у Кьольні (Німеччина), яку прославив своєю працею композитор К. Штокгаузен.

Урок 29

Світлана Вікторівна Беляєва,

учитель предметів мистецької освітньої галузі
Лисянського ліцею №2 Лисянської селищної ради Черкаської області

Тема. ТАНЦЮЮТЬ І МАЛЮЮТЬ ВСІ.

Мета уроку: формування ключових компетентностей:

➤ *загальнокультурна компетентність:*

виховувати естетичний смак до музичного мистецтва;

➤ *міжпредметна естетична компетентність:*

образотворче мистецтво, хореографія;

➤ *предметні компетентності:*

ознайомити з стилями вуличного танцю: хіп-хоп, брейкінг, бітбоксинг, диджеїнг; поняттями: реп, сучасний ар-енд-бі;

розвивати вміння учнів уважно слухати музику та висловлювати власні музичні враження від прослуханих творів, розвивати вокально-хорові навички;

➤ *виховувати* інтерес до танцювальної музики, репу та виконання дитячих пісень українських композиторів. (3 слайд).

Тип уроку: комбінований, урок введення в тему.

Обладнання: музичний інструмент, програвач, презентація.

Основні поняття для засвоєння: хіп-хоп, брейкінг, бітбоксинг, диджеїнг, реп, сучасний ар-енд-бі;

Твори, що вивчаються на уроці: Дж. Тімберлейк, Т. Мослі, С. Сторч. «Cry me a river» (у виконанні Дж. Тімберлейка, фрагмент). «ТНМК». «Гранули», «Вдома» (у виконанні гурту «ТНМК», фрагменти О. Положинський, «Тартак». «Жити», «Україно, забивай!» (у виконанні гурту «Тартак», фрагменти). В. Самолюк, О. Псюк. «Додому» (у виконанні «KALUSH» feat. Skofka, фрагмент).

План

1. Організаційний момент.
2. Учні заходять до класу під музичний супровід
3. Музичне привітання
4. Актуалізація опорних знань.
5. Мотивація навчальної діяльності.
6. Вивчення нового матеріалу.
7. Перегляд відеоролика: «Стилi вуличного танцю» (фрагмент).
8. Аналіз переглянутого відеоролика.

9. Перегляд відеоролика «Приклади танців хіп-хоп».

10. Аналіз переглянутого відеоролика.
11. Перегляд відеоролика «Реп-композиції українських виконавців». Аналіз переглянутого відеоролика.
12. Фізкультхвилинка.
13. Гра «Читаємо реп.»
14. Слухання музики: Дж. Тімберлейк, Т. Мослі, С. Сторч. «Cry me a river» (у виконанні Дж. Тімберлейка, фрагмент). «ТНМК». «Гранули», «Вдома» (у виконанні гурту «ТНМК», фрагменти). О. Положинський, «Тартак». «Жити», «Україно, забивай!» (у виконанні гурту «Тартак», фрагменти). В. Самолук, О. Псюк. «Додому» (у виконанні «KALUSH» feat. Skofka, фрагмент). Аналіз прослуханої музики.
15. Вокально-хорова робота.
16. Розспівка. Розучування пісні «Ми на хвилі» (муз. та аранж. В. Будейчука, сл.. І. Зінковської).
17. Гра «Танцювальний марафон».
18. Узагальнення вивченого матеріалу.
19. Домашнє завдання.
20. Музичне прощання.

Учні виходять із класу під звучання пісні «Ми на хвилі» (музика та аранжування В. Будейчука, слова І. Зінковської).

Організаційний момент. Учні заходять до класу під звучання пісні «Ми на хвилі» (музика та аранжування В. Будейчука, слова І. Зінковської). Музичне привітання.

Актуалізація опорних знань. (4 слайд)

- ❖ Що таке електронна музика?
- ❖ Які ви знаєте музичні електронні інструменти?
- ❖ Охарактеризуйте особливості звучання електронної музики.

Мотивація навчальної діяльності. (5 слайд)

Що таке вуличний танець? Може хтось із вас знає, які стилі вуличного танцю існують? Як ви здогадались сьогоднішній урок присвячений танцям.

Вивчення нового матеріалу. Багато сучасних музичних напрямів пов'язані з танцювальною музикою. Вуличний танець у широкому розумінні охоплює всі стилі сучасного танцю, що розвинулися за межами танцювальних студій і шкіл хіп-хоп, брейк-данс, попінг, локінг, нью-стайл, хаус, крампінг, сі-вок, хастл, диско-фокс, диско-свінг та інші.

Перегляд відеоролика: «Стилі вуличного танцю» (фрагмент). (7 слайд)

Аналіз переглянутого відеоролика. (8 слайд)

- ❖ Які стилі вуличного танцю вас зацікавили?
- ❖ Чим вони подібні між собою та чим відрізняються?

Нові стилі музики поєднують звук, ритм і ритмічне мовлення. Хіп-хоп виник наприкінці 1970-х років у США в середовищі афроамериканців. Спочатку цим словом називали заняття підлітків з бідних районів у вільний час створення територіальних угруповань, встановлення кордонів між районами за допомогою зображень графіті, відвідування клубів і танці брейк-данс під музику соул та фанк. (9 слайд)

У клубах працювали ведучі Емсі (МС), які розважали присутніх, вигадуючи веселі рими. Емсі - це хіп-хоп-поет, який виконує ту саму роль, що й тамада на весіллі. Його завдання «розкачати» натовп віршованим речитативом, тож емсі повинен мати чітку дикцію. Іноді терміном МС називають виконавців репу. (10 слайд)

Пригадайте, що таке реп. Які характерні ознаки йому властиві?

Реп використовують у багатьох напрямках сучасної музики: зокрема, це репкор, нью-

метал, альтернативний рок, альтернативний реп, хардкор; у попмузиці – ар-енд-бі.

У наш час хіп-хоп часто асоціюється зі стилем музики. (11 слайд)

Відеоролик «Приклади танців хіп-хоп». (12 слайд)

Аналіз переглянутого відеоролика. (13 слайд)

- ❖ Які особливості вуличних танців ви помітили?
- ❖ Поміркуйте, чи складно виконувати хіп-хоп.

Музичний словничок. (14 слайд)

Хіп-хоп (з англ. hip-hop) - молодіжна культура, заснована на органічному поєднанні музики, руху та слова. Містить чотири основні елементи: диджеїнг, графіті, емсінг (rap), брейкінг, що існують не лише разом, а й окремо.

Брейкінг - вчення про форми вуличного танцю, який зазвичай називають брейк-дансом чи бі-боїнгом. Також цей термін уживають щодо вуличних танців вільного стилю (15 слайд)

На початку ХХ століття з'явився один із елементів культури хіп-хоп - бітбоксинг.

Це мистецтво імітації звуків, відтворення ритмів, бітів та різноманітних мелодій за допомогою артикуляційного апарату людини. (16 слайд)

Диджеїнг - це вчення про створення реп-музики й ведення радіомовлення. Хіп-хоп-диджеї артистично міксують треки за допомогою спеціального обладнання. (17 слайд)

Jay-Z (Шон Корі Картер)

Eminem (Маршалл Брюс Метерз)

Diddy (Шон Комбс)

Український хіп-хоп - частина української музичної сцени сьогодення. Одним із засновників українського хіп-хопу є гурт «Вхід у змінному взутті» («В.У.З. В.»). Найвідоміші хіп-хоп-виконавці - гурти «ТНМК», «Тартак», «Бумбокс»; реперка Alyona Alyona, репери Artisto, «QUANT», Skofka, Ярмак, Паліндром та ін. (19 слайд)

Відеоролик «Реп-композиція українських виконавців». (20 слайд)

Аналіз переглянутого відеоролика. (21 слайд)

- ❖ Які ознаки репу притаманні цій композиції?

- ❖ Що можна сказати про тематику тексту?
- ❖ Чи сподобалася вам композиція?

Фізкультхвилинка. (22 слайд)

Гра «Читаємо реп». (23 слайд)

Влаштуйте разом із друзями конкурс виконавців та виконавиць репу. Оберіть тему для виступів, знайдіть відповідні вірші. Увімкніть біт та спробуйте читати реп. У кого вийде найкраще?

Музичний словничок. (24 слайд)

Сучасний ар-енд-бі (англ. R&B, або R'n'B) - музичний напрям, що утворився в результаті поєднання ритм-енд-блюзу, хіп-хопу і репу. Virізняється електронним стилем звучання з ритмами драм-машини і м'яким, «соковитим» вокалом.

Характерними особливостями ар-енд-бі є експресія, підсилення інструментального вступу, енергійний біт, спів з емоційним напруженням, застосування фальцетного звучання. Відомі виконавці й виконавиці: Ашер, Бейонсе, Мерая Кері, Ріанна, Келлі Роуланд, Сіара, Джастін Тімберлейк, The Weeknd, гурт «The Black Eyed Peas» та інші. (25 слайд)

Слухання музики. (26 слайд)

Дж. Тімберлейк, Т. Мослі, С. Сторч. «Cry me a river» (у виконанні Дж. Тімберлейка, фрагмент). «ТНМК». «Гранули», «Вдома» (у виконанні гурту «ТНМК», фрагменти). О. Положинський, «Тартак». «Жити», «Україно, забивай!» (у виконанні гурту «Тартак», фрагменти). В. Самолюк, О. Псюк. «Додому» (у виконанні «KALUSH» feat. Skofka, фрагмент).

Аналіз прослуханої музики. (27 слайд)

1. Поділіться своїми враженнями від прослуханих творів.
2. Яке значення у них має ритм?
3. Розкажіть про інструменти, що супроводжують спів.
4. Які традиції культури хіп-хоп відчутні в цих піснях?

Вокально-хорова робота. Розспівка. (28 слайд)

Розучування пісні «Ми на хвилі» (муз. та аранжування В. Будейчука, слова І. Зінковської). «Ми на хвилі» (30 слайд).

МИ НА ХВИЛІ

Знаки запитання, марні хвилювання,
Правила й повчання - хочеться втекти.
Модні клонування, вже нове звучання,
Шоу і змагання - хочеться туди.

Приспів:

Мамо, не тримай, я не стою на місці,
Мам, не переймайся, люблю велике місто!
Мамо, не тримай, я не стою на місці,
Мам, не переймайся, люблю велике місто!
Ми на хвилі, ми на хвилі -
Мода й драйв у нас у стилі. Двічі
Ми на хвилі, ми на хвилі -
Ми покажем клас на ділі (двічі).
Гострі заборони, люди-перепони,
Різні макарони, головне – вперед!
Наші телефони, наче мікрофони,
Як сердець синхрони, рулять інтернет!

Приспів (двічі).

Спочатку виконайте пісню під фонограму, а потім спробуйте заспівати її а капела в стилі бітбокс.

Гра «Танцювальний марафон». (31 слайд)

Об'єднайтесь у кілька груп і влаштуйте конкурс на кращих виконавців танцю хіп-хоп. Увімкніть сучасний реп та виконуйте групові танцювальні імпровізації. У кого вийде найкраще?

Узагальнення вивченого матеріалу. (32 слайд)

- ❖ Які стилі вуличних танців ви знаєте?
- ❖ Що таке хіп-хоп, реп?
- ❖ Назвіть імена зарубіжних та українських зірок хіп-хопу.
- ❖ Які особливості притаманні сучасному ар-енд-бі?

Домашнє завдання. (33 слайд)

Переглянути відео конкурсів «Танцюють всі» і «Танці з зірками».

Підготувати повідомлення про своїх улюблених виконавців/виконавиць сучасного танцю.

Музичне прощання. Учні виходять із класу під звучання пісні «Ми на хвилі».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. <https://shkola.in.ua/3167-mystetstvo-7-klas-kondratova.html>
2. <https://www.youtube.com/watch?v=66jVUhqygNE>
3. <https://www.youtube.com/watch?si=dYhVQhBTvIHqdRIO&v=zpgMbWkTnPU&feature=youtu.be>
4. <https://www.youtube.com/watch?v=1ElMUcxfzxE>
5. <https://www.youtube.com/watch?v=jF2qLOosAPU>

Урок 30

Світлана Вікторівна Беляєва,

учитель предметів мистецької освітньої галузі
Лисянського ліцею №2 Лисянської селищної ради Черкаської області

Тема. НОВІ ТЕНДЕНЦІЇ В МИСТЕЦТВІ

Мета уроку: формування ключових компетентностей:

- *загальнокультурна компетентність:* виховувати естетичний смак до музичного мистецтва;

міжпредметна естетична компетентність:

- образотворче мистецтво, хореографія, театральне мистецтво;

предметні компетентності:

- ознайомити з видами театрів: театром міміки та жестів, театром гумору та сатири, іммерсивним театром, театром одного актора; поняттями перформанс, моноспектакль;
- розвивати вміння учнів уважно слухати музику та висловлювати власні музичні враження від прослуханих творів, розвивати вокально-хорові навички;
- виховувати інтерес до театру, театральної музики та виконання дитячих пісень українських композиторів. (3 слайд)

Тип уроку: комбінований, урок введення в тему.

Обладнання: музичний інструмент, програвач, презентація.

Основні поняття для засвоєння: іммерсивний театр, перформанс, моноспектакль.

Твори, що вивчаються на уроці: вистава «Лісова феєрія» за мотивами «Лісової пісні» Лесі Українки; фрагмент вистави «The time» (реж. П. Бараніченко); відео уривки із моно вистав «Френк Сінатра», «Я вдома»; «Ми на хвилі» (музика та аранжування В. Будейчука, слова І. Зінковської).

План уроку

1. Організаційний момент

Учні заходять до класу під музичний супровід «Ми на хвилі» (муз. та аранж. В. Будейчука, сл. І. Зінковської).

Музичне привітання.

2. Актуалізація опорних знань.

III.

Мотивація навчальної діяльності.

IV.

Вивчення нового матеріалу.

V.

Перегляд відеофрагменту вистави «Лісова феєрія» за мотивами «Лісової пісні» Лесі Українки. Театр міміки та жестів «Райдуга» (реж. В. Гончаренко)

Аналіз переглянутого відеоролика.

3. Перегляд відеоролика. Імерсивний театр «UZANVATI». Фрагмент вистави «The time» (реж.

4. Аналіз переглянутого відеоролика.

5. Перегляд відеоуривків із моно вистав «Френк Сінатра», «Я вдома».

6. Аналіз переглянутих відеороликів.

7. Вокально-хорова робота.

➤ Розспівка.

➤ Виконання пісні «Ми на хвилі» (муз. та аранж. В. Будейчука, сл. І. Зінковської).

8. Відеоурок хіп-хопу.

9. Виконання малюнка.

10. Узагальнення вивченого матеріалу.

11. Домашнє завдання.

12. Музичне прощання. Учні виходять із класу під звучання пісні «Ми на хвилі» (музика та аранжування В. Будейчука, слова І. Зінковської).

ХІД УРОКУ

Організаційний момент.

1. Учні заходять до класу під звучання пісні «Ми на хвилі» (музика та аранжування В. Будейчука, слова І. Зінковської).

2. Музичне привітання.

Актуалізація опорних знань. (4 слайд)

➤ Які стилі вуличних танців ви знаєте?

➤ Що таке хіп-хоп, реп?

➤ Назвіть імена зарубіжних та українських зірок хіп-хопу.

➤ Які особливості притаманні сучасному ар-енд-бі?

III. Мотивація навчальної діяльності. (5 слайд)

Учитель. Пригадайте, які нові види та жанри мистецтва з'явилися в сучасному театрі.

Окрім звичних для широкого загалу традиційних театрів існують і незвичайні: театр пантоміми, театр абсурду, театр пародій, вуличний театр, театр тіней, театр естради, театр гумору та сатири, театр-балаган, театр-вар'єте, бульварний театр, імерсивний театр та багато інших. Запрошую вас в мистецьку подорож, аби дізнатися більше про деякі своєрідні театри.

Вивчення нового матеріалу.

Спектаклі вуличного театру відбуваються просто неба – на вулицях і площах, у парках та скверах. Характерною особливістю вистав є імпровізація акторів, які активно залучають до дійства глядачів. Іноді актори використовують хідлі (ходулі) - прямі палиці із прикріпленими до них платформами для ніг. (6 слайд)

У театрі пантоміми актори грають без слів, оскільки основними засобами виразності є пластика тіла, міміка й жести. Створити відповідний настрій і викликати емоції у глядачів допомагає музичне оформлення спектаклю. (7 слайд)

Перегляд відеофрагменту вистави «Лісова феєрія» за мотивами «Лісової пісні» Лесі Українки. Театр міміки та жестів «Райдуга» (реж. В. Гончаренко). (8 слайд)

Аналіз переглянутого відеоролика. (9 слайд)

Учитель. Розкажіть про свої враження від перегляду. Проаналізуйте гру акторів.

Охарактеризуйте художні образи, створені засобами музики й пантоміми

Учитель. Театр гумору та сатири має дуже давні корені, адже жанри комедії і сатиричної драми були відомі ще в добу античності. Сатира висвітлює негативні явища в суспільстві за допомогою таких комічних засобів, як сарказм, іронія, алегорія, гротеск, пародія тощо, а гумор пом'якшує гостру критику. Специфіка вистав театру гумору і сатири полягає в тому, що вони утверджують високі ідеали через викриття недоліків. (10 слайд)

Досить незвичною формою сучасного театрального мистецтва є іммерсивний театр, де глядачі не просто спостерігають за грою акторів, а й взаємодіють із ними та навіть отримують можливість впливати на перебіг вистави. Театральний простір тут без сцени і глядацької зали у звичному для нас розумінні, бо головне - це імпульс, цікавий емоційний досвід і дослідження сенсів, нові враження у сприйнятті себе та світу.

Музичний словничок. (11 слайд)

Іммерсивний театр - одна з популярних форм сучасного інтерактивного театру, де глядачів прагнуть «занурити» в події, що розгортаються на сценічному майданчику під час вистави.

Київський іммерсивний театр «UZANVATI» (реж. П. Бараніченко) створює інноваційні проекти поза сценою і глядацькою залю. Перша вистава-променад «The time» - дійство, що починається в одній точці міста, а закінчується в іншій, адже глядачі переміщуються з локації на локацію, слідує голосу в навушниках. (12 слайд)

Перегляд відеоролика. Іммерсивний театр «UZANVATI». Фрагмент вистави «The time» (реж. П. Бараніченко). (13 слайд)

Аналіз переглянутого відеоролика. (14 слайд)

- Поділіться своїми враженнями від перегляду.
- Що здалося вам особливо незвичним?
- Що, на вашу думку, хотіли сказати нам творці вистави?

Музичний словничок. (15 слайд)

Перформанс (з англ. performance - виконання, виступ) - форма сучасного мистецтва, жанр театально-художньої вистави, коли митець чи група митців створює художній продукт у певному місці в режимі реального часу.

Перформансом можна вважати будь-яку ситуацію, що містить чотири базові елементи час, місце, тіло митця і його взаємини з публікою. Перформанси можуть відбуватися в художніх галереях, музеях, театрах, на вулицях і площах. (16 слайд)

Танцювально-іммерсивний перформанс «Вистава у Місті» (режисура та хореографія О.

Дробиш) створено простором арткнигарні, де є багато книг, і кожна з них - дивовижний світ, що оживає в уяві читачів. (17 слайд)

До нових видів та жанрів театрального мистецтва належить і театр одного актора. Дніпропетровський академічний міський український театр одного актора «Крик» - унікальне явище в Україні і в Європі, адже в ньому актором, режисером, сценаристом, сценографом, художником, музичним редактором, гримером, костюмером є його засновник - народний артист України Михайло Мельник. (18 слайд)

Моноспектакль - спектакль за участю одного актора. Прикладом такого дійства є вистава «Френк Сінатра», присвячена видатному королю свінгу, унікальному виконавцю, блискучому актору, володарю премії «Оскар», чий неповторний тембр голосу заворожує слухачів багатьох поколінь. Із роллю чудово впорався актор Д. Шарабурин. (19 слайд)

«Я вдома» - моноспектакль співачки Наталії Могилевської, прем'єра якого відбулася в червні 2022 р. на сцені Національного театру імені Лесі Українки. (20 слайд)

Перегляд відеоуривків із моно вистави «Френк Сінатра», «Я вдома». (21 слайд)

Аналіз переглянутих відеороликів. (22 слайд)

Розкажіть про свої враження від перегляду моновистав.

Які емоції пробуджують ці твори?

Вокально-хорова робота.

1. Розспівка. (23 слайд)

2. Виконання пісні «Ми на хвилі» (муз. та аранжування В. Будейчука, слова

І. Зінковської). (24 слайд)

Запропонуйте друзям створити імпровізацію в стилі хіп-хоп, вивчивши базові фігури за відеозаписом

Відеоурок хіп-хопу.

Подивіться відеозапис уроку. Повторюйте те, що ви бачите на екрані. (25 слайд)

Виконання малюнка.

Намалюйте до пісні малюнок у стилі графіті, зашифрувавши в ньому назву «хіп-хоп» або «реп». (26 слайд)

Узагальнення вивченого матеріалу. (27 слайд)

- Про які незвичайні театри ви сьогодні дізналися?
- Які особливості притаманні імпресивному театру?
- Що таке перформанс?

Домашнє завдання. (28 слайд)

Поповніть свою мистецьку скриньку фрагментами спектаклів сучасних незвичайних театрів.

Музичне прощання. Учні виходять із класу під звучання пісні «Ми на хвилі».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. <https://shkola.in.ua/3167-mystetstvo-7-klas-kondratova.html>
2. <https://www.google.com/search?q>
3. https://www.youtube.com/watch?si=JLPkyxUsF7Qle5DV&v=PWHgEAAql_c&feature=youtu.be
4. https://www.youtube.com/watch?si=JLPkyxUsF7Qle5DV&v=PWHgEAAql_c&feature=youtu.be
5. <https://www.instagram.com/p/CSb07aLKmnbn/>

Урок 31

Тамара Василівна Шляхтова,

учитель предметів мистецької освітньої галузі

Смілянської ЗОШ I-III ступенів № 11

Смілянської міської ради

Тема. ЦІКАВЕ В КІНО ТА МУЛЬТИПЛІКАЦІЇ.

Мета:

- цілісний розвиток особистості учня у процесі опанування мистецьких надбань людства;
- усвідомлення власної національної ідентичності в міжкультурній комунікації;
- формування ключових, мистецьких предметних та міжпредметних компетентностей, необхідних для художньо-творчого самовираження в особистому та суспільному житті;
- всебічний художньо-естетичний розвиток особистості дитини, освоєння нею культурних цінностей у процесі пізнання мистецтва;
- розкриття креативного потенціалу, залучення до культурних процесів в Україні.

Тип уроку: вивчення нового матеріалу

Обладнання: мультимедійна презентація, комп'ютер, підручник.

СММ: Анімаційний мультсеріал «Хоробрі зайці» для дошкільнят (Glowberry, Film.ua Grou). Серія мультфільмів «Книга-мандрівка. Україна». є серія мальованих мультфільмів «Знай наших». Перегляд: Мультфільм. «Хоробрі зайці» (уривок). «Книга-мандрівка. Україна». «Код Кнорозова» (уривки).

ХДТ: «Україна» (слова і музика Т. Петриненка).

Структура уроку

I. Організація класу.

II. Актуалізація опорних знань.

III. Вивчення нового матеріалу.

План уроку: Нові тенденції в кіно: цифрові камери, нейромережі, штучний інтелект, цифрові двійники, мобільне кіно

Нові тенденції в анімаційних фільмах. Метод сел-шейдинг в анімації. Стрімінгові платформи сьогодні використовують технології передачі 4K та 8K. LED-екрани із застосуванням HDR-технологій.

Виконання пісні : «Україна» (слова і музика Т. Петриненка)

IV. Закріплення нового матеріалу.

V. Рефлексія.

VI. Підсумок уроку.

ХІД УРОКУ

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Перевірка готовності класу до уроку

Музичне вітання

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ.

Мозковий штурм

Учитель. Шановні діти, сьогодні на уроці ми продовжимо знайомство з уже досить відомим вам мистецтвом, адже з ним ми знайомилися в попередніх класах, знаємо історію його виникнення та насолоджуємося зустрічами з ним майже кожного дня. Ви вже здогадалися, про яке з мистецтв буде йти мова на сьогоднішньому уроці? Якщо - ні, то я пропоную вам підказку.

Це мистецтво є наймолодшим серед мистецтв.

Можливо, ребус допоможе вам швидше справитись із цим завданням.

Молодці, що ж тоді давайте спробуємо дати відповіді на декілька питань.

Гра «Пригадаймо»

Пригадайте, що вам відомо про мистецтво кіно?

Хто є його винахідником? (Брати Люм'єр)

В якому році сталася ця подія? (1895)

А як самі брати назвали свій винахід? (Сінематограф)

Дуже добре, ми з вами коротко пригадали історію виникнення кіно а сьогодні продовжимо знайомство з цим чудовим мистецтвом, адже час не стоїть на місці і в сучасному світі з'являються все нові й нові винаходи, технології, штучний інтелект тощо.

III. ОСНОВНА ЧАСТИНА

У наш час потужно розвиваються напрями кіномистецтва, з'являються нові жанри та засоби виразності мультиплікаційних та анімаційних фільмів. Розглянемо новітні тенденції сучасного мистецтва.

«У світі кіно»

Поява *цифрових камер* та їх можливості значно вплинули на процес кіновиробництва. На заміну камер використовують портативні стабілізатори для камер та безпілотники, які в фільмах замінюють людину-оператора й знімають чудові кадри з повітря.

Справжню революцію в кіномистецтві здійснили *нейромережі*, які полегшують процес розробки комп'ютерної графіки, мають великі перспективи для створення візуальних ефектів для фільмів.

Нейромережі використовують при заміні облич в фільмі, наприклад, в фільмах компанії Disney, а віртуальні актори можуть замінити людей при виконанні трюків. Використання *штучного інтелекту* в кіно може зробити акторів молодшими, а малорухливих акторів перетворити в чудових танцюристів. Поступово нові технології створюють точні віртуальні копії акторів, *цифрові двійники*: фільм «Термінатор: Генезис», де була використана копія молодого Шварценеггера. Кіноменеджери активно замислюються про створення повноцінного повнометражного віртуального фільму, а відео 360 використовують при створенні короткометражних фільмів та промороликів.

На арену кіно приходить *мобільне кіно*. Сучасні смартфони знімають відео високої якості і за ними майбутнє.

Завдяки підтримці кіноіндустрії в Україні за останні десять років вдалося створити «портрет українського національного кіно». Серед нових фільмів є серіали, пригодницькі, документальні фільми, комедії.

Мобільне кіно — це новий метод знімання фільмів

на мобільний телефон.

Історія Олекси та Івана Довбушів, що розгортається на початку XVIII століття, демонструє новий пригодницько-історичний екшен Олесь Саніна *«Довбуш»*. В основі сюжету — життя легендарного ватажка карпатських опришків Олекси Довбуша. Знімальний процес тривав майже три роки з перервами — з 2018 по 2021 р. Фільм вийшов у прокат в День Незалежності України — 24 серпня 2023 р.

Перегляд відео: трейлер до кінофільму «Довбуш»

Військова драма «Кіборги. Герої не вмирають» стала улюбленим українським повнометражним художнім фільмом режисера Ахтема Сеїтаблаєва, що висвітлює події на Донбасі, а саме йдеться про оборону Донецького аеропорту. Прем'єра кінокартини відбулась 6 грудня 2017 року — в День Збройних сил України.

Перегляд відео: трейлер до кінофільму «Кіборги. Герої не вмирають»

Стрічка *«20 днів у Маріуполі»* здобула «Оскар» 2024 року в категорії «Найкращий повнометражний документальний фільм» і стала першим фільмом-переможцем від України. Фільм, створений командою у складі військового кореспондента, відеографа АР М. Чернова, фотокореспондента Є. Малолетки та продюсерки В. Степаненко, розповідає про облогу Маріуполя в лютому-березні 2022 року під час повномасштабного вторгнення російських загарбників на територію України.

«У світі анімаційних фільмів»

Усе більше використовуються нові технології в анімації. Наприклад, інженери американської анімаційної студії Laika створили апарат, що дозволяє *імітувати дихання ляльок*. Нова технологія в мультиплікації *сел-шейдинг*, відомаяк метод малювання зображення. Завдяки такій технології рух у мультфільмах виглядає реалістичніше.

Метод сел-шейдинг в анімації — дозволяє стилізувати тривимірні об'єкти та імітувати ефекти ручного малювання картинки.

Стрімінгові платформи сьогодні використовують технології передачі 4K та 8K-контенту і дозволяють дивитись фільми у високій якості з дому. А в кіно-театрах встановлюють нове обладнання, *LED-екрани із застосуванням HDR-технологій*, які більше ніж у десять разів перевищують якість стандартного обладнання кінотеатрів.

В УКРАЇНІ ЗНИМАЮТЬ НОВІ МУЛЬТСЕРІАЛИ

Анімаційний мультсеріал «Хоробрі зайці» для дошкільнят створено українським креативним продакшеном Glowberry, що є частиною Film.ua Group. Це історія винахідливих та сміливих Бопі і Бу, що створюють невгамовну команду Зайцедослідників. Серіал має яскравий та оригінальний візуальний стиль і вдало поєднує захопливі пригоди з опануванням перших соціальних навичок, гумором, піснями й танцями. Прем'єра серіалу відбулася на телеканалі «Плюс Плюс» 2020 р.

Перегляд відеофрагментів мультсеріалу

Серія мультфільмів «Книга-мандрівка. Україна» доводить цікаві історії про визначних людей України. У цій інформаційній екранізації зібрано 1200 сюжетів. Кожна серія присвячена видатним українцям чи місцям, що здобули світову славу. Авторка ідеї — І. Тараненко.

Перегляд відеофрагментів «Книга-мандрівка. Україна»

Цікавою є також серія мальованих мультфільмів *«Знай наших»*, де йдеться про видатних українців та знакові події в нашій історії. Автор ідеї — ілюстратор та музикант Ю. Журавель.

Перегляд відеофрагментів мультсеріалу

ЗАСВОЄННЯ НОВИХ ЗНАНЬ

– **Мобільне кіно** — це новий метод знімання фільмів на мобільний телефон.

– *Метод сел-шейдинг в анімації* — дозволяє стилізувати тривимірні об’єкти та імітувати ефекти ручного малювання картинки.

Вокально-хорова робота

Розспівування.

Розучуємо пісню «Україна» (слова і музика Т. Петриненка).

1. Дороги іншої не треба,
Поки зорить Чумацький Шлях,
Я йду від тебе і до тебе
По золотих твоїх стежках.
Мені не можна не любити,
Тобі не можна не цвісти,
Лиш доти варто в світі жити,
Поки живеш і квітнеш ти!

Приспів:

Україно, Україно,
Після далечі доріг
Вірне серце твого сина
Я кладу тобі до ніг!

2. Бо ми кохаєм до нестями
І ще не скоро наш кінець,
Ще, може, нашими серцями
Розпалим тисячі сердець.
Ще свічка наша не згоріла,
Ще наша молодість при нас,
А те, чи варте наше діло —
То скажуть люди й скаже час.

Приспів.

V. ПІДСУМОК УРОКУ

- Які новітні тенденції у світі кіно тобі запам’яталися?
- Які кінострічки зняли в Україні нещодавно?
- У чому полягає технологія сел-шейдинг в анімації?
- Розкажи про мультсеріал, який тебе найбільше зацікавив.
- Доповни свою мистецьку скриньку новими українськими мультфільмами.

Урок 32

Тамара Василівна Шляхтова,
учитель предметів мистецької освітньої галузі
Смілянської ЗОШ І-ІІІ ступенів № 11
Смілянської міської ради

Тема. МУЗИКА МАСОВИХ СВЯТ, ШОУ.

Мета:

- цілісний розвиток особистості учня у процесі опанування мистецьких надбань людства;
- усвідомлення власної національної ідентичності в міжкультурній комунікації;
- формування ключових, мистецьких предметних та міжпредметних компетентностей, необхідних для художньо-творчого самовираження в особистому та суспільному житті;
- всебічний художньо-естетичний розвиток особистості дитини, освоєння нею культурних цінностей у процесі пізнання мистецтва;
- розкриття креативного потенціалу, залучення до культурних процесів в Україні.

Тип уроку: вивчення нового матеріалу

Обладнання уроку: мультимедійний комплект, підручник, презентація

СММ: СММ: Відеоролик «Українські свята». Відеоролик «Українські свята». Відеоролик «Пісні про вишиванку». Марш нової української армії (у виконанні духового оркестру) Відеоколаж «Традиційні українські масові свята».

ХДТ: «Україна» (слова і музика Т. Петриненка)

Структура уроку.

I. Організація класу.

II. Актуалізація опорних знань.

III. Вивчення нового матеріалу.

План уроку: Масові свята та їх види. Поняття парад. Show. Види масових свят.

Виконання пісні : «Україна» (слова і музика Т. Петриненка)

IV. Закріплення нового матеріалу.

V. Рефлексія.

VI. Підсумок уроку.

ХІД УРОКУ

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Перевірка готовності класу до уроку

Музичне вітання

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ.

Шановні друзі, на попередньому уроці ми з вами пригадали та більш детально розглянули нові тенденції в кіноіндустрії, як поява нових технологій вплинула на розвиток кіно та мультиплікації.

Давайте пригадаємо:

- Що таке мобільне кіно?(новий метод знімання фільмів на мобільний телефон.)
- Які фільми українського кінематографу ви можете назвати, що розповідають про агресію Росії проти України.
- Метод сел-шейдинг в анімації дозволяє: (стилізувати тривимірні об'єкти та імітувати ефекти ручного малювання картинки)

III. . ОСНОВНА ЧАСТИНА

Сьогодні ми розглянемо не менш цікаву тему для якої характерним є видовищність, масовість та максимальна задіяність різних мистецьких жанрів та видів мистецтв. Отже, темою нашого уроку є музика масових свят, шоу.

Демонстрація навчальної презентації.

Учитель. Чи доводилось вам бувати на масових святах? Які з них ви можете назвати? Можливо, фото з нашої презентації допоможуть вам пригадати деякі з них.

Так, молодці, дуже добре. А спробуйте пригадати свої враження та емоції від відвідування цих свят, а можливо дехто з вас навіть брав безпосередню участь в таких діях?

Добре, пригадали це масовані заходи, гуляння, в яких задіяні цілі громади, села, міста і навіть країни а все тому що:

Масові свята мають певні історичні, соціальні та культурні корені які тісно пов'язані з життєдіяльністю людей, суспільними запитами та історично і культурно сформованими традиціями кожного народу.

Масові свята — це комплекс культурних та мистецьких заходів, для яких характерна масштабність дії.

В українському календарі є також багато свят, серед яких календарні, державні, свята мистецтва чи спорту, дитячі свята та безліч інших.

Перегляд відео: Українські свята.

Розгляньте таблицю.

Види масових свят

Календарно-побутові	Масляна, Івана Купала
Суспільно-політичні	День Матері, День Землі, День вишиванки, День міста
Трудові	Свято врожаю, День шахтаря, День підприємства
Релігійні	Різдво, Великдень
Свята мистецтв	Червона Калина, Київська весна, Слов'янський базар
Спортивні свята	Олімпіада, спартакіада
Дитячі свята	День захисту дітей, День дитячого театру

Які види масових свят вам уже відомі? А про які можливо ви чуєте вперше? Назвіть котрі з них є вашими улюбленими?

Масові свята зазвичай оформлені засобами мистецтва, під час яких відбувається масове спілкування людей з використанням пісень, танців, святкової ходи з елементами театралізованої дії тощо.

Масове свято – це вінець творчості народу для народу.

Розвиток масових свят у будь-якій країні свідчить, що їх зміст і характер завжди зумовлені конкретною суспільною ситуацією.

Сьогодні в режисурі масових свят чітко визначаються такі форми театралізовано-концертних видовищ: **театралізований концерт, театралізовані видовища різних видів.**

Вони є основними компонентами масового свята, при цьому кожен із них має свою специфіку. Масове свято відрізняється від концерту й видовища.

Для масових свят характерним є багатосценічність, урочисте відкриття свята (**паради, ходи, мітинги, покладання квітів**), художньо-видовищна частина (**концерти, конкурси, театралізовані покази**), масові гуляння (**ярмарки, атракціони, розважальні програми та ігри**).

Кожне свято традиційно супроводжується музикою. Вона є особливою для всіх дійств (концертів, парадів, конкурсів та атракціонів тощо).

Напередодні Великого посту, а саме *Масницю, або Масляну*, чи Колодія маємо традицію масових гулянь. Масницю зазвичай асоціюють із млинцями, які символізують сонце, У цей час прийнято влаштовувати ярмарки, народні гуляння, символічно обряжали опудало, яке потім спалювали .

Перегляд відео «Добрі традиції. Масляна».

Свято літнього календарного циклу є свято **ІВАНА КУПАЛА**. Купальські традиції уособлюють поклоніння природі. Саме тому головними дійовими особами стають не люди, а водойми, трави, рослини, Місяць і Сонце. Головними розвагами в купальську ніч є купання, плетіння віночків, стрибки через вогнище, гадання, прикрашання деревця та пошук квітки папороті.

Сьогодні в Україні нечасто святкують Купала з розмахом. Водночас у невеликих містах чи селах ще можна зустріти масові святкування з музикою, концертами, різними конкурсами та багаттям.

Перегляд відео «Традиції Івана Купала».

Щороку в третій четвер травня в Україні та в багатьох країнах світу відзначають **День вишиванки**.

Головним атрибутом свята стала вишивана сорочка, як символ ідентифікації українського народу.

Перегляд відео «Історія вишиванки»

Перегляд відео «День вишиванки»

Перегляд відео «Моя сорочка вишиванка»

Розкажіть, чи є у вас вишита сорочка. Якщо так, то коли ви її одягаєте?

Наступний вид масованого дійства котрий ми розглянемо це: парад.

Парад — урочисте дійство організованого, спільного проходження людей з нагоди свята під супровід маршів.

Існують військові паради, паради спортсменів, працівників організацій, партій тощо. Цікаво, що в цирку та театрі теж існує традиція — загальний вихід на сцену (арену) всіх учасників перед початком або в кінці вистави який також називають – парад- алле.

Найбільш популярним масовим святом в Україні- є **свято Незалежності України**.

Пригадайте, коли ми святкуємо ДЕНЬ НЕЗАЛЕЖНОСТІ ?

Щороку до 24 серпня розробляють масштабний сценарій, готують паради, планують урочисті заходи, масові гуляння, концерти .

Перегляд відео «Щемливі емоції Дня Незалежності»

На багатьох масових святах звучить «жива музика», грають оркестри, ансамблі, співають хорові та вокальні колективи.

Цікаві мистецькі події та традиційні свята проходять в кожному місті до **Дня міста**. У кожному населеному пункті вони проходять по особливому, відбуваються різноманітні концерти за участю дитячих та дорослих колективів , солістів. Запрошуються відомі гурти чи виконавці. Відкриваються виставки - ярмарки народних майстрів та майстринь, різноманітні масові гуляння з цікавими конкурсами та іграми.

Розкажіть, які святкові заходи проходять у твоєму місті/селі, коли відзначають день його заснування.

Перегляд відео «До дня міста».

Останнім часом, окрім традиційних свят популярними стали різні шоу, телевізійні шоу та програми.

Show (укр. видовище) — розважальний захід

У шоу використовують прийоми постановки, які занурюють в іншу реальність. Головна мета шоу — розважити глядача. Існують різні види шоу: *театральне, льодове, світлове, вогняне*.

Найпопулярнішим видом шоу сьогодні є телешоу. Серед телевізійних шоу є розважальні музичні, танцювальні, шоу-ігри, туристичні, пізнавальні, сімейні, кулінарні тощо.

Для кожного з шоу створюють рекламу, візуальний логотип, підбирають (або пишуть) пісню, обирають ведучих, розробляють сценарій, проводять зйомки. Найвідоміші ТВ-шоу: «Україна має талант», «Х-фактор», «Голос країни», «Танцюють всі».

Тож розважайтеся, переглядаючи якісні шоу- програми, відвідуйте яскраві фестивалі й у такий спосіб підтримуйте традиції, ставайте благодійниками та дізнавайтеся багато нового!

IV. Вокально-хорова робота

Розспівування.

Виконуємо пісню «Україна» (слова і музика Т. Петриненка).

Рефлексія. Запитання від віртуального друга.

Підсумок уроку.

Урок 33

Лариса Віталіївна Яковенко,

учитель предметів мистецької освітньої галузі

Слобідського ліцею № 1 Слобідської сільської
ради Черкаського району Черкаської області

Тема уроку. НОВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ В МИСТЕЦТВІ

Мета уроку:

формування ключових компетентностей:

- **загальнокультурна компетентність:** виховувати естетичний смак до різних жанрів музичного мистецтва,
- **міжпредметна естетична компетентність:** образотворче мистецтво

формування предметних компетентностей:

- **ознайомити** із новітніми технологіями в мистецтві та сучасними вокальними техніками.
- **розвивати** уміння сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ, художніх мистецьких здібностей, креативного мислення, творчого потенціалу;
- **формувати** формування системи мистецької грамотності, яка відображає видову, жанрову, стильову специфіку і взаємодію мистецтв, потреби в естетизації середовища та готовності до участі в соціокультурному житті;
- **виховувати** в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, розвиток мистецьких художніх інтересів, естетичних потреб;
- **наскрізні вміння:** читати з розумінням, висловлювати власну думку в усній і письмовій формі, критично і системно мислити, логічно обґрунтовувати позицію, діяти творчо, виявляти ініціативу, конструктивно керувати емоціями, приймати рішення,

розв'язувати проблеми, співпрацювати з іншими, стимулювати учнів до художньо-творчого самовираження в мистецькій діяльності, до здійснення мистецької комунікації.

Тип уроку: комбінований, урок заглиблення в тему.

Обладнання: музичний інструмент, ноутбук, мультимедійна презентація, гаджети.

Ключові поняття: чарт, хіт-парад, гіт-парад, хіт, шлягер; тванг, гроул, свистковий йодль, штробас, вібратор, субтон, мелізми.

Інтеграція: література, образотворче мистецтво, музичне мистецтво.

Сприймання музичних творів:

- ✓ Хіт-парад сучасних музичних композицій
- ✓ Українська народна пісня «Туман яром» (у виконанні Національного заслуженого академічного народного хору України імені Г. Верьовки; фрагмент).
- ✓ Польська народна пісня «Гей, соколи!», переклад О. Стадника (у виконанні О. Пономарьова, М. Хоми; фрагмент).
- ✓ Слова Б. Стельмаха, музика В. Івасюка. «Запроси мене у сні» (у виконанні Н. Яремчука; фрагмент).
- ✓ Слова Б. Стельмаха, музика В. Івасюка. «Запроси мене у сні» (у виконанні Є. Малярєвського а капела; фрагмент).

Розучування пісні: «Пісня про рушник» (слова А.Малишка, музика П.Майбороди).

Підручник: Мистецтво : підручник інтегрованого курсу для 7 кл. закладів загальн. середн. освіти / Л. Г. Кондратова. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2024. — 272 с.

Використовуються слайди.

ХІД УРОКУ

Організаційний момент.

Музичне вітання. Створення позитивного психологічного клімату класу.

Мотивація навчальної діяльності.

В історії української музичної культури є дуже багато цікавих сторінок народження музичних творів, їх розвиток та удосконалення, пошук нових можливостей. Прогрес не стоїть на місці. Щодня у світі щось змінюється і покращується, а людству треба слідувати за технологіями, щоб відповідати сучасним трендам і запитам. Якщо говорити про те, що нового принесли сучасні технології в мистецтво, то тут, перш за все, варто відзначити нові художні засоби та інтерактивність. По-перше, з'являються нові можливості для творчості. По-друге, це можливість для глядача вступати в контакт з художником і навіть брати участь у створенні творів.

Повідомлення теми, мети, завдання уроку.

Сьогодні на уроці ми познайомимось із новітніми технологіями в мистецтві та сучасними вокальними техніками; вдосконалимо вміння сприймати та аналізувати твори мистецтва, розучимо пісню «Пісня про рушник», попрацюємо творчо.

Актуалізація набутого навчального матеріалу учнями.

- Яку музику ви слухаєте найчастіше?
- Яку музику слухають ваші друзі, подруги, рідні?

Основна частина.

Цікаво, діти, а наскільки часто ви чуєте сучасний термін «хіт-парад»? Що він означає? (думки дітей). Пропоную розібратися разом.

Чарт (з англ. *chart*, також **хіт-парад**, **гіт-парад**) — опублікований список

найпопулярніших медіапродуктів за певний час (музика, книги, кіно).

Слово «**хіт**» аналогічне поняттю «**шлягер**» — це культурна подія, літературний або музичний твір, що швидко стають відомими й популярними. Список хіт-параду налічує не більш ніж 10–20 пунктів, а місце в ньому визначають за інформацією про продаж записів і кількість програвань музичних композицій на радіо на основі даних з відео- та кінопрокату.

Гра «Класний хіт-парад».

Запропонувати дітям створити власні хіт-паради улюбленої музики з десяти композицій. Переглянути результати разом. Проаналізувати, які композиції повторюються найчастіше, і скласти загальний хіт-парад класу.

За даними опитувань сучасні українці слухають багато цікавої музики: зокрема, це легка й приємна для сприйняття **попмузика**; **блюз**, якому притаманні джазові імпровізації; **реп**, особливостями якого є речитативність, ритмічність, наповненість змістом та емоціями; **R&B**, якому властива виразність, складна ритміка, енергійність, вібрато; **funk** (фанк) із характерними басовими пульсаціями і короткими вокальними фразами, що повторюються як вигуки; **reggae** (реггі) з помірним і розслабленим темпом.

Серед улюблених стилів молоді — український **інді-поп**, **електроніка**, **фольктроніка**, **хіп-хоп**; серед виконавців — гурти Go_A, «Друга ріка», «Океан Ельзи», «Мотор'ролла», «Антитіла», «Епоетс», «Бумбокс», «The Hardkiss», «Kalush Orchestra» та інші.

СЛ.7 Музичне сприймання. Хіт-парад сучасних музичних композицій.

Опиши свої враження від масового хорового співу.

Які композиції тобі вдалося розпізнати?

Які гурти їх виконували? У яких стилях працюють ці гурти?

Стилі виконання тісно переплітаються з манерами виконання. Більшість композицій звучать із **музичним супроводом**, але іноді музиканти використовують спів без супроводу — **а капела**.

Чим відрізняється а капела в хорі та спів без супроводу сучасних виконавців? Пропоную послухати декілька музичних творів та порівняти.

СЛ.8 Музичне сприймання:

✓ Українська народна пісня «Туман яром» (у виконанні Національного заслуженого академічного народного хору України імені Г. Верьовки; фрагмент).

✓ Польська народна пісня «Гей, соколи!», переклад О. Стадника (у виконанні О. Пономарьова, М. Хоми; фрагмент).

✓ Слова Б. Стельмаха, музика В. Івасюка. «Запроси мене

у сні» (у виконанні Н. Яремчука; фрагмент).

✓ Слова Б. Стельмаха, музика В. Івасюка. «Запроси мене у сні» (у виконанні Є. Маляревського а капела; фрагмент).

СЛ.9 Поміркуйте:

Які почуття пробуджують ці твори?

Що ти можеш сказати про інструментальний супровід пісень?

Охарактеризуй виконання творів а капела.

У якій манері вони були виконані?

Ви вже знаєте, що основою академічного співу є бельканто. Сучасний естрадний спів наповнений різними прийомами і вокальними техніками. Ознайомимося із деякими з них детальніше.

Тванг — один з основних прийомів у техніці сучасного вокалу, який дозволяє співати голосно і дзвінко.

Гроул (гарчання) — специфічний прийом, за допомогою якого вокалісти досягають ефекту хрипкого гарчання.

Свистковий йодль — це різка зміна регістрів, різкий перехід у високу теситуру (вище від фальцету).

Штробас — прийом, коли зв'язки під тиском повітря коливаються, а звук схожий на рокіт (наприклад, Адель у пісні «Rolling in the deep», Брітні Спірс у пісні «Baby one more time», Енріке Іглесіас у пісні «Него»).

Вібрато — це швидка зміна гучності, висоти звуку і тембрової характеристики.

Субтон — спів із придибом, коли до чистого голосу додається потік повітря, що на виході утворює сиплуватий звук, схожий на шепіт.

Мелізм — складний, дуже красивий вокальний прийом, коли вокаліст проспівує ноту, здійснюючи швидкі рухи гортанню вгору і вниз; поширений у стилях ар-енд-бі та соул, в академічному співі й навіть у народному вокалі.

Відеоперегляд: «Різні техніки співу».

- Які техніки співу ви розпізнали?

Вокально-хорова робота. Розспівування.

1. Виконання поспівки (на вибір вчителя).

2. Розучуємо «Пісню про рушник» (слова А. Малишка, музика П. Майбороди).

/Знайомство з піснею та її змістом, слухання пісні у виконанні різних виконавців, розучування мелодії куплету та приспіву. Виконання першого куплету під акомпанемент інструмента/.

Музична пауза:

Вокальна вправа-гра «Продовжи пісню»

Гра «Впізнай пісню по мелодії».

Рефлексія. Підсумок уроку.

- Що таке чарт?
- Яку музику слухають сучасні українці?
- Які техніки співу тобі запам'ятались? Що для них характерне?

Учитель оцінює активність учнів, відзначає найкращі відповіді та пропонує дітям домашнє завдання у вигляді дослідницько-пошукової роботи - Дізнатися більше про сучасні техніки співу українських гуртів та виконавців, поділитися своєю інформацією на наступному уроці.

Урок 34

Лариса Віталіївна Яковенко,

учитель предметів мистецької освітньої галузі
Слобідського ліцею № 1 Слобідської сільської ради Черкаського району Черкаської області

Тема уроку. МИСТЕЦТВО НЕ ЗНАЄ КОРДОНІВ

Мета уроку:

формування ключових компетентностей:

- **загальнокультурна компетентність:** виховувати естетичний смак до різних напрямків музичного мистецтва,
- **міжпредметна естетична компетентність:** образотворче мистецтво.

формування предметних компетентностей:

- **ознайомити** із новими напрями сучасної музики, новими техніками виконання: на скляній арфі, на бокалах; ознайомити з новим інструментом – зевсофоном.
- **розвивати** уміння сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ, художніх мистецьких здібностей, креативного мислення, творчого потенціалу;
- **формувати** формування системи мистецької грамотності, яка відображає видову, жанрову, стильову специфіку і взаємодію мистецтв, потреби в естетизації середовища та готовності до участі в соціокультурному житті;
- **виховувати** в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, розвиток мистецьких художніх інтересів, естетичних потреб;
- **наскрізні вміння:** читати з розумінням, висловлювати власну думку в усній і письмовій формі, критично і системно мислити, логічно обґрунтовувати позицію, діяти творчо, виявляти ініціативу, конструктивно керувати емоціями, приймати рішення, розв'язувати проблеми, співпрацювати з іншими, стимулювати учнів до художньо-творчого самовираження в мистецькій діяльності, до здійснення мистецької комунікації.
- **Тип уроку:** комбінований, урок заглиблення в тему.

Обладнання: музичний інструмент, ноутбук, мультимедійна презентація, гаджети.

Ключові поняття: мікс, ремікс, семпл, біт, бітмейкер, бенгер, вайб.

Інтеграція: література, образотворче мистецтво, музичне мистецтво.

Сприймання музичних творів:

- ✓ Відеоролик «Твори у виконанні заслужених національних колективів України» (уривки). <https://www.youtube.com/watch?v=Rj0-RAsmeNM>
- ✓ Євген Хмара. In the Sky. <https://www.youtube.com/watch?v=EeAMps00pU4>
- ✓ Дуєт віолончелістів 2CELLOS Луки Шулича (Словенія) та Степана Хаусера (Хорватія).
Кавер-версія пісні AC/DC «Thunderstruck». <https://www.youtube.com/watch?v=uT3SBzmDxGk>
- ✓ Відеоролик «Street artist playing Hallelujah with crystal glasses»
<https://www.youtube.com/watch?v=1AEXH9DAH98>
- ✓ В. А. Моцарт, Б. Хоффман. «Адажіо» для скляної гармоніки, до мажор.
<https://www.youtube.com/watch?v=nCy3WE9Sbwa>
- ✓ «Богемна рапсодія» (у виконанні зевсофона).

Розучування пісні: «Пісня про рушник» (слова А.Малишка, музика П.Майбороди).

Підручник: Мистецтво : підручник інтегрованого курсу для 7 кл. закладів загальн. середн. освіти / Л. Г. Кондратова. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2024. — 272 с.

ХІД УРОКУ

Організаційний момент.

Музичне вітання. Створення позитивного психологічного клімату класу.

Мотивація навчальної діяльності.

Мистецькі твори дуже швидко поширюються не тільки в межах однієї країни, а й у всьому світі. Як ви вважаєте завдяки чому це відбувається? *(відповіді учнів)*.

Сучасні музиканти й композитори відкривають нові горизонти, поєднуючи традиційні стилі музичного мистецтва з новітніми досягненнями в сфері цифровізації та інновацій. Тож не дивно, що такий стрімкий поступ зумовив появу нових понять і термінів.

Повідомлення теми, мети, завдання уроку.

Сьогодні на уроці ми спробуємо розібратися в нових поняттях та термінах разом. Також послухаємо музичні твори, попрацюємо над вивченням пісні П.Майбороди «Пісня про рушник». Але спочатку давайте пригадаємо про що йшла мова на попередньому уроці.

Актуалізація набутого навчального матеріалу учнями.

- Що таке чарт?
- Яку музику слухають сучасні українці?
- Які техніки співу ти знаєш? Що для них характерне?

Основна частина

Протягом кількох останніх десятиліть з'явилося чимало запозичених слів, пов'язаних з музикою. Можливо, деякі з них тобі відомі.

Мікс — поєднання музичних композицій. Зазвичай мікси складають із треків, схожих за жанром, настроєм та іншими ознаками.

Ремікс — версія музичного твору, записана пізніше, ніж оригінал, переважно в сучасному аранжуванні. Іноді її створюють шляхом компонування кількох частин, накладенням на неї звуків, спецефектів, зміни темпу, тональності тощо.

Працюємо в парах. Завдання: Об'єднайтесь у пари. Знайдіть в інтернет-джерелах мікси та ремікси ваших улюблених композицій, поділіться тим, що вдалося знайти.

(учні працюють)

Сьогодні у музиці часто використовують невеликі оцифровані звукові фрагменти, так звані **семпли**. Це своєрідні короткі музичні вставки, які вплітають у звучання композиції. У реп-музиці застосовують **біт** як основну частину музики (треку), на яку репери начитують свої тексти. **Бітмейкер** — виробник біту — виконує функції композитора та аранжувальника. **Бенгером** називають трек, що легко запам'ятовується; він є гучним, енергійним бітом, під який хочеться танцювати.

Ви вже знаєте, що основним танцювальним елементом хіп-хопу є рух корпусом «кач», який іще називають **вайбом** (з англ. *vibe* — вібрація).

Здавалося б, життя настільки пішло вперед, що традиційне музичне виконавство зараз мало кого цікавить. Однак і в нашому світі цифрових інновацій вдячні слухачі та глядачі приходять на концерти класичної і народної музики, охоче відвідують виступи знаменитих колективів та окремих виконавців.

Музика не знає кордонів, тому слава про талановитих музикантів з України лине по

всьому світу. Зверніть увагу на світлини, де зображено відомі колективи України. Ми повинні знати і пишатися музичною культурою нашої країни.

Відеоперегляд. А зараз пропоную переглянути відеоролик «Твори у виконанні національних заслужених колективів України» (фрагменти).

Розкажіть про свої враження від перегляду:

- Що вас найбільше вразило?
- Які твори вам вдалося розпізнати?
- Що ви можете сказати про їхніх виконавців?

Серед сучасних виконавців популярність здобув український композитор, піаніст-віртуоз **Євген Хмара**, який дає сольні концерти не лише в Україні, а й по всьому світу. Одним із наймасштабніших його концертів стало музичне шоу, в якому було задіяно 200 інструментів оркестру та 100 співаків хору

1. Музичне сприймання: Є. Хмара. «In the Sky».

Поміркуйте:

- Про що розповіла вам музика?
- Які засоби виразності використано в цьому творі?
- Опишіть характер музики та манеру її виконання.

Звісно, вам відомо, що в наш час чимало виконавців — і професійних музикантів, і талановитих аматорів — здобувають популярність у всьому світі завдяки мультимедійній платформі YouTube.

2. Музичне сприймання: Кавер-версія пісні «Thunderstruck» гурту «AC/DC»

(у виконанні дуету віолончелістів «2CELLOS» у складі Л. Шулича та С. Хаузера; фрагмент).

- Який настрій створює прослухана музика?
- Які картини постають у вашій уяві?
- Дізнайтеся більше про творчість цього дуету.

Український гурт «KAZKA» стрімко набирає популярності та щороку збільшує кількість переглядів на YouTube-каналах. Тому, в кінці уроку я запропоную вам цікаву роботу, пов'язану з YouTube-каналом, яку ви підготуєте вдома.

А зараз я хочу ознайомити вас з деякими особливими музичними інструментами. Неймовірно, але сьогодні чимало виконавців охоче досліджують відомі здавна незвичайні способи видобування музичних звуків і прагнуть відроджувати мистецтво минулого. Зокрема, ще в IX столітті грали на частково заповнених водою келихах, вдаряючи по них паличками («співочі келихи»). А на початку XVIII ст. з'явилася **скляна арфа**, яка й була набором таких келихів. Аби келих «заспівав», його обідок протирають зволоженими пальцями. Увага на екран!

Відеоперегляд - Відеоролик «Street artist playing Hallelujah with crystal glasses».

- Поділіться своїми враженнями від перегляду.
- Що вас найбільше вразило?
- Обміркуйте, якими знаннями та здібностями має володіти людина, яка створює таку

А ще можна грати на пляшках, наповнених водою, на виготовлених із крупи мараксах,

на **глюкофоні**, на **скляній гармоніці** або на цікавому інструменті — **зевсофоні**, який працює за допомогою низьковольтних високочастотних котушок. музику.

Музичне сприймання:

1. В. А. Моцарт. «Адажіо» для скляної гармоніки до мажор (у виконанні Б. Гоффмана; фрагмент).

2. Ф. Мерк'юрі. «Богемна рапсодія» (у виконанні зевсофона; фрагмент).

- Розкажіть про свої враження від прослуханих творів.
- До якої музики вони належать: розважальної чи академічної?
- Обґрунтуйте свою думку.
- Назвіть засоби музичної виразності та визначте характер мелодії кожного твору.
- Що ви можете сказати про стиль прослуханої музики?
- Які інструменти створили неповторні музичні образи?

Вокально-хорова робота. Розспівування.

1. Виконання поспівки (на вибір вчителя).

2. Розучуємо «Пісню про рушник» (слова А. Малишка, музика П. Майбороди).

Виконання пісні хором та «ланцюжком». Створення музичного супроводу до пісні, використовуючи інструменти з «Музичної скриньки».

Рефлексія. Підсумок уроку.

- Що вам найбільше сподобалось сьогодні на уроці?
- Що таке мікс, ремікс, семпл, біт?
- Хто з відомих українських виконавців/виконавиць використовує новітні досягнення в музиці?
- Які незвичайні способи створення музики ти запам'ятав/запам'ятала?

Учитель оцінює активність учнів, відзначає найкращі відповіді та пропонує дітям виконати цікаве домашнє завдання:

1. *Скласти рейтинг «Десять найкращих виконавців України», узявши до уваги кількість переглядів відео на YouTube.*
2. *Дослідити вдома незвичайні способи утворення музики: спробувати зіграти просту мелодію на келихах або на пляшках, наповнених водою.*

Поділитися на наступному уроці своїми результатами та вра

Урок 35

Лариса В'ячеславівна Кривенкіна,

учитель предметів мистецької освітньої галузі

Єрківського ліцею імені Героя України В.М.Чорновола

Єрківської селищної ради Черкаської області

Тема уроку. СУЧАСНІ МИСТЕЦЬКІ ТЕНДЕНЦІЇ.

Мета уроку: *Формування ключових компетентностей:*

- *загальнокультурна компетентність:* виховувати естетичний смак, інтерес до мистецтва, вміння логічно та аргументовано висловлювати свої думки, найкращі моральні якості.
- *інформаційна компетентність:* продовжувати роботу з Інтернет-джерелами, аби знаходити й використовувати потрібні мистецтвознавчі матеріали.

Міжпредметна естетична компетентність:

- розвивати творчі здібності, емоційну чутливість та образне мислення

Предметні компетентності:

- узагальнити знання учнів, підбити підсумки рівня навчальних досягнень за навчальний рік, збагачувати словниковий запас
- розвивати вміння учнів оцінювати власні знання та надавати характеристику відповідям однокласників, виконувати завдання (гра, вікторина, галерея); розвивати творчі та аналітичні здібності, точне формулювання термінологічних визначень; розвивати логічне та критичне мислення, уяву, фантазію, культуру усного мовлення, інтерес до жанрів мистецтва та різновидів музики; вдосконалення своїх умінь
- виховувати культуру обговорення, ціннісне ставлення до мистецтва, бажання жити за законами краси. Створювати умови для розвитку творчої активності.

Тип уроку: урок узагальнення знань.

Оснащення уроку: комп'ютер, мультимедійна дошка, мультимедійна презентація

Основні поняття для засвоєння: повторення основних понять і термінів, які вивчалися протягом навчального року

Методи і прийоми: коментар вчителя, бесіда, демонстрація наочності, організація процесу сприймання, пізнавальної, ігрової та практичної діяльності учнів, стимулювання активності учнів, педагогічне спостереження, індивідуальне консультування, порівняльний аналіз.

Форма організації: виконання творчої роботи - в групах.

Види мистецтв (предметів), що інтегруються на уроці: музичне мистецтво, комп'ютерне програмування, дизайн

Структура використання на уроці навчального часу: 45 хв.

ХІД УРОКУ

1. Організаційний момент

2. Актуалізація набутого навчального матеріалу учнями

Закінчився навчальний рік, наповнений чудовою музикою. Ви пізнали на собі силу її впливу. Із неї народжувалися цікаві думки, з нею ми мріяли.

- Яка ж мова музики?

- У чому сила її впливу на людину?

- Чому один музичний твір одразу завойовує вашу душу, а інший не може достукатися до неї?

Музика — джерело почуттів. У мистецтві, як у дзеркалі, відображається багатоманітність навколишнього світу. Проте улюбленою «темою» мистецьких творів є людина, її духовний світ, різноманітні зв'язки людини з природою, безмежна палітра настроїв і почуттів.

3. Повідомлення теми, мети, завдання уроку

Музика — мова звуків та інтонацій — поряд з іншими видами мистецтва має особливу емоційну глибину. Відображення внутрішнього, духовного світу людини і є чи не найголовнішою рисою музичного мистецтва.

Сьогодні ми підсумуємо вивчене протягом навчального року.

Вікторина «Чарівний світ мистецтва»

Правила вікторини

- 1) Вибрати категорію (Учасники Євробачення, Музичні інструменти, Композитори, Виконавці інструменталісти, Виконавці вокалісти)
- 2) Щоб відкрити завдання - натисніть на цифру даної категорії.
- 3) На обдумування 4 секунди (2сек. – для ознайомлення з питанням + 2 сек. – на обговорення).
- 4) Щоб дізнатись правильну відповідь, натисніть на слайд завдання.
- 5) Щоб повернутись до вибору категорії – клікніть на будиночок в правій нижній частині слайду.
- 6) Щоб припинити вікторину - натисніть стрілку на слайді з категоріями.

Завдання для перевірки знань:

Учасники Євробачення (Україна)

MELOVIN

Verka Serdutchka

Джамала

Олександр Пономарьов

Тіна Кароль

Музичні інструменти

Цифрові настільні барабани

Електроскрипка

Глюкофон

Цимбали

Тромбон

Композитори

Йоганн Себастьян Бах

Людвіг ван Бетховен

Вольфганг Амадей Моцарт

Ніколо Паганіні

Ференц Ліст

Виконавці інструменталісти

Річард Клайдерман

Ярослав Джусь

Девід Гарретт

Євген Хмара

Кейко Мацуї

Виконавці вокалісти

Ярмак

Едіт Піаф

Михайло Хома (DZIDZIO)

Елвіс Преслі

Майкл Джексон

Галерея «Українські гурти»

- 1) Щоб відкрити зображення - натисніть на цифру.

- 2) На обдумування 4 секунди (2 сек. – для ознайомлення з питанням + 2 сек. – на обговорення).
- 3) Щоб дізнатись правильну відповідь, натисніть на слайд зображення.
- 4) Щоб повернутись до вибору цифр – клікніть стрілку в правій нижній частині слайду.

Завдання для перевірки знань

ТНМК

Тік

Тартак

Скрябін

Плач Єремії

Піккардійська терція

Очеретяний кіт

Океан Ельзи

Один в каное

ОНУКА

Мандри

Крихітка Цахес

Кому вниз

Жадан і собаки

Друга ріка

ДахаБраха

Гринджоли

Гайдамаки

ВВ (Воплі Відоплясова)

Бумбокс

Без обмежень

Антитіла

The Hardkiss

TaRuta

PATSYKI Z FRANEKA (Пацики з Франека)

O.Torvald

KOZAK SYSTEM

KAZKA

Kalush Orchestra

Go_A

Гра «Перший мільйон» (Узагальнення знань за навч.рік)

Основний етап гри - ведучий послідовно пропонує гравцеві ряд (максимум 15) запитань та по чотири варіанти відповіді на кожне з них. У випадку, якщо гравець дасть неправильну відповідь, він вибуває з гри.

Завдання для перевірки знань:

1. Опублікований список найпопулярніших медіапродуктів за певний час (хіт-парад).
2. Мистецтво імітації звуків, відтворення ритмів, бітів та різноманітних мелодій за допомогою артикуляційного апарату людини (бітбоксинг).
3. Мистецтво створення поєднань шумових і музичних звуків та їхня візуалізація в звуковій інсталяції (саунд-арт).

4. Укр. хіп-хоп гурт, який робить акцент на реп із фольклорними мотивами, переможець Євробачення-2022 («Kalush Orchestra»).
5. Україна бере участь у пісенному конкурсі Євробачення з ____ року (2003).
6. Відзеркалення в музиці явищ життя і духовного світу людини (музичний образ).
7. Одним із засновників українського хіп-хопу є гурт... («Вхід у змінному взутті» («В.У.З.В.»).)
8. Згідно з даними ЮНЕСКО, саме українці створили найбільшу кількість народних пісень у світі (понад 15 тисяч).
9. Створення художнього твору в момент його виконання без попередньої підготовки (імпровазація).
10. Стиль у мистецтві, що відповідає традиціям, стійким правилам та встановленим зразкам, які пройшли випробування часом (академічний стиль).
11. У театрі ____ актори грають без слів, оскільки основними засобами виразності є пластика тіла, міміка і жести (пантоміми).
12. Український композитор, піаніст-віртуоз, який дає сольні концерти по всьому світу. Наймасштабніший концерт – музичне шоу, в якому було задіяно 200 інструментів оркестру та 100 співаків хору (Євген Хмара).
13. «Я вдома» – моноспектакль співачки Н.Могилевської, прем'єра якого відбулася в _____ (2022 році).
14. «20 днів у Маріуполі» - нагорода «ОСКАР», перший фільм-переможець від України (2024 р.).
15. Щороку в третій четвер травня в Україні відзначають (День вишиванки).

Гра «Що? Де? Коли?»

Правила гри

- 1) Щоб поверталась стрілка - клікніть по центру.
- 2) Щоб прочитати запитання - натисніть на конверт.
- 3) На обдумування питання дається 4 секунди (2 сек. – для ознайомлення з питанням + 2 с. – на обговорення).
- 4) Щоб дізнатись правильну відповідь, натисніть на поле «Відповідь».
- 5) Щоб повернутись до ігрового столу – клікніть на будиночок в правій нижній частині слайду.
- 6) Щоб припинити гру - натисніть червону кнопку з хрестиком.

Завдання для перевірки знань:

1. Ми один за одного без слів,
На своїй ми стоїмо землі!.. («Ми з України»)
2. Як вогонь, у серці я несу в майбутнє
Незгасиму мову, слово незабутнє! («Мова, наша мова»)
3. Лиш доти варто в світі жити,
Поки живеш і квітнеш ти! («Україна»)
4. Усе життя було з тобою нам так класно,
Тебе ніколи не залишимо в біді («Я намалюю»)
5. Наші телефони, наче мікрофони,
Як сердець синхрони, рулять інтернет! («Ми на хвилі»)
6. Землю рідну нашими серцями
Ми разом закриєм від біди! («Дитячими долонями»)
7. Здіймай угору руки
Під хвилю модних звуків («Вихідні»)
8. Хай на ньому цвіте росяниста доріжка,

- І зелені луги, й солов'їні гаї («Пісня про рушник»)
9. За те, що в небі сонце світить
І навесні цвітуть садки («Спасибі вам, фронтовики»)
10. По забутих стежках ти приходиш до мене («Червона рута»)
11. Я свого часу не жалкую,
Відклавши зошити й книжки («Шалений рок-н-рол»)
12. Калиною і вишнею, і силою Всевишнього
Ідем за Україну ми, життя дітей, батьків («До перемоги»)
13. На Україні верби, тополі,
А у садочку вишня цвіте («Ясноока україночка»)

Галерея «Сучасні українські виконавці»

- 1) Щоб відкрити зображення – натисніть на сонечко.
- 2) На обдумування 4 секунди (2 сек. – для ознайомлення з питанням + 2 сек. – на обговорення).
- 3) Щоб дізнатись правильну відповідь, натисніть на слайд зображення.
- 4) Щоб повернутись до вибору – клікніть на будиночок в правій нижній частині слайду.
- 5) Щоб припинити галерею - натисніть стрілку на слайді з сонечками.

Завдання для перевірки знань:

Alekseev

Alyona Alyona

Jerry Heil

Klavdia Petrivna

KOLA

Анна Трінчер

Артем Пивоваров

Володимир Dantes

Діма MONATIK

Надя DOROFEEVA

Оля Полякова

Христина Соловій

4. Підсумок уроку

Визначення переможців, найактивніших учасників. Можливості музичного мистецтва у втіленні внутрішнього світу людини безмежні. З надзвичайною силою музика втілює радість і відчай, торжество і тривогу, надію і розчарування, напружену роботу думки і швидкоплинне враження, безтурботний спокій і рішучість.

Наш внутрішній світ формується постійно під впливом нових знань і вражень.

Було б добре, якби й музичні враження не залишали вас байдужими. Слухайте музику, аналізуйте її, сперечайтесь, обґрунтовуйте свою думку.

Прислухайтеся до самих себе. Зосередьтеся на своїх духовних потребах. Ви можете кожного дня поповнювати та розширювати духовний світ, «відчиняючи двері» назустріч завжди новому і прекрасному світу мистецтва.

5. Домашнє завдання. Слухати музику. Скласти каталог музики, яку полюблює ваша родина.

Видання підготовлено до друку та віддруковано
редакційно-видавничим відділом КНЗ «ЧОПОР ЧОР»
Зам. № 1730 Тираж 100 пр.
18003, Черкаси, вул. Бидгощська, 38/1